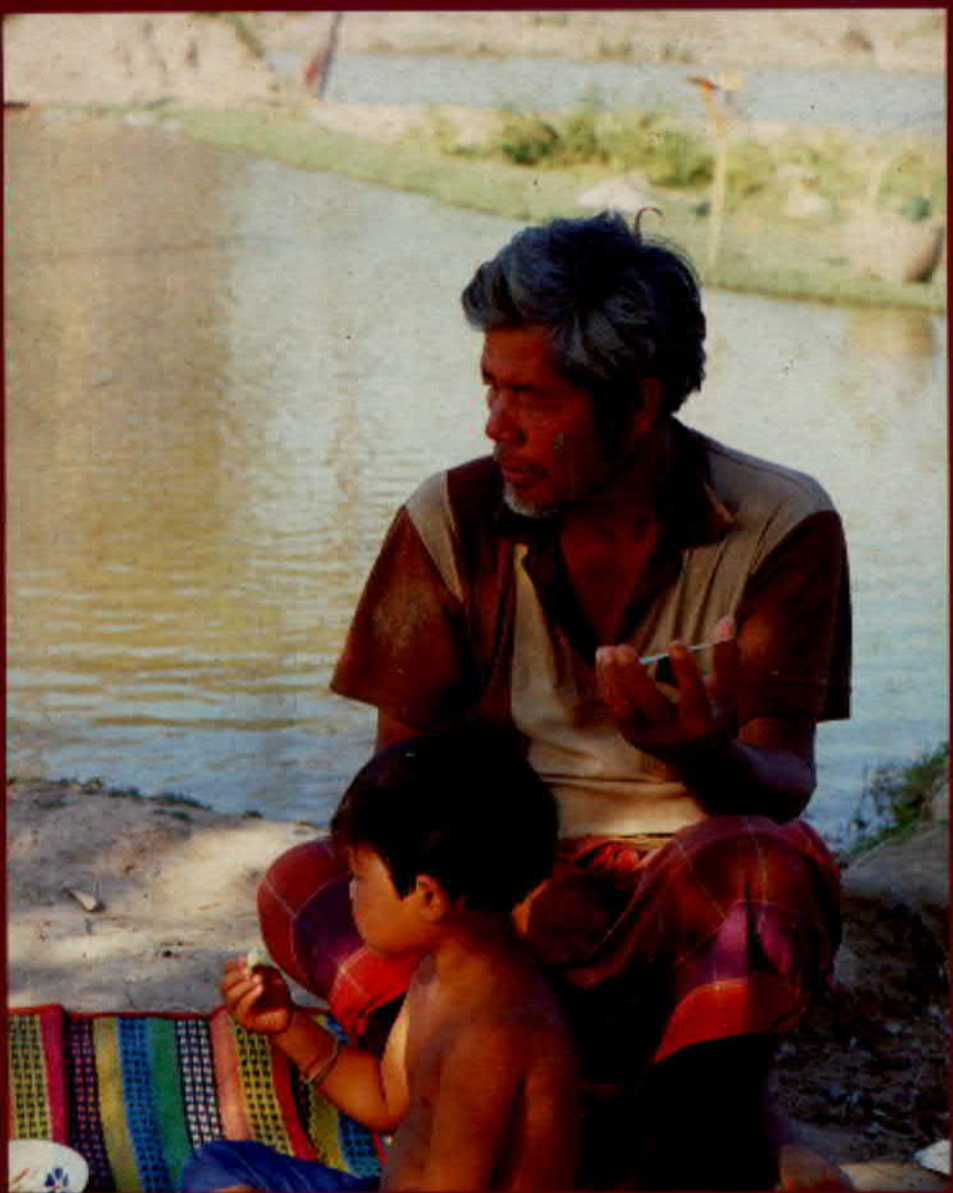

ชีวิตต้องสู้

ชีวิตต้องสู้

(เล่ม 1)

กรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ

ชีวิตต้องสู้ (เล่ม 1)

พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง จำนวน 10,000 เล่ม

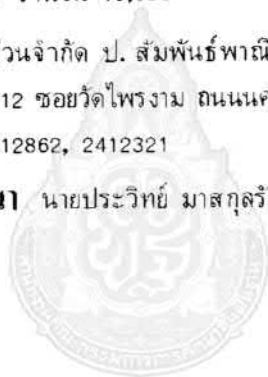
พิมพ์ที่ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ป. สัมพันธ์พาณิชย์

1030/8-12 ซอยวัดโพรงาม ถนนนครไชยศรี ดุสิต กรุงเทพฯ

โทร. 2412862, 2412321

ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา นายประวิทย์ มาสกุลรัตน์

พ.ศ. 2528

คำนำ

กรมวิชาการจัดทำหนังสือ ชีวิตต้องสู้ ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นหนังสืออ่านสำหรับเยาวชน ให้เยาวชนเกิดแนวคิดสร้างสรรค์ด้านการประกอบอาชีพ บุคคลทุกคนที่ปรากฏชื่อตามเรื่องราวในหนังสือนี้ได้ชื่อว่าเป็นผู้มีความสำเร็จในอาชีพอย่างสูงจนได้รับการยกย่องนับถือในท้องถิ่นนั้น หลายคนมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับกันทั้งประเทศ แนวการดำเนินชีวิตหรือการต่อสู้ของท่านทั้งหลายนี้เป็นแบบอย่างที่ดีที่จะทำให้เกิดแนวคิดสร้างงานได้อย่างยอดเยี่ยม ทุกคนเป็นคนมีคุณธรรมในการทำงาน และคุณธรรมของท่านเหล่านี้เองที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จอันภาคภูมิใจ

ในการดำเนินงานจัดทำหนังสือเล่มนี้ กรมวิชาการได้ส่งนักวิชาการของศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ ออกไปประสานงานกับศึกษาธิการจังหวัด และออกไปสัมภาษณ์เก็บข้อมูล ตลอดจนการบันทึกภาพในการเขียนเรื่องราวของบุคคลในเล่ม ได้พยายามที่จะให้อ่านได้ทั้งสาระและความเพลิดเพลินเหมาะกับผู้อ่านที่เป็นเยาวชนในระดับมัธยมศึกษาโดยเฉพาะ

กรมวิชาการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้จะอ่านวยประโยชน์แก่เยาวชนได้อย่างกว้างขวาง และขอขอบคุณผู้ประสบความสำเร็จในอาชีพทุกท่านที่ได้ให้ข้อมูลที่มีประโยชน์ ตลอดจนศึกษาธิการจังหวัด และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

(นายวิเวก ปางพุฒิพงศ์)

อธิบดีกรมวิชาการ

สารบัญ

คำสอนของพ่อ	วิเคราะห์	สืหาบุตร	1
คิดไม่ถึง	วิเคราะห์	สืหาบุตร	13
รสเด็ด	ธรรมศักดิ์	มืออิสระ	29
คนดังที่เขียงยืน	สมปอง	จันทรมานิตย์	37
ชีวิตลูกน้ำเค็ม	ธรรมศักดิ์	มืออิสระ	49
เพื่อเกษตรกร	มะเดื่อ	เสมา	57
กึ่งเต็นร้านจั่ว	มะเดื่อ	เสมา	65
เกมชีวิต	ธรรมศักดิ์	มืออิสระ	75
หนีไม่มาโมย	มะเดื่อ	เสมา	83
ผมไม่อยากเป็นครู	มะเดื่อ	เสมา	93
ผู้ใหญ่บ้านทุ่งขวาง	มะเดื่อ	เสมา	103
คุณธรรม	ธรรมศักดิ์	มืออิสระ	113
ดวงรัก	วิเคราะห์	สืหาบุตร	121
ก้านันท์รัก	มะเดื่อ	เสมา	
	อภิชาติ เสรณ์วิชัยกิจการ		131
ปิ่นโยก	มะเดื่อ	เสมา	139
บุญเยี่ยม	มะเดื่อ	เสมา	
	อภิชาติ เสรณ์วิชัยกิจการ		145
โกเลี้ยง ผู้มีฝีมือ	มะเดื่อ	เสมา	155
ดวงใจ	ธรรมศักดิ์	มืออิสระ	163
ช่าง ป. 7	สมปอง	จันทรมานิตย์	168
ลุงสุข “เกษตรกรดีเด่น”	วารุณี	ธนรรานิช	175

คำสอนของพ่อ

วิเคราะห์ สี่หาบุตร

“ผมต่อสู้กับความยากจนมาตั้งแต่เด็ก ผมเข้าใจและรู้ซึ่งถึงความลำบากมาแต่ครั้งนั้น แม้เวลานี้ผมจะประสบความสำเร็จแล้วก็ตาม แต่ผมไม่เคยลืมภาพเหตุการณ์ต่างๆ ในอดีตที่ผ่านมาเลย” คุณจำเรียวทองตัน กล่าวด้วยความภูมิใจ

ก็น่าจะเป็นอย่างนั้น เพราะเขาเริ่มต้นจากความรู้แค่ ป. 4 ฐานะที่ยากจน แต่ปัจจุบันนี้เขาเป็นนักธุรกิจผู้มั่งคั่งที่สุดคนหนึ่งของจังหวัดพังงา

โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณจำเริญ ทองตัน ได้รับการยกย่องให้เป็น “บุคคลผู้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระ” คนหนึ่งของจังหวัดพังงา

เขาเป็นชายร่างผอมสูง แต่ทำทางแข็งแรง ผิวสองสี ดูเป็นคนเอาการเอางานอายุประมาณ 55 ปี เขาเป็นคนพูดเก่ง มีลีลาการพูดที่น่าฟังมาก สมกับเป็นนักธุรกิจโดยแท้

พวกเราได้มีโอกาสไปสัมภาษณ์เขาถึงที่บ้าน ซึ่งเป็นตึกแถวอยู่ติดถนนในตัวเมืองพังงาที่หน้าร้านเป็นตู้กระจกสำหรับโชว์สินค้า ภายใต้ชื่อ “ร้านจำเริญภัณฑ์” ซึ่งมีสินค้าหลายอย่าง เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ตลอดจนเครื่องใช้สำนักงานอีกหลายชนิด ที่จริงแล้วคุณจำเริญมีสถานที่ทำงานอยู่สองแห่งคือ ร้านจำเริญภัณฑ์นี้แห่งหนึ่ง กับปั๊มน้ำมันที่มีชื่อว่า จำเริญภัณฑ์บริการอีกแห่งหนึ่ง ซึ่งตั้งอยู่ที่ตำบลโคกกลอย อำเภอดงทับทิม จังหวัดพังงา จังหวัดนี้อยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทย เป็นจังหวัดที่ไม่ใหญ่โตนัก ตัวจังหวัดตั้งอยู่ท่ามกลางหุบเขาใหญ่บ้าง เล็กบ้าง มองดูสลับซับซ้อน มีทิวทัศน์ที่สวยงามหลายแห่ง มีภูเขาที่มีชื่อเสียง เช่น เขาช้าง ซึ่งมองดูแล้ว “เหมือนช้างหมอบ” เขานางหงส์ ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับสตรีกำลังนอนตะแคงอยู่ ซึ่งนั่นก็เป็นธรรมชาติแท้ ๆ แต่คนเราพยายามมองให้เห็นเป็นภาพพจน์ เป็นศิลป์ เพื่อให้เกิดสุนทรียภาพ นอกจากนี้ก็มีเขาพิงกัน ถ้ำลอด เกาะปันหยี ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยว ปีหนึ่ง ๆ มีคนไปเที่ยวเป็นจำนวนมาก

คุณจำเริญเป็นคนจังหวัดนี้โดยกำเนิด เขาเกิดที่ตำบลโคกกลอย อำเภอดงทับทิม เมื่อปี 2472 พ่อของเขาเคยบอกว่า เขาเป็นเด็กว่านอนสอนง่าย แต่ค่อนข้างพูดเก่งและชอบเล่นขายของมาตั้งแต่ยังเล็ก พ่อเป็นคนจีน ประกอบอาชีพขายของค้าอยู่ที่ตำบลโคกกลอย ตะกั่วทุ่ง เนื่องจากพ่อเป็นคนจีน จึงต้องการให้เขามีอาชีพค้าขายเหมือนบรรพบุรุษ จึงได้ฝึกให้เขารู้จักเทคนิควิธีการค้าขายมาตั้งแต่เป็นเด็ก จากการที่เขา

ได้ช่วยพ่อขายของที่ร้านนี้เอง จึงทำให้เขาชอบอาชีพนี้ และเริ่มประกอบอาชีพค้าขายมาตั้งแต่อายุเพียง 11 ขวบ เท่านั้น

ครั้นเมื่ออายุเขาเข้าเกณฑ์แล้ว พ่อจึงพาไปเข้าเรียนชั้น ป.1 ที่โรงเรียนวัดโคกกกลอยใกล้ ๆ บ้านนั่นเอง เขาเรียนไปด้วยค้าขายช่วยพ่อไปด้วย ชีวิตของเขาในวันหนึ่ง ๆ คือเรียนกับขายของคลุกคลีระคนกันอย่างต่อเนื่อง แต่เขาก็ไม่เคยพบกับคำว่าสอบตกหรือเรียนซ้ำชั้นเลย ผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีมากตลอดเวลา 4 ปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งตอนที่เขาจบชั้น ป.4 นั้น เขาสอบไล่ได้ที่ 2 จากจำนวนนักเรียน 40 กว่าคน วิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่เพื่อนไม่ใคร่ชอบ กันเพราะเรียนไม่ค่อยจะรู้เรื่องนั้น แต่สำหรับเขาชอบวิชานี้มาก และทำคะแนนได้ดีเสียด้วย เขานึกภูมิใจในตัวเองเสมอ เมื่อได้ยินคุณครูพูดว่า “ศิษย์เก่งเลขครูรักเป็นหนักหนา”

เมื่อเขาจบชั้น ป.4 ในปี พ.ศ. 2483 จากโรงเรียนวัดโคกกกลอยอำเภอตะกั่วทุ่งแล้ว พ่อก็ให้เขาออกมาช่วยขายของที่ร้าน โดยไม่ให้เรียนต่อความจริงแล้วคุณพ่ออยากจะให้เขาเรียนต่อระดับสูงขึ้นไปอีก เพราะเห็นว่าผลการเรียนของเขาอยู่ในเกณฑ์ดีมาก พ่อก็ภูมิใจในตัวเขามากเหมือนกัน เพราะหากว่าได้เรียนต่อแล้วคงจะทำให้อนาคตไปได้ไกลทีเดียว แต่ชีวิตของคนเรานั้นมันเอาอะไรแน่นอนไม่ได้ เนื่องจากตอนนั้นบ้านเมืองอยู่ภาวะสงครามโลกครั้งที่ 2 ทหารญี่ปุ่นอยู่เต็มเมืองไทยไปหมด ช่วงนั้นคนไทยเราแยกเป็นสองพวก พวกหนึ่งไปเข้ากับญี่ปุ่นอันมีจอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นหัวหน้า อีกพวกหนึ่งต่อต้านญี่ปุ่น และมีหัวหน้าหลายคนด้วย เช่น ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ดร.ปรีดี พนมยงค์ และใครต่อใครอีกหลายคน เมื่อบ้านเมืองอยู่ในภาวะสงคราม การเดินทางไปเรียนหนังสือก็ไม่สะดวก เกรงจะเกิดอันตรายได้ ประกอบกับฐานะทางบ้านก็ไม่ค่อยจะดีนัก

ความหวังของเขาคือจะได้เรียนต่อก็เป็นอันล้มเหลวลง เขาเสียใจมาก แต่คุณพ่อคุณแม่ก็ปลอบใจและพูดให้กำลังใจว่า “ลูกเอ๋ย คนเรา

นั้นมันไม่น้อยที่ประสบความสำเร็จในชีวิตโดยที่ท่านเหล่านั้นไม่ได้เรียนสูงส่งอะไรนัก” จากคำพูดของท่านทั้งสองนี้เอง ทำให้เขามาคิดว่าอาจจะเป็นจริงอย่างนั้น เขาเลยเลิกคิดเรื่องที่จะเรียนต่อ แม้จะมีคุณครูบางคนอยากจะให้เขาเรียนต่อไปก็ตาม

จากร้านชำถึงโรงฝิ่น

เมื่อเขาผิดหวังทางด้านการเรียน เขาก็คิดว่าจะต้องเอาดีทางด้านงานอาชีพ โดยเฉพาะด้านธุรกิจการค้าให้ได้ เขาช่วยพ่อค้าขายอย่างจริงจัง ต่อมาพยายามเรียนรู้และหาประสบการณ์ต่าง ๆ จากพ่อบ้างจากคนอื่น ๆ บ้าง

เนื่องจากการขายของชำที่ร้านไม่ค่อยจะพอกิน พ่อจึงไปเปิดโรงยาฝิ่นขึ้นอีก โดยที่ร้านขายของชำก็ยังคงทำต่อไป แต่พ่อได้ขอให้เขามาช่วยงานที่โรงฝิ่นแห่งเดียว

ที่นี่เขาได้พบชีวิตอีกแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นโลกของเขาเอง คนพวกนี้ไม่คิดถึงอดีต อนาคต เขาคิดถึงแต่ปัจจุบันขณะที่เขากำลังมีความสุขอยู่กับการสูบฝิ่นเท่านั้น เป็นชีวิตที่น่าสมเพชจริง ๆ มันทำให้เขาคิดเลยไปถึงคำพูดของพ่อที่เคยเล่าให้ฟังว่า ครั้งหนึ่งรัฐบาลจีนสั่งให้เจ้าหน้าที่เผาฝิ่นจำนวนมหาศาล ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดสงครามฝิ่นในเวลาต่อมา เพราะเห็นว่าฝิ่นจะทำให้คนจีนไม่คิดจะต่อสู้กับต่างชาติ ไม่คิดที่จะช่วยกันป้องกันประเทศชาติ มัวเมาแต่จะหาความสุขให้กับตัวเองด้วยการสูบฝิ่น ซึ่งจะนำความหายนะมาสู่ชาติบ้านเมืองในที่สุด

การสูบฝิ่นก็คือ การฆ่าตัวตายแบบผ่อนส่งนั่นเอง หากประเทศไทยเรามีแต่คนสูบฝิ่นแล้วประเทศชาติจะอยู่ได้อย่างไร เขาคิดว่ามันเป็นการทำงานโดยทางอ้อมและทำลายตัวเองโดยตรง

เขาทำงานที่โรงฝิ่นได้ไม่นาน พ่อก็เสียชีวิต ตอนนั้นเขาอายุ 15 ปีพอดี เมื่อสิ้นบุญพ่อแล้ว ชีวิตก็เริ่มผันแปรทันที เพราะตัวเขาเองก็ยัง

เด็กอยู่ แม่เองก็เป็นผู้หญิงไม่เหมาะที่จะทำงานอย่างนี้ แต่อย่างไรก็ตาม เขากับแม่และพี่ ๆ น้อง ๆ ก็ช่วยกันทำต่อมา แต่ก็ไม่เหมือนตอนที่พ่อยังมีชีวิตอยู่

เขายอมรับว่าเขาเองยังไม่ประสีประสากับงานเช่นนี้ด้วย อีกประการหนึ่งเขาไม่ชอบงานนี้เลย เขาไม่ชอบบรรยากาศที่อยู่ภายใต้เปลวไฟและควันฝุ่น โดยเฉพาะเขาทนเห็นภาพคนนั่งและนอนสูบบุหรี่ไม่ไหว เขาเห็นอยู่อย่างนั้นวันแล้ววันเล่า มันสังเวชใจจริง ๆ คนพวกนี้เห็นแล้ว “ยังกับผีเดินได้” ไม่ผิดเพี้ยน

ชีวิตของเขาช่วงนี้นับว่าลำบากมากต้องต่อสู้กับงานที่ตัวเองไม่ชอบและไม่ถนัดด้วย ลำบากทั้งกายและใจ เขาต้องช่วยตัวเองแทบทุกอย่าง แม้จะมีแม่และพี่น้อง แต่ก็ช่วยอะไรไม่ได้มากนัก หนัก ๆ เขาทนลำบากไม่ไหว ในที่สุดก็ต้องเลิกโรงยี่สิบ ตอนนั้นเขายังลำบากหนักเข้าไปอีก เพราะอยู่ในสภาพเหมือนคนตกงาน ต้องอาศัยแม่ทุกอย่าง จะทำอะไรก็ได้ไม่ได้ตั้งใจเพราะไม่มีเงิน เขาจึงตกอยู่ในห้วงแห่งความทุกข์

เมื่อเลิกโรงยี่สิบแล้ว เขาก็ยังไม่รู้เลยว่าจะไปทำอะไรกิน ความรู้ทางอาชีพก็ไม่มีเรียนจบแค่ชั้น ป. 4 แถมยังไม่มีเส้นอีกด้วย เขาคิดอะไรไม่ออกเลยจริง ๆ

อยู่มาคืนวันหนึ่งขณะที่เขากำลังนอนเอนมือขวาก่ายหน้าผากคิดอะไรต่อมิอะไรอย่างว่าวันอยู่นั้น เขาก็นึกถึงคำพูดของพ่อที่เคยบอกเอาไว้ก่อนเสียชีวิตว่า “คนเรานั้นแม้ยากจนเงินแต่ก็อย่าให้จนปัญญา” ในบัดดลความสว่างแจ่มใสก็พลันเกิดขึ้นในใจของเขาอย่างประหลาด แล้วเขาก็คิดรำพึงอยู่ในใจว่า “เราคิดออกแล้ว เราคิดได้แล้ว”

จักรยานคู่ชีพ

เช้าวันรุ่งขึ้น ขณะที่ปลอดจากลูกค้า เขาได้เข้าไปปรึกษากับแม่ว่าให้คุณแม่ขายของซ้ำต่อไป ถึงแม้ว่าจะได้กำไรเล็กน้อยก็ตาม แต่ก็พอเป็น

ค่ากับข้าวไปวันหนึ่งๆ ก็พออยู่ได้ แม้ว่าจะอดๆ อดยากๆ ก็ต้องทนต่อไป ส่วนตัวเขาเองขอออกมาค้าขายเป็นอิสระด้วยลำแข้งของตนเอง ขณะนี้ครอบครัวเขาแทบจะไม่มีเงินติดตัวกันเลย โดยเฉพาะตัวเขาไม่มีเลย แต่บังเอิญเขาขอหยิบยืมจากเพื่อนคนโน้นบ้างคนนี้บ้าง รวบรวมได้เงินมาก่อนหนึ่ง ก็นำไปดำเนินงานตามแผนที่คิดได้ในคืนก่อนโน้นทันที คือใช้จักรยาน ซึ่งมีอยู่แล้วคันหนึ่งแบบกลางเก่ากลางใหม่ ไปซื้อสินค้าหลายๆ อย่างจากตำบลโคกกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง ไปขายที่อำเภอท้ายเหมือง แล้วซื้อสินค้าต่างๆ จากอำเภอท้ายเหมือง กลับไปขายที่ตำบลโคกกกลอย สลับกัน เขาทำอย่างนี้เรื่อย ๆ มา ปรากฏว่าได้กำไรงามพอสมควร เหนื่อยแสนเหนื่อย แต่ก็ทนเอา บินจักรยานในวันหนึ่งๆ ก็หลายกิโลเมตร จนน้องโตมีแต่กลัมนั่นเป็นก้อนๆ เขาบอกว่าถ้าเป็นคนไม่อดทนก็คงจะเลิกไปตั้งแต่วัยแรกๆ แล้ว ครั้นนานวันเข้าความคิดในคืนนั้นก็เริ่มมองเห็นความจริงขึ้นมาบ้างแล้ว

ด้วยความที่ตัวเองยากจน เมื่อขายของได้แต่ละบาทแต่ละวัน เขาพยายามเก็บหอมรอมริบ จะใช้จ่ายแต่ในสิ่งที่จำเป็นจริงๆ เท่านั้น อีกอย่างโดยปกติเขาก็ไม่เป็นคนสุรุษสุร่ายอยู่แล้ว อันนี้เป็นมาตั้งแต่เด็ก ๆ

อยู่มาวันหนึ่ง หลังจากที่เขาเสร็จจากการขายของมาถึงบ้านแล้ว มีเพื่อนคนหนึ่งมาชวนไปเล่นการพนัน ตอนนั้นเขากำลังห่มแน่นอยู่ในวัยที่อยากจะศึกษาและหาประสบการณ์ด้านต่าง ๆ เขาก็เลยไปกับเพื่อนด้วยความอยากจะเล่น เขาคิดว่าคงจะได้กำไรมาไม่มากนักที่บ้านหลังนี้เป็นของคอนจีนแต่เปิดเป็นบ่อนการพนันขนาดใหญ่มีคนมาเล่นหลายสิบคน เล่นตอนแรกๆ ก็ดีเพราะได้กำไรมาเรื่อยๆ พอเล่นนานเข้าๆ กลับเสียหมด ต้องยืมเงินเพื่อนมาเล่นแก้ตัว แต่แทนที่จะได้กลับเสียหมด วันนั้นหมดเงินแทบยังเป็นหนี้เขาอีกด้วย แล้วเขาก็มานั่งคิดว่า “เราหาเงินมาได้ด้วยความยากลำบาก กว่าจะได้แต่ละบาทหน้าตาแทบกระเซ็น แล้วทำไมจะต้องเอามาเล่นเสียหมดในเวลาไม่กี่ชั่วโมงอย่างนี้ เราไม่ควรประพฤติดิ

เลย” เมื่อคิดได้ดังนี้ “ตั้งแต่บัดนั้นจนถึงบัดนี้” เขาไม่เคยแตะต้องมันอีกเลย ไม่ว่าจะเป็นการพนันแบบไหนประเภทไหนก็ตาม ความทรงจำอันนั้นยังฝังใจผมอยู่จนเดี๋ยวนี้

ไผ่หาความรู้

แม้ว่าเขาจะไม่ได้เรียนต่อ แต่เขาก็ไม่อยู่เฉยๆ เขาเป็นคนชอบอ่าน อ่านหนังสือเกือบทุกประเภท โดยเฉพาะหนังสือที่เกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ชอบอ่านที่สุด ในช่วงที่เขาปั่นจักรยานขายของเป็นช่วงที่เขาสนใจอ่านหนังสือเกี่ยวกับอาชีพมากที่สุด เพราะเขาคิดอยู่ในใจว่าถ้าหากไปเจอเอาอาชีพที่พอจะทำได้ ก็จะได้เลือกอาชีพนั้นและลองทำดู เนื่องจากการปั่นจักรยานหนักมากขายของไปด้วยเวลาว่างก็หาหนังสือมาอ่าน กลับถึงบ้านถ้ามีเวลาว่างก็อ่าน วันไหนไม่อ่านมันหงุดหงิดชอบกล ก็เลยต้องอ่านทุกวัน

บังเอิญเขาไปเจอเอาหนังสือดีเล่มหนึ่ง เป็นตำราเกี่ยวกับการถ่ายรูปชนิดเรียนด้วยตนเอง เขาก็เลยซื้อเอามาอ่านดู เขาอ่านตลอดทั้งเล่ม อ่านอยู่หลายเที่ยวแล้วลองเอาไปปฏิบัติดู ปรากฏว่ามันได้ผล คือ “อ่านแล้ว ทำได้” และในหนังสือเล่มนั้นเขารู้แจ้งแทงตลอด รู้ขั้นตอนการถ่ายภาพหมด รวมทั้งวิธีการอัด-ล้างด้วย ก็เลยคิดขยับขยายจะเปลี่ยนอาชีพใหม่

จากการที่ได้ศึกษาตำราการถ่ายรูปด้วยตนเอง ทำให้เขาเกิดความมั่นใจมากกว่าต้องเปิดร้านถ่ายรูปได้แน่ ๆ และต่อจากนั้นไม่กี่วันเขาก็เปิดร้านถ่ายรูปเล็ก ๆ ที่บนชั้นสองของร้านชาที่บ้านนั่นเอง ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ก็ได้จากเงินที่เก็บหอมรอมริบตอนที่ปั่นจักรยานขายของนั่นเอง แม้จะไม่น่าแปลกก็พอจะเปิดร้านเล็ก ๆ ได้ และก็ทำได้จริง ๆ เขาสามารถถ่าย-อัด-ล้าง-ขยายรูปได้เหมือนร้านใหญ่ ๆ ทั่วไป เขามีใจมาก เพราะเขาศึกษาจากตำราเท่านั้น ไม่มีใครมาสอนสั่ง ปรากฏว่ามีลูกค้ามา

บริการมากพอสมควร อย่างไรก็ตามก็ดี เขาเลิกขี่จักรยานเด็ดขาดแล้วก็ดำเนินกิจการร้านถ่ายรูปต่อมาเรื่อย ๆ แต่เขาคิดอยู่เสมอว่าคนเราเมื่อเกิดมาแล้วต้องต่อสู้ดิ้นรนต่อไปจนกว่าจะพบความสำเร็จเท่าที่ตัวเองคิดว่าพอใจแล้ว

ตัวแทนจำหน่าย

เมื่อปิดร้านถ่ายรูปแล้ว เขาก็มาเปิดร้านจำหน่ายเครื่องรับวิทยุ-โทรทัศน์ และจักรเย็บผ้า โดยเป็นตัวแทนจำหน่ายของบริษัทที่มีชื่อแห่งหนึ่ง เป็นตัวแทนอยู่ประมาณ 6 ปี การที่มากเป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้าดังกล่าว เพราะเขามีนิสัยไม่ชอบอยู่เฉย ๆ แต่เขาชอบพูดคุยแนะนำคนอื่น จะให้เขาพูดทั้งวันก็ได้ เพราะสนุกที่ได้พูดคุยแจจเรื่องโน้นเรื่องนี้ให้คนอื่นฟัง เมื่อเขามารับหน้าที่นี้ จึงเข้ากับลักษณะนิสัยที่แท้จริงของเขา งานนี้เป็นงานหนักเพราะจะต้องเดินไปหาลูกค้า ต้องออกหาทุกวัน ได้บ้างไม่ได้บ้าง แต่อาศัยที่เขาเป็นคนชอบอย่างนี้ แทนที่จะเหนื่อยมากหนักมาก ก็หนักพอประมาณ ปรากฏว่าเขาทำสถิติการจำหน่ายได้สูงสุด จนได้รับเข็มเกียรติยศจากทางบริษัท และได้รับแต่งตั้งจากบริษัทให้เป็นผู้จัดการสาขาที่โคกกลอยด้วย ความจริงแล้วการเป็นตัวแทนจำหน่ายของบริษัทนี้ มันทำให้เขาได้รับประสบการณ์ในงานอาชีพธุรกิจนี้มาก ได้ประสบการณ์หลายด้าน ทำให้มีความคล่องตัวในด้านธุรกิจมากกว่าแต่ก่อนมากและประการสำคัญถือได้ว่า ในช่วงนี้ที่เขาได้ประสบความสำเร็จในอาชีพและความสำเร็จในชีวิตด้วย

15 ปีต่อมา เขาได้เปิดดำเนินธุรกิจด้านน้ำมันขึ้นมาอีก คือ เปิดปั้มน้ำมันที่ตำบลโคกกลอย คือที่บ้านเกิดของเขาเอง เปิดขายระยะแรก ๆ รายได้ไม่สู้จะดีนัก แต่ต่อมาได้ปรับปรุงบริการด้านต่าง ๆ หลายอย่างเพื่อดึงดูดลูกค้าให้หันมาสนใจบริการของเขา เช่น อบรมชี้แจงลูกน้อง(เด็กปั้ม) ให้รู้จักต้อนรับลูกค้า ให้ทุกคนมีมนุษยสัมพันธ์ รู้จักทัก

ขายลูกค้าขอบคุณลูกค้า บริการให้รวดเร็วทันใจลูกค้า ให้มีความสุขและสะอาดทั้งบริเวณบิ๊มและตัวพนักงานด้วย แม้แต่ในด้านการบริหารภายในบิ๊ม เขาก็ให้ความเป็นธรรมแก่ลูกน้องทุกคนเสมอหน้ากัน ระยะเวลาหลัง ๆ นี้ดีขึ้นมากแล้ว และในบรรดากิจการทั้งหมดของเขาขณะนี้บิ๊มนำมันทำรายได้ดีที่สุด

หลังจากที่เปิดบิ๊มนำมันได้สักระยะหนึ่ง เขาก็ได้ขอลาออกจากการเป็นตัวแทนจำหน่ายวิทยุ-โทรทัศน์ และจักรเย็บผ้าในระบบผ่อนส่งของบริษัทนั้น เพราะเห็นว่ามันเป็นงานหนัก ทั้งจะต้องออกเดินหาลูกค้าแทบจะไม่มีเวลาพักผ่อน อีกอย่างตอนนี้เขาก็ได้ประสบความสำเร็จพอสมควรแล้ว

เมื่อลาออกจากการเป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้าในระบบผ่อนส่งและเป็นอิสระแก่ตัวเองแล้ว เขาจึงได้มาเปิดร้านจำหน่ายวิทยุโทรทัศน์ ที่เป็นของตัวเอง เขาได้สั่งสินค้าเหล่านี้เข้ามาจำหน่ายทุกยี่ห้อ ซึ่งตอนที่เป็นตัวแทนอยู่เขาจำหน่ายได้เพียงยี่ห้อเดียว ยี่ห้ออื่นขายไม่ได้เลย และเหนื่อยมากก็ตอนออกหาลูกค้าและตอนออกไปเก็บเงิน เพราะจะต้องอดทนทุกอย่างบางรายขอผลัดผ่อนตั้งสองสามเดือน เกือบปีก็มี บางครั้งถึงทะเลาะกัน

แต่เมื่อเขามาเปิดร้านใหม่ ระบบใหม่ เขาสบายใจขึ้น มีปัญหาน้อยลง เพราะเขาจำหน่ายในราคาที่เป็นธรรม แต่คุณภาพเป็นที่ยอมรับของไม่มีคุณภาพเขาไม่สั่งมาจำหน่าย นอกจากนี้เขาได้จ้างช่างไว้บริการลูกค้า ทั้งรับซ่อมด้วยในราคาที่ไม่แพง

การรับลูกจ้างเข้ามาทำงานในร้านก็เป็นเรื่องสำคัญ เพราะลูกค้าบางคนถ้าคนขายพูดจาดีพูดถูกใจแทบจะไม่ต้องต่อราคาเลย คำพูดเป็นสิ่งที่จะต้องระมัดระวัง ใคร ๆ ก็อยากเข้าร้าน ถ้าพูดถูกใจ ลูกจ้างในร้านทุกคนเขาเป็นคนคัดเลือกเอง จะต้องเป็นคนพูดจาฉะฉาน พูดเป็น และต้องทนต่อคำต่อราคาและต่อว่าในบางครั้งด้วย

ด้วยความที่เขาเป็นคนไม่ชอบจำใจ ไม่ชอบอยู่หนึ่ง ต่อมาอีกไม่นาน เขาเปิดร้านจำหน่ายสินค้าที่ใช้ในสำนักงานทั่วไป โดยเฉพาะกับหน่วยงานราชการ เช่น เครื่องพิมพ์ดีด โต๊ะ เก้าอี้ เครื่องอัดสำเนา ตลอดจนเครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้าทุกชนิด หน่วยราชการต้องการอะไรเขาจัดหาให้ได้หมด และขายให้ในราคาถูกอีกด้วย ในเรื่องคุณภาพเขาบอกลูกค้าของเขาว่า “สำหรับคุณภาพไม่ต้องห่วง ของไม่ดีคุณภาพไม่ได้มาตรฐาน ผมไม่สั่งเข้ามาเด็ดขาด ต้องรักษารูปร่าง”

ในวงการธุรกิจการค้า ถ้าเสียชื่อก็ไปไม่รอด และอีกประการหนึ่งจะต้องพยายามสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ๆ ตลอดเวลา เพื่อให้ตลาดกว้างออกไป ไม่เฉพาะแต่วงการธุรกิจ แม้แต่หน่วยราชการอื่น ๆ ก็ต้องไปทำความรู้จักและสัมพันธ์ด้วย เขาปฏิบัติเช่นนี้เสมอมา

แต่อย่างไรก็ตาม การค้าขายกับหน่วยงานราชการ ก็มีข้อเสียอยู่ตรงที่ว่า ต้องผ่านขั้นตอนมาก กว่าจะได้เงินก็ใช้เวลามาก ไม่เหมือนเอกชนขายวันนี้ก็ได้เงินวันนี้ ระบบราชการต้องส่งของให้ก่อนแล้วค่อยจ่ายเงินให้ภายหลังจากขอเบิกเงินได้แล้ว เขายอมรับระบบนี้ เขาได้รับเงินเต็มเม็ดเต็มหน่วยเพียงแต่เวลาช้าไปบ้าง อย่างไรก็ตามนี้สินค้าของเขา กำลังได้รับความนิยมจากหน่วยราชการต่าง ๆ ในจังหวัดมากมาย ได้ก็อยู่ในขั้นดีทีเดียว

ประสบความสำเร็จ

นับตั้งแต่ที่จักรยานค้าขายระหว่างโลกกลอยกับอำเภอท้ายเหมืองจนกระทั่งบัดนี้ “เขาไม่เคยอยู่หนึ่ง” และเขาทำงานหนักที่สุดในช่วงที่ปั่นจักรยานและเป็นตัวแทนของบริษัท เขาทำงานหนักมากและแทบไม่มีเวลาพักผ่อน ต้องออกหาลูกค้าอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นไปไหนก็ตาม เขาพยายามหาโอกาสหาจังหวะเสนอรายการสินค้าเท่าที่จะพอมีจังหวะดี ๆ เสนอได้

แม้ว่าในช่วงที่เวลานี้ เขาจะลำบากทำงานหนักมากก็ตาม แต่เขาก็ภูมิใจมากที่ได้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพในขณะนี้เอง นับว่าเป็นช่วงที่เขาสามารถยืนยืดอกได้แล้ว เมื่อได้ประสบความสำเร็จแล้วอะไร ๆ มันก็คล่องไปเสียทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อประสานงาน การใช้เครดิต การขอความร่วมมือและการขยายกิจการต่าง ๆ ดูนั่นสะดวกสบายไปหมด แม้แต่ดวงสังคมชั้นสูงที่เขาไม่เคยคิดมาก่อนเลยว่าจะได้ขึ้นไปสัมผัสก็ได้ไปร่วมวงด้วย

แต่ไม่ว่าใครก็ตามแม้แต่ตัวเขาจะประสบความสำเร็จอย่างนี้ได้ นั่นต่างก็ต้องมีหลักการทำงานเป็นของตนเอง ซึ่งบางอย่างอาจเหมือนกัน บางอย่างอาจผิดแผกกันไปบ้าง แต่สำหรับตัวเขายึดหลักว่า

ต้องสนใจและรักงานที่ทำ
หมั่นศึกษาหาความรู้ด้านการค้า
และสภาวะของตลาด ต้องตื่นตัว
อยู่ตลอดเวลา รู้จักใช้คนและ
ควบคุมกันในการทำงาน

ขณะนี้เขามีลูกน้องอยู่ในบังคับบัญชาหลายสิบคน เขาถือว่าทุกคนมีความสำคัญตามหน้าที่ของแต่ละคน ๆ ไป ใครมีหน้าที่อะไรก็ทำไปตามหน้าที่ เขาให้ความยุติธรรมกับทุกคน มีอะไรที่ลูกน้องไม่เข้าใจหรือสงสัย เขาก็ชี้แจงหรือบอกให้ทราบ แนะนำให้ลูกน้องทำงานด้วยความอดทน รักงานที่ทำ ทำงานด้วยใจรักจริง ๆ เขาไม่เคยทำตัวเป็น “เจ้านาย” เขาให้ความเป็นกันเองกับทุกคนเสมอ ในทุกปีและทุกครั้งที่มีงานเทศกาลงานเลี้ยงต่าง ๆ เขาจะเชิญชวนผู้ร่วมงานทุกคนมากินเลี้ยงเพื่อสังสรรค์กัน และในขณะที่ทุกคนมารวมอย่างนี้เขาจะพูดให้คิดเตือนใจผู้ร่วมงานอยู่เสมอว่า ขอให้ทุกคนมีความ “อดทน ขยัน ซื่อสัตย์ ยุติธรรม”

ขณะนี้เขามีชีวิตที่มีความสุขกับงานที่เขาสร้างมันขึ้นมาด้วยมือของเขาเอง

นี่คือเรื่องราวชีวิตจริงของเขา คุณเจ้าเจริญ ทองตัน นักธุรกิจวัย 55 ปี ที่สานักงานดำเนินงานธุรกิจหลายอย่างที่จังหวัดพังงา ท่านจะพบเขาได้ที่ร้านเจริญภัณฑ์ในตัวเมืองพังงา หรือที่ปั๊มน้ำมันเจริญภัณฑ์บริการ ตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา

สัมภาษณ์

วิเคราะห์ สี่หาบุตร

ธรรมศักดิ์ มีอิสระ

สมศักดิ์ คุณมาศ

เขียน

วิเคราะห์ สี่หาบุตร

คิดไม่ถึง

วิเคราะห์ สี่หาบุตร

จะมีใครคิดบ้างว่าเด็กชายที่เดินขายปลาหมึกอย่างตามงานเทศกาลต่าง ๆ แถบอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เมื่อประมาณ 40 กว่าปีมาแล้ว จะกลายมาเป็นเจ้าของและผู้จัดการโรงสีข้าวขนาดใหญ่และบริษัทค้าไม้ บริษัทรับเหมาก่อสร้าง ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีทั่วจังหวัดเชียงรายในปัจจุบัน

เขาคือ คุณทรงเกียรติ จันทร์ธิระติกุล

เขาก่อร่างสร้างตัวอย่างไร จึงได้ประสบความสำเร็จอย่างพลิกความคาดหมายเช่นนั้น

“ช่วงนั้นผมกำลังรอรับซื้อข้าวนาปรังจากชาวนาอยู่พอดี” ชายร่างท้วม ผิวขาว รียกลองคน กล่าวกับพวกเราด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้ม

พวกเราได้รับเชิญให้เข้าไปในห้องรับแขกของที่ทำการโรงสีข้าว ซึ่งมีลักษณะเป็นอาคารชั้นเดียว แต่ติดเครื่องปรับอากาศทั้งหลัง ภายในห้องรับแขกอากาศจึงเย็นสบาย ทุกอย่างภายในอาคารหลังนี้ บ่งบอกถึงความมีฐานะของเขาอย่างสมบูรณ์แบบที่เดียว

โรงสีแห่งนี้อยู่ไม่ไกลจากตัวอำเภอมากนัก ตั้งอยู่กลางทุ่งนาบนเนื้อที่ประมาณ 5 ไร่ แต่ก็มีรั้วซึ่งทำด้วยอิฐบล็อกโดยรอบทั้งสี่ทิศ ประตูรั้วด้านหน้าอยู่เกือบติดถนนใหญ่ ซึ่งเป็นทางหลวงจังหวัด แต่ถนน ๆ จะมีรถวิ่งมาสักคันหนึ่ง เมื่อผ่านประตูรั้วเข้าไป ก่อนจะถึงตัวโรงสี จะเป็นลานซีเมนต์กว้างขวางมาก และเห็นคนงาน 6 - 7 คน กำลังช่วยกันแบกกระสอบข้าวลงจากรถ 10 ล้อ ที่จอดอยู่กลางลานนั้น นอกจากนี้ยังมีรถ 10 ล้อ 6 ล้อ จอดเรียงรายอยู่หลายคัน

เฉพาะตัวโรงสีดูใหญ่โตกว้างขวางมาก แต่ลักษณะก็เหมือนกับโรงสีทั่วไป โครงสร้างตลอดฝาผนังทำด้วยไม้เกือบทั้งหมด ส่วนหลังคามุงด้วยกระเบื้องลอนสีขาว ทางด้านซ้ายมือของโรงสีเกือบชิดรั้วจะเป็นปล่องโรงสีขนาดใหญ่มองดูสูงมาก และเห็นควันสีเทาพวยพุ่งออกมาจากปล่องไม่ขาดระยะ แสดงว่าโรงสีกำลังสีข้าวอยู่

ด้านหลังของโรงสีเป็นที่ว่างมีหญ้าและต้นไม้ขึ้นอยู่ประปรายตามธรรมชาติ ส่วนทางขวามือของโรงสีเป็นที่พักอาศัยของคนงาน ซึ่งมีประมาณ 20 คน และปลูกสร้างด้วยไม้เป็นแบบเพิงหมาแหงนเกือบ 20 ห้อง สำหรับอาคารที่พวกเรานั่งสัมภาษณ์คุณทรงเกียรติอยู่นั้นอยู่ใกล้ประตูทางเข้าโรงสีด้านขวามือซึ่งเป็นทั้งที่ทำการและติดต่อประสานงานด้วย

“ปกติผมอยู่ไม่เป็นที่หรอกครับ” เขากล่าวด้วยน้ำเสียงที่นิ่มนวล บางวันอยู่ที่บริษัทรับเหมาก่อสร้างและโรงคำไม้ บางวันก็อยู่ที่นี้ อย่างวันนี้ก็อยู่ที่โรงสี เอาแน่ไม่ได้ แล้วแต่ว่างานจะยุ่งหรือมีปัญหาอะไรที่เร่งด่วนพิเศษ

เรื่องงานผมถือหลักว่าต้องทำด้วยตัวเองให้มากที่สุด อย่างเวลานี้ไม่ว่าจะเป็นโรงคำไม้ งานรับเหมาก่อสร้าง หรือโรงสีข้าว ผมก็ทำเองทั้งนั้น

ความจริงคนระดับคุณทรงเกียรติไม่ต้องลงมือทำเองก็คงได้

ครับก็อย่างว่าแหละ ผมมันเป็นคนอยู่เฉยไม่ค่อยได้ คิดนิสัยมาตั้งแต่สมัยเป็นเด็กโน้น มันก็เลยมีผลมาถึงปัจจุบันนี้แหละครับ

ชีวิตวัยเด็ก

ชีวิตในวัยเด็กเป็นอย่างไรบ้างครับ

ครับ ผมเกิดที่อำเภอแม่จันนี่เองก็เป็นชาวเชียงรายโดยกำเนิด ตอนที่ เป็นเด็กผมเร่ร่อนอยู่พักหนึ่ง เพราะอยู่ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 อายุ ตอนนั้นก็ราว ๆ 8 - 9 ขวบ เห็นจะได้ และกำลังเรียนอยู่ ป. 1

แล้วทางการทำอพยพผู้คนจากอำเภอแม่จันไปแม่สาย เข้าสู่พม่า แล้วอพยพข้ามไปอยู่ฝั่งประเทศลาว อยู่ที่โน้นผมก็ช่วยคุณแม่ค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ พอเลี้ยงครอบครัวไปวันหนึ่ง ๆ เท่านั้น อยู่เดือนหนึ่งสองเดือนก็กลับ มาฝั่งไทย แล้วก็กลับมาเรียนต่อที่โรงเรียนเดิมอีก คือ โรงเรียนวัดไถ่บ้าน

ช่วยพ่อแม่แต่ยังเด็ก

ผมจำได้ว่าระหว่างเรียนนั้น ทุกเช้าทุกเย็นผมจะต้องเอาถังไปตักน้ำ ที่บ่อน้ำวัด แล้วหอบมาใส่ตุ่มที่บ้านวันละหลาย ๆ เทียว ผมต้องช่วย งานบ้านแทบทุกอย่าง ล้างแก้ว ล้างจาน กวาดบ้าน ถูบ้าน ก็ทำ

ในช่วงนั้นคุณแม่ไปเช่าร้านเล็ก ๆ ลักษณะเป็นเพิงหมาแหงน แล้ว เปิดขายกาแฟ ขายไอเลี้ยงขึ้นที่นั่น ผมก็ช่วยคุณแม่ล้างแก้ว และส่งกาแฟ ให้ลูกค้าตามบ้านที่เขาสั่งเข้ามา ผมต้องตื่นตั้งแต่ตีห้าทุกวัน เพื่อติดไฟ ตั้งหม้อกาแฟและตักน้ำใส่ตุ่ม พอเลิกจากเรียนตอนเย็นก็มาช่วยส่งกาแฟ ที่ร้านต่อจนเลิก เรื่องหนังสือไม่เคยได้อ่าน เพราะไม่มีเวลา

ขายปลาหมึกย่าง

อาชีพแรกของผมจริง ๆ ก็คือ ขายปลาหมึกย่าง เป็นอาชีพที่ผมทำด้วย ลำแข้งของผมเองจริง ๆ ผมขออนุญาตจากคุณแม่ก่อนแล้วท่านก็ไม่ขัดข้อง ผมจะใช้เวลาหลังจากเลิกเรียนตอนเย็น รวมทั้งวันเสาร์ - อาทิตย์ด้วย โดยเฉพาะ

วันที่มีงานวัดงานเทศกาลต่าง ๆ ผมก็เดินขายไปเรื่อย ๆ อายุตอนนั้นก็ราว ๆ 10 ขวบ กำลังเรียนอยู่ ป. 3

วิธีการของผมก็ใช้วิธีเก่า ๆ แลละครับ คือ เอาเตาอังโล่มาทำสายสะพายแขวนคอแล้วเอากระดาษหนา ๆ มาปิดหน้าอกเพื่อกันความร้อนจากเตาอีกที ผมก็ย่างปลาหมึกบนเตาที่กำลังสะพายอยู่ เดินไปอย่างไป และเดินร้องขายไปด้วย สนุกครับ ผลกำไรได้มาผมเอามาให้คุณแม่หมด แล้วคุณแม่ก็จ่ายมาให้ผมอีกทีหนึ่ง

ช่วงนั้นคุณทรงเกียรติคงลำบากมากนะครับ

อะไรได้ครับ ผมว่ามันสนุกดีเสียอีก ไม่รู้สึกตัวเองลำบากอะไรเลย คนเราลองทำในสิ่งที่ตนชอบ มันก็มีความสุข อย่าให้ผิดกฎหมายเป็นใช้ได้

ผมคิดเสมอว่า อาชีพที่สุจริตทุกอย่าง ย่อมมีเกียรติทั้งสิ้น เพียงแต่ทำให้มันตรงกับความถนัดและความพอใจของเราที่พอแล้ว

เป็นเด็กเรียนเก่ง

ผมขายปลาหมึกอยู่หลายปี แม้ว่าผมจะไม่ค่อยได้ดูหนังสือก็ตาม แต่ผลการเรียนของผมก็ไม่แพ้ใครเลย ผมสอบได้ที่ 1 มาตลอด วิชาคณิตศาสตร์ ผมชอบที่สุด คุณรู้ไหมผมท่องสูตรคูณแม่ 2 - 12 ได้ตั้งแต่อยู่ ป. 2 นั่นะท่องกลับไปกลับมาได้สบาย และตอนที่อยู่โรงเรียนผมก็เรียนจริง ๆ ผมไม่เคยเอาปลาหมึกย่างมาขายที่โรงเรียนเลย ขายแต่ตอนเลิกเรียนในช่วงเย็น อยู่ที่บ้านก็ช่วยแม่ทำงาน ไม่ค่อยได้ดูหนังสือหรอก แล้วมันสอบได้ที่ 1 ได้อย่างไร ผมยังงง เพื่อนร่วมชั้นยังล้อผมเลยว่า “ปลาหมึกมาที่หนึ่ง” และตอนสอบไล่ชั้น ป. 5 ผมก็ได้ที่หนึ่งอีก ผมก็ภูมิใจครับ ผมคิดว่าที่ผมสอบได้ที่ 1 เป็นเพราะว่าเวลาครูสอนผมตั้งใจฟังตั้งใจเรียนจริง ๆ ไม่เล่นเมื่อสงสัยหรือไม่เข้าใจผมก็จะถามทันที อาศัยที่ผมเป็นคนกล้าซักหน่อย โดยเฉพาะที่บ้านผมไม่ค่อยได้อ่านหนังสือเหมือนคนอื่นหรอก มัวแต่ขาย

ปลาหมึก ส่งกาแฟอยู่อย่างนั้น แต่มันก็มีประโยชน์มากนะครับ เพราะการ
ค้าขายไม่ว่าจะขายอะไรก็ตามเป็นการฝึกให้คนกล้าพูด กล้าทำ ไม่อย่างนั้น
มาค้าขายไม่ได้แน่ การค้าขาย ถ้านั่งเงียบ ๆ ไม่พูดซักชวนลูกค้าก็นั่งตบยุง
เท่านั้นเอง จริงไหมครับ

พอผมจบ ป. สี่แล้ว ผมก็ได้ช่วยงานคุณแม่ได้เต็มที่ เรื่องการเรียนต่อ
ไม่ต้องพูดถึง เพราะไม่มีเงินพอจะเรียนต่อไป

ช่วงนั้นผมช่วยคุณแม่ขายกาแฟด้วยและขายปลาหมึกย่างไปด้วย แต่
ส่วนใหญ่ผมจะขายปลาหมึก ผมมีเวลามากพอที่จะขายปลาหมึกได้เต็มที่แล้ว
ผมขายแบบไม่มีวันหยุด ขายทุกวันตั้งแต่ตอนสาย ๆ จนถึงเย็น จนกว่า
ปลาหมึกจะหมด บางครั้งถึงมืดเลยก็มี แต่ปกติก็จะหมดราว ๆ ป้ายสี่
ป้ายห้าโมงก็กลับบ้านได้ ระยะนี้ผมมีรายได้ดีพอสมควร ฐานะค่อยดีขึ้น
นิดหนึ่ง

ขายวิทยุ

เงินที่ได้จากการขายปลาหมึกย่าง ผมก็พยายามเก็บหอมรอมริบ ก็ได้
เงินจำนวนหนึ่ง ก็พอดีเพื่อนเขาชวนลงทุนโดยการซื้อวิทยุมาจำหน่ายที่
ตลาดอำเภอแม่จัน เพราะเพื่อนเขาบอกผมว่า “เอาเงินไปลงทุนร่วมกัน
ซื้อวิทยุมาขายดีกว่า รายได้จะต้องดีกว่าขายปลาหมึกแน่ ๆ” ผมก็เห็นดีด้วย
ตอนนั้นผมเลิกขายปลาหมึกแล้ว ส่วนขายกาแฟแม่ผมยังทำต่อไป ขายวิทยุนี้
ผมเองก็ไม่รู้เรื่องเพราะไม่ได้เรียนมาทางนี้ ผมต้องอาศัยช่างเขาทุกอย่าง
รู้สึกอึดอัดใจที่สุด ทำได้ไม่นานก็เลิกไป กลับไปช่วยแม่ขายกาแฟที่ร้านอีก
แต่ผมก็ไม่โกรธเพื่อนหรอกครับ เพื่อนเขาก็หวังดีต่อผมจริง ๆ อีกอย่างเรา
ก็เจ๊งมาด้วยกัน ไม่ใช่หักหลังกัน อนาคตใครจะไปรู้ได้ จริงไหมครับ

และการค้าขายวิทยุไม่ว่าเราจะขายอยู่ที่ร้านหรือเดินหาลูกค้าเองก็ตาม
เราจำเป็นต้องมีความรู้ทางด้านช่างด้วย จะได้อธิบายให้ลูกค้าเข้าใจถึงระบบ
ต่าง ๆ ภายใน ตลอดจนวิธีการใช้หรือน้อย ๆ ต้องแก้ไขได้เมื่อวิทยุเสีย

เล็ก ๆ น้อย ๆ ไม่ใช่ไม่รู้เรื่องเลย คนเราเมื่อจะขายอะไรเราก็ต้องรู้เรื่องสินค้าชนิดนั้นดีด้วย ก็เหมือนกับคนขายเครื่องสำอางนั่นแหละ คนขายจะต้องอธิบายได้ว่าดีอย่างไร มีส่วนผลอะไรบ้าง ขายวิทยุก็เช่นกัน ต้องอธิบายได้ บอกกลไกภายในได้บ้าง เพื่อโน้มน้าวให้ลูกค้าหันมาสนใจสินค้าเรา

จำหน่ายจักรยานยนต์

หลังจากเลิกค้าวิทยุแล้ว ผมก็กลับไปช่วยคุณแม่ขายกาแฟที่ร้านพลาง ๆ ก่อน ต่อมาก็มีเพื่อนอีกคนหนึ่งมาชวนเข้าหุ้นขายรถจักรยานยนต์ ผมขัดเพื่อนไม่ได้ก็เลยเข้าร่วมด้วย ทั้ง ๆ ที่ไม่ค่อยมีทุน อยู่ได้ไม่กี่เดือนผมก็ต้องเลิกอีก เพราะทุนไม่พอ เรื่องอย่างนี้มันเป็นของธรรมดา เมื่อลงทุนไปมันก็มีสองอย่าง คือ เจิง กับไม่เจิง เมื่อลงทุนแล้วเจิง เราจะไปโทษใคร แต่ถ้าถูกหักหลังถูกโกงก็ไปอย่าง คราวนี้ผมไปไม่รอด แต่ผมก็ไม่โทษเพื่อนอีก เพราะต่างคนต่างก็เจิงมาด้วยกัน ไม่มีการตักตักกัน

แม้ว่าผมจะประสบความล้มเหลวจากการขายวิทยุเพราะผมไม่มีความรู้ทางด้านช่างและขายรถมอเตอร์ไซด์ เพราะไม่มีทุนพอ แต่ผมก็ได้หัดแก้ไข ผมคิดว่าผมจะต้องคิดทำอาชีพอื่นต่อไป เพราะมีความรู้สีกอยู่เสมอว่า “สักวันหนึ่งเราคงจะพบความสำเร็จ”

ได้แนวคิด

ในช่วงหลัง ๆ มา ผมได้ไปงานสังคมนต่าง ๆ เสมอ การที่ได้ออกสังคมและช่วยงานสังคมส่วนรวมบ่อย ๆ นี้เอง ทำให้ผมได้รู้จักผู้คนหลายอาชีพ กว้างขวางขึ้น ทั้งสังคมพ่อค้า นักธุรกิจ ข้าราชการ และประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะในวงสังคมนักธุรกิจที่อำเภอแม่จัน ผมรู้จักมักคุ้นเป็นส่วนใหญ่

เวลาผมไปงานสังคมนต่าง ๆ ไม่ใช่ที่ผมจะไปเพื่อรับประทานหรือเพื่อสนุกเท่านั้น แต่ผมจะพยายามสังเกตดูว่า ในวงสังคมนั้น ๆ เขาพูดกันถึงเรื่องอะไร คิดอย่างไร และเขาทำอย่างไร นี่แหละผมพยายามจับประเด็น

ที่เป็นประโยชน์เพื่อที่จะนำแนวคิดอันนั้นมาดัดแปลงปรับปรุงใช้ให้พอเหมาะกับตัวผมเองให้มากที่สุด

ผมได้ประสบการณ์ด้านการค้าจากวงสนทนาเหล่านั้นหลายสาขาร่วมกัน และเมื่อนำมาประมวลกันเข้าแล้ว ก็ออกมาเป็นแนวคิดของผมเองว่า

“การค้าขายสินค้าที่เหมือนกับคนอื่นทุกอย่างนั้น มันจะไปไม่รอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่อำเภอแม่จัน เพราะแม่จันเป็นเมืองผ่าน”

เปิดร้านค้าไม้

จากแนวคิดอันนี้ ทำให้ผมคิดว่า จะต้องค้าสิ่งที่ไม่เหมือนกับคนอื่นในบางส่วน

ผมก็เลยตกลงใจเปิดโรงค้าไม้ขึ้นที่แม่จัน และผมเป็นคนแรกที่ทำ ก่อนนั้นยังไม่มีใครกล้าทำ จำได้ว่าผมเปิดร้านค้าไม้เมื่อปีหนึ่งหก ก็เข้าปีที่ 11 นี้แล้ว

ตอนเปิดใหม่ ๆ ขายดีมาก แต่ว่าเป็นระยะหนึ่งเท่านั้นนะ เพราะในสมัยนั้นไม้ในท้องถิ่นมีมาก

ส่วนมากชาวบ้านจะไปตัดไม้ในป่ามาปลูกบ้านเอง รัฐบาลก็ควบคุมไม้ทั่วถึง แม้ว่าราคาจะตกไปบ้างในบางช่วง แต่ผมก็ไม่คิดจะเลิกค้าไม้ ผมอดทนทำต่อมา แม้จะไม่ค่อยมีกำไรมากมายนัก แต่ก็พอเลี้ยงตัวได้จนถึงปัจจุบัน

ผมจำได้ว่าในช่วงที่ผมขายปลาทูมียังอยู่นั้น คุณแม่เคยสอนผมเสมอว่า

“การทำงานทุกอย่างต้องมีความอดทน มีความพากเพียรเป็นที่ตั้ง อย่าทำงานแบบหยาบโหยง”

ผมก็ได้ยึดถือคำสอนของแม่ตลอดมาจนทุกวันนี้

การค้าไม้ของผมในตอนแรก ๆ เป็นการค้าแบบธรรมดาเป็นแบบส่วนตัว แต่ต่อมาผมเห็นว่างานชักจะมีมากขึ้น มีลูกค้า มีผู้มาติดต่อมากขึ้น เพื่อ

ให้งานคล่องตัวขึ้น ผมก็เลยจดทะเบียนเป็นรูปบริษัทจำกัด ให้ถูกต้องตามกฎหมาย

เมื่อตั้งเป็นรูปบริษัทแล้ว คงจะมีกำไรมากนะครับ

“กำไรไม่มากหรอกครับ เพียงแต่พอเลี้ยงตัวได้เท่านั้นเอง คือ พออยู่ได้ครับ”

ขายไม้อะไรบ้างครับ

ผมก็ขายไม้แปรรูปทุกชนิด เช่น พวกเสาทุกขนาด ไม้พื้น ฝา และไม้เครื่องทุกประเภท นอกจากนี้ก็มีพวกประตู หน้าต่าง สำเร็จรูป ทั้งที่ทำด้วยไม้ยาง ไม้สัก และไม้เนื้อแข็งอื่น ๆ

รับเหมาก่อสร้าง

หลังจากที่ผมได้เปิดร้านค้าไม้ระยะหนึ่งแล้ว ผมก็มารับเหมาก่อสร้างเล็ก ๆ น้อย ๆ ตอนแรก ๆ ก็รับเหมาเฉพาะในท้องถิ่นแถบแม่จันท่อน แล้วค่อนข้างขยายออกไปเรื่อย ๆ จนทั่วทั้งจังหวัดเชียงรายและจังหวัดใกล้เคียง จนกระทั่งเวลานี้ก็ยังดำเนินงานอยู่

มีแรงคลใจอะไรจึงได้มาทำการรับเหมาก่อสร้าง

เพราะผมเห็นว่า ผมมีโรงค้าไม้ และมีอุปกรณ์การก่อสร้างอื่น ๆ อยู่แล้ว ก็เลยเปิดกิจการรับเหมาก่อสร้างไปด้วย แรก ๆ ผมก็ทำเล็ก ๆ ไปก่อน เพื่อหาประสบการณ์ไปด้วย ต่อมาเมื่อพรรคพวกเพื่อนฝูงเอางานมาให้ทำเรื่อย ๆ ส่วนใหญ่จะมีคนมาว่าจ้างเอง อันนี้ผมว่ามันเป็นเพราะผลงานมากกว่า คือ ผลงานมันออกมาดี ทำไปแล้วเจ้าของไม่มาติว่าทำไม่เรียบร้อย การก่อสร้างทุกอย่างผมพยายามควบคุมอย่างใกล้ชิด ช่างทุกคนที่ทำงานอยู่กับผม ผมต้องคัดเลือกด้วยตนเอง ต้องทำให้ผมดูก่อน ดูฝีมือก่อน ไม่ใช่พอช่างเขาบอกว่า “ผมทำงานมา 10 ปี แล้วครับ” แล้วก็รับเข้าทำงานเลยอย่างนี้ผมไม่ทำแน่ คือ ผมต้องได้เห็นฝีมือก่อน มันสำคัญที่ฝีมือจะครับ อีกอย่างเรื่องราคาค่าก่อสร้างก็สำคัญ ต้องให้พอเหมาะกับเนืองาน

ต้องเป็นธรรมกันทั้งสองฝ่าย แต่ของผมนิยัตินภาพของงานเป็นหลักครับ หมายความว่า ทั้งช่างที่ทำงานต้องมีคุณภาพ และวัสดุก่อสร้างก็เลือกใช้เฉพาะที่มีคุณภาพด้วย

ผมกำชับพวกช่างทุกคนเลยว่า “ขอให้ทำให้ดีที่สุด อย่างทำแบบขอไปที” สำหรับค่าแรงหรือค่าจ้างช่าง ผมก็ให้ตามความสามารถของแต่ละคน ถ้าเราให้ค่าแรงเหมาะสมกับงาน ช่างเขาก็พอใจ

มันเหมือนลูกโซ่ครับ ถ้าเราใช้วัสดุก่อสร้างคุณภาพไม่ดี ค่าแรงช่างต่ำ ผลงานออกมาก็ต่ำไปด้วย ที่ผมอยู่ได้จนบัดนี้ก็เพราะ ผมไม่เอาเปรียบลูกค้า การซื้อสัตย์ต่อลูกค้าเป็นหลักการที่ผมยึดถือปฏิบัติอยู่

และผมคิดอยู่เสมอว่า การทำงานทุกอย่างจะต้องไม่หวังผลกำไรแต่เพียงอย่างเดียว จะต้องนึกถึงคุณธรรมด้วย คือ ต้องไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอารัดเอาเปรียบคนอื่น ต้องเห็นใจคนอื่นด้วย ดังคำที่ว่า “ซื่อกินไม่หมด คดกินไม่นาน”

อย่างที่โรงสีของผมนี้ก็เหมือนกัน ผมอยู่ได้เพราะไม่เอาเปรียบชาวบ้าน ถ้าผมคิดจะเอาเปรียบชาวบ้านละก็ง่ายจริง ๆ “โก่งตางซึ่ครับ” แต่ผมไม่เคยคิดจะทำ ทั้ง ๆ ที่ผมก็รู้วิธีโก่ง มันไม่ดีครับ

ความจริงพวกเราได้มานั่งอยู่ที่โรงสีนานแล้ว แต่ไม่เห็นคุณทรงเกียรติพูดถึงโรงสีบ้างเลย

ตั้งโรงสีข้าว

ครับ เรื่องโรงสีเป็นเรื่องที่ ผมคิดไม่ถึง และเป็นเรื่องที่มีปัญหามากด้วย แต่ก็เป็งานที่ทำให้ผมประสบความสำเร็จในปัจจุบัน

ที่ผมบอกว่า เป็นเรื่องที่ผมไม่ถึงคืออย่างนี้ครับ

ตอนที่ผมเริ่มรับเหมาใหม่ ๆ ก็มีพรรคพวกกันมาขอร้องให้ผมไปช่วยทำสะพานแห่งหนึ่งที่อำเภอแม่จัน แบบขอแรงให้ทำ ไม่ได้คิดเอาทำไรแต่อย่างใด และไม่ว่าที่มาจุทำสะพานก็เป็นไม้ที่ชาวบ้านนำมาให้ทำ และ

ก็ไม่ได้ใช้ไม้จากโรงไม้ของผมด้วย เรียกว่าเป็นไม้ส่วนรวมและเป็นงานสาธารณกุศล ไม่ได้สร้างด้วยเงินงบประมาณแผ่นดิน

ก็ปรากฏว่าได้ไม้มาประมาณ 200 กว่าตัว พอทำสะพานเสร็จ เหลือไม้อยู่ถึง 100 กว่าตัว เป็นไม้ซุงก็มี ไม้เสากี่มี และมีไม้ชนิดอื่น ๆ อีกหลายอย่าง

ผมก็ประกาศว่า “จะมีใครต้องการไม้จำนวนนี้บ้าง ก็ให้มาเอาไปได้เลย” แต่ทุกคนต่างก็บอกให้ผมรับเอาไว้ทั้งหมด ผมก็ตอบไปว่า

ผมก็ไม่รู้ว่าจะเอาไปทำอะไรเหมือนกัน แต่มีเพื่อนอีกคนหนึ่ง เขาก็ถามว่า “ทำไมเอ็งมันโง่อย่างนั้นะ ก็เอาไปทำอะไรก็ได้ ทำโรงสีก็ยังได้ ไร่ทำไหม”

ผมก็เลยเอาไม้จำนวนดังกล่าวมาทำโรงสีตามที่เพื่อนบอก นี่แหละครับมันเป็นเรื่องที่ผมคิดไม่ถึงจริง ๆ

ตอนหลังมานี้ ทำให้ผมคิดได้ว่าการช่วยเหลืองานส่วนรวมที่เป็นสาธารณประโยชน์นั้น ได้ประโยชน์ทันตาเห็นจริง ๆ

ตั้งแต่นั้นมา มีงานการกุศลที่ไหน ผมจะเข้าไปช่วยเสมอ แต่ผมก็ไม่เคยหวังผลตอบแทนจากการช่วยนั้น

เป็นอันว่าผมได้เอาไม้เหล่านั้นมาทำโรงสี เพราะไม้ส่วนใหญ่เป็นไม้เสาก็ทำโรงสีได้สบายเลย

แล้วผมก็เริ่มงานก่อสร้างโรงสีทันที

ระหว่างการก่อสร้างนั้น แม่ยายก็มาถามผมว่า

“ไหนเห็นบ่นว่า ไม่มีเงินลงทุน แล้วทำไมสร้างโรงสีเสียใหญ่โตเชียว”

ผมก็เลยตอบไปว่า

“แม่อยู่เฉย ๆ เอะ ผมจะต่อสู้ด้วยลำแข้งของผมเอง”

พอสร้างเสร็จ

โอ้โฮปัญหาเยอะจังเลย

ปัญหาใหญ่ก็คือ ไม่มีเงินที่จะซื้อข้าวมาสี

โรงสีก็เลยไม่มีข้าวจะสี ต้องปล่อยทิ้งไว้ก่อน จนกว่าจะหาเงินมาได้

พึ่งตัวเอง

ความจริงผมขายผมท่านเป็นคนมีเงิน แต่ผมก็ไม่ยอมไปรบกวนท่าน ผมอยากพึ่งตัวเอง และเป็นตัวของตัวเองมากกว่า เพราะถ้าทำสำเร็จมันจะได้ภูมิใจ

การทำโรงสีไม่ใช่ว่าใคร ๆ คิด โดยเฉพาะตอนที่เปิดใหม่ ๆ ต้องมีเงินเพื่อรับซื้อข้าวมาสี เราจะไปใช้เครดิตจากธนาคารไม่ได้เลย เพราะธนาคารยังไม่ให้ความเชื่อถือ เนื่องจากเป็นระยะที่เพิ่งก่อร่างสร้างตัวฐานะยังไม่มั่นคง

โรงสีของอำเภอแม่จัน โดยเฉพาะโรงสีของจังหวัดเชียงรายทุกอำเภอจะมีลักษณะเหมือน ๆ กันหมด คือเป็นโรงสีที่แข่งขันกันในด้านความขาวและความล้นของเมล็ดข้าว ซึ่งไม่เหมือนโรงสีภาคกลางหรือภาคอีสาน

ต้องมีทุน

และอีกอย่างก็เรื่องทุน มีโรงสีแล้วไม่มีทุนก็ไม่มีความหมายอะไร อันนี้เป็นปัญหา ต้องมีทุน การซื้อข้าวของโรงสีในภาคเหนือ โดยเฉพาะที่เชียงรายนี่แปลก เพราะถ้าเราไม่มีข้าวในสต็อก แล้วจะไปเสนอขายข้าว จะขายไม่ได้เลย ไม่เหมือนภาคอีสานหรือภาคกลาง เพียงแต่มีตัวอย่างข้าวหนึ่งกำมือก็สามารถที่จะเสนอขายได้แล้ว

โรงสีที่จังหวัดนี้ไม่มีการร่วมมือกันเท่าที่ควร ต่างคนต่างขาย แข่งขันกันในด้านคุณภาพ แข่งขันกันในด้านเก็บสต็อกข้าว ที่ไหนควรเก็บที่ไหนไม่ควร และราคาข้าวแต่ละโรงสีก็ไม่เท่ากันด้วย ที่นี้โรงสีของใครจะอยู่รอดหรือไม่ ก็อยู่ที่ไหวพริบของผู้เป็นเจ้าของซึ่งเจ้าของแต่ละคนก็จะมีเทคนิค

เพื่อแก้ปัญหาความอยู่รอดแตกต่างกันออกไป

เป็นประธานชมรมโรงสี

ที่ผมอยู่รอดจนทุกวันนี้ก็ได้อาศัยความเอ็นดู ความสงสารจากเพื่อน ๆ และพี่น้องชาวนา และโรงสีข้าวของผมตอนนั้นเป็นโรงสีที่เล็กกว่าเพื่อน แต่บรรดาเจ้าของโรงสีขนาดใหญ่ทั้งหลายดันอุปโลกให้ผมเป็นประธานชมรมเสียด้วย

เมื่อผมได้เป็นประธานชมรมแล้ว สิ่งที่ผมทำให้ชมรมก็คือเรื่องของภาษีเรื่องแรงงาน เรื่องตำรวจ และเรื่องของการค้าขาย ผมเป็นฝ่ายติดต่อประสานงานให้หมด

ในฐานะที่ผมเป็นประธานชมรม ผมก็ได้ติดต่อไปมาหาสู่กันระหว่างชมรมโรงสีข้าวกับสมาคมโรงสีข้าวไทยอยู่เสมอ ฝ่ายนายกสมาคมเขาเห็นว่าผมเป็นคนมีน้ำใจทำงานเพื่อส่วนรวม เขาก็ช่วยผมในบางส่วน โดยเฉพาะเรื่องการส่งข้าวออกนอก

แม้ว่าข้าวของผมจะไม่อยู่ในเกณฑ์ดีเยี่ยม เขาก็บอกว่า

“ไม่เป็นไรหรอกให้ส่งมาก็แล้วกัน จะช่วยเอง”

โดยเฉพาะในวงการจังหวัดเชียงราย หลายฝ่ายก็เห็นใจผมมาก ตอนที่ผมยกโรงสีให้ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงรายเอาไปทำเป็นตลาดกลาง เพื่อรับซื้อข้าวจากเกษตรกร ผมสละให้ด้วยความยินดีและไม่มีข้อแม้อะไรด้วย

ยกโรงสีให้เป็นตลาดกลาง

ผมไม่เข้าใจครับว่าทำไมคุณทรงเกียรติ จึงได้ยกโรงสีให้ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย

คืออย่างนี้ครับ หลังจากที่ผมสร้างโรงสีเสร็จแล้ว ผมไม่มีเงินที่จะซื้อข้าวมาสีผมก็ปล่อยทิ้งไว้ก่อน คือ ไม่มีการสีข้าว เพราะไม่มีข้าวจะสี ก็พอดีในระหว่างนั้น ทางจังหวัดกำลังหาสถานที่สำหรับเป็นตลาดกลาง

เพื่อที่จะรับซื้อข้าวเปลือกจากชาวนาในจังหวัดเชียงราย ทางผู้ว่าก็ส่งคนมาติดต่อผม ขอใช้โรงสีของผมเป็นสถานที่รับซื้อข้าวจากชาวนา ผมก็ยกให้ด้วยความยินดี ไม่มีปัญหาอะไร เพราะถือว่าเป็นการช่วยชาติด้านเมืองได้ทางหนึ่ง

เมื่อยกโรงสีให้จังหวัดแล้ว คุณทรงเกียรติไปทำอะไรครับ
ผมก็ยังทำการรับเหมาก่อสร้างและค้าไม้ของผมอยู่ อันนี้ไม่ได้เลิก และปัจจุบันก็ยังทำอยู่ทั้งสามอย่าง คือ รับเหมาก่อสร้าง ค้าไม้ และทำโรงสีข้าว

คุณทรงเกียรติมีรายได้จากการให้โรงสีเป็นตลาดกลางเท่าไร
ไม่หροกครับ ผมยกให้โดยไม่หวังผลตอบแทนอะไรเลย และบังเอิญตลาดกลางก็ไม่ติดด้วย หมายความว่า เมื่อผมให้ทำเป็นตลาดกลางแล้วมันไม่ติด ทำไม่สำเร็จ การรอรับซื้อข้าวจากชาวนาไม่บรรลุเป้าหมาย มีชาวนาเอาข้าวมาขายให้น้อยมาก ชาวนาไม่สนใจที่จะนำมาขายให้ เพราะมีพวกพ่อค้าไปขอซื้อข้าวจากชาวนาถึงลานข้าวเลย หรือไม่ก็ไปซื้อถึงบ้านเลยทีเดียว ตลาดกลางก็หมดความหมาย เมื่อไม่มีผล ทางจังหวัดก็เลยส่งมอบคืนให้ผมอย่างเดิม ก็เป็นตลาดกลางอยู่ราวสองปีเห็นจะได้

ประสบความสำเร็จ

เมื่อผมรับโรงสีกลับมา ผมก็เริ่มงานของผมใหม่ โดยการไปเปิดเครดิตกับธนาคาร ผมก็ตัดสินใจขยายงาน เพราะโรงสีผมเล็กกว่าเขา แต่ค่าแรงเท่ากับของคนอื่น ซึ่งเป็นโรงสีใหญ่ ถ้าไม่ขยายก็ไปไม่รอดเหมือนเดิม จึงขยายให้ใหญ่ไปเลย ผมก็เอาเงินที่ได้จากธนาคารไปซื้อข้าวเปลือกจากชาวนามาสีเป็นข้าวสาร แล้วส่งข้าวสารออกจำหน่ายอีกที ครั้นต่อมามีคนรู้ว่าผมเปิดโรงสี สีข้าวแล้ว ชาวนาก็เอาข้าวเปลือกมาขายให้ผมเยอะแยะเลยแต่ผมก็รับซื้อไว้หมดและในราคาที่เป็นธรรมด้วย

คุณส่งข่าวสารไปขายที่ไหนบ้างครับ

ส่งไปขายที่กรุงเทพฯ เป็นส่วนใหญ่ คือ ผมส่งให้บริษัทส่งข่าวออกนอกที่กรุงเทพฯ อีกทีหนึ่ง

ราคาดีไหมครับ

ราคาเป็นอันไหนครับ ถ้าเจอช่วงดี ก็คงจะมีโอกาสบ้าง ช่วงนี้ผมก็อาศัยทำรับเหมาก่อสร้างและค้าไม้ไปในตัวด้วย ทำทั้งสามอย่างไปพร้อม ๆ กัน และในระหว่างนี้ขาวนาปรังในท้องถื่นกำลังออก ผมจึงได้มารอรับซื้ออย่างที่กำลังเห็นอยู่นี้แหละครับ มันเป็นข้าวรอบสองของท้องถื่นของจังหวัดเชียงราย

เท่าที่คุณทรงเกียรติได้เล่ามาทั้งหมดนี้ มีอาชีพอะไรบ้าง ทำให้คุณประสบความสำเร็จมากที่สุด

ก็เห็นจะเป็นช่วงที่ทำโรงสีข้าวแหละครับ เพราะการหันกลับมาทำโรงสีครั้งหลังนี้ผมได้เครดิตจากธนาคาร จึงขยายงานเพิ่มขึ้นอีก และทำให้ประสบความสำเร็จในที่สุด

ตอนนี้ผมมีเงินสำหรับรับซื้อข้าวเปลือกพอสมควรแล้ว การรับซื้อข้าวบางครั้งก็ต้องออกไปหาขานาด้วยตัวเอง คือ ไปซื้อถึงลานข้าวเลย ทำให้ซื้อได้มากขึ้น ไม่ได้รอรับซื้ออยู่แต่ที่โรงสีอย่างเดียว ขึ้นรออยู่ที่นั่นก็สู้เขาไม่ได้แน่ ๆ

เมื่อได้ข้าวเปลือกมาแล้วผมก็สีออกมาเป็นข่าวสาร แล้วส่งไปขายให้บริษัทใหญ่ที่กรุงเทพฯ เพื่อส่งออกนอกอีกทีหนึ่ง

ส่วนรายได้จะมีกำไรจากการรับซื้อข้าวเปลือกจากขานา และกำไรจากการจำหน่ายข่าวสารที่ขายให้แก่บริษัทใหญ่ที่กรุงเทพฯ

นอกจากนี้ก็มีผลพลอยได้จากปลายข้าวและรำ

แต่กว่าจะพบความสำเร็จได้ก็ล้มลุกคลุกคลานอย่างโชกโชน

แต่สำหรับการรับเหมาก่อสร้างและการค้าไม้ ก็พอมีกำไรบ้างทั้งสองอย่างนั้นนับตั้งแต่ทำมาก่อนทำโรงสีด้วยซ้ำ ก็เสี่ยงตัวมาได้ตลอด

ไม่เคยขาดทุน แต่ทำให้ผมพบความสำเร็จจริง ๆ ก็เห็นจะได้แก่โรงสีครับ

มันเกิดขึ้นโดยบังเอิญ ทั้งประสบความล้มเหลว ล้มลุกคลุกคลาน แต่ที่สุดก็พบความสำเร็จในชีวิต ก็ภูมิโฆธรรมาศครับ โดยเฉพาะในปี 2522 เป็นปีที่ผมประสบความสำเร็จตอนนั้นอายุผมก็อยู่ราว ๆ 47 ปี

หลักการทำงาน

คุณทรงเกียรติ มีวิธีทำงานอย่างไรจึงประสบความสำเร็จครับ

เรื่องการทำงานไม่ว่าเป็นงานส่วนรวมหรือการค้าส่วนตัว จะต้องมีความจริงใจด้วยความตั้งใจ เมื่อเราตั้งใจทำงานแล้วก็ย่อมจะมีความมั่นใจและความแน่นอนมากขึ้น

การบริหารงาน นอกจากจะใช้วิธีดังกล่าวแล้ว ยังต้องรู้จักใช้คำพูดให้ถูกกาลเทศะด้วย

อย่างลูกน้องผมที่นี่ ผมจะใช้เขา ถ้าใช้คำพูดที่ไม่เหมาะสม เช่นพูดว่า “เฮ้ยทำโน่นทำนี่หน่อยซิ” อย่างนี้ เขาจะไม่ทำหรือถ้าทำก็ทำด้วยความไม่พอใจ

ต้องใช้คำพูดดี ๆ หน่อยว่า

“คุณนี่หรือนายนี่ วานทำโน่นให้หน่อยนะ จะไปธุระเดี๋ยวมา” อย่างนี้รู้สึกว่าเขามีความพอใจและทำด้วยความพอใจด้วย ผมรู้เพราะผมสังเกตได้จากการแสดงออกของเขา

ผมอยากจะให้ข้อคิดเกี่ยวกับการทำงานสักนิดหนึ่งว่า “ใครจะประกอบอาชีพอะไรก็ตามไม่ว่ารับราชการหรือการค้าหรือเป็นงานส่วนรวมเพื่อสังคมที่ดี ผมอยากจะทำให้มีความอดทนเป็นอันดับแรก ประการที่สองความตั้งใจทำงาน ประการที่สามมีความจริงใจต่องาน ต่อตนเอง และต่อคนอื่น”

แต่ในสังคมปัจจุบันนี้ ผมเห็นทำงานกันเพื่อเอาหน้า เอาชื่อเสียงกันแทบทั้งนั้นไม่ได้จริงใจ ไม่ได้ตั้งใจทำอย่างจริงจังเลย

ก็เมื่อไม่นานมานี้ในช่วงปิดภาคเรียนของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งแถว
กรุงเทพฯ โน่นเขามาขอให้ผมช่วยเหลือบริจาคข้าวสาร 6 กระสอบ ผมก็
ให้ไป แต่ปรากฏว่าขณะที่มารับข้าวของผมนะ ดีฉ่อง ดีกลอง แถมร่ำวง
มาด้วย ผมก็มาคิดว่านี่หรือที่บอกว่าทำเพื่อสังคม

“นี่เขาทำเพื่ออะไรกันแน่”

....เพื่อส่วนรวม เพื่อสังคม หรือ

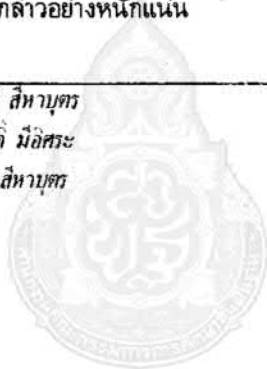
....เพื่อชื่อเสียง หรือเพื่อความสนุนของตัวเอง”

คุณทรงเกียรติกล่าวอย่างหนักแน่น

สัมภาษณ์ นายวิเคราะห์ สืหาบุตร

นายธรรมศักดิ์ มีอิสระ

เขียน นายวิเคราะห์ สืหาบุตร

รตเด็ด

ธรรมศักดิ์ มีอิสระ

1

จันทร์ลา ศีลาวงค์ เป็นชาวพะเยาโดยกำเนิด เธอเกิดและก็เรียนหนังสืออยู่ที่นั่นจนจบ ป. 4 จากโรงเรียนบ้านป่าคา อำเภอพะเยา จังหวัดเชียงราย (สมัยนั้นพะเยายังไม่ได้ยกฐานะเป็นจังหวัดตั้งในปัจจุบันนี้) เธอก็เหมือนสาวเหนือโดยทั่วไป ชีวิตเยาว์วัยประสบแต่ความแร้นแค้น อดมื้อกินมื้อก็ต้องทน เพราะเป็นลูกชานายากจน

ครอบครัวของเธอขณะนั้นยังอยู่ในฐานะที่ต้องช่วยกันทำมาหากินทุกคน เธอจึงต้องดิ้นรนต่อสู้กับชีวิตและจากบ้านนอกเข้ามาอยู่ในตัวจังหวัดช่วยเหลือพ่อแม่ทำมาหากินตั้งแต่อายุ 12 ปี

เธอเริ่มทำงานครั้งแรกเป็นลูกจ้างตามบ้าน ตามร้านค้าขาย ทำงาน जिปาณะตั้งแต่เช้าจรดเย็น ได้ค่าจ้างเดือนละ 150 บาท เธอทำงานหลายอย่างไม่เคยเลือกงานด้วยความมานะอดทนตั้งแต่ขายข้าวหลาม ทำสวนผักชีต้นหอม ทำดอกไม้กระดาษ ขายฉิวลิสงต้ม

เธอทำงานสารพัด หนักเอา เบาสู้ ไม่เคยย่อท้อต่อชีวิต จนกระทั่งอายุได้ 19 ปี เป็นสาวแรกรุ่นครุณี ตั้งดอกไม้แรกแย้ม จึงได้รู้จักกับหนุ่มโรงสี หน้าตาทำทางดีเรียบร้อยและเอาการเอางานคนหนึ่ง

เธอเองก็ไม่ได้สนใจอะไรเขามากมายนัก และไม่เคยเปิดทางให้กับหนุ่มหน้าไหน เพราะเจียมตัว เจียมใจ ที่เป็นสาวบ้านนอก กลัวเขาจะมาหลอกเสียมากกว่า จึงมุ่งหน้าทำแต่งงานอย่างเดียว ใจของเธอเป็นห่วงแต่พ่อแม่ที่ลำบากตรากตรำอยู่ในท้องไร่ท้องนา ใช้ชีวิตหลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดิน...

เธอคิดว่าถ้าหากทำงานเก็บเงินได้มาก ๆ ก็จะไปให้พ่อแม่ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เธอไม่อยากให้พ่อแม่ของเธอต้องลำบาก...ทว่า เธอก็ไม่สามารถจะหลุดพ้นจากกฎเกณฑ์ของธรรมชาติไปได้...ในที่สุดเธอและเขาก็ตกลงแต่งงานกันเมื่อปี พ.ศ. 2505 ในขณะที่อายุได้ 19 ปีพอดี

2

ชีวิตภายหลังการแต่งงาน เธอย้ายบ้านและมาทำงานเป็นลูกจ้างอยู่ในโรงสีที่ห้าแยกพอขุนเมืองรายกับสามี ได้รับค่าจ้างเดือนละ 500 บาท

จันทร์หา คีตวงศ์ ทำงานด้วยความมานะอดทน อดทนและอดออม แต่รายได้ทั้งของเธอและสามีเมื่อนำมารวมกันก็ยังไม่พอกับการใช้จ่ายในแต่ละเดือน

สมัยนั้นเธอทำงานได้เงินเดือนรวมกันกับสามีก็เพียง 1,200 บาท ต้องใช้จ่ายเป็นค่าข้าวสาร ถ่าน น้ำปลา แถมด้วยค่าเช่าบ้าน ค่าน้ำ ค่าไฟ ถึงเธอจะประหยัดอย่างไร ก็แทบจะไม่พอใช้จ่ายอยู่ดี หน้าข้าวพอกับสะสมเงินได้บ้างเล็กน้อย ลูกก็ไม่สบายจึงต้องนำไปใช้จ่ายเป็นค่าหยูกยารักษาลูก เงินทองที่อุตสาหะเก็บหอมรอมริบมาได้ก็หมด เธอพยายามอดทนถึงลำบากทุกข์ยากใจอย่างไรไม่เคยบ่น กลับกับหน้าก้มตาทำมาหากิน...ไม่ยอมมือ งอเท้ารอโชคชะตา คิดกัดฟันต่อสู้ หาทางช่วยสามีหารายได้ด้วยการบินไปรับจ้างเย็บเสื้อผ้าหาเงินมาจนเจือจรรอบครัวอีกทางหนึ่งทันที

ที่ห้าแยกพ่อขุนเม็งราย ซึ่งอยู่ใกล้กับโรงสีที่เธอและสามีทำงานอยู่ เป็นศูนย์รวมของคนทั่วไป ทุกวันจะมีพ่อค้าแม่ค้ามากหน้าหลายตานำสิ่งของ เครื่องใช้ตลอดจนอาหารการกินมาขายเต็มไปหมด

ทุกเย็นหลังจากเลิกงาน เมื่อเสร็จจากงานประจำภายในบ้านและงานอื่น ๆ ของเธอแล้ว เธอและสามีจะออกมานั่งพักผ่อนหน้าบ้าน ดูผู้คน ดูพ่อค้าแม่ค้า ทำมาค้าขายด้วยใจจดจ่อ...ระยะแรกเธอไม่มีความคิดจะทำอะไร แต่เมื่อนั่งดู นั่งมองไปทุก ๆ วันทำให้เกิดความคิดอยากจะค้าขายบ้าง

เธอหวนคิดถึงครอบครัว คิดถึงอนาคต ถ้าทำงานเป็นลูกจ้างเขาต่อไป ชีวิตก็คงไม่มีอะไรดีขึ้นอย่างแน่นอน เธอหวังลูก ๆ ที่จะต้องกินต้องใช้จ่าย ต้องเรียนหนังสือ ถ้าไม่มีรายได้ทางอื่นหรือมีเงินเก็บสำรองไว้ใช้จ่ายในคราวจำเป็นบ้างจะลำบาก จะเกิดปัญหาครอบครัวได้ในภายหลัง

3

ความสำเร็จทุกอย่างเกิดขึ้นได้จากความเพียร คนเราถ้ารู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักแก้ปัญหา และกล้าตัดสินใจ อะไร ๆ ย่อมทำได้ทั้งสิ้น ขอให้มีความมั่นใจตั้งใจจริง ไม่ย่อท้อต่อชีวิต รับรองว่าสู้ได้แน่

คนที่อยากทำงานจริง ๆ ย่อมจะต้องมีงานทำอย่างไม่ว่างมือ เขาจะไม่ว่างงาน ไม่ว่าโอกาสไหน ๆ จะมีก็แต่คนเลือกงานรอนานเท่านั้นที่จะว่างงาน

เมื่อเธอคิดใคร่ครวญดูแล้ว เห็นว่าน่าจะลองเปลี่ยนอาชีพจากลูกจ้างโรงสีมาลองหัดค้าขายดูบ้างคงจะดี...แต่จะค้าขายอะไรดีนี่คือเป็นปัญหา

ปกติเธอเป็นคนชอบกินกล้วยเตี้ยอยู่แล้ว โดยเฉพาะกล้วยเตี้ยลูกขึ้นเนื้อวู้ทำง่าย กินง่าย แถมอร่อยดีเสียด้วย ก็มาคิดว่าคงมีคนเขาชอบเหมือนกับเธอ ถ้าทำให้อร่อย ประกอบกับร้านอาหารแถวห้าแยกพ่อขุนเม็งราย ที่ขายกล้วยเตี้ยชนิดนี้ก็ไม่มีเธอจึงตัดสินใจทำกล้วยเตี้ยลูกขึ้นเนื้อวู้ขาย เพราะง่ายดี

เธอไปขอเช่าห้องแถวที่ห้าแยกพ่อขุนเม็งราย เสียค่าเช่าห้องเดือนละ 150 บาท เริ่มขายก๋วยเตี๋ยวลูกชิ้นเนื้อวัว ราคาขายชามใหญ่ 5 บาท ชามเล็ก 3 บาท ตอนขายใหม่ ๆ เธอซื้อเส้นก๋วยเตี๋ยวมาลองทำขายเพียง 3 กิโลกรัม กะว่าถ้าขายไม่ดีไม่มีคนกิน ก็จะเลิกเปลี่ยนไปขายอย่างอื่น แต่บังเอิญขายดี ขายเกลี้ยงเกือบทุกวัน เธอจึงเพิ่มจำนวนก๋วยเตี๋ยวขึ้นไปเรื่อย ๆ จากการเริ่มต้นเพียง 3 กิโลกรัม เพิ่มเป็น 5 กิโลกรัม 10 กิโลกรัม จนถึง 20 กิโลกรัม พอมีเวลาว่างจากการขายก๋วยเตี๋ยว เธอจะรีบมาเช็ดโต๊ะ เก็บถ้วยล้างชาม ทำเองหมด ขายอยู่ที่นั่น... ไม่ถึงปี ก็ถูกไล่ที่ จึงต้องย้ายมาเช่าที่ขายอยู่ที่ใหม่หน้าวัดศรีบุญเรือง และเปลี่ยนราคาขายจากชามใหญ่ 5 บาท ชามเล็ก 3 บาท มาเป็นชามใหญ่ 7 บาท ชามเล็ก 5 บาท โดยเสียค่าเช่าที่เดือนละ 200 บาท เธอขายก๋วยเตี๋ยวอยู่ประมาณ 7 เดือน รายได้ประมาณเดือนละ 5,000 บาท จึงได้ขอซื้อที่ดินผืนนี้มาเป็นกรรมสิทธิ์เมื่อปี พ.ศ. 2508

4

พูดถึงก๋วยเตี๋ยวนี้....เป็นอาหารที่กินเท่าไรก็ไม่เบื่อ....คุณว่าจริงไหม?

ก๋วยเตี๋ยวลูกชิ้นเนื้อและน้ำซุปร้อน ๆ หอมกรุ่นของที่นี่ เธอทำเองเป็นสูตรพิเศษ ลูกชิ้นนุ่ม เหนียว กรอบ น้ำซุปร้อน ๆ กับเครื่องปรุงผสมกับกลิ่นต้มของกระดูกและเนื้อวัวช่วยทำให้กลิ่นหอมหวลชวนน่ารับประทานยิ่งนัก

จันทร์ลา ศีลวงค์ อาศัยความอดทน เอาอย่างนิสัยของคนจีนมาปฏิบัติค่อยทำค่อยค้าขายไป และมุ่งมั่นตั้งใจจะสร้างฐานะของตนให้เป็นปึกแผ่น เธอคิดว่าคนอื่นทำได้เธอย่อมทำได้ กิจการร้านก๋วยเตี๋ยวของเธอขายดิบขายดีขึ้นเป็นลำดับ นับว่าจุดเริ่มต้นของการประสบความสำเร็จของเธอ เริ่มต้นที่นี่....ที่หน้าวัดศรีบุญเรือง

จากความเพียรพยายาม ด้วยความมานะอดทนที่มุ่งจะสร้างฐานะของตนให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง....ในชั่วระยะเวลาเพียง 10 ปี ที่เธอทำงานหนักและต่อสู้กับชะตาชีวิตมาด้วยความทรหดอดทนจนเป็นคนมีเงิน มีฐานะดีขึ้นก็เนื่องจากเธอไม่เคยนำเงินทองที่เธอมาได้จากการขายกล้วยเตี่ยวไปใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเพื่อหาความสุขส่วนตัวโดยไม่จำเป็นแม้สักนิดเดียว.....

ร้านกล้วยเตี่ยวของเธอทำรายได้ให้อย่างดี เธอมีเงินทองเหลือเก็บมากมาย จึงนำเงินที่พยายามเก็บหามาได้ไปซื้อที่ดินหน้าสำนักงานป่าไม้ และก่อสร้างร้านกล้วยเตี่ยวเนื้อวัวแห่งใหม่ขึ้นที่นั่น ด้วยจำนวนเงินทุนเกือบ 3 ล้านบาท โดยใช้ชื่อว่าร้านกล้วยเตี่ยว “ศีลางค์” ส่วนร้านกล้วยเตี่ยวที่หน้าวัดศรีบุญเรืองของเธอนั้น เธอให้หลานสะใภ้ดำเนินการค้าขายต่อไป

5

สภาพบรรยากาศของร้านกล้วยเตี่ยว “ศีลางค์” เมื่อมองจากภายนอก จะเห็นเป็นอาคารชั้นเดียว ตั้งอยู่โดด ๆ บนเนิน เหมือนสวนอาหาร มองดูโปร่งโล่งเป็นธรรมชาติ ที่หน้าร้านมีต้นไม้ใหญ่ ใบหนา สูงเด่น เพียงเห็นแต่ข้างนอกก็เขียวชอุ่มไปหมด

เมื่อเดินขึ้นบันไดไปเพียง 3 ชั้น....คุณจะพบกับโต๊ะอาหาร ซึ่งจัดที่ทางเรียงรายไว้อย่างเป็นระเบียบ บนพื้นกระเบื้องเคลือบสีน้ำตาลคล้ายสีของศิลาแลงที่ปูเป็นพื้นรองรับไว้ คู่มือบรรยากาศ....สะอาดตา

ภายนอกอาคารด้านซ้ายมือ มีศาลาทรงไทยขนาดใหญ่อยู่ 2 หลัง เป็นศาลาทำด้วยไม้ หลังคาเป็นสามเหลี่ยมหน้าจั่วทรงสูง ปูด้วยกระเบื้องลูกฟูกสีเขียวเข้มรอบบริเวณลงไม้เลื้อย และไม้คลุมดินหลายชนิด เช่น ช้องนาง พวงชมพู ผกากรอง และเฟื่องฟ้า คุณอาจเลือกนั่งรับประทานกล้วยเตี่ยวที่ศาลา มองดูธรรมชาติข้างนอกกว้างขวาง หรือจะนั่งภายในร้านภายใต้บรรยากาศที่เป็นกันเองก็ได้....ส่วนด้านหลังสุดเป็นที่อยู่อาศัย เป็นบ้านตึกใหญ่ 2 ชั้น

สถานที่....ร้านก๋วยเตี๋ยว “ศิลาวงศ์” แม้จะดูกว้างใหญ่ แต่เมื่อเปรียบราคา
ที่เธอทำขาย....ก๋วยเตี๋ยวชามใหญ่ 10 บาท ชามเล็ก 7 บาท นั้น นับว่า
ไม่แพงเลย

วันที่ผมไปพบเธอวันนั้น เป็นวันปิดเทอมของลูกสาวคนโตของเธอ....
ผมจึงได้พบสิ่งประทับใจ ที่เห็นลูกสาวและคุณจันทร์ฯ ต่างช่วยกันค้าขาย.....
คนละไม้ละมืออย่างแข็งขัน....แม่ปรุงก๋วยเตี๋ยว ลูกสาวรับชามไปเสิร์ฟแขก
พร้อมกับน้ำเย็น....เช็ดโต๊ะ เก็บถ้วยเก็บชามไปให้คนล้าง ทั้ง ๆ ที่ร้านของ
เธอมีลูกจ้างทั้งหญิงและชายตั้งหลายคน ผมชมเชยอยู่ในใจ...ที่ลูก ๆ ของเธอทุกคน
เข้าใจเรื่องการทำมาหากินของพ่อแม่....พอว่างจากการเรียนหนังสือก็จะ
มาช่วยทำงานที่ร้าน....

เด็กลูกจ้างที่ทำงานในร้านมีอยู่ 9 คน ส่วนมากมาจากตำบลและ
อำเภอต่าง ๆ ภายในจังหวัดเชียงราย แต่ก็ทำงานไม่ค่อยทน อยู่ได้ไม่
นานประมาณ 6-7 เดือน ก็จะลาออกไป และจะมีคนใหม่มาทำแทนอยู่
เสมอ ซึ่งเธอก็พยายามคิดหาวิธีจูงใจที่จะให้เด็ก ๆ เหล่านี้อยู่กับเธอ
นาน ๆ ด้วยการให้เสื้อผ้าสวย ๆ และให้เงินทองเป็นรางวัลในโอกาส
พิเศษ ๆ อยู่เสมอ

เธอให้ความเห็นเกี่ยวกับการขายก๋วยเตี๋ยวว่าอาชีพขายก๋วยเตี๋ยวนั้น
เป็นอาชีพที่ดีที่ไม่ควรมองข้ามเพราะไม่ต้องลงทุนมากมายก็สามารถทำการ
ค้าขายได้....ขายก๋วยเตี๋ยวนี้ดีหลายอย่าง นอกจากขายได้เงินทองแล้วยังประหยัด
ค่าใช้จ่ายไม่ต้องซื้อกับข้าว

เธอตั้งใจจะขายก๋วยเตี๋ยวลูกขึ้นเนื้อวัวไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะทำไม่ไหว.....
ถ้าทำไม่ไหวก็จะให้ลูก ๆ สืบทอดอาชีพนี้ต่อไป

6

จันทร์ฯ ศิลาวงศ์ ให้ข้อคิดเป็นของฝากแก่เด็ก ๆ ว่าคนทุกคนใน

โลกนี้ต่างก็มีความปรารถนา อยากเป็นคนมีทรัพย์สิน เป็นเศรษฐี หรือเป็นคนมีเงินด้วยกันทั้งนั้น

การประกอบอาชีพ....จึงเป็นสิ่งจำเป็นไม่มีใครร่ำรวยได้ ถ้าไม่ทำงาน....จะมีก็แต่พวกที่คาบช้อนเงินช้อนทองออกมาตั้งแต่ในท้อง.....เท่านั้น

เท่าที่เธอสังเกตดูพบว่า เด็กส่วนมากจะมุ่งเรียนจนลืมอาชีพ ยิ่งในภาวะปัจจุบันที่คนล้นงาน ถ้าไม่เลือกเรียนวิชาชีพติดตัวไว้จะลำบาก

การประสบความสำเร็จในอาชีพของเธอนั้น เกิดขึ้นจากความขยันหมั่นเพียรมานะอดทน...และการเป็นคนช่างสังเกต เธอยอมรับฟังคำติชมของลูกค้าที่มาทานแล้วพยายามปรับปรุงรสอาหารให้ถูกปาก มีโชเกิดจากดวงหรือโชคชะตาพาไปแต่เพียงอย่างเดียว

ทุกวันนี้ครอบครัวของเธอมั่นคงพอควรแล้ว ไม่คิดว่าจะลำบากอะไรอีก เธอภูมิใจที่สามารถสร้างอนาคตที่ดีไว้ให้ลูกได้....

ผมหมดเรื่องซักถามเธอพอดี เมื่อลูกค้าของเธอเริ่มทยอยเข้าร้าน...ได้เวลาร่ำลา คุณจันทรา และลูกสาว เดินมาส่งคณะของเราที่หน้าร้าน...สวนกับลูกค้าซึ่งเดินตรงขึ้นบันไดไปอย่างคุ้นเคย....

ก่อนจะกลับ ผมหันกลับไปถามลูกสาวของคุณจันทราว่า “ถ้าคุณแม่แก่แล้ว....ทำก๋วยเตี๋ยวขายต่อไปไหมไหว หนูจะทำอะไรต่อไป”

ลูกสาวคุณจันทรา...หยุดคิดนิดหนึ่ง ยิ้มอย่างมั่นใจเมื่อตอบว่า....
“หนูจะขายก๋วยเตี๋ยวแทนคุณแม่ต่อไปค่ะ”

สัมภาษณ์ ธรรมศักดิ์ มีอิสระ

วิเคราะห์ สัทบุตร

เขียน ธรรมศักดิ์ มีอิสระ

การปฏิรูป การศึกษา
และการบริหาร

คนดังที่เชียงใหม่

สมปอง จันทรมานิตย์

-
1. ตั้งใจจริง มานะพยายาม ขยันอดทน เข้มแข็ง ซื่อสัตย์
 2. บำเพ็ญตนให้เป็นที่น่าเชื่อถือ
 3. แนะนำลูกค้ายในเรื่องที่จำเป็นและควรรู้
 4. ศึกษาหาความรู้ให้ทันเหตุการณ์
 5. ไม่เอาเปรียบลูกค้า ให้ความสำคัญธรรมแก่ลูกค้า
 6. ต้องประเมินผลงานระหว่างการดำเนินงานว่ากิจการที่ผ่านมาเป็นอย่างไร รายรับ-รายจ่ายเท่าไร

หลักในการดำเนินงาน 6 ข้อนี้ ทำให้กิจการของเขาก้าวหน้าไปอย่างไม่หยุดยั้ง เขาเป็นเศรษฐีที่ก้าวขึ้นมาจากชีวิตของเด็กกำพร้า ผ่านการศึกษาเพียงชั้น ป. 4 บิดามารดาเสียชีวิตตั้งแต่เขายังเล็ก แม้จะยังเด็กก็ต้องจับคันไถ หลังสู้ฟ้าหน้าสัจดิน เพื่อแลกกับอาหารประทังชีวิตไปวัน ๆ ต้องต่อสู้ชีวิตอย่างลำเค็ญด้วยความอดทน เอาจริงเอาจังกับงาน มีไหวพริบปฏิภาณดี ช่างสังเกต หันต่อเหตุการณ์ เขาจึงกลายเป็นเศรษฐีของอำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม อย่างน่าภาคภูมิใจที่สุด

เข้าวันนั้นแสงแดดจัดจ้าคล้าย ๆ กับเป็นสัญญาณให้เราทราบว่าเราจะไปถึงที่หมาย ความร้อนระอุของแสงแดดจะต้องเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตามเวลาเวลาที่ล่วงไป เราอยู่บนรถสองแถวเล็ก บนเส้นทางมหาสารคาม - เชียงยืน ทางตอนแรก ๆ ก็ราบเรียบดี แม้ว่าบางช่วงจะแคบบ้าง บางช่วงผิวถนนชำรุด มีรอยปะด้วยยางมะตอย รถกระแทกกระทั้นไปตามรอยสูง ๆ ต่ำ ๆ ของถนน

ตลอดสองข้างทางเป็นทุ่งนา ต้นตะแบงยืนต้นเรียงรายทั้งไกลและใกล้ ขอบใบตองยอดดอกเป็นสายสั้น ๆ ห้อยลงมาสีแดงคล้ำ ผลมกมกลิ่นกับใบสีเขียว เรามองสองข้างทางเพลินจนเผลอหลับไป แต่แล้วต้องสะดุ้งตื่นจากแรงกระแทกของรถที่กระโจนลงสัมผัสกับผิวทางลูกรัง ผ่นคละคลิ้งไปตลอดทาง กว่าจะไปถึงเชียงยืน เราต้องลุยทางลูกรังคิดคร่ำ ๆ คงไม่ต่ำกว่า 6 กิโลเมตร เห็นจะได้

หลังอาหารกลางวัน เราข้ามฟากถนนไปฝั่งตีกแถวปลูกเป็นแนวยาว และหนึ่งในจำนวนนั้นมีร้านขายอะไหล่เครื่องยนต์นานาชนิด เช่น อะไหล่รถไถนา อะไหล่เครื่องจักรโรงสีข้าว อะไหล่รถจักรยานยนต์ อุปกรณ์ก่อสร้าง ฯลฯ

คนงานกำลังเลือกเหล็กเส้น ตามขนาดที่ลูกค้าสั่ง ได้แล้วก็แบกมากองรวม ๆ กัน เสียงเหล็กกระทบเสียดสีกันแปดสิบ ๆ จนบางครั้งแทบแก้วหู บางครั้งเหล็กเหล่านั้นก็ถูกจับโยนกระแทกพื้นเสียงสนั่นหวั่นไหว เสียงเนื้อโลหะกระทบกับพื้นปูนแหลมกังวาน ไม่ชวนฟังเอาเสียเลย

คนงานเหล่านั้นทำหน้าที่ของตัวเองตามที่นายสั่ง บ้างก็หยิบอะไหล่ที่อยู่ตามชั้นบ้าง อยู่ตามตู้โชว์บ้าง บรรจูลูโซ่ห่อให้ลูกค้า บ้างก็ยกสินค้าส่งลูกค้า แล้วแต่เจ้าแก่จะสั่งให้ทำอะไร ใครจะรู้บ้างว่าคนที่เขาเหล่านั้นเรียกว่า “เจ้าแก่” กำลังสั่งเขาให้ทำอะไรต่ออะไรอยู่ขณะนั้น ก็เคยเป็นคนงานแบบเดียวกับเขานั้นแหละ ผิดกันที่กาลเวลา สถานที่ และประเภทของงานเท่านั้นเอง

ที่ร้านนี้เราได้พบกับชายวัยเลยกลางคน รูปร่างท้วม ลำสัน ออกมาต้อนรับพวกเราด้วยอัธยาศัยอันดี เป็นกันเอง ชายคนนี้คือ คุณบัวศิลา ลาสนนท์ ผู้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระ จนมีหลักฐานมั่นคง มีกิจการร้านขายอะไหล่ถึง 2 แห่งด้วยกัน คือ ที่อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคามหนึ่งแห่ง และที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น อีกแห่งหนึ่ง

คนส่วนใหญ่ที่เชียงยืนมักจะรู้จักดีของเขาดีว่า เขาเป็นเด็กกำพร้า พ่อแม่ เมื่อสิ้นร่มโพธิ์ร่มไทรตั้งแต่อายุยังน้อย เขาจึงยึดนำเป็นที่พึ่งหวังฝากเนื้อฝากตัวให้เป็นผู้อุปการะส่งเสียเรียนหนังสือเยี่ยงเด็กรุ่นเดียวกับเขาคนอื่น ๆ เมื่อจะมีอนาคตก้าวหน้าได้เป็นเจ้าคนนายคนกับเขาบ้าง

แต่แล้วมุมชีวิตของเขาหักเหจนเด็กตัวเล็ก ๆ อย่างเขารับแทบจะไม่ได้ไหว อันเนื่องมาจาก ไร้ความปรานี และความยุติธรรม จากหน้าของเขาเอง แม้จะตัวเล็กก็ต้องก้มหน้าก้มตาทำทุกอย่างที่น่าสงสาร ไม่ว่าจะงานบ้าน งานนา งานไร่ เด็กตัวเท่านั้นร่างกายควรได้รับการพักผ่อนอย่างเต็มที่ เขาไม่เคยรู้จักคำ ๆ นี้ ถูกไขว่คว้าใช้งานชนิดหัวไม่วางหางไม่เว้น ได้เรียนหนังสือแค่ ป. 4 ก็ดิ้นไปแล้วสำหรับเขา เป็นอันว่าหมดกันสำหรับอนาคตอันสวยหรู เหลือแต่ความจริงที่ปรากฏให้เขาเห็นอยู่ทุกวัน ว่าตัวเขานั้นไม่ผิดอะไรกับทาส

อดีตอันแสนเลวร้ายครั้งนั้นมันช่างเสมือนตราที่ประทับอยู่ในความทรงจำของเขายากที่จะลืมเลือนไปได้ง่าย ๆ จนบางครั้งเขาหวนคิดถึงที่ไร ความเจ็บปวดครวครวครวนั้นทำให้เขาน้ำตาซึมทุกครั้งไป ใครจะคิดบ้างว่าลูกผู้ชายร่างกายกำยำลำสัน ท่าทางเข้มแข็งอย่างนั้นจะปล่อยให้ใครเห็นหน้าตาเขาได้ง่ายดาย หลายคนเห็นเขาเป็นอย่างนั้นจริง ๆ เมื่อสะกิดให้เขารำลึกถึงอดีต

ปีแล้วปีเล่าเขาเริ่มโตเป็นหนุ่ม เขาหวนคิดถึงตัวเองว่าอนาคตอยู่ที่ไหน ถ้าขึ้นจมอยู่กับน้ำคงไม่มีอะไรดีขึ้นแน่ ๆ รุ่งแต่จะจมดิ่งลงไปทุกวัน

เขาตัดสินใจทันที ออกจากบ้านนำไป จะไปไหนก็ได้ ทำอะไรก็ได้ เพื่อให้มีรายได้ขึ้นมา เขาไม่เคยหวังชีวิตว่าจะกินอยู่หลับนอนที่ไหน เขาไม่แยแสกับความลำบาก เขาพบมานักต่อนักแล้ว และแล้วความพยายามของเขาจึงบรรลุผลในขั้นแรก นั่นคือเขาไปสมัครเป็นกุสที่โรงสีใหญ่แห่งหนึ่ง และได้แก่ก็รับเขาไว้ทำงานด้วยเงินเดือน ๆ ละ 45 บาท

ตอนนั้นเขามีอายุย่างเข้าปีที่ 19 กำลังเป็นหนุ่มเต็มตัว ร่างกายกำยำล่ำสัน เขาพร้อมที่จะทำทุกอย่างตามที่ได้แก่โรงสีสั่งให้ทำ หนักเอาเบาสู้ แม้จะเหนื่อยยากแค่ไหนก็จำต้องทน ตัวเองต้องพึ่งตัวเองเท่านั้น เขาคิดตลอดเวลา

ชาวบ้านแถบนั้นส่วนมากทำนา การแปรสภาพจากข้าวเปลือกกลายเป็นข้าวสารต้องพึ่งโรงสี ชาวบ้านมักนิยมขนข้าวไปสีด้วยตัวเอง ทั้งนี้เพื่อเก็บผลพลอยได้ที่ตามมาคือรำข้าวและปลายข้าว โดยยอมเสียค่าสีข้าวต่อถังเพิ่มอีกนิดหน่อย ก็จะได้รำ-ปลายมาเป็นอาหาร หมู เป็ด ไก่ ที่เลี้ยงไว้ได้ทุนบ้าน ยามอดอยากมาก็ได้อาศัยพวกเปิด ไก่ พวกนี้แหละจับเช็ดคอเลี้ยงชีพให้ผ่านไปวัน ๆ

การเป็นเจ้าของโรงสีจะดำเนินการด้วยตัวเจ้าของเพียงคนเดียวไม่ได้ โดยเฉพาะโรงสีใหญ่ ๆ จำเป็นต้องจ้างกรรมกรหรือกุสเพื่อช่วยเหลืองานหลาย ๆ อย่าง รวมทั้งดูแลเครื่องจักรโรงสีแบ่งเบาภาระแทน “ได้แก่” ด้วย “กุส” จึงมีบทบาทสำคัญมากสำหรับโรงสี

โรงกุสก็คืองานข้าวของโรงสีใหญ่ นั่นแหละ คนที่ทำหน้าที่แบกข้าวไปเก็บไว้ในฉางหรือเรียกอีกอย่างว่ากรรมกรแบกหามในโรงสีเขาเรียกว่า “กุส” งานส่วนใหญ่ของเขาจะประจำอยู่ฉางข้าวแบกข้าวขนข้าวอยู่อย่างนั้น คนเขาก็เลยเรียกงานข้าวว่า โรงกุส ลักษณะของคนที่เป็นกุสนี้ต้องกำยำล่ำสัน กล้ามเนื้อแขนขาของเขาเหล่านั้นจะเป็นมัด ๆ อย่างนี้เองกล้ามเนื้อขาส่วนล่างมักจะปองนูนแน่น เพราะเขาต้องใช้พลังงานมากเพื่อรับน้ำหนักของข้าวเป็นกระสอบ ๆ หรือของอื่น ๆ ที่อยู่บนปายันร่างกายขึ้น

สูงที่สูง ๆ

เมื่อเข้าไปทำงานในโรงสี แม้จะอยู่ในหน้าที่ทุส ความเป็นคนช่างสังเกตของเขากำหนดให้เขาชอบดูนายช่างที่ทำหน้าที่แก้ซ่อมเครื่องโรงสีบ่อย ๆ บางครั้งก็มีน้ำใจช่วยหยิบจับเครื่องมือช่วยครั้งแล้วครั้งเล่า ทอปรกับเขาเป็นเด็กหนุ่มที่รับผิดชอบงานสูง เรียบร้อย เองงานเอาการ จึงทำให้นายช่างรักและเอ็นดูเขามากถึงกับเลื่อนฐานะจากทุส มาเป็นช่างล้างเครื่องจักร ทำความสะอาดเครื่องจักร เมื่อหน้าที่การงานเลื่อนขึ้น เงินเดือนจึงเลื่อนขึ้นตามมาเป็นเดือนละ 75 บาท

เขาเองไม่เคยคาดคิดมาก่อนว่าสิ่งที่เขาปฏิบัติโดยสม่ำเสมอ อันได้แก่ ความรับผิดชอบ เอาการเองงาน มีน้ำใจ จะส่งผลให้เขาขึ้นสูงในตำแหน่ง เช่นนี้ สร้างความภาคภูมิใจและดีใจให้เขาเป็นล้นพ้น สิ่งเหล่านี้เหมือนเป็นแรงผลักดันให้เขาทำดียิ่งขึ้นต่อไป

ด้วยอุปนิสัยดังกล่าว ระยะเวลาเพียงแค่ 3 ปี เขาศึกษาได้รอบรู้หมดว่าเครื่องจักรโรงสีประกอบด้วยอะไรบ้าง ชำรุดเสียหายอย่างไร เมื่อเสียแล้วจะซ่อมตรงไหน จะแก้ปัญหายังไง สิ่งเหล่านี้ประจำกะแก่สายตานายช่างใหญ่เท่ากับเป็นการเพิ่มความไว้วางใจในตัวเขาให้กับนายช่างใหญ่มากยิ่งขึ้น ในที่สุดเขาก็ได้รับแต่งตั้งให้เป็นนายช่างประจำโรงสีอีกคนหนึ่งในเวลาต่อมา

แต่เห็นจะจริงอย่างที่คนทั่ว ๆ ไปชอบพูดอยู่เสมอว่า “ความแน่นอน คือความไม่แน่นอน” นั่นเอง เพราะหลังจากนั้นเหตุการณ์ก็ผันผวน อยู่ ๆ โรงสีก็ปิดกิจการ คนงานต้องออกหมด ต่างคนต้องดิ้นรนต่อสู้ชีวิตบนเส้นทางสายใหม่อีกครั้งหนึ่ง

เขากลายเป็นคนตกงานทันที แต่ด้วยความขยันฉลาด มองการณ์ไกล ตั้งแต่เริ่มทำงาน ขณะที่ทำงานในโรงสี เขาสังเกตดูว่าช่างตัดผ้าที่นี่แทบจะไม่มีเลย เขาไปเรียนตัดผ้าควบคู่ไปกับการทำงานในโรงสี แม้ว่าจะเหนื่อยยากแสนเข็ญแค่ไหนก็ต้องสู้ ความจริงชีวิตวัยหนุ่มอย่างเขากำลัง

อยู่ในวัยกำลังกิน กำลังนอนอยู่แท้ ๆ แต่เขาไม่มีเวลาคิดถึงสิ่งเหล่านี้เลย
ว่างจากโรงสีไปร้านตัดผ้า จากร้านตัดผ้าไปโรงสี ชีวิตวนเวียนอยู่อย่างนี้
จนกระทั่งเกิดการเปลี่ยนแปลงที่โรงสี ได้เงินจากน้ำพักน้ำแรงที่สะสม
ไว้แต่ครั้งนั้น เปิดร้านตัดผ้าทันที ใช้ทุนทั้งสิ้น 3,000 บาท การณ์เป็น
ไปตามที่เขาคาดเอาไว้ เมื่อเปิดร้านกิจการจึงดำเนินไปด้วยดี

เขาเป็นคนชอบศึกษาหาความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ชอบวิเคราะห์ข้อมูล
ให้รู้จริง และต้องศึกษาสังเกตดูรู้ทางว่าคนที่นี้เขายังขาดอะไร เขาจะ
พยายามหาสิ่งที่คนที่นี่ขาดมาเสนอให้ เขาแสดงแนวของนักธุรกิจออกมา
อย่างเห็นได้ชัด ติดตามแนวโน้มความเปลี่ยนแปลงพื้นฐานร้านค้าตลอด
เวลา หันต่อเหตุการณ์ ทำทุกอย่างที่คิดว่าตัวเองทำได้ อย่างเช่น เมื่อ
เปิดร้านตัดผ้าได้แล้วก็เห็นว่าที่นี่ยังไม่มีช่างซ่อมนาฬิกาเลย อาศัยความรู้
ประสบการณ์เล็ก ๆ น้อย ๆ แต่อาศัยสนใจและความตั้งใจจริง กอปรกับความ
ความถนัดทางด้านเครื่องจักรเครื่องกลอยู่แล้ว เรื่องเครื่องจักรนาฬิกา
จึงเป็นเรื่องเล็กน้อยสำหรับเขา เขารับซ่อมนาฬิกาไปด้วย เป็นที่รู้กันว่า
นาฬิกาใครเสียก็ตรงไปซ่อมที่ร้านตัดผ้า

เมื่อเป็นรูปเป็นร่างของร้านค้าขึ้นมา ลูกค้าที่มาจากท้องถิ่นห่างไกล
ก็เชื่อว่าจะช้าชองในการเลือกหาซื้อสินค้าที่แปลก เห็นเป็นร้านค้าหลายคน
แวะเวียนไปตามซื้อสินค้าที่ตัวเองต้องการ เช่น อะไหล่รถจักรยานบ้าง
อะไหล่วิทยุบ้าง ทั้ง ๆ ที่เป็นร้านตัดเสื้อผ้า เหตุการณ์เหล่านี้สร้างแนว
ความคิดใหม่ให้กับเขาอีกอย่างไม่หยุดยั้ง เขาคิดว่าควรรับซ่อมวิทยุอีกใน
ขณะเดียวกันก็ต้องขายอะไหล่เครื่องจักรกลหลาย ๆ อย่างที่ท้องถิ่นนี้ยัง
ขาดอยู่ ขึ้นของความสำเร็จของเขากระเด้งขึ้นมาอีกขึ้นหนึ่ง เขากำลัง
ก้าวขึ้นสู่บันไดแห่งความสำเร็จทีละขั้น ๆ ด้วยไหวพริบปฏิภาณของเขา
กิจการดีขึ้นเรื่อย ๆ เป็นลำดับ งานตัดเสื้อผ้าจึงค่อย ๆ ลดลง

งานส่วนมากที่เขาทำเขาจะลงมือลงแรงทำเองมากกว่าการลงทุน
ด้วยเงินทองหรือทรัพย์สินอื่น ๆ

ชาวบ้านร้านตลาดแถวนั้นมักจะสอนลูกหลานที่ไม่ค่อยสนใจเอาใจใส่ งาน ไม่เอาถ่านทั้งหลาย ให้ดูคุณบัวศิลป์ เป็นตัวอย่างในเรื่องของความขยัน ไม่นิ่งดูตาย เอาจริง ต่อสู้กับงานทุกอย่างไม่เคยหันหน้าหนีแม้จะพบกับอุปสรรคใด ๆ ก็ตาม แม้ทุกวันนี้เขาก็กังเป็นตัวอย่างเหล่านี้ให้คนทั่วไปได้เห็น

ใช้ว่าเขาจะหยุดยั้งความคิดที่จะเริ่มต้นสิ่งใหม่ ๆ ไว้เท่านั้นไม่ ความสำเร็จเมื่อเริ่มต้นจากหนึ่ง เขาก็พยายามให้เกิดสอง แต่คนอย่างเขาจะหยุดยั้งแค่สองเท่านั้นหรือ คงไม่มีทาง เขาจะต้องมีสาม-สี่ไปเรื่อย ๆ ตราบเท่าที่กำลังกายและกำลังใจของเขาจะอำนวยให้ เขามองต่อไปอีกว่าทั้ง ๆ ที่ที่นี่มีถนนเข้ามาถึงแล้ว ก่อนนี้เป็นทางพอรถวิ่งได้ แต่ไม่มีรถวิ่ง เขาตัดสินใจซื้อรถจักรยานหนึ่งคันทันที เขาใช้รถคันนั้นรับจ้างขนคนและบรรทุกสินค้าไปจังหวัดขอนแก่นด้วย ปรากฏว่ารายได้ดีพอสมควร เขาจึงซื้อรถเพิ่มอีก 2 คัน เมื่อรถเพิ่มก็ภาระก็เพิ่มตามมา ช่วงนั้นเขาทุ่มเทให้กับรถมาก จนกระทั่งงานที่ร้านขาดการดูแลเอาใจใส่ควบคุมไม่ทั่วถึง มีผลกระทบไปหมด กิจการเสียหาย รถที่ซื้อมาเดี๋ยวก็นั้น เดียวก็คว่ำ เขาขาดทุน ในที่สุดปี พ.ศ. 2503 เขาก็ขายกิจการทั้งหมด ใช้ว่ากิจการขาดทุนจะทำให้เขาต้องยอมหมดอาลัยตายอยากในชีวิตก็หาไม่ เขาลุกขึ้นสู้ชีวิตต่อไป

เมื่อเขาขาดทุนมันเหมือนมีแรงอะไรสักอย่างก็ไม่ว่ามันเป็นอะไร ผลักดันเขาอยู่ตลอดเวลา ที่ทำให้เขาคิดว่าต้องสู้ต่อไปอีก ในที่สุดเขาก็เปิดร้านซ่อมรถยนต์ขึ้นมาใหม่ ซื้อเครื่องมือใหม่ การเริ่มตั้งงานใหม่อย่างนี้ เขาไม่ได้ปรึกษาผู้ใด ๆ ทั้งสิ้น

ชีวิตที่ผ่านประสบการณ์มามากเท่าไรยิ่งได้เปรียบคนอื่นเท่านั้น ประสบการณ์เป็นครูที่ดีที่สุดที่ช่วยสอนคนอย่างเขา

เขาเชื่อประสบการณ์ของเขาเอง พอเปิดร้านได้ไม่นานเท่าไร คนที่ทำการรถรับจ้างต่อจากเขาก็เกิดขาดทุนอีก เขาเอารถมาอ้อนวอนขาย

ให้ ในที่สุดก็ใจอ่อนซื้อเอาไว้ในราคา 6,000 บาท แต่ตอนนั้นเงินขาดมือ ขอย้ายงวดแรกไปเพียง 3,000 บาทก่อน เมื่อมีผู้เขาเอารถมาซ่อมทำสีใหม่ ก็ดูเป็นรถใหม่ขึ้นมาอีก และก็เริ่มกิจการรถรับจ้างอีกครั้งโดยไม่ได้ตั้งใจ

ชีวิตของคนเราเอาแน่นอนอะไรไม่ได้ เขาไม่ได้รอคอยสวรรค์บันดาล หรือรอโชคเข้าข้าง ไม่มองมือทองเท้า เขาหมั่นเวียนเปลี่ยนแปลงชีวิตของเขาไปเรื่อย ๆ แม้ล้มลุกคลุกคลาน เขาก็ยังยินดีที่จะคลานสู้ชีวิตต่อไป เห็นผลทันตา โชคจะเข้าข้างคนที่ขยันขันแข็งเท่านั้น รถที่ซ่อมแซมปรับปรุงใหม่แล้วก็หาเงินได้วันละหลายสิบ

วัน ๆ เขาได้ไม่ต่ำกว่า 400-500 บาท เขารวบรวมเงินจำนวนนี้มาซ่อมแซมบ้าน และตั้งชื่อรถคันนี้ว่า “รถโชคดี” ต่อมาอยู่ ๆ ก็มีคนมาขอซื้อรถคันนี้ เมื่อมีคนมาขอซื้อเขาก็ขายไปในราคา 15,000 บาท แต่เมื่อซื้อไปไม่ถึงปีก็ต้องเอามาคืน เพราะช่วงนั้นมีการตรวจสภาพรถ เขากลับการตรวจสภาพรถ ทั้ง ๆ ที่จ่ายค่ารถมาแล้วตั้ง 10,000 บาท ตั้งแต่ตอนนั้นเป็นต้นมา กิจการทุก ๆ อย่างที่ขาดทุนเมื่อครั้งก่อนก็ค่อย ๆ พินขึ้นมา แต่อยู่ ๆ มากี่มีคนมาขอซื้อรถคันนี้อีก เขาขายในราคา 15,000 บาท เมื่อขายรถแล้ว เขาก็ซ่อมรถที่อยู่อีกเดียว

อีกขั้นหนึ่งแล้วชนะที่ความบากบั่นมานะพยายามของเขابرผลฐานะเริ่มดีขึ้น อยู่ในระดับเศรษฐีของอำเภอ ชาวบ้านร้านตลาดต่างยอมรับนับถือในความสามารถของเขา เขาสร้างฐานะด้วยตัวของเขาเอง ไม่ได้โกงหรือเอาเปรียบใคร ทุกอย่างอยู่ในสายตาของคนอำเภอนั้น เขาเริ่มมีคนรู้จักมากขึ้น จึงเป็นแสงสว่างส่องทางที่ค่อนข้างจะสดใสในการขยายกิจการในอนาคตต่อไป

เขาผ่านประสบการณ์ทางด้านเครื่องจักรเครื่องกลมาตลอดไม่ว่าจะเป็นงานที่โรงสี หรืออยู่ซ่อมรถ เขาหวนคิดถึงงานที่โรงสีอีกครั้ง มันเป็นงานที่ทำหายน้อยเมื่อไหร่ เพราะขณะนี้ชาวบ้านที่นี้กำลังนิยมที่จะเป็นเจ้าของโรงสีขนาดกลาง ขนาดเล็กกันทั้งนั้น เขาลงมือขยับตามความคิด

ของเขาทันที

อยู่ ๆ ภาพความหลังตอนที่อยู่โรงสีมันก็แวบเข้ามาในความคิดของเขา เขาเห็นว่า อาชีพซ่อมรถ กับ การซ่อมเครื่องจักรโรงสี งานก็หนักพอ ๆ กัน ต้องลำบากต่อสู้คล้าย ๆ กัน ประกอบกับตอนนั้นงานซ่อมรถที่อยู่น้อยด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้ ปี พ.ศ. 2511 เขาจึงตัดสินใจรับจ้างติดตั้งเครื่องจักรโรงสี พร้อมทั้งซ่อมด้วย โดยอาศัยประสบการณ์ที่ผ่านมา

คนเราถ้าทำอะไรด้วยความตั้งใจจริงเสียอย่างเดียว ไม่ว่าจะมีอุปสรรคหรือเกิดอะไรขึ้น สิ่งเหล่านี้แทบจะไม่มี ความหมายสำหรับเขาเลย เขาเองเมื่อตั้งใจทำอะไรแล้วต้องทำให้ดีที่สุด เพราะเหตุนี้กระมังโรงสีที่คุณบัวศิลป์ไปติดตั้งที่ไหน ๆ ก็ได้รับคำชมเชยกล่าวถึง เพราะเขาทำด้วยฝีมือประณีต แข็งแรง ทนทาน มีมาตรฐาน เขามีชื่อเสียงเรื่องนี้มาก มีคนมาว่าจ้างให้ไปติดตั้งโรงสีมากขึ้น ส่งผลไปถึงฐานะทำให้มันคงมากขึ้นอีก

เมื่อเขาติดตั้งเครื่องจักรโรงสีมามาก เขาเกิดแนวความคิดว่ายังไง ๆ เครื่องจักรโรงสีมันก็ต้องเสียต้องซ่อมกันบ้างละ เขาจึงมาเปิดร้านอะไหล่ เครื่องจักรโรงสีขึ้น แต่เริ่มต้นด้วยการเช่าร้าน อยู่ต่อมาอีก 3 ปี จึงขาย ขยายซื้อที่และสร้างร้านเป็นของตัวเองจนถึงปัจจุบัน และในปี 2525 นี้เอง ได้ขยายกิจการไปตั้งร้านขนาดใหญ่อีกร้านหนึ่งที่ อ.เมือง จ.ขอนแก่น ขยายอะไหล่รถไถนา อะไหล่โรงสี เครื่องกลการเกษตรทั้งหมด และเขาตั้งชื่อร้านว่า “ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไทยอิสานมิลเลอร์ ขอนแก่น” เขาต้องดูแลควบคุมอยู่ทั้ง 2 ร้าน ไป ๆ มา ๆ มีลูกอีกคนหนึ่งอยู่ที่นั่น

เป็นที่น่าสังเกตว่าเด็กรุ่นปัจจุบันมักจะละทิ้งอาชีพดั้งเดิมของพ่อแม่ อาจเป็นเพราะสาเหตุหลายประการ เช่น พ่อแม่เองอาจจะสนับสนุนให้ลูกเรียนหนังสือมีความรู้มากกว่าตัวเอง จะได้มีงานการที่มีเกียรติ มีหน้ามีตาดีกว่าจะมาประกอบอาชีพค้าขายหรือทำไร่ไถนา อีกสาเหตุหนึ่งอาจจะ เป็นเพราะเด็กเองดิ้นรนชวนขายที่จะหนีอาชีพของพ่อแม่เอง เขาคงเบื่อเห็นมาตั้งแต่เล็กจนโต ควรจะหาอะไรทำให้ดีขึ้นหรือหาประสบการณ์

ให้มากกว่านี้ก็เป็นได้

บรรดาลูก ๆ ของคุณบัวศิลป์เองก็เช่นกัน คุณเหมือนจะไม่มีใครสนใจกิจการของพ่อเท่าใดนัก ต่างคนต่างร่ำเรียนหนังสือไปคนละทิศละทาง แต่อย่างไรก็ตามเพื่อเป็นการเตรียมตัวในการประกอบอาชีพในอนาคต คุณบัวศิลป์ก็หมั่นพ่ำสอนลูกและเตือนตัวเองเสมอว่า ไม่ว่าจะทำงานอะไรก็ตามต้องยึดหลักปฏิบัติ 6 ข้อดังกล่าวตั้งแต่นั้น

นอกจากจะหมั่นพ่ำเตือนสั่งสอนลูก ๆ แล้วงานหนักหน่วงอีกงานหนึ่งคือการปกครองลูกน้อง เขาปฏิบัติกับลูกน้องอย่างไร เช่นไรบ้าง ก็มักจะถ่ายทอดให้ลูก ๆ ได้รับรู้ด้วย เมื่อต่อไปในภายภาคหน้า มีลูกน้องอยู่ได้บังคับจะได้ไม่ลำบากเท่าไร เช่น ไม่ควรใช้อารมณ์ ก่อนนี้เขาเองไม่ค่อยสนใจกับสิ่งนี้เลย ไม่เคยสังเกตอุปนิสัยลูกน้องว่าเป็นอย่างไร จุดดำอย่างไม่มีเหตุผล ใช้อารมณ์ตัวเองตัดสิน มีผลมากมายกับการค้าของเขา ต้องจดจำไว้เป็นอุทาหรณ์

ข้อผิดพลาดที่ผ่านมานในชีวิต คือสิ่งเตือนใจที่ดี เขาตระหนักอยู่เสมอว่าทรัพย์สินสมบัติที่หามาได้ต้องบำรุงรักษาเอาไว้ ผู้ที่อยู่ได้ปกครองก็ต้องบำรุงจิตใจจึงจะเจริญต่อไปได้ดี

คนเราทุกคนเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็ต้องหาทางประกอบอาชีพอย่างน้อย ๆ ก็เพื่อเลี้ยงตัวเอง บางคนอาจจะต้องเลี้ยงครอบครัวญาติพี่น้อง มิใช่ทุกคนที่ไม่คิดจะประกอบอาชีพ และก็มีไม่ทุกคนอีกเหมือนกันที่ไม่อยากเห็นความสำเร็จก้าวหน้าของตัวเองเมื่อได้ประกอบอาชีพแล้ว คุณบัวศิลป์มีแง่คิดในการทำงานว่า การเลือกอาชีพต้องขึ้นอยู่กับตัวเอง หมั่นสังเกตคนอื่นเสมอว่า เขาทำอย่างไรจึงมีฐานะดีขึ้น เขามีความสามารถอะไร การสร้างตัวของคนเรานั้น ถ้าเรามั่นใจในหน้าที่ จริ่งใจ เป็นคนทำจริง มีความอดทน ให้ความพยายามอย่างเข้มแข็ง ก็จะประสบผลสำเร็จได้ ตัวเขาเองยึดคติในการทำงานว่าต้องซื่อสัตย์ สุจริต จริ่งใจ และอดทน

คุณบัวศิลป์ ได้รับการยกย่องเป็นบุคคลตัวอย่างหลายด้าน รวมทั้ง

ได้รับเชิญให้ไปเป็นวิทยากรบรรยายเรื่องอาชีพให้กับนักเรียนโรงเรียน
ประจำอำเภอเชียงยืนฟังหลายครั้ง

อนาคตคุณบัวศึลป็คิดอยากจะทำอาชีพการให้กับบุตรและญาติทุกคน
เพื่อนำความเจริญมาสู่ท้องถิ่น ถ้าเป็นไปได้ต้องการให้ลูกทุกคนทำกิจการ
บ้าง แต่จะเป็นไปได้แค่ไหนขึ้นอยู่กับตัวเขาเอง

ปัจจุบัน คุณบัวศึลป๊อายุได้ 52 ปี มีบุตรธิดารวมกัน 8 คน เรา
อดที่จะชื่นชมการต่อสู้ชีวิตของเขาไม่ได้ ถึงแม้จะมีบุตรหลายคน เขาก็
ให้การศึกษากับบุตรอยู่ในระดับดีทุกคน เราก็ได้แต่ภาวนาอยู่ในใจว่าถ้า
ลูก ๆ หรือเด็ก ๆ ที่อยู่ในละแวกนั้นยึดเขาเป็นเยี่ยงอย่าง เชียงยืนจะอุดม
ไปด้วยผู้มีอันจะกินเป็นแน่แท้

สัมภาษณ์ วาฤทธิ์ ธนวรรณิช

เขียน สมภอง จันทรมานิตย์

ภาพ สมคิด คุณมาศ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
“สุภาพ” ๑๕๓๓๖

ชีวิตลูกน้ำเค็ม

ธรรมศักดิ์ มื้อีศระ

1

เมืองตรังมีพื้นที่ติดต่อกับชายฝั่งทะเลด้านมหาสมุทรอินเดีย มีความยาวตามแนวฝั่งประมาณ 119 กิโลเมตร ชายฝั่งอุดมสมบูรณ์ไปด้วยสัตว์ทะเลนานาชนิด เช่น กุ้ง หอย ปู ปลา และสัตว์น้ำอื่น ๆ

ปรีชา เศรษฐวรพันธ์ หนุ่มใหญ่วัย 41 ปี หน้าตาหล่อเหลา ลูกน้ำเค็มชาวเมืองตรัง พูดน้อย แต่จริงจังกับชีวิต ผู้ใช้เวลาอย่างมีค่า ไม่เคยปล่อยวันเวลาให้ลุล่วงไปโดยเปล่าประโยชน์ เขาได้เปิดเผยเรื่องราวชีวิตลูกทะเลของเขาว่า.....

“ผมเกิดที่ตำบลนาเกลือ จังหวัดตรัง บิดา-มารดามีอาชีพทำโพงพาง*จับปลา ผมเป็นลูกคนที่ 6 ในจำนวนพี่น้องทั้งหมด 8 คน

* “โพงพาง” เป็นเครื่องมือตกปลาชนิดหนึ่ง เป็นงูคล้ายงูปลาวัว ใช้ผูกกับเสาใหญ่ 2 ต้น ที่ปักขวางด้านใน สำหรับจับปลา กุ้ง หอยขนาด

ขณะเป็นเด็ก ผมเรียนหนังสืออยู่ที่โรงเรียนบ้านหาดทรายขาว จนจบ ป.สี่ และในปี พ.ศ. 2499 บิดา-มารดาจึงย้ายครอบครัวมาอยู่ที่อำเภอกันตัง ก็ในจังหวัดเดียวกันนั่นแหละครับ”

ปรีชาไม่ได้เรียนต่อที่ไหน เนื่องจากต้องช่วยเหลือบิดามารดา ทำมาหากินตั้งแต่เด็ก พออายุได้ 14 ปี เขาจึงออกมาเป็นพ่อค้าขายปลา ที่บิดามารดาจับได้จาก “โพงพาง” ส่วนหนึ่ง และรับซื้อจากที่อื่นอีกส่วนหนึ่ง นำไปขายที่ตลาด รายได้ก็พอไปได้ แต่ก็ยังไม่เป็นที่พอใจนัก

2

เนื่องจากบิดา-มารดา มีอาชีพค้าขาย สภาพแวดล้อมของชีวิตของเขา จึงเกี่ยวข้องกับการค้า ๆ ขาย ๆ มาตั้งแต่เด็ก ขณะที่บิดาเสียชีวิต เขามีอายุเพียง 14 ปี ความจำเป็นของครอบครัวจึงต้องช่วยเหลือนมารดาทำมาหากิน ต้องต่อสู้กับชีวิตความยากลำบากตั้งแต่เด็ก จะมีก็เพียงมารดาเก็บผัก ๆ น่อง ๆ คอยเป็นกำลังใจให้ต่อสู้กับชีวิตต่อไปเท่านั้น

ตอนที่เขาย้ายมาอยู่ที่อำเภอกันตังใหม่ ๆ มีทุนอยู่เพียง 2,000 บาท เขานำเงินจำนวนนี้ไปเช่าเรือมาลำหนึ่งออกไปส่องปลาและลอยอวน

ต่อมามีคนทำ “อวนลาก” จากเกาะล้านเอาปลามาขายให้ ทำให้เขาได้ความคิดและมองเห็นว่า การทำอวนลากนั้นเหมือนกับการทำโพงพาง แต่ดีกว่าเพราะอวนลากเหมือนกับโพงพางเคลื่อนที่ สามารถจับปลาได้มากกว่า เขาจึงไปหาซื้อเรือเก่ามาลำหนึ่ง เริ่มทำอวนลากบ้าง

กิจการของเขาดำเนินไปด้วยดี....หลังจากนั้นไม่นานจึงมาเปิด “แฟปลา” เล็ก ๆ เพื่อเอาปลาขึ้น และรับลูกค้าที่นำปลามาขาย โดยกระทำตนเป็นพ่อค้าคนกลางด้วย

เขาดำเนินกิจการค้าขายปลามาหลายปี จากเรือหาปลาเพียงลำเดียว ก็เพิ่มขึ้นเป็นหลายลำ กิจการเจริญรุ่งเรืองขึ้นไปเรื่อย ๆ เป็นกิจการในแบบ

ระบบครอบครัวของคนจีน เมื่อได้กำไรมาก็ทุ่มทุนลงไปไม่เคยนำเงินที่ได้กำไรมาใช้เพื่อความสุขส่วนตัวแม้สักนิดเดียว ต่อมาน้องชาย 2 คน ได้มาช่วยเหลือแบ่งเบาภาระความรับผิดชอบ เขาจึงได้เริ่มขยายกิจการสร้างโรงงานอุตสาหกรรมปลาปนและโรงงานน้ำแข็งเพิ่มขึ้นอีก

ความสำเร็จของชีวิตเกิดขึ้นได้จากความขยัน-อดทน การรู้จักประมาณตน รู้จักใช้เงินที่หามาได้ด้วยความยากลำบากอย่างกระหมัดกระหม่อม กล้าคิดและกล้าตัดสินใจมิใช่เกิดจากโชคชะตาพาไป

คุณปริษา เศรษฐวรพันธ์ ประสบความสำเร็จในอาชีพนี้ เมื่อปี พ.ศ. 2520 ขณะอายุเพียง 35 ปี โดยมีรายได้เดือนละแสนกว่าบาท

ปัจจุบันเขามีเรือประมงที่ใช้ในการจับปลา 30 ลำ แพปลา 1 แพ โรงน้ำแข็ง 1 โรง และโรงงานปลาปน 1 โรง รวมหลักทรัพย์ทั้งสิ้นขณะนี้ประมาณ 100 ล้านบาท และมีผู้ร่วมงานที่อยูในความรับผิดชอบประมาณ 1,200 คน

เขาเล่าให้ฟังว่า แต่เดิมกิจการของเขาเป็นแบบห้างหุ้นส่วน พี่ ๆ น้อง ๆ ช่วยกันทำตามแบบครอบครัวของคนจีน การทำงานจึงไม่ต้องอาศัยระบบระเบียบ กฎเกณฑ์อะไรมากมายนัก แต่ปัจจุบันนี้กิจการใหญ่โต มีลูกน้อง มีผู้ร่วมงานจำนวนมากมาย การทำงานจึงต้องมีระบบและระเบียบ

การทำงานร่วมกันกับคนหมู่มากย่อมประสบปัญหาและอุปสรรค ความขัดแย้งบ้างเป็นธรรมดา เขามีปัญหาทางด้าน “คน” ซึ่งไม่ยอมรับระบบการสั่งงาน หรืออาจเป็นลักษณะนิสัยของคนไทยที่ชอบทำงานคนเดียว เมื่อมาทำงานเป็นคณะเป็นที่มั่งมีจึงมักจะมีปัญหา....

วิธีการแก้ไขของเขาจึงเริ่มด้วยการสร้างระบบและระเบียบขึ้นมา การปฏิบัติงานยึดหลักการกระทำตามขั้นตอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน โดยจัดระบบงานเป็นแผนก เป็นฝ่าย เช่น ฝ่ายบริหาร ฝ่ายการเงิน ฝ่ายจับปลา ฝ่ายทางเรือ ฝ่ายคนงาน แผนกยานยนต์ ทั้งนี้

บริษัทได้ว่าจ้างบุคคลผู้มีความรู้ในแต่ละสาขาวิชาชีพ เช่น ทางบริหาร ทางบัญชี ทางช่างและวิศวกร มาเป็นผู้ดำเนินการ

การทำงานของเขายึดหลักคุณธรรม ความเมตตา และนำหลักจิตวิทยามาใช้ในการครองใจคน ขณะเดียวกันเขาจะสร้างขวัญ กำลังใจให้เกียรติ ให้สวัสดิการกับผู้ร่วมงานอย่างเสมอภาค และให้ความเป็นกันเองเหมือนเพื่อน เหมือนพี่ เหมือนน้อง

เขาคิดอยู่เสมอว่าการทำงานจะสำเร็จไปด้วยดีไม่ได้เลย ถ้าขาดความสุจริตและยุติธรรม

ปรีชา เศรษฐวรพันธ์ มีความสุขอยู่กับการทำงานและครอบครัว เขาเข้าร่วมกิจกรรมและให้ความช่วยเหลือสังคมส่วนรวมเมื่อมีโอกาส เช่น บริจาคทรัพย์สินของเป็นสาธารณกุศลและบริจาคเงินบำรุงทางการศึกษา สิ่งหนึ่งที่เขาคิดคำนึงในฐานะประชาชนคนไทยที่มีหน้าที่รับใช้มาตุภูมิก็เกิดก็คือ ความรับผิดชอบที่มีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

3

การจับปลาที่ชาวประมงน้ำเค็มส่วนมากนิยมกันก็คือ การลง “อวน”

อวน เป็นชื่อของเครื่องจับปลา ซึ่งถักเป็นตาข่าย ใช้ล่อจับปลา มีอยู่หลายชนิด เช่น อวนลอย อวนรุน อวนตักเก อวนล้อมซั้ง อวนลาก อวนดำ เป็นต้น

การจับปลาในระยะแรกของเขาจะใช้วิธีการง่าย ๆ เช่น ออกไปส่องปลา ทำโพงพาง และหรือทำ “อวนลอย”

อวนลอยที่เขาทำเป็นอวนชนิดที่ไม่มีเครื่องถ่วง ใช้ผูกมูมขอบบนของอวนกับเรืออีกมูมหนึ่งผูกกับทุ่น ปล่อยให้อวนลอยไป

สำหรับการจับปลาที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน เขากะทำอยู่เป็น 2 แบบ คือ :-

แบบที่หนึ่ง ทำ “อวนลาก” เป็นอวนที่มีลักษณะสี่เหลี่ยมผืนผ้า ค่อนข้างยาวใช้จับปลาตามชายหาด หรือริมฝั่ง โดยโอบปลาเข้าหาชายฝั่ง หรือออกไปจับปลากลางทะเล โดยดัดแปลงวิธีการจับปลาให้เป็นไปตามแนวทางดังกล่าวแล้ว ซึ่งอาจต้องใช้เวลาในการจับปลา ถึง 2 หรือ 3 วัน

แบบที่สองทำ “อวนดำ” อวนดำก็คืออวนล้อมปลาหู คล้ายอวนล้อมซั้ง หรืออวนตังเก โดยมีเรือลำเดียวลงอวน และใช้เรือลำแม่สกัดล้อมปลาเสร็จแล้วดึงขึ้นอวน หรือภาษาชาวเรือเขาเรียก “สายมาน” ดึงว่านเอาปลาขึ้นมา

การจับปลาแบบลง “อวนดำ” นี้ จะใช้ลูกเรือเป็นจำนวนมากกว่ อวนลาก เรือที่ใช้จับปลาจะเป็นเรือขนาดใหญ่ ที่มีอุปกรณ์ในการจับปลาทันสมัย มีห้องเย็นที่ใช้สำหรับเก็บปลาที่จับได้และมีเครื่องอำนวยความสะดวกพร้อม โดยใช้เวลาในการจับปลาแต่ละครั้งประมาณ 10 กว่าวัน ซึ่งส่วนมากจะจับปลาแถวจังหวัดสตูลและจังหวัดภูเก็ต

อวนดำหรืออวนล้อมมีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าค่อนข้างยาว ใช้ล้อมจับฝูงปลาในเวลากลางคืนเดือนมืด

ปลาที่จับได้นั้น นอกจากเขาจะส่งไปขายที่กรุงเทพฯ และจังหวัดต่าง ๆ แล้วปลาบางส่วนบางชนิดเขาจะส่งไปขายยังตลาดต่างประเทศ เช่น ฮองกง สิงคโปร์ และมาเลเซีย ส่วนปลาหมึกและกุ้งจะส่งไปขายที่ประเทศอิตาลีและญี่ปุ่น

หลังจากที่ผมได้พูดคุยกับคุณปรีชา ผมถือโอกาสเดินออกมาชมแพปลาของเขาริมฝั่งแม่น้ำบางนรา ยามนั้นมีชีวิตชีวา เพราะเป็นเวลาบ่าย ทุกชีวิตกำลังเคลื่อนไหว นกทะเลทั้งหลายบินร่อนถลาโฉบหาปลาในแม่น้ำ... เสียงหวูดเรือดังก้องกังวาน....ลมเย็นยามบ่ายพัดเฉื่อยฉิว ช่วยให้บรรยากาศอันร้อนระอุด้วยเปลวแดดบ่ายอันร้อนแรงเย็นลงบ้าง

แดดสีทองยามบ่ายระยิบระยับระลอกคลื่นในแม่น้ำสีเงินขุ่นข้นของ

บางนรา ยามมีฝนโปรยปรายลงมา สะท้อนขึ้น สะท้อนลง เป็นประกาย
ดูสวยงาม ไม่หยุดนิ่ง.....

ผมมองออกไปข้างหน้า มองเห็นน้ำจืดฟ้า เป็นความแปลกใหม่ที่
ที่น้อยคนจะได้พบ....ทะเลนั้นมีเสน่ห์และความลึกซึ้งซ่อนอยู่ในตัวของมันเอง...

ผมเดินลัดเลาะต่อมา เพื่อชมอาคารที่ตั้งตระหง่านอยู่เบื้องหน้า...
ทราบจากน้องชายของคุณปรีชาว่าเป็นโรงปลาและ “ห้องเย็น” ผมมองดู
โรงเรือนจากสภาพภายนอก เหมือนอาคารโกดังสินค้าของโรงงานอุตสาหกรรม
เป็นอาคารทรงสูงมุงด้วยสังกะสี เมื่อเดินเข้าไปใกล้จะพบว่า ด้านซ้ายมือ
เป็นห้องทำงาน ด้านขวาเป็นส่วนของภายในโรงเรือนที่จัดแบ่งเป็นตอน ๆ
สลับกับช่องว่างสำหรับใช้เป็นทางเดิน เรียงติดต่อกันไปบนพื้นคอนกรีต
และมีพนักงานแต่งกายด้วยเสื้อชุดน้ำเงินคาดผ้ากันเปื้อนพลาสติก ใส่ถุงมือ
สีเหลืองสด กำลังทำงาน...เริ่มจากการเลือกปลา ล้างปลา ทำความสะอาด
แล้วชำแหละปลาที่ทำเรียบร้อยแล้วลงในกระบะที่จัดเตรียมไว้เสร็จแล้วนำไป
เก็บไว้ในห้องเย็น ซึ่งอยู่ด้านหลังสุด

สภาพห้องเย็นเมื่อมองจากภายนอกดูเป็นห้องทึบ แต่ภายในกลับชุ่มฉ่ำ
ไปด้วยไอน้ำเป็นละอองขาว ๆ ลอยลอยอยู่ภายในเต็มไปหมด ด้านข้าง
ของห้องเย็นจะเป็นชั้น ๆ มีที่กันเป็นตอน ๆ สำหรับเก็บปลา....ผมพิจารณา
อยู่นานจนรู้สึกเย็นเยือกเข้าหัวใจ ทำให้ต้องรีบเดินออกมา

4

ผู้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพส่วนใหญ่มักจะมีปรัชญา
ชีวิตในการทำงานของตนเอง เขาเองก็เช่นกัน เขาให้ความเห็นว่า ผู้ที่จะ
ประสบความสำเร็จในชีวิตได้นั้นจะต้องเป็นผู้ที่....“ทำงานหนัก วางแผน
ศึกษางานให้รู้จริง ทำงานด้วยความละเอียดรอบคอบ และติดตามผลงาน
ที่ได้ทำไปแล้ว มีความอดทน ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ สุจริต กล้าคิด และ
กล้าตัดสินใจ”

งานเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต เขาพอใจกับความสำเร็จในอาชีพของเขา แต่ยังไม่พอใจที่จะให้งานต้องมาสะดุดหยุดเพียงเท่านั้น เพราะเขายังมีพลัง และแรงใจที่จะทำงานให้เจริญก้าวหน้าต่อไปอีก เขาตั้งเป้าหมายว่าจะขยายกิจการต่อไปโดยจะเน้นหนักทางด้านอุตสาหกรรมปลากะปอง การทำนากุ้ง และการทำเหมืองแร่ลิเทียม

โครงการขยายกิจการของเขา นอกจากจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อเขา และครอบครัวแล้ว เขาคิดว่าการสร้างงานให้มีขึ้นในชนบท จะเป็นหนทางหนึ่งที่ช่วยแก้ปัญหาการว่างงาน เป็นการช่วยเหลือให้เยาวชนในท้องถิ่นของเขาได้มีงานทำอีกด้วย

ก่อนอำลาจากกัน ปรีชา เศรษฐวรพันธ์ ได้ให้คติพจน์ในการทำงานของเขาเพื่อเป็นข้อคิด ของฝากแก่เด็กและเยาวชนไว้เป็นแนวทางในการประกอบอาชีพว่า....:

“จงทำงานให้มาก กินแต่น้อย ใช้แต่น้อย อดทน และอดออม” เพื่ออนาคตอันแจ่มใส

ครับ! ฟังดูคล้ายกับว่า เขาไม่เคยอยู่นิ่ง สมกับคำขวัญของคนไทยสมัยปัจจุบันที่ว่า....“ไม่มีความยากจนในหมู่คนขยัน....”

สัมภาษณ์ ธรรมศักดิ์ มีอิสระ

วิเคราะห์ สหบุตรา

เขียน ธรรมศักดิ์ มีอิสระ

ภาพ สมศักดิ์ คุณมาศ

นายรัตน์ โฉมแก้ว
ช่างกลการเกษตรที่ ๑ ปทุมธานี

เพื่อเกษตรกร

มะเคือ เสมอ

“ขอให้ทำจริง มานะบากบัน รู้จริง แม้จะเป็นเพียงสิ่งเดียวก็สามารถสร้างตนเองได้ อย่าทำงานเห็นแก่เงินโดยไม่เห็นผลงานอย่างเดียว”

นี่คือคำกล่าวของหนุ่มใหญ่วัยกลางคน ทำทางปราดเปรียว ร่างสูงใหญ่ ผิวคล้ำ พูดจาฉะฉาน ชัดถ้อยชัดคำ ผู้มีแรงจูงใจที่ประหลาด ต้องการจะประกอบอาชีพด้วยลำแข้งตนเอง ด้วยความสามารถที่ตนมีอยู่ภายหลังจากที่รับราชการ ประกอบด้วยศรัทธาอันแน่วแน่ที่ต้องการช่วยเหลือชาวไร่ชาวนาในการหาเครื่องทุนแรง

วิถีชีวิตของคนนั้นมักก่อกำเนิดขึ้นจากแรงกระตุ้นหลายอย่าง บางคนดำเนินไปตามคำชมที่เป็นจริง บางคนก็ต้องกระตุ้นด้วยการดูหมิ่นเหยียดหยาม บางคนกระตุ้นด้วยประสบการณ์ที่เกิดจากความไม่เป็นธรรมในสังคม....

รัตน์ วัฒนาภิรมย์ หนุ่มใหญ่วัย 47 ปี อยู่กับภรรยาและลูก 4 คน เจ้าของค้ำกล่าวข้างต้น เป็นผู้ที่ได้ต่อสู้ชีวิตตั้งแต่เยาว์วัย จนกระทั่งประสบความสำเร็จเป็นเจ้าของกิจการสร้างรถโต เครื่องนวดข้าว เครื่องเกี่ยวข้าว และอุปกรณ์การเกษตรอื่น ๆ ที่ทำรายได้ให้ดีมาก จนอยู่ในฐานะผู้มีรายได้แนวหน้าคนหนึ่งของท้องถิ่น

เขาเป็นคนที่ภูมิล้าเนาเดิมอยู่ที่อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นบุตรคนโตในจำนวนพี่น้อง 5 คน บิดาของเขาเคยเป็นครูอยู่พักหนึ่ง แล้วลาออกมาทำนา และมีความปรารถนาที่จะให้ลูก ๆ โดยเฉพาะลูกชายคนโต ได้เรียนสูง ๆ เมื่อเขาเรียนจบชั้นประถมจากบางน้ำเปรี้ยวแล้ว จึงไปเข้าเรียนต่อที่โรงเรียนประจำจังหวัดฉะเชิงเทรา (โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์) โดยอาศัยอยู่กับพระ เรียนจนจบชั้น ม. 3 ผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีมาก

เมื่อเขาจบ ม. 3 ก็ออกมาเข้าโรงเรียนช่างฝีมือของการรถไฟที่โรงงานมักกะสัน กรุงเทพมหานคร เป็นเวลา 1 ปี ในวิชาช่างกลึง โดยมีสัญญาว่าเมื่อเรียนฝึกช่างกลึง 1 ปี จะต้องทำงานให้การรถไฟ 5 ปี

ภายหลังจากฝึกช่างกลึงจบหลักสูตรจึงเข้าทำงานเป็นช่างกลึงตามสัญญา ในขณะที่ทำงานเขามีความศรัทธาในงานนี้มาก เป็นงานที่เขาชอบ เขาค้นคิดวิธีทำงานอุปกรณ์บางชนิดเป็นประโยชน์กับกิจการรถไฟเป็นอันมาก แต่ไม่ได้รับการสนับสนุน เขาเกิดความรู้สึกน้อยใจ คับแค้นมาก บ่อยครั้งที่เขานึกอยู่ในใจเหมือนพูดกับตัวเองว่า “กูจะต้องออกไปทำงานที่ดีกว่านี้ให้ได้”

เขาคิดว่าถ้าจะอยู่กับการรถไฟต่อไป คงจะไม่ก้าวหน้า ลาออกไปทำงานของตัวเองคงจะดีกว่า และตั้งปณิธานไว้ว่า ถ้าเราออกไปแล้วจะต้องทำงานให้ดีกว่าเดิม ถ้าไม่ดีกว่าเดิมจะไม่กลับมาพบเพื่อนอีก คิดดังนั้นแล้วเมื่อครบกำหนดสัญญาการทำงานเขาจึงลาออก

ตอนเขาลาออกจากการรถไฟอายุยี่สิบกว่าแล้ว เขาได้ปรึกษากับพ่อแม่ว่าจะบวชให้ท่านตามประเพณีนิยมของท้องถิ่นและคนไทยโดยทั่วไป หลังจากบวชเรียนครบ 1 พรรษา เขาลาสิกขาบวชออกมาเป็นลูกจ้างโรงกลึงที่แปดริ้ว (จะเชิงเตรา) ทำเครื่องเรือหางยาว ทำอยู่พิเศษ จึงย้ายมาทำที่ดอนเมืองเป็นโรงกลึงเรือเดียวกัน ชื่อ โรงงานสามัคคี ทำที่โรงงานแห่งนี้เรื่อยมาจนถึงปี 2510 โรงงานเปลี่ยนนโยบายจากผลิตเครื่องเรือหางยาวมาเป็นผลิตรถไถขาย ตอนนั้นเขาได้เป็นหัวหน้าช่างควบคุมการผลิตรถไถที่ผลิตออกมาขายได้ดีมากปีละหลายร้อยคัน

ประสบการณ์ของเขาได้จากการทำงานช่วงนี้มาก เขาเป็นทั้งคนออกแบบและคนควบคุมการผลิต เมื่อทำให้คนอื่นประสบความสำเร็จ เขาก็คิดว่าเราน่าจะทำของเราเองคงจะดีกว่าทำให้คนอื่นเขารวย เราก็อยากจะรวยบ้าง

คนเราอยากรวยด้วยกันทุกคน เพราะคนมีสตางค์สมัยนี้ได้รับเกียรติในหลาย ๆ อย่าง ตลอดจนได้รับการยกย่องนับถือจากสังคมทั่วไป

เขาก็ไม่อยู่นอกเหนือกฎเกณฑ์นี้ เขาอยากรวยเหมือนคนอื่น ๆ เขาต้องการเป็นเจ้าของกิจการด้วยตัวของเขาเอง เขาเริ่มออกสู่ชนบทอีกครั้งหนึ่งด้วยเงินทุนเล็กน้อยที่เก็บหอมรอมริบได้ประมาณ 2 หมื่นบาท ไปเข้าบ้านหลังหนึ่งในราคาเดือนละ 200 บาท รับซ่อมเครื่องยนต์เรือหางยาวและเครื่องสูบน้ำทางการเกษตร อยู่ที่คลอง 9 อำเภอสามลูกกา เขตชานเมืองของกรุงเทพมหานคร เขาทำงานร่วมกับลูกน้องอีก 2 คน ซึ่งก็เป็นลูกพี่ลูกน้องพอดกหน้าแล้งหมดฤดูกาลทำนาก็จะมีญาติมาช่วยบ้าง พอถึงฤดูทำนาก็จะกลับไปทำนาตามเดิม

เขาทำงานซ่อมเครื่องยนต์อยู่ที่คลอง 9 นานถึง 7 ปี เขาแต่งงานช่วงนี้กิจการงานเจริญก้าวหน้าด้วยดี เขาเก็บเงินเก็บทองได้มากพอควร เขาคิด

อยู่เสมอว่าเขาจะไม่ยึดงานซ่อมเป็นอาชีพตลอดไป เขาต้องการสร้างงาน ต้องการเป็นผู้ริเริ่มสร้างด้วยมันสมองของตนเอง เขาคิดอย่างนี้อยู่ตลอดเวลาตลอดระยะเวลามากกว่า 7 ปี

การตั้งความหวังไว้อย่างมั่นคง เชื่อความสามารถของตนที่มีอยู่ทำงานด้วยความศรัทธา สิ่งเหล่านี้คงจะเป็นพลังสำคัญทำให้บุคคลก้าวหน้าในการทำงาน....

ปี 2519 เขาอพยพครอบครัวมาซื้อที่แห่งใหม่ที่ถนนพหลโยธิน-ลำลูกกา ตำบลลำลูกกา อำเภอลำภา จังหวัดปทุมธานี ในที่ดิน 3 ไร่เศษ ตั้งแต่ถนนพหลโยธิน-ลำลูกกา ยังเป็นถนนลูกรัง ไม่ใช่ถนนเรียบเช่นในปัจจุบันนี้ เขาซื้อที่ได้แล้ว จึงเริ่มก่อสร้างโรงงาน จัดซื้อเครื่องกลึง เครื่องอีก เครื่องเชื่อม และอุปกรณ์อื่น ๆ ที่จะสร้างเครื่องมือทางการเกษตร เช่น รถไถ เครื่องนวด เครื่องเก็บเกี่ยว

เขาเริ่มออกแบบเพื่อจะจัดการผลิตสิ่งที่ต้องการและในขณะเดียวกันก็ยังรับซ่อมอยู่ด้วย เขาได้จ้างคนงานมาร่วมงาน 10 คน มีลูกน้องที่เคยทำงานร่วมกันมาก่อน 5 คน เขามีความมั่นใจในการเริ่มงานของเขามาก เขาเคยเห็นโรงงานแถวอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เริ่มทำกันบ้างแล้ว เขาผลิตขึ้นระยะแรก ๆ ผลิตขึ้นโชว์ก่อน แล้วนำไปทดลองไถให้ชาวไร่ชาวนาได้เห็นจริง ๆ และก็เป็นการทดสอบผลผลิตกันต่อไปด้วย ขณะเดียวกันก็นำผลของการทดลองมาปรับปรุงแบบอยู่เสมอ เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้ใช้หรือตลาด เมื่อผลผลิตเริ่มออกสู่ตลาดได้รับความนิยมพอสมควร และเริ่มรับงานตามที่มีผู้มาว่าจ้าง กิจการก็เริ่มก้าวหน้าดีขึ้นตามลำดับ.....

เครื่องจักรกลเกี่ยวกับการเกษตรของเขาขายได้ในท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่ ราคาาก็ได้มาตรฐาน ไม่เอากำไรจนเกินควร ค้าขายด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และยุติธรรม สร้างความเชื่อถือให้แก่ลูกค้า

ราคาทรัพย์สินของเขาขึ้นอยู่กับขนาดของอุปกรณ์ราคาต่ำสุดตกกันละประมาณ 8,000 บาท

ตั้งแต่ปี 2519 เป็นต้นมา เขาเริ่มมีรายได้เฉลี่ยเดือนละหลายหมื่นบาท จนกระทั่งเขาคิดว่าเขาประสบความสำเร็จในอาชีพนี้ในขั้นหนึ่งแล้ว เขาหวังว่าเขาจะขยายกิจการของเขาให้ไปสู่ความสำเร็จในขั้นสูงกว่านี้ขึ้นอีกในอนาคตข้างหน้า

เขابอกใคร ๆ ที่ถามเขาเสมอว่าเขาทำงานของเขาด้วยใจรัก ไม่เห็นแก่เงิน

เขาเชื่อว่าคนทุกคนมีความสามารถ แต่ถ้าจะทำงานต้องทำจริง ๆ อย่าทำแล้วทิ้ง คำนึงถึงชื่อเสียงมากกว่าเงิน สิ่งใดเห็นว่าทำไม่ได้ก็ไม่ควรทำ

เขาเป็นคนที่ผ่านงานมามาก แม้เขาจะประสบความสำเร็จ เมื่ออายุ 39 ปี เขาก็ไม่มีความทะเยอทะยานอะไรมากนัก งานประดิษฐ์คิดค้น เครื่องไธนา เครื่องนวดข้าวของเขานั้นคนอื่นนำไปลอกเลียนแบบทำขายจนร่ำรวยไปหลายราย เขาก็ไม่ว่าอะไร เขาพยายามที่จะพัฒนาแบบใหม่ ๆ ให้ทันสมัย ใช้งานได้ประสิทธิภาพมากขึ้นเรื่อย ๆ งานส่วนนี้เป็นส่วนที่เขาภาคภูมิใจมาก

เขาชอบแก้ปัญหาเฉพาะหน้ามากกว่าที่จะวางแผนระยะยาว เขาไม่หวังมาก เพราะเขาคิดว่าถ้าหวังมาก อาจจะผิดหวังมากก็ได้ ด้วยเหตุนี้เมื่อเขามีโอกาสทำได้เขาก็จะทำทันที ทำด้วยใจรัก

ลูกน้องของเขาอาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เขาประสบความสำเร็จก็ได้ ลูกน้องหรือคนงานของเขาจะเป็นคนในท้องถิ่นทั้งสิ้น อันนี้เขามีแนวนโยบายที่จะไม่รับคนไกล ๆ เขابอกว่า เป็นการพัฒนาเด็กในท้องถิ่นให้มีงานทำ เขาจะรับเด็กจบ ป. 4 มาฝึกงานเอง จะใช้งานเด็กเหล่านั้นตามลักษณะนิสัย

ค่อย ๆ ฝึกไปวันละเล็กละน้อย เขาเอาใจใส่คนงานของเขาแบบเครือญาติ ในครอบครัว เด็กโตฝึกเพียง 2-3 เดือน ก็ปล่อยให้ทำงานตามลำพังได้บ้างแล้ว เด็กเล็กก็ต้องใช้เวลานานกว่านี้ อีกประการหนึ่งตัดปัญหาเรื่องที่อยู่ ที่กิน เด็กในท้องถิ่นใกล้เคียง ๆ เลิกงานก็กลับไปนอนบ้าน ถ้าเขารับเด็กต่างท้องถิ่นจะต้องเพิ่มภาระเรื่องการอยู่กินขึ้นอีก เขาจึงตัดปัญหานี้ไปอย่างเด็ดขาด

เด็กที่อยู่กับเขานาน ๆ นอกจากเงินเดือนประจำแล้ว เขายังจ่ายโบนัสพิเศษในกิจการที่ลูกจ้างของเขามี เช่น ถ้าแต่งงานหรือบวช เขาจะจ่ายให้รายละ 2,000 บาท

ลูกน้องที่เขาฝึกให้จะไม่มีข้อผูกมัดใด ๆ จะอยู่ทำงานกับเขาก็ได้ หรือจะออกไปทำงานที่อื่นก็ได้

ปัจจุบันเขามีลูก 4 คน เป็นชาย 2 หญิง 2 ลูกชายคนโตสนใจทางช่างมาก แม้จะสนใจเขาก็ยังจะไม่ให้มาช่วยงานมากนัก เขาต้องการให้ลูกได้เรียนจบ ม. 6 ก่อน เขากล่าวว่า เขาจะไม่ฝืนใจลูกในการเลือกอาชีพ

เรื่องนี้เป็นชีวิตจริงของคุณรัตน วัฒนาภิรมย์ เจ้าของกิจการ “พระการช่าง” ตั้งอยู่ที่ 9/1 หมู่ที่ 5 ถนนพหลโยธิน-ลำลูกกา ตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ที่ผู้เขียนได้ไปพบในเย็นวันหนึ่งของเดือนพฤษภาคม 2527

ผู้เขียนได้รับการต้อนรับจากคุณรัตนเป็นอย่างดี ได้พาชมโรงงานพระการช่าง เขาได้ชี้ให้เห็นชิ้นส่วนรถไถนาต่าง ๆ ที่ยังไม่ได้ประกอบเป็นตัวรถ ชี้ให้ชมเครื่องนวดข้าว ซึ่งประกอบเรียบร้อยแล้ว ตลอดจนอุปกรณ์อื่น ๆ เป็นงานที่น่าสนใจมาก คุณรัตนเองได้บอกผู้เขียนว่างานทุกอย่างทุกชิ้นเขาจะเป็นผู้ออกแบบเองทั้งสิ้น

ดังนั้นงานทุกอย่างจึงเป็นความภูมิใจของเขา เขามองว่าเข'พร้อมเสมอที่จะ
เผชิญกับอุปสรรคทุกอย่าง เขายึดถือคติในการทำงานว่า

“ความพยายาม ความตั้งใจจริง ช่วยให้งานสำเร็จ”

สัมภาษณ์ มะเดื่อ เสมอ

สุรชาติ กิโนานนท์

เพื่อน มะเดื่อ เสมอ

ภาพ มะเดื่อ เสมอ

นายจิร มั่งอ
ก... อังจัที่...
ในนาม กิ่งเต๋นหม่อ อนลี้... ของปทุมธานี

กึ่งเต็นร้านจั่ว⁺

มะเดื่อ เสมา

เขามีฝีมือในทางปรุงอาหาร ไม่ว่าทำอาหารอะไร อร่อย
ไปหมด เขาทำอาหารด้วยตัวเองมาตลอดตั้งแต่ก๊วยเตี้ยว
เรือ จนถึงกึ่งเต็นร้านจั่วอันมีชื่อเสียง.....

“หลังน้ำท่วมใหญ่ปี 85 ผมอพยพจากกรุงเทพฯ มาอยู่ที่ปทุมธานี ซึ่งถือว่าอพยพมาอยู่บ้านนอกแล้ว สภาพความเจริญที่เห็นอยู่ในสมัยนี้ยังไม่กล้าทรายเข้ามาถึง ถนนหนทางไม่มี ชาวบ้านอาศัยเรือเป็นพาหนะไปมาหาสู่กันและทำการค้าขาย

เช้าวันหนึ่งผมลงเรือโดยสารจากท่าเตียน เรือที่วิ่งรับส่งผู้โดยสารในสมัยนั้นระหว่างกรุงเทพฯ กับจังหวัดใกล้เคียง บางทีก็วิ่งรับส่งผู้โดยสารไปจนถึงจังหวัดอยุธยา เป็นเรือสองชั้นผู้โดยสารได้หลายคน เรียกกันทั่วไปว่าเรือแดง

แต่ต้องการให้ผมไปอยู่กับนายชายที่ทำมาหากินอยู่ที่ปทุมธานีให้มาช่วยนายชายขายของ เพราะอยู่กรุงเทพฯ ไม่สามารถทำได้ เติบโตเองมีอาชีพรับจ้างทาสีทั่วไป จะฝึกลูกให้ทาสีก็ยังไม่เล็กนัก ปีนป่ายไม่ชำนาญพลัดตกลงมากจะทำให้เดือดร้อนมากขึ้นอีก ช่างทาสีสมัยนั้นรายได้ก็แทบจะไม่พอเลี้ยงครอบครัวอยู่แล้ว ผมมีพี่น้องถึงสิบคนผมเป็นลูกชายคนโต พี่ ๆ เป็นหญิง 4 คน ผมจึงเป็นความหวังของพ่อแม่ที่จะช่วยดูแลครอบครัวต่อไป

ผมเป็นเด็กที่แข็งแรง ดูท่าทีว่าจะฉลาดพอเรียนหนังสือได้ เติบโตอยากให้เรียนหนังสือเหมือนกัน แต่ผมเข้าเรียนที่วัดพลับพลาชัย แค่นั้น ป. 1

เท่านั้นก็ต้องออก ตอนผมอพยพมาอยู่กับน้ำที่ปทุมธานีนั้นอายุ 13 'หั้นจะได้'

คนในครอบครัวของน้ำทุกคนทำงานมีอาชีพกันทั้งนั้น เมื่อผมมาอยู่กับเขาผมก็บอกเตี้ยไปว่าขอเงินซื้อเรือสำปั้นหนึ่งลำเพื่อจะนำมาค้าขาย เมื่อผมได้เรือผมก็เริ่มพายเรือไปซื้อผักและปลาหูหนึ่งจากร้านขายส่งที่อยู่ใต้เมืองปทุมลงมา การเริ่มค้าขายของผมได้รับคำแนะนำช่วยเหลือจากน้ำของผมเป็นอย่างดี พายเรือใหม่ ๆ ก็ไม่ค่อยจะคล่องนัก ระยะทางก็ไกล พายไปซื้อผักและปลาหูหนึ่งนั้นก็พอทน แต่ตอนพายกลับและร้องขายไปเรื่อย ๆ นี่สิกลัวจะกลับถึงบ้านเหนื่อยสายตัวแทบขาด

เริ่มใหม่ ๆ แทบจะหมดกำลังใจ เมื่อเริ่มขายได้ความเหนื่อยก็ค่อย ๆ หมดไปเหลืออยู่แต่ความมานะพยายาม ไหนจะต้องผจญกับน้ำเชี่ยว ผจญกับแดด ฝน วันไหนฝนตก ถ้าโชคดีมีร่มไม้หรือได้ทุนบ้านใครว่างก็พอจะอาศัยหลบฝนได้ ถ้าวันไหนคนอื่นเขาจองหมดก็ต้องตากฝน เสื้อผ้าจะเปียกจนแห้ง และอาจจะแห้ง ๆ เปียก ๆ ไปจนตลอดทั้งวันก็ได้

ผมพายเรือขายผักสดและปลาหูหนึ่ง ขายให้กับชาวบ้านสองฝั่งเจ้าพระยาแล้ว ผมยังพายเลยไปขายถึงตลาดบ้านกระแซง อำเภอสามโคก ที่นี้จะมีพ่อค้าแม่ค้าพายเรือขายของสารพัดชนิด ทั้งกับข้าวและผักผลไม้ เป็นตลาดนัดลอยน้ำแห่งหนึ่งในสมัยนั้น

เมื่อผมซื้อผักและปลาหูหนึ่งได้ตามต้องการแล้ว ก็พายเรือทวนน้ำขึ้นมาจนถึงปทุมธานีและเลยไปตลาดบ้านกระแซง ผมจะร้องขายไปเรื่อย ๆ ตะเบ็งเสียงให้ชาวบ้านที่อยู่ภายในบ้านได้ยิน ก็ร้องขายสิ่งที่เราขาย "ผักสด-ปลาหูหนึ่ง มาแล้วจ้า" ร้องไปเรื่อย ๆ วันหนึ่ง ๆ ไม่รู้ร้องซ้ำซากอยู่อย่างนี้หลายร้อยหลายพันเที่ยว จนกว่าจะขายหมดหรือเลิกขายจึงจะหยุดร้อง

ร้องไปขายไปจนถึงตลาดบ้านกระแซงเวลาบ่าย เมื่อขายหมดหรือตลาดวายก็จะพายกลับบ้าน ตอนพายกลับบ้านนี้ดีหน่อยครับ พวกเราพ่อค้าแม่ค้าไม่ต้องขายแข่งกันแล้วก็พายเรือคุยกันมาเรื่อย ๆ ไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ กลับถึงบ้านก็มีค้ำแล้ว ล้างเรือ กินข้าว คิดกำไรขาดทุน เตรียมเงินไว้ซื้อ

ของต่อไปในวันรุ่งขึ้น เสร็จแล้วนอนพักผ่อน แต่ละวัน ๆ กลับเหมือนตาย เข้ามืดต้องรีบตื่นพายเรือไปซื้อของมาร้องขายต่อไป ชีวิตเป็นอยู่อย่างนี้ ชั่วเวลาตาปี เป็นอยู่อย่างนี้ทุกวัน

ระยะนั้นผมก็คิดว่าผมยังเด็กอยู่ทำไปได้ทั้งประสบการณ์และความสนุก ทำอยู่อย่างนั้นประมาณ 2 ปี จนอายุ 15 ปี ก็พบว่าพายเรือขายผักสด และปลาหูหนึ่ง แม้จะมีรายได้พอเลี้ยงตัวแต่ก็ไม่มากมายอะไรนัก และมีคู่แข่งมาราย

ขณะพายเรือขายผักก็สังเกตสถานการณ์การค้าไปเรื่อย ๆ ก็พบว่า กว๊านเตี้ยเรือมีคนขายไม่ค่อยมากเท่าไร คู่แข่งน้อยน่าจะหารายได้ได้ดีกว่า คิดได้ดังนั้นแล้ว ผมก็เปลี่ยนทันที เปลี่ยนจากการพายเรือขายปลาหูหนึ่ง ผักสดมาขายก๊วยเตี้ยเรือ การลงทุนในสมัยนั้นก็ไม่มีสตางค์ มีเตา มีหม้อ กว๊านเตี้ย แล้วก็เครื่องปรุงอีกไม่กี่บาทก็สามารถถล่มเรือขายได้แล้ว

ในบรรดาพ่อค้าก๊วยเตี้ยด้วยกันนั้นผมเป็นเด็กที่สุด แต่ฝีมือผมเฉียบขาดมาก ใครได้ชิมก๊วยเตี้ยของผมเพียงซามเดียวก็น่าจะติดใจ ขณะนั้นมีขายแข่งกันอยู่เพียง 3 เจ้า จริง ๆ แล้วของผมขายแพงกว่าเขา ซามเล็กกว่าเขา แต่อร่อยกว่ามาก อย่างไรก็ตาม คนขายคนเก่า ๆ มักพูดกับผมด้วยความปรารถนาดี บอกว่า “อ้ายหนูเอ๊ย ทำไมเอ็งมาพายเรือขาย กว๊านเตี้ยเรือต้องเหน็ดเหนื่อยพายเรือไปจอดทำโน้นทำนี่วนเวียนอยู่เรื่อยไปแล้วแต่ใครเขาจะเรียกใครเขาจะแวะมากินของเรา สุดท้ายเอ็งก็คงจะเหมือน ๆ พวกข้า ก็ต้องอยู่อย่างนี้ หาความก้าวหน้าอะไรไม่ได้เลย”

ผมได้ฟังผมก็หัวเราะ ไม่พูดอะไร อาจเหมือนคุณลุงท่านว่าก็ได้ ชีวิตจะเอาอะไรแน่นอน

ผมพายเรือขายก๊วยเตี้ยเรืออยู่ประมาณ 3 ปี กิตติศัพท์ความอร่อยของก๊วยเตี้ยวนายจัวก็แพร่กระจายไปทั่วคุ้งน้ำ ตั้งแต่เมืองปทุมถึงเมืองนนท์และถึงสามโคก

ด้วยกิตติศัพท์ความเชื่อถือในฝีมือของผม ผมได้รับคำชักชวนจาก

ผู้จัดการสโมสรข้าราชการเมืองปทุมธานีให้ยกเรือขึ้นไปขายหลังสโมสรผมก็ไปและที่นั้นก็ขายได้ดีไม่แพ้พายเรือขาย ดีกว่าที่ตรงที่ไม่ต้องออกแรงพายเรือ

ก็เป็นอันว่าผมยกพลขึ้นบกด้วยเหตุผลว่าอยากจะขายที่นี้เท่านั้นเอง ตอนนั้นอายุเพียง 18 ปี ด้วยชีวิตทำมาค้าขายมาหลายปีผมก็มีประสบการณ์มากขึ้น ฝีมือก็คงที่ไม่เปลี่ยนแปลง ข้าจะดีกว่าเก่าเสียด้วยซ้ำ อันนี้ผมไม่ได้คุยนะครับ ลูกคำของผมเขารู้ว่ากัน

ขายอยู่ได้พักหนึ่ง นายกเทศมนตรีเมืองปทุมสมัยนั้นท่านชื่ออะไร ผมก็ลืมไปเสียแล้วให้ผมไปเช่าร้านแถวลอยหน้าอำเภอ โดยเสียค่าเช่าเดือนละ 2 บาท ก็ขายได้ดีอีก รายได้เพิ่มพูนขึ้น คนแน่นทุกวัน บางวันต้องเข้าคิวรอกินถ้วยเดียวร้านผม ขณะนั้นขายขนมละสสิ่งเดียว ต่อมาขึ้นเป็น 2 สิ่ง จนถึง 1 บาท จนผมเก็บหอมรอมริบเงินไว้ได้จำนวนหนึ่ง

ประจวบกับขณะนั้นที่ท่าเรือเมืองปทุมมีร้านขายถ้วยเดียวเรียกกันว่าร้านตาแหงจะแข่งร้าน ผมคิดอยู่นานขายที่เดิมก็ขายดีอยู่แล้วเสียแต่ตัวคับแคบไปหน่อย คิดแล้วก็ตัดสินใจแข่งร้านตาแหงในราคา 3 หมื่นบาท รวมทั้งร้านและเครื่องใช้ไม้สอยอุปกรณ์การทำถ้วยเดียวทั้งหมด เงินผมไม่พอจึงขอยืมจากญาติจำนวนหนึ่ง

ผมเริ่มย้ายจากร้านเก่ามาร้านใหม่ ปรับปรุงจนน่าดูขึ้นกว่าเดิมเป็นอันมาก สถานที่กว้างขวางขึ้น ผมก็เริ่มขยายกิจการจากการขายถ้วยเดียวอย่างเดียวมาขายข้าวมันไก่ กาแฟ ขายดีมาก และปรับปรุงเรื่อยมาขายอาหารตามลูกคำสั่งอีกอย่างหนึ่ง ตอนนั้นงานเริ่มยุ่งหนักมาก ผมจึงแต่งงาน ในช่วงนี้ผมกับภรรยาก็ได้ช่วยกันตลอดมา

ผมเป็นคนช่างสังเกต ชอบปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ วันหนึ่งผ่านไปตลาดไปพบเขาขายกุ้งใหญ่ กุ้งแม่น้ำบ้านเราเป็นจำนวนมาก และคนก็ชอบกิน ผมจึงคิดเอากุ้งมายำ และตั้งชื่อว่า “กุ้งเต้น” ในปี 2510 กุ้งเต้นเมืองปทุมจึงถือกำเนิดตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

สำหรับกุ้งเต้นของผมก็ไม่มีอะไรพิเศษพิสดารหรอกครับ นำกุ้งแม่น้ำบ้านเราตัวงาม ๆ สด ๆ ที่เรียกกันว่ากุ้งนาง นำมาเผาให้สุกประมาณ 40 % แล้วเอามาผ่าแคะใส่จานใส่ผัก บิบมะนาว พริกขี้หนู ก็เป็นอันใช้ได้ ความอร่อยผมว่าอร่อยที่อร่อยของเราสดมากกว่าอย่างอื่น

คนไทยนั้นที่แปลกอยู่อย่าง ถ้าใครว่าของอะไรที่ไหนอร่อยคนมีสตางค์ก็มักจะไปลองสักครั้งหนึ่งก็ยังดี ร้านผมก็เช่นกัน ผมตั้งในเมืองปทุมไม่เท่าไร ชั่วระยะเวลา 2 ปี ผมมีลูกค้ามาจากกรุงเทพฯ มากมาย

และในปี 2512 ม.ร.ว.ถนัดศรี สวัสดิวัตน์ ท่านมาเที่ยวทางเรือ ดูเหมือนจะมาชมนกปากห่าง ซึ่งชุมนุมกันอยู่มากฝั่งตรงข้ามกับตัวจังหวัดปทุมธานี ท่านได้แวะเข้ามารับประทานอาหาร ดิฉันคอยใส่ใจในรสกุ้งเต้นทอดมันปลาทราย ปลาแดงทอด ปลาท่อนแป๊ะชะ และอื่น ๆ อีกหลายอย่าง

ภายหลังที่ท่านกลับไปแล้วไม่นาน เพื่อนของท่านผู้หนึ่งเป็นหัวหน้าศาลจังหวัดปทุมธานีได้มาบอกผมว่า หม่อมถนัดศรี เจ้าของรายการ “เชลล์-ชวนชิม” อันโด่งดังจะมาถ่ายวีดีโอไปออกรายการโทรทัศน์ ผมก็ยังไม่เชื่อสนิทใจนักที่ท่านจะมาจริง อยู่ ๆ ท่านก็มาจริง ๆ ผมบอกจริง ๆ ผมตื่นเต้นมาก ดีใจจนพูดอะไรไม่ออก ท่านก็เริ่มถ่ายทำบรรยายตามวิธีการของท่านจนเสร็จเรียบร้อย ผมก็ทำตามที่ท่านกำกับทุกประการ

เมื่องานเสร็จผมขอเลี้ยงข้าวกลางวันท่านกับคณะ ท่านก็ไม่ยอมตกลงกันไม่ได้ ท่านว่าท่านต้องจ่าย ผมก็คิดท่าน 1 บาท ท่านก็ไม่ยอม ผลสุดท้ายท่านก็เลยเรียกลูกน้องผมมาหมดทั้งร้าน แล้วจ่ายให้คนละ 10 บาท เรื่องก็เลยยุติด้วยความสุขของทุกฝ่าย

ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา ร้านผมก็ดีขึ้นอีก ขายดีขึ้นกว่าเดิม อาหารที่มีชื่อของผมก็มี

กุ้งเต้น

ทอดมันปลาทราย

กุ้งเผา

กึ่งพรวา

ปลาช่อนแป๊ะซะ

และอีกหลายอย่าง อร่อย ๆ ทั้งนั้น

ชีวิตของผมเริ่มเปลี่ยนแปลงจากเด็กขายก๋วยเตี๋ยวเรือ ยกเรือขึ้นบก มาแข่งร้าน มีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จากคนที่ไม่ค่อยมีอะไรจะกิน ก็เริ่มมีหลักฐานมั่นคงขึ้น แม้กระนั้นผมก็ยังต้องทำอาหารด้วยตัวเองอยู่จนทุกวันนี้

ผมมีพี่น้องทั้งหมด 10 คน ผมเป็นลูกชายคนโต มีพี่สาว 4 คน และน้อง ๆ อีก ขณะที่พี่น้องมาอยู่ร่วมงานกับผม 6 คน เราทำกันอย่างพี่ ๆ น้อง ๆ

ยังไม่จบครึ่งชีวิตผม ต่อมาไม่ช้านานทางเมืองปทุมต้องการที่รื้อน้ำ สร้างเขื่อนกันน้ำเซาะตลิ่งพัง พอถึงขณะนั้นผู้กำกับการตำรวจภูธรเมืองปทุมท่านจะย้าย จึงบอกขายที่给我 1 ไร่ ในราคาหนึ่งแสนสี่หมื่นห้าพันบาท และผมขอซื้อที่ดิน ๆ กันเพิ่มเติมอีกส่วนหนึ่ง

ในปี 2514 ผมจึงมาก่อสร้างตรงที่ใหม่นี้ เป็นตึกสามชั้น ชั้นบนสุดเป็นห้องโถงกว้างสามารถจุคนได้ประมาณ 600 คน ใช้จัดงานเลี้ยงขนาดใหญ่ได้สบาย ๆ ชั้น 2 เป็นห้องปรับอากาศ 3 ห้อง ห้องใหญ่ 1 ห้อง ห้องเล็ก 2 ห้อง และมีห้องโถงขนาดย่อมอีก 1 ห้อง ไม่ติดเครื่องปรับอากาศ ส่วนชั้นล่างก็เป็นที่ปรุงอาหารและมีโต๊ะอาหารตั้งเรียงรายหลายสิบโต๊ะ ผมจัดอย่างมีระบบ มีคนเสิร์ฟคอยดูแลแขกอย่างทั่วถึง

ผมคิดว่าขณะนี้ผมประสบความสำเร็จพอควรในเรื่องขายอาหาร นอกจากพี่น้อง 6 คน ช่วยกันแล้ว ผมยังจ้างลูกจ้างเสิร์ฟอาหารไว้อีกประมาณ 30 คน บุคคลเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้ผมประสบความสำเร็จก็ได้

อย่างไรก็ตาม ส่วนตัวผมเองนั้นก็ประสงค์ตัวรักษาตัวมิให้ต่างพร้อย ในอบายมุขทั้งหลาย ผมไม่สูบบุหรี่ ไม่กินเหล้า การพนันไม่ชอบ ผมทำการค้าอย่างซื่อตรง เพื่อทำให้ชาวบ้านและลูกค้าเชื่อถือ

คนงานของผม 30 กว่าคน ผมจ้างเดือนละตั้งแต่ 800-2,000 บาท กินอยู่กับผมเสร็จ แล้วแต่ความสามารถและอยู่กับผมนาน ทำงานตั้งแต่เช้าจนถึงประมาณ 4 ทุ่ม

ตอนนี้ผมอายุ 55 ปีแล้ว แม้อ้วน แต่ผมก็ยังแข็งแรง ผมมีบุตรกับภรรยาผม 7 คน แต่ลูก ๆ ก็ไม่ค่อยจะชอบงานของผมเท่าไร เขาเรียนกันหมด มีลูกสาวคนหนึ่ง จบ ม. 4 ออกมาช่วยผมอยู่ แต่ก็จะไม่สนใจเท่าไร ผมก็ไม่หวังว่าจะให้เขาสืบทอดอาชีพผมเท่าไรนัก ถ้าเขาไปได้สามารถเลี้ยงตัวรอดผมก็สบายใจแล้ว

แม้ผมจะคิดว่าผมตั้งหลักได้อย่างมั่นคงแล้วก็ตาม ผมไม่เคยประมาณ ไม่เคยดูถูกใคร พวกเพื่อน ๆ ที่เคยพายเรือขายกล้วยเตี้ยด้วยกัน ขณะนี้เขายังขายอยู่อย่างนั้นผมพบเขาผมก็ทักทายเขาเหมือนเดิม ชีวิตคนไม่แน่นอนหรอกครับ พวกเขาอาจพอใจอาชีพที่เขาเป็นอยู่ สำหรับผมก็ดีขึ้นมาถูกทางถูกช่องก็นับว่าดีไป ถ้าไม่ถูกช่องก็อาจจะไม่เป็นอยู่อย่างทุกวันนี้ อีกอย่างหนึ่งอาจเป็นเพราะความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร ความพยายามก็ได้ ความพยายามอยู่ที่ไหนความสำเร็จอยู่ที่นั่น ช่างเป็นส่วนนุสฤาษิตที่ดีเหลือเกิน

ผมไม่เคยลืมเลยว่าช่วงชีวิตที่ผมลำบากที่สุดคือ พายเรือขายผักสด-ปลาหนึ่ง ความคิดคำนึงของผมสมัยนั้นว่า เราต้องมีร้านสักร้านหนึ่งให้ได้ มาสำเร็จเอาเมื่อ 10 ปี ต่อมา

คนเรานั้นเมื่อถึงจุด ๆ หนึ่งก็มีความต้องการเปลี่ยนไป เงินทองก็มีพอซื้อเสียก็ได้ รับ ก็อาจจะสนองความพอใจของตน ผมเองก็ไม่ได้หันพังกฎเกณฑ์นี้ เมื่อผมทำให้คนหลายจังหวัดรู้จักจังหวัดของผมมากขึ้น ด้วยกึ่งเต็นร้านจั่วไคร ๆ ก็รู้จักแต่ชื่อจริง ๆ คือ “อึ้งจั่วก็” ถ้าเรียกชื่อร้านอาจไม่มีใครรู้จัก ถ้าชื่อแรกคนรู้จักกันมาก ทางจังหวัดจึงได้มอบโล่ให้เกียรติคนในฐานะผู้ปรุงอาหารเป็นที่รู้จักและทำให้ปทุมธานีมีชื่อเสียงผมได้รับโล่ในปี 2512

นับเป็นเกียรติแก่ผมมาก ด้วยเหตุนี้ ผมจึงตั้งใจจดคิดในการทำงานของผม
ในปัจจุบันว่า

ตั้งใจเป็นคนดี สร้างชื่อเสียงให้แก่จังหวัดปทุมธานี

นี่คือเรื่องราวของ นายจั่ว แซ่อึ้ง เจ้าของร้านอึ้งจั่วกั หรือรู้จักกันใน
นาม “กั๋งเต็นร้านจั่ว” ตั้งอยู่เลขที่ 12 ถนนเทศบาลสัมพันธ์ ตำบลบางปรอก
อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ถ้าท่านไปเมืองปทุมธานี จะพบเขาได้ที่นี้

สัมภาษณ์ มะเดื่อ เสมอ

สุชาติ หิณานนท์

เขียน มะเดื่อ เสมอ

ภาพ มะเดื่อ เสมอ

นายประสิทธิ์ เกียรติ
"อดีต ส.ส. จันทบุรี"

เกมชีวิต

ธรรมศักดิ์ มีอิสระ

สถานที่ : “มรกตอีสาน” จังหวัดเลย

กาลเวลา : ปัจจุบัน

ตัวละคร : “ประดิษฐ์ เสริฐศรี” เจ้าของเกมชีวิต

“เรา” ชายกลางคน 3 คน อายุรวม 100 เศษ

1

จากจังหวัดหนองคาย เมืองชายแดน ไปจังหวัดเลย สามารถเดินทาง
โดยรถยนต์โดยสารประจำทางได้ 2 ทาง ทางหนึ่งไปทางอำเภอโพนพิสัย
จังหวัดหนองคาย และเลียบริมฝั่งโขง ชมความสวยงามของธรรมชาติ
แล้วตัดตรงไปอำเภอเชียงคาน...อีกเส้นทางหนึ่งผ่านจังหวัดอุดรธานี...

ถ้าเดินทางเลียบริมโขง ไปทางอำเภอเชียงคาน ชาวบ้านเล่าให้ฟัง
ว่า เราจะผ่านพบธรรมชาติที่สวยงามไปตลอดทาง เราจะได้ยิน
เสียงนกร้อง...ได้ฟังเสียงนกเขินคุบกันเป็นทอด ๆ สองข้างทางจะเป็น
ทุ่งนาเขียวขจี มีบางตอนเป็นทุ่งนาสีน้ำตาลที่ปกคลุมไปด้วยหญ้าแห้ง...
มีควายหลายตัวกำลังเลาะเล็มหญ้าแห้งอยู่ข้างทาง เสียงกระดิ่งจากคอควาย
ดังกรังกรัง เป็นจังหวะคล้ายเสียงดนตรี หรืออาจจะพบอะไรต่ออะไรได้
ทั้งนั้น แม้กระทั่งลูกปืนใหญ่ที่ลอยข้ามจากฝั่งลาวมาไทย...ถ้าถึงคราว!!

เหนือสิ่งอื่นใด สิ่งที่ทำให้เราเปลี่ยนใจไม่เดินทางไปทางอำเภอ-
เชียงคาน ก็คือถนนหนทาง...ถนนสายนี้เขาว่ามียุ่ช่วงหนึ่ง ก็หลายกิโลเมตร
อยู่รอก ทางไม่ดี มีรถยนต์ใช้เส้นทางนี้น้อยมากเพราะเคยเป็นทางเกวียน
เป็นทางเดินของวัวควายแคบ ๆ ที่ตัดช่องเขาเข้าสู่เมืองเชียงคาน ถ้า
เราทนได้ก็ไปได้ แต่ถ้าโชคร้ายหน่อย ก็อาจจะผจญภัยต่อไปด้วยเกวียน...
เรื่องเพียงเล็กน้อยเท่านั้น แต่ก็ทำให้เราคิดอยู่นาน

คณะของเรามาถึงจังหวัดเลย เมื่อเวลาบ่ายโมงกว่า ๆ และเดินทาง
มาพบกับ...“คุณประดิษฐ์ เสริฐศรี” ชายวัยกลางคน รูปร่างสูงใหญ่
ผิวขาว ลำตัวของเขาดังตรง พุดเก่ง บุคลิกลักษณะดี เป็นผู้ที่ชาวจังหวัดเลย
ให้ความนับถือ เขาเป็นเจ้าของและเป็นผู้ดำเนินกิจการสามแห่ง คือ
บริษัทจังหวัดเลย งานสหกรณ์การเกษตร และร้านขายของซึ่งเป็นของ
เขาเอง

“บริษัทจังหวัดเลย” เป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจที่กรมการค้าภายใน
ถือหุ้นถึง 91% ตอนที่เขาเข้ามาบริหารงาน บริษัทกำลังอยู่ในระยะย่ำแย่
เป็นหนี้เป็นสินเขาแทบเอาตัวไม่รอด

หลังจากที่เขาเข้ามาบริหารงานได้เพียง 2 ปี ก็ดีขึ้น...สามารถทำ
ให้กิจการที่ไม่มีเงินหมุนเวียนค้าขาย มีกำไรปีละหลายแสนบาท และมี
กำไรต่อมาจนถึงปัจจุบัน

“งานสหกรณ์การเกษตร” แต่ก่อนก็ล้มลุกคลุกคลาน มีฐานะเป็น
เพียงสหกรณ์ระดับ 3 เป็นระดับที่อ่อนแอที่สุด เขาได้เข้ามาดำเนินการ
ปรับปรุงโครงสร้างสหกรณ์เสียใหม่ ด้วยการเพิ่มทุนประสิทธิภาพใน
การทำงานให้แก่คณะกรรมการด้วยการให้ความรู้ ฝึกอบรม และการสร้าง
ความเชื่อมั่นในงานสหกรณ์

ในระยะเวลาเพียง 5 ปี เขาสามารถยกระดับสหกรณ์จากระดับ
อ่อนแอที่ช่วยตัวเองแทบไม่ได้ มาเป็นสหกรณ์ระดับหนึ่ง เป็นสหกรณ์
ตัวอย่างของจังหวัดเลย

2

ชีวิตส่วนตัวของคุณประติษฐ์ เป็นเรื่องราวชีวิตที่น่าสนใจ น่าศึกษา เจ้าตัวได้เล่าให้ฟังว่า

“ผมเป็นชาวจังหวัดเลย เกิดในตระกูลชาวลัวชาวนา บิดาเป็นครูประจำตำบลที่มีฐานะยากจน ชีวิตการเรียนวัยเด็กเริ่มต้นที่โรงเรียนเทศบาลเมืองเลย และมาจบชั้น ม. 6 ที่โรงเรียนเลยสโมสรวินาลัย

เมื่อจบ ม. 6 แล้ว ผมมีความตั้งใจอยากจะเรียนต่อไปอีก แต่ฐานะทางบ้านไม่เอื้ออำนวย พ่อแม่มีลูกถึง 11 คน โอกาสจะศึกษาหาความรู้ให้สูงขึ้นจึงหมดไป ผมจึงออกมาทำงานหาเงินเพื่อช่วยเหลือตนเอง

ความยากจนมิได้เป็นอุปสรรคที่ขวางกั้นการก้าวไปสู่ความสำเร็จ แม้แต่น้อย...

พออายุ 18 ปี ได้เริ่มทำงานเป็นครั้งแรกเป็นพนักงานจัดซื้อขายที่โรงหีบฝ้ายเมืองเลย ในปัจจุบัน ชีวิตส่วนใหญ่จึงผูกพันกับการซื้อ ๆ ขาย ๆ มาตลอด... หลายปีต่อมาด้วยความซื่อสัตย์และอุตสาหวิริยะ เจ้าของบริษัทไวใจผม จึงได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้จัดการบริษัท ทำงานอยู่หลายปีก็มาคิดว่าชีวิตนี้ไม่เห็นมีอะไรดีขึ้น จึงขอลาออกจากบริษัทฝ้ายเมืองเลย มาประกอบธุรกิจการค้าส่วนตัวในเวลาต่อมา

“ตอนที่ออกมาประกอบอาชีพส่วนตัว ผมมีทุนน้อยมาก พ่อแม่ไม่มีเงินทองสมบัติพัสถานเตรียมไว้ให้ ซึ่งก็เป็นสิ่งดีที่ทำให้ผมได้รู้จักค่าของชีวิตการต่อสู้

ผมทำงานหนักทุกวัน เดียวนี้ก็ยังทำอยู่ หนักเอาเบาสู้ไม่เคยย่อท้อต่อชีวิต ทำงานเป็นเด็กรับใช้ก็เคย เป็นกรรมกรขนของแบกของก็เคย ผมทำมาทั้งนั้น ความทุกข์ยากลำบากจึงเป็นเสมือน “เกมชีวิต”

ผมเริ่มอาชีพส่วนตัวครั้งแรก ด้วยการเปิดร้านขายเครื่องดื่ม มีน้ำอัดลม เหล้า เบียร์ และบุหรื ทั้ง ๆ ที่ไม่มีทุน แต่ด้วยความดีและความ

ชื่อเสียงที่สร้างขึ้นมา จึงได้รับความช่วยเหลือจากบรรดาพ่อค้าที่เข้าใจในเจตนาและความตั้งใจจริง ให้ความช่วยเหลือด้วยการให้เครดิตของก่อนแล้วผ่อนใช้เงินคืนทีหลัง

ชีวิตของการประกอบธุรกิจการค้าส่วนตัวของผมช่วงนี้ นับว่าลำบากที่สุด ผมต้องทำงานทุกอย่างด้วยตัวเอง ทำทุกอย่างตั้งแต่เป็นคนขายของ ต้องถือจักรยานส่งของ ต้องแบกของ เป็นทั้งเจ้าของและลูกจ้างในตัวเสร็จ

ด้วยความขยัน อดทน และชื่อเสียง อาศัยความถนัดในการซื้อขาย ๆ และความตั้งใจจริง ผมจึงต่อสู้กับชีวิตมาได้จนประสบความสำเร็จ

การประกอบอาชีพของผม ถือการให้บริการเป็นหลัก มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อลูกค้าด้วยการไม่เอาเปรียบ ขูดรีด และฉวยโอกาส โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผมมีความรู้สึก ว่า ผมมีหน้าที่รับผิดชอบต่อชาวบ้าน ต่อชุมชน ต่อบ้านเกิดของผม

3

เกี่ยวกับระบบการบริหารงานของผม ในรูปของสหกรณ์นั้น กรมส่งเสริมสหกรณ์ เขามีระเบียบให้ถือเป็นแนวทางปฏิบัติอยู่แล้ว แต่การเข้ามาบริหารในขณะที่สหกรณ์กำลังประสบปัญหานั้น นับเป็นความภูมิใจที่ผมสามารถทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายและแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้

จุดแรก ผมได้ปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล โดยปรับปรุงตัวพนักงานให้มีความรับผิดชอบ เอาใจใส่ต่องานในหน้าที่ พร้อมทั้งให้หลักประกันความมั่นคงทางอาชีพแก่เขา ทำให้เขาพอใจและมีศรัทธาในการทำงาน

จุดที่สอง ดำเนินการอบรม ให้ความรู้ ความเข้าใจในงานสหกรณ์แก่คณะกรรมการและพนักงาน ทำให้พนักงานทุกคนมีความเชื่อมั่นในสถาบันที่เขาทำอยู่

ขณะเดียวกัน ในส่วนที่เกี่ยวกับสมาชิกสหกรณ์ ทางเราก็จะอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ สร้างความเชื่อมั่นในด้านบริการของสหกรณ์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสินเชื่อ วัสดุการเกษตร และการขายผลผลิตผลการเกษตร และในที่สุดผมสามารถหาเงินทุนหมุนเวียนมาให้บริการแก่สมาชิกสหกรณ์ ปีละเป็นสิบ ๆ ล้านบาท ซึ่งนับว่าสนองนโยบายรัฐบาลในด้านการส่งเสริมการประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม

จากการที่ผมมีบทบาทเกี่ยวกับการค้าและการให้บริการแก่ประชาชนตลอดมา ทำให้ผมได้รับความไว้วางใจ และได้รับการแต่งตั้งให้เป็นสมาชิกสภาจังหวัดรับใช้พี่น้องประชาชนในจังหวัดเลย พร้อมทั้งเป็นกรรมการต่าง ๆ อีกหลายตำแหน่ง เช่น :-

เป็นประธานสหกรณ์การเกษตรจังหวัดเลย

ประธานลูกเสือชาวบ้าน

นายกสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนเลยพิทยาคม

ประธานยามท้องถิ่น

เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อปี พ.ศ. 2518

ผมอุทิศตนให้กับชุมชนและสังคมเกิดของผมมาตลอด รายได้จากการประกอบอาชีพส่วนหนึ่ง ผมได้นำไปใช้บริการเพื่อเป็นสาธารณประโยชน์ของชุมชน

ผมมีความมุ่งมั่นว่า สิ่งใดก็ตาม ถ้าเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม สามารถสนองตอบต่อสังคมและประชาชน ผมจะดำเนินการทันที

เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของผมนั้น ไม่ใช่จะไม่มี แต่ถ้าเราได้คิดพิจารณาอย่างถี่ถ้วนด้วยความรอบคอบแล้ว ก็คงจะสามารถแก้ปัญหาเหล่านั้น ๆ ให้ลุล่วงไปได้

อาชีพส่วนตัวของผมนั้น ปัญหาโดยตรงเข้าใจว่าจะอยู่ที่คู่แข่งที่ขายสินค้าชนิดเดียวกัน ซึ่งผมก็ได้พยายามปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อยู่เสมอ เริ่มตั้งแต่ด้านบริการ ด้านคุณภาพสินค้า ราคาสินค้า และที่

สามารถแก้ปัญหาและอุปสรรคให้คลี่คลายลงได้

สิ่งที่นำความภาคภูมิใจให้กับผม นอกจากการได้รับเกียรติ ได้รับความไว้วางใจจากชาวจังหวัดเลยที่เลือกผมเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อปี พ.ศ. 2518 และได้รับการแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดในปัจจุบัน ก็คือ กิจการค้าส่วนตัว ซึ่งผมก่อร่างสร้างตัวขึ้นมาได้ ด้วยหยาดเหงื่อ และแรงงาน ด้วยความทรหดอดทน เริ่มต้นจากการไม่มีอะไรเลย จนถึงปัจจุบัน มีเงินทุนหมุนเวียนถึงปีละ 60 ถึง 70 ล้านบาท

คุณประดิษฐ์ ได้เล่าเรื่องราวของเขอย่างยืดเยื้อด้วยความมั่นใจ เขาหยุดคิดหนึ่ง เชื่อเชิญให้เราดื่มน้ำเย็นแล้วเล่าต่อไปว่า...

“การทำการค้าต้องประกอบด้วยคุณธรรม ความละเอียดรอบคอบ ยืนยัน หมั่นเพียร มานะอดทน มีความซื่อสัตย์ และต้องอาศัย “ดวง” ผู้จะเป็นพ่อค้าที่ดี มีความสำเร็จในอาชีพ ต้องมีทุกอย่าง ขาดอะไรก็ไม่ได้”

คุณประดิษฐ์กล่าวอย่างมั่นใจ พร้อมทั้งเล่าถึงหลักในการทำงาน ว่า...

“โดยปกติ ก่อนที่ผมจะตัดสินใจทำงานอะไร ผมจะต้องพิจารณา ศึกษางานด้วยตนเองเสียก่อนว่า มีความสามารถทำงานชิ้นนั้นได้หรือไม่ ถ้าคิดว่าทำได้ จึงทำ ไม่เคยฝืนใจตนเอง ผมเชื่อในความสามารถของผม การทำงานทุกอย่างที่สำเร็จมาได้ จึงอยู่ที่ตัวของผมเองเป็นผู้ลิขิตทั้งสิ้น”

“ถ้าจะกล่าวถึงการทำงานกับการศึกษาเล่าเรียน ผมคิดว่าระบบ การศึกษาของเรา ยังอยู่ในระยะพัฒนา เรามีเยาวชนในชนบทที่ห่างไกล ที่ยังไม่รู้หนังสืออีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นเรื่องน่าเป็นห่วง ถ้าเยาวชนของเราไม่มีคุณภาพ ประเทศชาติจะเจริญก้าวหน้าคงเป็นไปได้ เพราะ เยาวชนของชาติในวันนี้จะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงอนาคตของชาติในวันข้างหน้า”

“ค่านิยมสังคมบ้านเรา คนเรียนเก่งที่คิดจะประกอบอาชีพส่วนตัว เช่น เป็นเกษตรกรมีน้อย ส่วนมากอยากับราชการเป็นเจ้าคนนายคน เรายังให้ความสำคัญในเรื่องปริญญา แม้จะไม่ถึงงานทำ ถ้ามีปริญญาก็ยังภูมิใจ ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ผิด”

“ผมคิดว่า การจะเรียนอะไรก็ตาม จะศึกษาอะไรก็ตาม จงศึกษาให้รู้ถึงแก่นแท้ว่า เรียนไปแล้วสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อะไรได้บ้าง ประกอบอาชีพอะไรได้บ้าง จงศึกษาในสิ่งที่เราชอบจริง ๆ อย่าจับจดหรือจับปลาสลายนม เพราะจะทำให้มองเห็นว่าเป็นคนสรวายหยิบไหย่ง ทำอะไรก็ไม่ได้

แต่ถ้าเราชอบ เราสนใจสิ่งใด ก็ขอให้ศึกษาหาความรู้ในแขนงนั้น ให้แตกฉานเพียงแขนงเดียว...จะเรียนวิชาชีพช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า หรือช่างอะไรก็ตาม จะประสบความสำเร็จในชีวิตได้เช่นเดียวกัน”

“ตัวผมเองนั้น ผมทำงานโดยยึดหลักประจำใจว่า...จงเชื่อมั่นในตนเอง มีความขยัน อดทน รู้จักประหยัด และมีความคิดริเริ่มที่ดี”

เราลาจากกันด้วยอภัยคำไม่ตรีอันดียิ่ง คุณประดิษฐ์ เดินทางส่งเราจนถึงรถยนต์ที่จะพาเรากลับ ก่อนขึ้นรถเรายังอดเหลียวไปมองสำนักงานสหกรณ์การเกษตรอันใหญ่โตกว้างขวางไม่ได้ แม้กระทั่งอยู่บนรถแล้วผมยังอดคิดไม่ได้ว่า ถ้าประเทศไทยเรามีกิจการสหกรณ์การเกษตรที่มีประสิทธิภาพ เกษตรกรของเราคงจะอยู่ดีกินดียิ่งกว่านี้.....

สัมภาษณ์ ธรรมศักดิ์ มีอิสระ

มะเคื้อ เสมา

วิเคราะห์ สัทบุต

เขียน ธรรมศักดิ์ มีอิสระ

ภาพ มะเคื้อ เสมา

นายจรัส สุวรรณทีและภรรยา
กานตรก จัวห์ ไฉนกรปฐม

ที่นี้ไม่มีขโมย

มะเดื่อ เสนา

เช้าวันนั้นอากาศชมรมขมิ้ว ท้องฟ้าสีขาวยืด ละอองฝนยังโปรยปราย ผมนั่งบนรถจักรยานยนต์เดินทางจากกรุงเทพมหานครมุ่งสู่นครปฐม ตลอดระยะทางที่ใช้เวลาเดินทางโดยรถยนต์ประมาณหนึ่งชั่วโมง เรายังได้เห็นร่องรอยที่แสดงให้เห็นว่าฝนได้ตกลงมาอย่างหนักเมื่อคืนนี้ ไหล่ถนนยังเปียกชื้น หลายแห่งยังมีน้ำขังอยู่

ห่างจากตัวเมืองนครปฐมไม่กี่กิโลเมตร พอสุดระยะทางราวคาง เลี้ยวขวาเป็นถนนลูกรังแคบ ๆ ตัดผ่านทางรถไฟ ถนนขึ้นและมีน้ำขังบนถนนเป็นระยะ ๆ การเดินทางเป็นไปค่อนข้างช้า เลี้ยวซ้ายเลี้ยวขวาหลายตลบ จนกระทั่งมองเห็นแนวรั้วสังกะสีเป็นแนวยาว สุดรั้วสังกะสีเราก็ถึงที่หมาย

เลี้ยวซ้ายเข้าไปภายในบริเวณรั้ว พาหนะของเราเข้าไปจอดสนิท อยู่หน้าบ้านครึ่งตึกครึ่งไม้สองชั้นขนาดใหญ่ เสียงสุนัขน้อยใหญ่เห่ากัน ขรม จนเราไม่กล้าลงจากรถ แต่เมื่อเรามองจนทั่วก็พบว่าสุนัขทุกตัวมี โสร่งล่ามมันไว้

เด็กหนุ่มคนหนึ่งเดินออกมาพบเรา เมื่อทราบความประสงค์ของ เรา เขาบอกว่า “คุณพ่อไม่อยู่ครับ เพิ่งขี้อักรยานออกไปสักครู่นี้เอง ไม่ทราบว่าไปไหน นั้รอก่อนซิครับ เดี่ยวคุณพ่อคงจะกลับมา” เด็กหนุ่ม เชื่อเชิญเราและให้ความหวังว่า เราคงได้พบคุณจำรัส สุวรรณนที คน ที่เราต้องการพบแน่ ๆ

เรายังไม่ทันได้ปฏิบัติตามคำเชิญ ผมเหลือบไปเห็นชายคนหนึ่ง วัยกลางคน ค่ะแนวอายุประมาณใกล้ 50 ปี รูปร่างสูงใหญ่ ผิวขาว สวม เสื้อดำ กางเกงดำ สวมรองเท้ายางกันเปื้อนสูงแต่เข้า เดินอ้อมเข้ามาหา

พวกเรา เขาเป็นคนที่พวกเราต้องการพบ เขาคือคุณจำรัส สุวรรณที่
นั่นเอง

นอกบ้านฝนยังตกประปราย คุณจำรัสเชิญเราเข้าบ้าน เขาขอตัว
ไปล้างหน้าล้างตาผลัดเปลี่ยนเสื้อผ้าจากชุดทำงานมาสวมเสื้อขาวवल
สดใส

ที่โต๊ะรับแขกไม้ชิงชันทั้งชุด ท่ามกลางบรรยากาศอันอบอุ่นจากการต้อนรับ
ของเจ้าของบ้าน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความวิริยะอุตสาหะจนเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จ
จากการทำมาหากิน เขาได้ถ่ายทอดเรื่องราวของเขาให้เราได้ทราบ
ดังต่อไปนี้ :-

ในละแวกตำบลหนองปากโลง อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม
มีดินดี น้ำท่าอุดมสมบูรณ์ ชาวตำบลนี้ส่วนใหญ่มีอาชีพทำไร่ทำนา หลาย
ครอบครัวประสบความสำเร็จมีเงินทองใช้จ่ายอย่างสบาย หลายครอบครัว
ที่ปู่ตายเคยมีที่ดินหลายร้อยไร่ พอตกมาถึงรุ่นลูกหลานกลับยากจน
ลง นี่คือวิถีชีวิตของคนเรา ที่คนเราได้สร้างมันขึ้นเอง.....

ชายหญิงชาวจีนคู่หนึ่ง มีอาชีพรับจ้างหาเข้ากินค่ำ ไม่มีที่อยู่ของ
ตนเอง อาศัยบ้านพี่ชายเป็นที่พักพิง อยู่กับพี่ชายหลายปีจนมีบุตรหลายคน
บุตรชายคนหนึ่งก็คือ คุณจำรัส สุวรรณที่ ตอนนั้นเขายังเด็กอยู่มาก

พ่อกับแม่ของเขาได้ปรึกษากันว่า เมื่อมีลูกหลายคน ภาระมากขึ้น
การจะอาศัยลุงของเขายู่คงจะไม่มีอะไรดีขึ้น จึงรวบรวมเงินทองที่รับจ้าง
เขาได้ส่วนหนึ่ง ย้ายออกจากบ้านลุงของเขามาเช่าที่ดิน 40 ไร่ ซึ่งเป็น
ที่ครอบครัวของเขาปลูกบ้านอยู่ปัจจุบันนี้

เขาอยู่กับพ่อแม่เรื่อยมา เรียนหนังสือที่นั่นจนจบ ป. 4 ที่โรงเรียน-
บ้านหนองปากโลง เขาเรียนหนังสือไม่เก่ง แต่เขาสนใจการเกษตร เขา
ช่วยพ่อแม่ทุกอย่าง ช่วยปลูกผักเมื่อพ่อแม่ปลูก ช่วยปลูกต้นไม้เมื่อพ่อแม่
ปลูก เขาห่อข้าวไปกินโรงเรียนทุกวัน เขาจำได้เสมอที่แม่สอนว่า “เรา
มันจนนะลูก ลูกต้องประหยัด ลูกต้องอดทน ถ้าไม่จำเป็นก็อย่าใช้เงิน

ลูกเอาข้าวไปกินที่โรงเรียนทุกวัน เท่ากับลูกช่วยประหยัดให้พ่อแม่แล้ว”

เมื่อจบ ป. 4 ออกจากโรงเรียน แม่ซื้อวัวให้เลี้ยง 2 ตัว เขาเอาใจใส่เลี้ยงมันจนอ้วนพี พร้อมกันนั้นก็ช่วยพ่อแม่ทำไร่บ้าง นาบ้างในที่ดินที่เช่าเขา จนเขาโตพอและมั่นใจว่าเกี่ยวข้าวดำนาได้แล้ว จึงขายวัว โดยตั้งใจจะช่วยพ่อแม่ทำสวนให้เต็มที่ พร้อมกันนั้นก็ออกไปรับจ้างเกี่ยวข้าวดำนาด้วย

ตอนช่วงที่เขา มีอายุประมาณ 15 ปี ทางเจ้าของที่ดินที่เช่าบอกขายที่ให้ แม่ของเขา ก็ซื้อไว้ทั้งหมด 40 ไร่ ในราคาสมันั้นประมาณ 700 บาท

ชีวิตในครอบครัวเริ่มมีความสุขขึ้น เพราะมีที่ดินเป็นที่ทำมาหากินของตนเอง พี่น้องของเขาหลายคนมีครอบครัว แยกไปทำมาหากิน เขายังอยู่กับพ่อแม่ประสบความสำเร็จในการทำงานเขามีมากขึ้น แม่ของเขาเป็นกำลังสำคัญทั้งในด้านทำสวน และทำนาไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าพ่อของเขา และตัวเขาเองก็เป็นกำลังสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าพ่อแม่ เขาเริ่มเป็นหนุ่ม เขาช่วยพ่อแม่ปลูกน้อยหน่า สับปะรด ทำนา และพืชผักอื่น ๆ ในที่ดินแปลงนั้น

เขาทำงานตั้งแต่เช้ายันค่ำ ตั้งแต่เช้าตรู่ ออกสวนดูแลพืชผล คายหญ้า รดน้ำ พรุนดิน ใส่ปุ๋ย ตกเย็นเขาจะเก็บพืชผลเตรียมนำไปขายในเมือง.....

บ้านหนองปากโลงสมัยนั้นยังไม่มีทางรถยนต์เข้าไปถึง มีแต่ทางเดินที่ใช้ร่วมกันทั้งคนและวัวควายของชาวบ้าน จะเข้าเมืองก็ต้องเดิน เดินจนทางเดียวน ทุกคนในหนองปากโลงใช้เส้นทางนี้จนเป็นทางสาธารณะไปโดยปริยาย

เช้ามีดของวันใหม่เขาจะลุกขึ้นนำของที่เตรียมไว้ตั้งแต่ตอนเย็นวันก่อน ใส่หาบจนเต็มแปริ่ ยกขึ้นคอนป้าออกเดินทางร่วมกับเพื่อนบ้านอีกหลายคน เดินทางเข้าไปในตลาดตัวเมือง นำพืชผลไปขาย พอตก

สายหน้อยก็ขายหมด ถ้าไม่หมดก็ขายเหมาให้แม่ค้าในตลาดไป ระยะแรก ๆ ก็ไปกับแม่ ระยะหลัง ๆ เขาไปคนเดียว เขาทำอยู่อย่างนี้ ซ้ำ ๆ ซาก ๆ อยู่หลายปี

จนกระทั่งเขาเก็บเงินเก็บทองได้บ้างแล้ว จึงซื้อจักรยานบรรทุก ผลิผลไปขายแทนหาบคอนไป ทุนเวลาและแรงได้มาก ต่อมาเขาเปลี่ยนเป็นมอเตอร์ไซด์ จนกระทั่งเปลี่ยนเป็นรถปิคอัพในที่สุด ในช่วงระยะเวลาสิบกว่าปีต่อมา

ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2493-2494 ตอนนั้นเขาอายุประมาณ 17 ปี เกิดน้ำท่วมใหญ่ ไร่สับปะรดของเขาเสียหายหมด แต่เขาก็ไม่ย่อท้อ เริ่มคิดจะปลูกไม้ใหญ่ที่ทนต่อน้ำท่วมได้ ดังนั้นภายหลังจากน้ำลด เขาจึงเสาะแสวงหาพันธุ์มะพร้าวและมะม่วงพันธุ์ดี มะพร้าวพันธุ์ดีจะต้องมีผลตก ออกผลสม่ำเสมอตลอดปี มะม่วงก็เป็นพันธุ์ที่ตลาดนิยม เช่น อกร่อง เขียวเสวย เป็นต้น มาปลูกในที่ดินของครอบครัวของเขา ในขณะเดียวกัน เขาก็ยังรับจ้างและเก็บพืชผลไม้ที่ยังคงมีอยู่ไปขายในตลาดอย่างสม่ำเสมอ และที่ตลาดนี้เองเขาได้พบกับสาวสวยคู่ชีวิตของเขา ที่ทั้งคู่ได้ตกลงแต่งงานกัน เมื่ออายุเขาได้ 21 ปี พอดี

เมื่อมีครอบครัว คุณพ่อและคุณแม่ก็แก่แล้ว เขาจึงต้องรับผิดชอบทั้งหมด คุณแม่ยกที่ดินให้เขา เขาและภรรยาขยันมากขึ้น ทั้งสองช่วยกันทำมาหากิน แม่บ้านเป็นผู้ขายที่ตลาด ส่วนเขามีหน้าที่นำผลผลิตในสวนในไร่ไปส่ง

นอกจากเขาจะปลูกมะม่วงมะพร้าวแล้ว เขายังทำไร่มัสม (ส้มกา) อีกประมาณ 10 ไร่ ปลูกมะม่วงไว้ประมาณ 300 ต้น มะพร้าวประมาณ 400 ต้น และเลี้ยงหมู เนื้อ ไก่ไข่ ไปด้วย ต่อมาเลี้ยงมากขึ้น และทำรายได้ดีขึ้น ในขณะที่ไม้ใหญ่ยังไม่โต เขาก็เริ่มปลูกชะอมในเนื้อที่ 8 ไร่

เขาไม่เคยคิดมาก่อนว่าชะอมจะเป็นพืชที่ทำให้เขาภาคภูมิใจที่สุด เป็นพืชที่ทำให้เขามีฐานะดีขึ้นอย่างรวดเร็วเพียงช่วงระยะเวลา 10 ปี

เขาสามารถเลี้ยงดูลูกชาย 7 คน หญิง 3 คน ให้ได้รับการศึกษาทั่วถึงกัน เพราะอะอัม 8 ไร่ ของเขาทำเงินได้ปีละกว่าแสนบาท

การปลูกอะอัมก็ไม่ใช่ยากอะไร ตัดกิ่งอะอัมมาปักลงในแปลงที่เตรียมไว้ให้ห่างกันพอสมควรเพราะเมื่ออะอัมโตแตกพุ่มไม่เกินไปศีรษะ ไม่แตกยอดมาเกยกันหรือพันกันก็ใช้ได้ เมื่ออะอัมแตกยอดพอที่จะตัดได้ จะตัดได้ 3 วัน ต่อหนึ่งครั้ง เดือนหนึ่งจะตัดได้ประมาณ 10 ครั้ง แล้วนำไปส่งตลาด เขาทำไร่อะอัมอยู่ประมาณ 10 ปี ทำรายได้ให้เขานับล้านบาท

ภายหลัง 10 ปีต่อมา เขาก็ยังปลูกอะอัมอยู่ แต่ไม่ได้ทำเพิ่มขึ้นใหม่ เพียงปล่อยให้มันหมดอายุตายไป เพราะต้นไม้ใหญ่ มะพร้าว มะม่วง โตคลุมดินหมดแล้ว เขาเพิ่มการดูแลไม้ใหญ่เก็บดอกผลไปขายเป็นประจำ ส่วนการเลี้ยงไก่ก็ทำไม่มาก เลี้ยงเป็นงานอดิเรก เก็บไข่ขายเป็นค่ากับข้าวเท่านั้น ส่วนหมูนั้นยังเลี้ยงอยู่ร้อยกว่าตัว เลี้ยงเป็นรุ่น ๆ รุ่นละประมาณ 30 กว่าตัว เดือนหนึ่งจะจับขายรุ่นหนึ่ง แล้วก็หามาเลี้ยงใหม่ให้คงที่ ร้อยกว่าตัวไว้เสมอ ทำให้มีรายได้คงที่ค่อนข้างจะแน่นอนทุกเดือน

เขาเป็นคนที่มีความมั่นใจในตัวเองสูง เชื่อในความสามารถของตน พ่อแม่ของเขาได้เสียชีวิตไปหมดแล้วในช่วงที่เขาต้องทำงานหนัก ทำด้วยตนเองมากกว่าจ้างคนอื่นทำ

เขายังนึกงุนอยู่บ่อย ๆ ว่า การทำอะไรหลาย ๆ อย่างนั้น ถ้าไม่สันทัดอาจไม่ประสบผลสำเร็จตามที่หวังไว้ แต่ถ้ามีความสันทัดก็จะดูเหมือนว่างานทุกอย่างจะง่ายไปหมด

เขาทำงานหลายอย่าง งานทุกอย่างก็ไม่ใช่ยากสำหรับเขา ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าเขาชอบงานของเขา เขาถนัดสันทัดทุกอย่าง เพราะงานที่เขาทำเป็นงานเกษตรทั้งสิ้น เมื่อเขาชอบคร่ำครึในงานนี้ก็ไม่ใช่ยากสำหรับเขา

หรืออาจเป็นเพราะคุณสมบัติหลายอย่างประจำตัวเขาที่ช่วยให้เขาประสบความสำเร็จทุกงาน นั่นก็คือขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ ไม่สุรุ่ยสุร่าย ข้างสังเกตจดจำ รักงานที่ทำ พุ่มเททั้งกำลังกายกำลังใจ ดูแลเอาใจใส่

งานอย่างต่อเนื่อง

เขาไม่เคยไปดูงานที่ไหนไกล ๆ เขาศึกษางานจากเพื่อนบ้านของเขา ดูแล้วจดจำสังเกตจนเขารู้ว่าสวนไหนบ้านไหนประสบความสำเร็จ สวนนั้นจะเตียนไม่มีวัชพืชขึ้นรกรงรัง และมีผลผลิตออกสู่ตลาดสม่ำเสมอ

ในช่วงที่เขาทำมาหาได้ เขาจะใช้จ่ายอย่างประหยัด ใครขายที่ดินในบริเวณใกล้เคียงหรือติดกับที่ของเขา เขาจะซื้อไว้หมด จนปัจจุบันนี้เขามีที่ดินร้อยไร่เศษ

ความสำเร็จในปัจจุบันของเขามีใช่ว่าเขาโชคดี แต่อยู่ที่ความวิริยะอุตสาหะ อดีตของเขาเป็นส่วนสำคัญที่ส่งให้เขาประสบความสำเร็จ

ปัจจุบันเขามีบ้านหลังงามอยู่กับภรรยา กับลูก ๆ ที่ยังเรียนหนังสืออีกหลายคน

นี่คือเรื่องที่คุณจำรัส เล่าให้เราฟัง

เวลาใกล้เที่ยง อากาศร้อนอบอ้าว ฝนหยุดไปนานแล้ว แต่ท้องฟ้ายังขมุกขมัวอยู่ เมฆขาวเต็มท้องฟ้า เราขออนุญาตชมกิจการรอบ ๆ บ้าน

เราเดินคุยกับคุณจำรัสไปรอบบริเวณบ้าน หน้าบ้านและขวามือของผมเป็นสวนผลไม้ มีทั้งมะม่วง ชมพู่ ฝรั่ง และอื่น ๆ อีกหลายอย่าง ละครันไปหมด พร้อมทั้งมีไม้ประดับบ้างเล็กน้อย ซ้ายมือเป็นโรงสังกะสีใหญ่คลุมเนื้อที่ประมาณเกือบ 1 ไร่ ด้านหน้าเป็นที่เก็บมะพร้าวหัวกองโต 2 กอง

คุณจำรัสบอกว่า “มะพร้าวที่พวกคุณเห็นนี้เป็นมะพร้าวที่ผมเก็บมาจากสวนของผม ประมาณ 400 ตัน ผมเก็บเดือนละครั้ง ๆ ละประมาณ 2 พันกว่าผล ส่วนมะม่วง 300 กว่าตัน เก็บตามฤดูกาล”

ตัดเข้าไปด้านในสุดติดกับสวนอีกส่วนหนึ่งเป็นคอกเลี้ยงหมู กันเป็นคอกเล็ก ๆ สีเหลี่ยมผืนผ้า แต่ละคอกมีหมูอยู่ ถ้าเป็นหมูขนาดเล็กก็ขังไว้หลายตัว ถ้าเป็นหมูขนาดใหญ่ ก็เพียง 2-3 ตัว ถ้าเป็นแม่หมูบางทีก็ขังไว้เพียงตัวเดียว หมูส่งเสียงร้องกันอืดอาดตื่นตัวกันคึกคัก รวากับว่า

เราจะเข้าไปทำร้ายมัน

ถัดไปทางขวาของคอกหมูที่มีกลิ่นฉุนโชยเข้าจมูก เป็นเล้าไก่ ซึ่งมีเพียงเล็กน้อยเหมือนที่คุณจำรัสได้บอกเรา เราเดินทะลุออกมาหลังบ้าน มองผ่านทิวไม้ออกไปจะเห็นทุ่งนาที่น้ำเจิ่งนอง เพราะฝนเพิ่งตกไปใหม่ ๆ เมื่อคืนนี้ ทุ่งนายังว่างปราศจากต้นข้าว มีแต่หญ้าเขียวเต็มพริ้วไปหมด

เราเดินย้อนกลับมาทางเดิม ผมถามถึงหลักในการทำงาน คุณจำรัส บอกว่า

“ผมก็ไม่มีอะไรหรอกครับ ผมเพียงแค่ตั้งปณิธานว่าเมื่อไหร่ต้อง ทำตลอดเวลา เมื่อไหร่หยุด การเลี้ยงหมู เลี้ยงไก่ ดูแลสวน เก็บผลที่ได้ จะต้องทำจนเสร็จ”

เราถามถึงอนาคต

“ผมคิดว่า ผมจะเข้าไปอีกสัก 10 ปี และจะขายออกไปเรื่อย ๆ ถ้าขายได้ ตอนนี้ผมมีที่ร่อยไร้เศษ จะขายไปให้มากกว่านี้ แล้วหลังจากนั้น ก็จะมีมอให้ลูก” คุณจำรัสบอกเรา

ลูก 10 คน มีหลักการเลี้ยงดูอย่างไร เราถามด้วยความอยากรู้

“แม่บ้านเขาเอาใจใส่ครับ ลูกทุกคนเลี้ยงด้วยนมแม่ ของใช้ของกินทุกอย่างแม่บ้านจะพิถีพิถันคุณภาพเป็นพิเศษ การให้เงินลูกก็จำกัด จะใช้จ่ายอะไร พ่อแม่จะต้องทราบ ไปโรงเรียนลูกของผมทุกคนจะต้อง เอาข้าวไปกินโรงเรียน คิดแล้ว ทุกวันนี้เรามีรายจ่ายวันละ 300 บาทครับ” คุณจำรัส เผยให้เราฟัง

ก่อนเราจะลากลับ ผมก็ทวนนึกถึงสภาพพื้นที่ที่เห็นเมื่อตอนเข้ามา สองข้างทางเป็นไร่ช่อขอมและพืชผักอื่น ๆ เต็มพริ้วไปหมด ไร่แต่ละไร่ สวนแต่ละสวนจะมีแนวรั้วเป็นเขต บริเวณแนวสนที่เห็นไกล ๆ เป็นบ่อปลา พื้นดินชุ่มชื้น เป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่าชาวบ้านย่านนี้เป็นผู้ทำมาหากิน มีหลักฐานมั่นคง น่าจะอยู่กันอย่างสุขสงบ ทำให้ผมถามคำถามสุดท้าย กับคุณจำรัสว่า

“ที่นี่มีขโมยไหมครับ”

“เครื่องสูบน้ำของผมทิ้งไว้ที่ท้ายสวนทั้งวันทั้งคืนไม่เคยหาย” คุณจำรัส

ตอบ

สัมภาษณ์ มะเดื่อ เสมา

ธรรมศักดิ์ มีอิสระ

เขียน มะเดื่อ เสมา

ภาพ มะเดื่อ เสมา

นายวิวัฒน์ อินทร์อุบล
"อดีต ส.ส. อุตรดิตถ์"

ผมไม่อยากเป็นครู

มะเดื่อ เสมอ

บนถนนที่มีรถวิ่งค่อนข้างจะหนาแน่น รถพาหนะของเราเลี้ยวขวาเข้าไปในบริเวณรั้วของโรงเรียนสตรีอุตรดิตถ์ ซึ่งจัดอาคารหลายหลังเป็นรูปตัวยู ด้านตรงหน้าและขวามือเป็นอาคารไม้เก่า ๆ 2 ชั้น ซ้ายมือเป็นตึก 3 ชั้น ตรงกลางเป็นสนามซีเมนต์ใช้เป็นสนามกีฬา หน้าอาคารเรียนมีม้าหินสำหรับนั่งอยู่ใต้ต้นไม้สำหรับให้นักเรียนได้พักผ่อน

อาคารไม้ชั้นล่างเป็นห้องเรียนสำหรับเด็กอนุบาลและประถมศึกษา
ชั้นบนและอาคารที่เป็นตึกเป็นที่เรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตั้งแต่
ชั้น ม. 1 ถึง ม. 6 โรงเรียนนี้เป็นสหศึกษา ในระดับอนุบาลและประถมศึกษา
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นรับเฉพาะเด็กหญิง ส่วนระดับมัธยมศึกษา
ตอนปลายเป็นสหศึกษา

ขณะที่เราเข้าไปในโรงเรียนเป็นเวลาบ่ายนักเรียนจวนจะเลิกเรียนแล้ว
เราได้พบสนทนากับครูใหญ่พักหนึ่งในขณะเดินชมโรงเรียน

ออกจากโรงเรียนสตรีอุดมวิทยา เราได้พาเราวกลงเลียวไปมาจน
ผมจำเส้นทางไม่ได้ ออกมาสู่ถนนใหญ่ที่กำลังก่อสร้าง พอพ้นเขตเทศบาล
ก็เลี้ยวซ้ายเข้าโรงเรียนอุดมวิทยา อาคารเรียนเป็นอาคารไม้ 2 ชั้นแบบเก่า

เปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษา ม. 1 ถึง ม. 6 ระดับ ม. 1 - ม. 3 รับเฉพาะนักเรียนชาย ส่วนระดับ ม.ปลายเป็นสหศึกษา

ที่นี่เราได้พบกับผู้บริหารสหชนากันเล็กน้อย ผมยืนอยู่บนชั้นสองของอาคาร มองตรงไปข้างหน้า ผ่านสนามของโรงเรียนไปอีกฟากหนึ่ง เห็นตึก 4 ชั้น อีกหลังหนึ่งตั้งตระหง่านอยู่ตรงหน้า นั่นคือตัวอาคารเรียน โรงเรียนพนัสนิคม-ช่างกลอุดมวิทยา ซึ่งอยู่บริเวณเนื้อที่ต่อกับโรงเรียนอุดมวิทยาที่ผมยืนอยู่ เป็นโรงเรียนอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

ผมและคณะออกจากโรงเรียนอุดมวิทยาเดินข้ามสนามเข้าไปเยี่ยมชมโรงเรียนพนัสนิคม-ช่างกลอุดมวิทยา และสหชนากับครูใหญ่และคณะครูบางคนที่ยังไม่กลับบ้านแม้จะเป็นเวลาที่เลิกงานแล้ว

ออกจากโรงเรียนพนัสนิคม-ช่างกลอุดมวิทยา สู่นอกเมืองประมาณ 15 นาที ไปถึงโรงเรียนเกษตรกรรมประยุกต์ ซึ่งเป็นโรงเรียนอาชีวศึกษาที่เปิดสอนทางด้านเกษตรกรรม สังกัดเดียวกับโรงเรียนพนัสนิคม-ช่างกลอุดมวิทยา ที่ตั้งอยู่ในบริเวณเนื้อที่ 180 ไร่ ภายในบริเวณประกอบด้วยอาคารเรียนชั้นเดียว เรือนต้นไม้ แปลงทำเกษตร บ่อเลี้ยงปลา ฟาร์มเลี้ยงไก่

คณะของเราเดินชมเกือบทั่วบริเวณ

กิจการของโรงเรียนทั้ง 4 แห่งนี้ อาจารย์วิวัฒน์ อินทร์อุดม ชายวัย 59 ปี ร่างกายสูงใหญ่ ผิวขาว ท่าทางยังคล่องแคล่วว่องไว สำเนียงพูดไพเราะรื่นหูและน่าฟัง ท่าทางมีความสุข... เป็นเจ้าของและผู้จัดการ อาจารย์วิวัฒน์ได้เล่าถึงเบื้องหลังของความสำราญว่า

“ผมคิดอยู่เสมอว่า การทำกิจการทุกอย่างไม่ใช่ราบรื่นไปทั้งหมด จะต้องอุปสรรคปัญหา”

ในการทำงาน ผมยึดหลัก 4 ประการ คือ ต้องศึกษางานที่ทำ เพื่อนำมาวางแผน กำหนดขั้นตอนทางปฏิบัติ

ทำตามแผนด้วยใจรัก โดยเฉพาะงานโรงเรียน ถ้าไม่รักทำไม่ได้

ต้องหาประสบการณ์ด้วยตนเองอยู่เสมอ
และมีการติดตามและประเมินผล”

“นอกจากหลักที่ยึด 4 ประการแล้ว ผมยังมึดคิดในการทำงานที่อยู่ในใจตลอดมานั้นก็คือ”

“ศึกษาหาความรู้ในงาน ดูให้เกิดประสบการณ์ ทำงานให้มีประสิทธิภาพ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อเป็นแนวทางปรับปรุงงานของตน”

“ในการดำเนินกิจการของโรงเรียนทั้ง 4 แห่ง ผมมีคณะกรรมการดำเนินงาน ผมเองเป็นประธานคอยควบคุมดูแล ส่วนเรื่องทางวิชาการครูใหญ่เป็นผู้ดูแล”

“คณะกรรมการประชุมวางแผนงานร่วมกันในแต่ละปีว่าควรจะทำอะไรร่วมกันบ้าง ทำกันอย่างไร คณะกรรมการชุดนี้ยังพิจารณาไปถึงเรื่องความผิดของครู การขึ้นเงินเดือน เราทำกันอย่างรัดกุม กิจการของผมจึงดำเนินไปราบรื่นพอสมควร” เขากล่าวในที่สุด

ชีวิตในอดีต เป็นบทเรียนอันสำคัญของชีวิต หลายคนอาจเฝ้าอดีตเป็นบันไดทองไต่ขึ้นไปสู่ความสำเร็จอันน่าภาคภูมิใจ

ในวงสนทนา อาจารย์วิวัฒน์ ได้เล่าถึงอดีตแต่หนหลัง

“ผมเป็นคนอุดรธานีโดยกำเนิด เกิดที่ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี เมื่อ 59 ปีมาแล้ว

ผมจบ ม.6 จากโรงเรียนอุดรพิทยานุกูล ซึ่งเป็นโรงเรียนประจำจังหวัด รว ๆ ปี 2482 และในปีรุ่งขึ้นก็เข้าเป็นครูประชาบาลได้รับเงินเดือนในอัตรา 16 บาท โรงเรียนที่ผมไปสอนอยู่ไกลมาก ไปมาลำบาก บางครั้งต้องบุกน้ำลุยโคลน จึงขอแลกกับเพื่อนซึ่งสอนอยู่โรงเรียนที่ใกล้กว่าและได้รับอัตราเงินเดือนลดลงเหลือ 14 บาท ต่อมาได้ขอแลกกับเพื่อนอีกมาอยู่โรงเรียนใกล้บ้านที่สะดวกสบายขึ้น แต่เงินเดือนน้อยลงเหลือ 12 บาท”

“เป็นครูประจำบาลอยู่ได้ 6 เดือน จึงลาออกมาเป็นครูโรงเรียนราษฎร์ คือ โรงเรียน “นครศิลป์” ในตำแหน่งครูน้อย สอนชั้นประถม ได้รับเงินเดือน ๆ ละ 10 บาท เป็นครูโรงเรียนราษฎร์อยู่ประมาณ 4 ปี จึงลาออกมาประกอบอาชีพส่วนตัว”

“งานที่ผมทำกับภรรยาคือประกอบการค้า เริ่มแรกนำเงินที่มีอยู่เล็กน้อยไปซื้อเกวียนและวัวได้ลำรับหนึ่ง (วัว 2 ตัว เกวียน 1 เล่ม) ตระเวนออกไปรับซื้อผลิตผลทางเกษตร เช่น แดงโม แดงกวา ของป่าอื่น ๆ เข้ามาขายในเมือง ปรากฏว่าได้กำไรดีถึงเท่าตัว และในช่วงเวลานั้นเป็นช่วงปลายของมหาสงครามเอเชียบูรพา กองทัพญี่ปุ่นได้บุกเข้ามาถึงประเทศไทย ทหารญี่ปุ่นเข้ามาอยู่ที่จังหวัดอุดรธานีเป็นจำนวนมาก ผมจึงถือโอกาสนี้ขายข้าวสารให้แก่กองทัพญี่ปุ่นได้กำไรดีมาก

ในปี 2488 ผมเลิกค้าขาย ทั้ง ๆ ที่การค้ากำลังรุ่งเรือง ทั้งนี้ก็เป็นเพราะผมได้รับคำสับประมาทว่า มีความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด เรียนมาสูง น่าจะหางานทำที่สบาย ไม่ควรมาใช้แรงกายอย่างนี้ ประกอบกับผู้ใหญ่ที่นับถือหลายท่านก็เห็นด้วยที่จะให้ผมเปลี่ยนอาชีพใหม่ ด้วยเหตุนี้ผมจึงเลิกค้าขายและมีเงินที่เก็บหอมรอมริบไว้ได้ถึง 2 หมื่นกว่าบาท สมัยนั้นนับได้ว่าเป็นเงินจำนวนมากพอดู ช่วงที่ลำบากที่สุดก็คงเป็นตอนนี้แหละครับ”

“เงินที่ผมเก็บหอมรอมริบไว้ได้นั้น ผมนำมาซื้อโรงเรียนที่ผมเคยสอนอยู่นั้นแหละ ในปีรุ่งขึ้นในราคาผ่อนส่ง และเริ่มดำเนินการด้วยตนเอง และเปลี่ยนชื่อมาเป็น โรงเรียนอุดมวิทยาจนถึงปัจจุบัน เป็นโรงเรียนแห่งแรกที่ผมเริ่มดำเนินการ”

“เดิมโรงเรียนนี้ไม่ได้อยู่ที่นี้ เพราะที่ตั้งโรงเรียนเดิม เจ้าของที่ดินขอคืนเพื่อจะให้ฝรั่งเช่า ผมจึงมาเช่าที่ของโรงเรียนประจำจังหวัด และต่อมาย้ายมาอยู่ที่ปัจจุบัน ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์จากผู้มีพระคุณ คือ คุณแม่ทิพย์งค์ พลพ่าย ซึ่งเห็นว่าผมเป็นคนที่มีความตั้งใจดีต่อการศึกษา

จึงมอบที่ดินให้ 15 ไร่ เป็นที่ป่าเพื่อดำเนินกิจการการศึกษา ด้วยพระคุณอันนี้เอง ผมจึงมีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะต้องทำประโยชน์ทางการศึกษาให้มาก และจะคงไว้ซึ่งอุดมการณ์ และจะสร้างทายาทสืบแทนเจตนารมณ์เพื่อการศึกษา ตามที่คุณแม่ทิพย์ก็ได้มอบที่ดินให้ นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนจากอาจารย์กมล ประสิทธิ์สา เป็นอย่างดีตลอดมา

ในระยะแรกดำเนินกิจการ โรงเรียนมีนักเรียน 97 คน ต่อมาในปี 2492 กระทรวงศึกษาธิการ รับรองวิทยฐานะเทียบเท่าโรงเรียนรัฐบาล มีนักเรียนในปีนี้ 400 คน”

“ปี 2496 ได้สร้างโรงเรียนสตรีอุดมวิทยา โดยให้เด็กหญิงในโรงเรียนอุดมวิทยา ป. 5 - ป. 6 มาเรียนที่นี่ ต่อมาในปี 2500 จึงแยกเด็กหญิงไปเรียนที่โรงเรียนสตรีอุดมวิทยาทั้งหมด

ในปัจจุบันโรงเรียนอุดมวิทยาเปิดสอน ม. 1 - ม. 6 ส่วนโรงเรียนสตรีอุดมวิทยา เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึง ม. 6

เมื่อเห็นว่าการดำเนินงานกิจการโรงเรียนดีขึ้น ได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากทางราชการ จากธนาคาร จากผู้ปกครองนักเรียน ดังนั้นด้วยความคิดที่ว่าเพื่อให้เด็กมีโอกาสเลือกเรียนได้มากขึ้น จึงได้ขอเปิดโรงเรียนระดับอาชีพขึ้น

ปี 2521 เปิดโรงเรียนพณิชยการ-ช่างกลอุดมวิทยาชั้น ชั้นแรกเปิดสอนในระดับ ปวช. แผนกพณิชยการ โดยใช้ที่มีอยู่แล้วในบริเวณโรงเรียนอุดมวิทยา แบ่งเป็นสัดส่วนไป 6 ไร่ ปีแรกมีนักเรียน 30 คน ปีต่อมาขอขยายเปิดสาขาวิชาช่าง มีช่างสำรวจ ช่างเครื่องยนต์ ช่างไฟฟ้า และจะเปิดในระดับ ปวท. และ ปวส. ต่อไป ขณะนี้มีนักเรียนประมาณ 600 คน”

“เมื่อผมเห็นว่าโรงเรียนพณิชยการ-ช่างกลของผมทำท่าว่าจะดำเนินไปด้วยดี ผมก็คิดว่าน่าจะได้เปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกเรียนวิชาชีพมากขึ้น ดังนั้นในปี 2525 ผมจึงเลิกทำนา เอาที่ดินมาสร้างเป็นโรงเรียนเกษตรใน

เนื้อที่ 180 ไร่ ชื่อว่า “โรงเรียนเกษตรกรรมประยุกต์” เปิดสอนระดับ ปวช. สาขาพืชและสัตวบาล และกำลังขยายเปิดระดับ ปวท. สาขารัฐกิจ การเกษตร

ผมจะสรุปตอนนี้ก็คือว่าตั้งแต่ผมเริ่มต่อสู้ชีวิตมาและเริ่มเปิดดำเนินการ ทางการศึกษา คือ ดำเนินกิจการโรงเรียนราษฎร์มาตั้งแต่ปี 2489 จนถึงปี 2525 ผมเป็นเจ้าของและผู้จัดการโรงเรียนราษฎร์ 4 แห่ง มีจำนวนนักเรียน รวมกันมากกว่า 4,000 คน มีครู 195 คน เจ้าหน้าที่นักการภารโรง 20 คน ผมคิดว่าผมยังไม่บรรลุความสำเร็จในอาชีพสูงสุดตามที่ผมตั้งใจไว้ ผม ตั้งใจจะทำต่อไปอีกโดยไม่หยุดยั้ง ผมถือว่าประเทศชาติจะเจริญได้เพราะ การศึกษา เพราะการศึกษาพัฒนาคนไปพัฒนางาน งานพัฒนาประเทศชาติ”

ในช่วงหนึ่งของชีวิต อาจารย์วิวัฒน์ เคยเป็นผู้แทนราษฎร ในช่วงนี้ อาจารย์ ได้เล่าให้ฟังว่า

“ผมสมัคร สส. มา 3 สมัย ได้เป็น สส. สมัยเดียวคือ สมัยปี 2512 - 2514 คิดว่าจะไม่เล่นการเมืองต่อไปอีกแล้ว เพราะต้องใช้เงินลงทุนมากเกินไป

ก่อนที่ผมจะสมัครผู้แทนราษฎร ผมเคยเล่นการเมืองระดับชาวบ้าน หรือจะเรียกว่าเป็นระดับท้องถิ่น หรือบางคนอาจเรียกว่าเป็นการบ้านก็ได้ คือ ผมเคยเป็นสมาชิกสภาจังหวัด 3 สมัย สมาชิกเทศบาลเมือง-อุดรธานี 4 สมัย และเคยดำรงตำแหน่งเทศมนตรีเมืองอุดรธานี 2 สมัย

สมัยเป็นเทศมนตรี ผมภูมิใจได้แก้ปัญหาลุล่วงไปโดยใช้หลักของ ความเป็นครู เพราะเราเป็นครูนี้ครับ :-

แก้ปัญหาการเก็บค่าเช่าร้านค้าในตลาดเป็นรายวัน เดิมเก็บได้เพียง วันละประมาณ 400 บาท ทั้ง ๆ ที่มีร้านขายของมากมายน่าจะเก็บได้มากกว่านั้น ผมใช้ลูกเสือโรงเรียนของผมไปเก็บ ปรากฏว่าเก็บได้วันละประมาณ 1,100 บาท ให้ลูกเสือเก็บไปสัก 4 - 5 วัน จึงนำมหารายเฉลี่ยเพื่อให้พนักงาน เทศบาลจัดเก็บต่อไป จึงทำให้เทศบาลมีรายได้จากตลาดเพิ่มขึ้น

กับปัญหาแรงงานผี คือมีแต่ชื่อคนทำงาน แต่ไม่มีตัวคนทำงาน ผมก็ทำบัญชีชื่อคนงานของผมแล้วให้เจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบเข้าครั้งหนึ่งและป้ายอีกครั้งหนึ่ง”

“ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้แม้จะดูไม่ใหญ่โต หรือสลักสำคัญนัก แต่ผมคิดว่ามันเป็นรากฐานของการคอร์รัปชันที่สำคัญ ไม่ใช่เฉพาะ 2 เรื่องนี้เท่านั้น ผมทำอีกหลายเรื่อง เช่น การซื้อน้ำมัน การซื้อของ การแก้ปัญหาน้ำท่วม”

“จากการที่ผมเป็นสมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาลและเทศมนตรีเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญนำไปสมัคร สส. ในที่สุด อีกจุดหนึ่งที่หันเหความคิดของผมมาทางการเมืองก็คือ เรื่องของความไม่เป็นธรรมบางอย่าง และคิดว่ามีเสียงดีพอควร จึงลงสมัคร สส. ในปี 2499 ทั้ง ๆ ที่พูดไม่เป็น ต้องคอยคุ้ยหาเสียงกันก่อนแล้วค่อยฝึกฝนตนเองจนสามารถพูดได้ ผลการเลือกตั้งได้ที่ 5 และเขาเอาแค่ 4 คน แพ้ไปหุดหวิดว่าจั้นเถอะ

เมื่อพลาดครั้งแรก ผมก็ยังไม่ละความพยายาม ได้ลงสมัครอีกในปี 2500 และก็ได้ที่ 5 อีก”

“ต่อมาลงสมัครอีกในปี 2512 มีผู้แทนทั้งจังหวัดได้ 6 คน ผมจึงได้เป็น สส. ตามความตั้งใจ ผมสมัครอิสระไม่ได้สังกัดพรรคหนึ่งพรรคใด ผมเป็น สส. อยู่ได้ 2 ปี 8 เดือน กับอีก 15 วัน เพราะถูกยุบสภา ที่ผมจำแนมเพราะอาจเป็นครั้งสุดท้ายในชีวิต ผมคิดจะไม่เอาอีกแล้ว เอาเงินที่เสียไปมาทำโรงเรียนของผมดีกว่า ช่วงผมเป็น สส. ผมก็คิดว่าผมได้ทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติพอควร”

“ผมไม่ได้คิดว่าผมจะมาไกลถึงปัจจุบันนี้ ทั้ง ๆ ที่ตอนผมเป็นเด็กผมไม่คิดอยากเป็นครู ผมอยากเป็นหมอ เป็นนายทหาร แต่ไม่ได้เป็นตามที่ผมต้องการ เนื่องจากไม่มีเงิน

“แม่ผมตั้งความหวังไว้ให้ผมสูงพอควร ท่านได้พยายามที่จะฝากฝังลูกกับเจ้านายหลายท่าน แต่ความหวังก็พังทลาย เมื่อแม่ได้เสียชีวิตลง

ผมจึงต้องตัดสินใจเป็นครู เพื่อหาเงินมาเลี้ยงครอบครัวส่งเสียพี่สาวและน้องชายและก็เป็นครูเรื่อยมา จนกระทั่งผมรักและศรัทธาในอาชีพนี้ เพราะเป็นการสร้างกุศล สอนคนให้มีความรู้”

สัมภาษณ์ มะเต๋อ เสมอ

ธรรมศักดิ์ มัทธิระ

ไกร ะห์ สัทธาบุตร

เจตน์ มะเต๋อ เสมอ

ภาพ มะเต๋อ เสมอ

ผู้ใหญ่บ้านทุ่งขวาง

มะเคือ เสมอ

1

วันหนึ่งในฤดูหนาว ท้องฟ้าปราศจากเมฆหมอก ดวงอาทิตย์สีแดงโต โผล่พ้นขอบฟ้าแผดแสงแรงกล้าขับไล่ความหนาวเย็น ลมเริ่มพัดแรงเป็นระยะ ๆ จนต้นไม้โยกคลอน.....

ผู้ใหญ่ล้วน เข้มศิริ ผิวดำ ตัดผมสั้นเกรียน อายุประมาณห้าสิบเศษ ในชุดสีก็ เขาคือ ผู้ใหญ่บ้านตำบลทุ่งขวาง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม กำลังเดินลัดออกจากสวนหลังบ้าน ใต้คันทนาแคบ ๆ ตรงไปยังวัดทุ่งขวาง

เขาไปถึงวัดก่อนเวลานัดหมายเล็กน้อย เขาได้ทักทายกับชาวบ้านบางส่วน
ที่มาถึงก่อนหน้าบ้างแล้ว

วันนี้เขานัดชุมนุมชาวตำบลทุ่งขวางที่นี่ เพื่อปรึกษาข้อราชการ
เมื่อได้เวลาประชุม เขาได้กล่าวกับชาวบ้านว่า:-

“ท่านพี่น้อง ลุง ป้า น้า อา ทั้งหลาย ผมดีใจที่พวกเราชาวตำบล-
ทุ่งขวางมาชุมนุมกันพร้อมเพรียงในวันนี้ ผมมีข้อราชการที่จะขอปรึกษากับ
ท่านทั้งหลายเกี่ยวกับเรื่องปากเรื่องท้อง เรื่องการทำมาหากินของชาวตำบล
เรา

ผมได้ปรึกษากับพวกเราหลายคน แต่ละคนก็เห็นพ้องกันว่า การทำมา-
หากินของพวกเราจะดีขึ้นอีก ถ้าได้มีการจัดรูปที่ดินเสียใหม่ พร้อมกันนั้น

ก็สร้างระบบชลประทานให้ที่ดินทุกแปลงสามารถรับน้ำทำการเพาะปลูกได้
ทุกฤดูกาล

ขณะนี้ผมได้ติดต่อกับกรมที่ดิน และกรมที่ดินให้ออกแบบวางผังการ
จัดรูปที่ดินเสร็จเรียบร้อยแล้ว และกรมชลประทานได้ดำเนินการของบประมาณ
จากทางรัฐบาลมาได้ส่วนหนึ่งแล้ว แต่ยังไม่พอ

ดังนั้นถ้าพวกเราเห็นพ้องต้องกันว่าโครงการนี้มีประโยชน์ และตกลง
ที่จะทำก็ต้องขอรบกวนพวกเราให้ช่วยกันเสียสละเพื่อท้องถิ่น ช่วยกันออกเงิน
ส่วนที่ยังขาดอยู่ตามสัดส่วนของที่ดินมากน้อย ผมได้คิดมาแล้วไว้ละไม่ก็
ร้อยละ

ผมได้พิจารณาถึงผลได้ผลเสียแล้ว ผมคิดว่าจะเป็ผลดีอย่างมากกับ
พวกเรา และหมู่บ้านของเรา ผมอยากขอความเห็นจากที่ประชุมนี้”

“ท่านผู้ใหญ่” ลุงมั่นลุกขึ้นกล่าว

“พวกเราอยู่ในตำบลนี้กันมานานแล้ว ก็ไม่เห็นมีความเดือดร้อนอะไร
ทางราชการจะพัฒนาอะไรก็ควรจะพัฒนาไป ไม่จำเป็นต้องให้พวกเราเดือดร้อน
ด้วย

เรื่องที่ผมได้ปรึกษากับป้าหมาย ยายพริ้ง ลุงมั่น และแม่ปริกแล้ว ท่าน
เหล่านี้เห็นพ้องกับผมว่า ไม่เห็นด้วย เราอยู่กันอย่างนี้ก็ดีแล้ว เขาจะมาทำ
อะไรกับที่ดินของเราแล้วยังจะทำให้เราเสียเงินอีก.....ขอให้ผู้ใหญ่คิดดู
เถิด.....”

ภายหลังการประชุมในวันนั้น ชาวบ้านได้วิพากษ์วิจารณ์กันอย่าง
กว้างขวาง แม้จะมีผู้คัดค้านเพียงไม่กี่คน โครงการนี้ก็ไม่สามารถดำเนินการ
ต่อไปได้ เรื่องค้างมาจนถึงทุกวันนี้

2

การจัดรูปที่ดินเป็นนโยบายของทางราชการที่ต้องการให้ราษฎรช่วยกันพัฒนาที่ดินของตนให้สามารถใช้ที่ดินทำมาหากินได้ดีขึ้น โดยการจัดรูปโครงการชลประทานให้ที่ดินทุกแปลงสามารถจะรับน้ำได้ตลอดเวลาเมื่อต้องการ และมีปริมาณเพียงพอไม่ต้องแย่งน้ำกันใช้ และสามารถจะควบคุมปริมาณการใช้ได้ แต่การจะดำเนินการได้จะต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของที่ดินทุกแปลง

เรื่องนี้ผู้ใหญ่หงุดหงิดมาก เพราะผู้ใหญ่ล้วนเองคิดว่าปัจจุบันเขาสามารถสร้างเนื้อสร้างตัวมาจากการใช้ที่ดินในตำบลนี้ ซึ่งมีดินดีเหมาะสมที่จะปลูกพืชได้หลายชนิดได้งอกงามจนมีฐานะดีขึ้น จึงคิดที่จะให้ชาวบ้านมีกินมีใช้ด้วย เพราะการมีกินมีใช้แต่เพียงคนเดียว ถ้าชาวบ้านไม่ค่อยมีจะกินก็อยู่ไม่มีความสุข

และอีกอย่างหนึ่งผู้ใหญ่คิดว่าการที่จะอาศัยทางราชการอย่างเดียว นั้นสำเร็จโดยรวดเร็วได้ยาก ชาวบ้านจะต้องช่วยกันเสียสละด้วย ชาวบ้านจะต้องเป็นผู้ให้ด้วย มิใช่เป็นผู้รับแต่อย่างเดียว

เมื่อคิดถึงลูกบ้านครั้งใด ทำให้ผู้ใหญ่อดคิดถึงอดีตที่ผ่านมาไม่ได้

ผู้ใหญ่ล้วน แยมศิริ ไม่ใช่คนนครปฐมโดยกำเนิด เขาถือกำเนิดมาในครอบครัวเกษตรกรจน ๆ หากินด้วยการทำนา รายได้ชักหน้าไม่ถึงหลัง ที่ตำบลหนองโพธิ์ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

เรียนหนังสือจบแค่ ป. 4 แล้วออกมาช่วยพ่อแม่ทำนา จนโตเป็นหนุ่ม จึงถูกเกณฑ์เข้ารับราชการทหาร 2 ปี ชีวิตพลทหาร 2 ปี ทำให้เขามีความคิดกว้างไกลขึ้น เมื่อออกจากทหารแล้ว เขายังช่วยพ่อแม่ทำนาเหมือนเดิม อยู่พักหนึ่งก็มาคิดว่า ถ้าเราทำนาอยู่อย่างนี้ มันก็คงเป็นอยู่อย่างนี้ โอกาสจะล้มตาอำปากกับเขาได้คงจะไม่มี

คิดได้ดังนั้นจึงไปสมัครเป็นลูกจ้างที่ร้านซ่อมจักรยานเป็นลูกจ้างอยู่

2 ปี จนมีความชำนาญที่จะทำเองได้ และในขณะนี้เองเขาก็ได้พบกับแม่บ้าน ซึ่งเป็นช่างเย็บเสื้อผ้าได้แต่งงานกันในปี พ.ศ. 2496

ปริญขึ้นเขากับภรรยาที่คิดกันว่า เขาซ่อมจักรยาน แม่บ้านเย็บเสื้อผ้า อยู่ที่นี่ก็เป็นเพียงลูกจ้างเขา รายได้ก็ไม่ค่อยพอค่าใช้จ่าย ทั้งสองจึงอพยพ จากบ้านเดิมที่หนองโพธิ์ โพธาราม ราชบุรี โดยมีเงินติดตัวมาคนละ 500 บาท มุ่งขึ้นเหนือมาที่อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ยึดที่ริมทางรถไฟ เป็นที่อาศัย ปลูกเพิงพักด้วยเงินขายเข็มขัดนาครของภรรยา ยึดอาชีพเดิม รับซ่อมจักรยานและภรรยาเย็บผ้า จนมีลูก 1 คน รายได้ไม่พอกิน จะ ขยันขันแข็งอย่างไรรายได้ก็ไม่เพิ่มขึ้นเพราะทำงานได้จำกัด ประกอบกับ รถจักรยานที่มาซ่อมและเสื้อผ้าที่มาจ้างเย็บจ้างตัดก็มีจำกัด จึงคิดที่จะ เปลี่ยนอาชีพใหม่

3

อาชีพใหม่ก็คืออาชีพเกษตรกรที่เขาเคยทำอยู่กับพ่อแม่ แต่เขาไม่ได้ ทำนออย่างเดียว หันมาทำไร่ด้วย เพราะเขาเห็นว่าที่ดินบริเวณนี้เป็นดินดี ปลูกข้าวสุท่าไร่อย่างอื่นไม่ได้

เขาเช่าที่ชาวบ้านแถบนั้น 13 ไร่ แบ่งที่เป็นส่วน ๆ ปลูกเผือก ชิง มะเขือ และผักอย่างอื่นอีกหลายอย่าง ปิ่นนุโชคดีเป็นของเขา ชิงราคาดี เขาได้กำไรจากการทำไร่หมื่นกว่าบาท เขาจึงแบ่งเงินออกเป็น 2 ส่วน นำไปซื้อที่ดินได้ 15 ไร่ ในราคา 6,000 บาท คือที่ที่อยู่ปัจจุบันนี้ ที่ ตำบลทุ่งขวาง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม อีกส่วนหนึ่งเอาไว้ ทำทุน

นับได้ว่าเขาเริ่มประสบความสำเร็จ เขามาอยู่ที่นี่เป็นปีที่ 3 เปลี่ยน อาชีพมาทำการเกษตร ปีแรกก็นับได้ว่าเขาประสบความสำเร็จอย่างมาก

พอเริ่มทำไร่ปีที่ 2 เขาปลูกฝ้ายพันธุ์สโตนวิน ตามคำแนะนำส่งเสริมของกรมส่งเสริมการเกษตร โชคดีอีกฝ้ายของเขาได้ผลดีมากได้ไร่ละประมาณ 400 กิโลกรัมเศษ ส่วนผักพืชอื่น ๆ เขาก็ไม่ได้ทิ้ง ยังคงปลูกอยู่ สรุปรวมแล้วในปีที่ 2 เขามีเงินเหลืออีกหลายพันบาท พร้อมกันนั้นข้าวที่ปลูกก็ราคาดีด้วย จึงรวบรวมเงินไปซื้อที่ดินบริเวณใกล้เคียงได้อีก 17 ไร่ เขาทำนาและปลูกฝ้ายต่อมาอีก 2 ปี ได้ข้าวดีทุกปี เพราะโครงการชลประทานเข้ามาถึงทำให้เขาขยายที่ทำกินออกไปอีก 12 ไร่ ด้วยราคา 6 หมื่นบาท

ถ้าใครถามผู้ใหญ่ว่าช่วงไหนที่รู้สึกตื่นเต้นที่สุดในชีวิต ผู้ใหญ่จะตอบทันทีว่า

“ก็ช่วงน้ำท่วมปี 2506 ซี้ พืชผลของผมเสียหายหมด หมดตัวจริง ๆ”

แต่เขาก็ไม่ได้ย่อท้อ เดินทางกลับไปบ้านเดิมที่โพธาราม ไปขอยืมพ่อหมุจากญาติมา 1 ตัว นำมารับจ้างทับ (ผสมพันธุ์) ให้ชาวบ้าน ได้เงินหลายพันบาท แม่บ้านก็ยังเย็บผ้าและเลี้ยงหมูไปด้วย

หลังจากนั้นก็เริ่มแต่งงานโน้ไนโน้ต่อไป ด้วยความขยันขันแข็ง อดทนออกไปไร่ตั้งแต่เช้ามืด กลับถึงบ้านก็มีดค่า เป็นอยู่อย่างนี้สิบกว่าปี จนมีลูก 4 คน เด็บโตพอที่จะช่วยพ่อแม่ได้บ้าง แต่ลูกทุกคนเรียนหนังสือทำให้การใช้จ่ายฝืดเคืองบ้าง

อย่างไรก็ตามโชคมักจะเข้าข้างคนที่ตั้งใจจริงและทำจริงเสมอ

ในปี 2519 เขาปลูกเผือก 6 ไร่ ขายได้แสนกว่าบาท และทำต่อมารายได้ก็เพิ่มขึ้นเป็นปีละ 1 - 2 แสนบาท

ขณะที่ลูก ๆ กำลังเรียนหนังสือช่วงเวลาปิดเทอมหน้าแล้ง เขาสนับสนุนให้ลูก 4 คน ของเขาทำไร่ในเนื้อที่ 12 ไร่ ให้ปลูกแตงกวา ผักชี ต้นหอม เพื่อเก็บเงินไว้เรียนหนังสือ

ลูก ๆ จะทำกันเองในช่วงเดือนมีนาคม - เมษายน จะได้รายได้ประมาณ 3 หมื่นบาท จนเป็นที่ภาคภูมิใจของลูก ๆ มาก เมื่อทำเงินได้เองลูก ๆ

กลับใช้จายน้อยลง คงจะเห็นค่าของความเหนื่อยยาก เห็นค่าของเงิน นับได้ว่าเป็นวิธีการที่ดีในการสอนลูกโดยทางอ้อม

เมื่อเขามีเงิน ลูกก็เรียนจบ เขาจึงปลูกบ้านหลังใหญ่ในราคาสามกว่าบาทอยู่ในปัจจุบันนี้

4

บนเส้นทางถนนมาลัยแมน ออกจากจังหวัดนครปฐม มุ่งไปอำเภอ-
กำแพงแสน ระยะทางประมาณห้าสิบกิโลเมตรเศษ เมื่อไปถึงคลองส่งน้ำ
ชลประทาน จะเห็นถนนริมคลองส่งน้ำซ้ายมือเป็นถนนเพิ่งตัดใหม่ เป็น
ถนนกำลังดำเนินการงานก่อสร้าง แต่รถยนต์พอวิ่งผ่านไปได้ เลี้ยวซ้ายเข้าไป
ตามเส้นทางเรียบคลองส่งน้ำไปเรื่อย ๆ สองข้างทางเป็นทุ่งนาและสวนสลับ
กันไป

ขณะเดินทาง ถ้าเรามองทางซ้ายมือไปเรื่อย ๆ ถ้าพบกังหันลมตั้งอยู่
สูงกว่าแท่งน้ำที่อยู่บนเสาเหล็กที่ยกสูงหลายเมตร รอบบ้านเป็นรั้วก่อด้วย
ซีเมนต์บล็อก ภายในรั้วจะมีบ้านสองชั้นขนาดใหญ่ ปลูกอยู่บริเวณเนื้อที่
ไม่ต่ำกว่า 2 ไร่ นั่นคือบ้านของผู้ใหญ่ล้วน แยมศิริ

ผู้ใหญ่ได้รับเลือกมา 5 ปีแล้ว ขอลาออกหลายครั้ง แต่ทางราชการ
ไม่ยอมให้ลาออก เขาจึงต้องทำหน้าที่เป็นผู้ใหญ่อยู่ต่อไป

ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านไม่เป็นอุปสรรคกับการทำมาหากินของเขา เขา
ยังทำกิจการของเขาตามปกติและก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ

เขามีความเห็นว่าการทำการเกษตร ถ้าทุกคนตื่นตัว เอาใจใส่ ขยัน
ขันแข็ง คิดปรับปรุงอยู่ตลอดเวลาแล้ว ทุกคนก็พอจะอยู่กันสบาย แต่ที่เป็นอยู่
ทุกวันนี้ไม่ค่อยตื่นตัวกันเท่าไร ไม่ทำกันทั้ง ๆ ที่มีที่ทำกินอยู่แล้ว

อีกอย่างหนึ่งเขาว่า ชาวบ้านมักขาดความสามัคคีกัน คนไทยสู้คนจีน
ไม่ได้ก็จริงนี้ ที่ที่เขาอยู่มีคนจีนอยู่มาก คนจีนมักจะร่ำรวย เขาเคยสังเกตุ

อยู่เสมอว่าคนจีนเหล่านั้นทำอะไรกัน เขาจึงเริ่มทำแบบคนจีนแข่งกับคนจีน จนเป็นที่ยอมรับของคนจีนในละแวกนั้นโดยทั่วไป

คนไทยค่อนข้างเห็นแก่ตัว ไม่ค่อยยอมจะสนับสนุนช่วยเหลือกัน ทุกคนทำตัวเหมือนหนึ่งว่าเก่งไปหมด เปรียบเสมือนทีมฟุตบอลเตะเก่งกันทุกคน แต่ไม่มีใครส่งลูกหรือป้อนลูกให้เพื่อน การเล่นเป็นทีมจึงล้มเหลว

รอบ ๆ บริเวณบ้าน หน้าบ้านห่างจากถนนที่กำลังก่อสร้าง ตามแนวยาวติดกับรั้วบ้าน ด้านทิศตะวันออกมีแปลงเผือกกำลังงามสะพรั่งต้นสูงเกือบท่วมหัว ติดกับแปลงเผือกมาทางด้านทิศตะวันตก มีแปลงหอมกระเทียมกำลังขึ้นงามเขียวสะพรั่ง

ด้านข้างทางทิศตะวันออกเป็นแปลงที่นาและบ่อเลี้ยงปลา ด้านตะวันตกเป็นสวนกล้วย ด้านหลังเป็นสวนกล้วย ถัดจากสวนกล้วยออกไปทางหลังบ้านมีไร่เผือก ข้าว เลยอดออกไปท้ายที่มีบ่อเลี้ยงกุ้ง และไร่อ้อย

ทุกวันนี้ผู้ใหญ่ส่วนใหญ่ส่วนมีที่ทำการเกษตรทั้งหมด 61 ไร่ ใช้ปลูกอ้อย 20 ไร่ ทำบ่อเลี้ยงกุ้ง 28 ไร่ ที่เหลือนอกนั้นปลูกทั้งเผือก ข้าว บ่อปลา สวนผัก และผลไม้อื่น ๆ กิจกรรมทุกอย่างตัวเขาก็ยังทำเอง จ้างลูกจ้างบ้าง เช่น ดายหญ้า ขุดดิน เก็บพืชผล

เขาหันมาเลี้ยงปลาเลี้ยงกุ้ง นอกไปจากการทำนาปลูกเผือกและอื่น ๆ เนื่องจากเขาได้พิจารณาเห็นว่าที่นาของเขาบางแห่งเป็นที่ลุ่ม น้ำมาก น้ำจะปล่อยปลาได้ เขาคิดแล้วก็ทำด้วยการยกคันนาให้สูงขึ้นเป็นคันล้อมนาล้อมของเขา แล้วปล่อยปลาตะเพียน ปลาช่อน ปลาไน ที่เพาะลูกปลาขึ้นเองด้วยการผสมเทียม ซึ่งเขาไปได้ความรู้การผสมเทียมปลาและกุ้งที่สโมสรโรตารี จังหวัดนครปฐม ซึ่งได้จัดอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกร ปรากฏว่าทำรายได้ไม่ค่อยดี แต่ก็ยังไม่ทิ้ง ยังเลี้ยงไว้บ้างเล็กน้อย

เมื่อปลาราคาไม่ค่อยดี เขาจึงไปซื้อลูกกุ้งก้ามกรามาแสนกว่าตัว ขุดบ่อ 5 บ่อ ในเนื้อที่ 28 ไร่ เมื่อปีที่แล้วมานี้เอง ปรากฏว่าราคากุ้งดี ทำกำไรให้เขามากกว่า 2 แสนบาท

เมื่อกึ่งได้ราคาดี แต่ต้องซื้อลูกกึ่งมาในราคาแพง เขาจึงเริ่มเพาะ
ลูกกึ่งเอง ปรากฏว่าเขาเพาะลูกกึ่งก้ามกรามออกมาได้มากกว่า 3 แสน
4 หมื่นตัว ขณะนี้ปล่อยลงบ่อหมดแล้ว กึ่งโตขนาดหัวแม่มือ ใครไปชม
บ่อกึ่งของเขาตอนนี้ เขาจะหยิบแหขึ้นมาทอดลงไปบ่อแล้วชี้ให้ดูกึ่ง
ของเขา พร้อมทั้งชี้ชวนให้ดูผลงานของเขาในที่ 61 ไว้ อย่างภูมิใจ

5

การต่อสู้ชีวิตของผู้ใหญ่ส่วน ให้ทั้งประสบการณ์และความคิดแก่เขา
เขารู้ตัวเสมอว่าเขาต่อสู้ชีวิตมาอย่างไร จากที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง จนมา
ประสบความสำเร็จมีที่ดินที่อุดมสมบูรณ์ มีบ้านที่น่าอยู่.....

เขามีความคิดที่จะพัฒนาคนในตำบลของเขาให้ก้าวหน้าในการประกอบ
อาชีพ แต่ขณะนี้เขายังทำไม่ได้ เพราะอุปสรรคทางความคิด ประเพณีดั้งเดิม
ประชาชนขาดการตื่นตัว ขาดความยืนยันขันแข็งเท่าที่ควร เขายังเชื่อกฎแห่งกรรม
อยู่เสมอว่า คนทำดีต้องได้ดี ทำชั่วต้องได้ชั่ว

สิ่งที่เขาภูมิใจที่สุดขณะนี้มิใช่ความสำเร็จในอาชีพของเขา แต่เป็น
ความสำเร็จของลูก 4 คน ที่เรียนจบ และเสียค่าใช้จ่ายไปล้านกว่าบาท

สัมภาษณ์ มะเคือ เสมอ

ธรรมศักดิ์ มีอิสระ

เขียน มะเคือ เสมอ

ภาพ มะเคือ เสมอ

นายสมพร เสรียสุข
เจ้าของร้าน "พรเกสซ์" ราชวาท

คุณธรรม

ธรรมศักดิ์ มีอิสระ

1

ชีวิตหลายชีวิตพอเกิดมาก็ร่ำรวย มีชีวิตสุขสบายอยู่บนกองเงินกองทองตั้งแต่เกิดจนตาย.....

แต่ทว่าชีวิตของ “สมพร เศรษฐวิธราชวณิช” ...กว่าเขาจะร่ำรวยลืมตาอ้าปากขึ้นมาได้นั้น ได้ผ่านพบกับความทุกข์ยาก ลำบากมามากมาย... เพราะเขาเกิดมาในครอบครัวของคนจน จนขนาดที่พ่อแม่ไม่สามารถจะส่งให้เขาเรียนหนังสือได้

สมพร เศรษฐีราชราชนิข หนุ่มใหญ่วัย 40 ปี รูปร่างสันหัด ผิวขาว แต่งกายเรียบ ๆ สะอาด สวมเสื้อเชิ้ตสีขาว กางเกงสีน้ำเงินเข้ม หนวด ยิ้มแย้ม แววตาแจ่มใส ท่าทางใจเย็นและอารมณ์ดี เขาเป็นเจ้าของร้านขายยา “พร เกสซ์” เลขที่ 320 ถนนพญาภิรักษ์ ตำบลบางนาศ อำเภอมือง จังหวัดนราธิวาส

ร้านขายยาของเขา นอกจากจะขายให้แก่ลูกค้าซึ่งเข้ามาซื้อยาวันละประมาณ 100 กว่ารายแล้ว ยังเปิดบริการขายยา ให้แก่คลินิกแพทย์ และโรงพยาบาลของจังหวัดอีกด้วย สรุปรายได้จากการขายยาเฉลี่ยแล้วประมาณเดือนละ 10,000 บาท

สมพร เป็นชาวเมืองนครศรีธรรมราช เกิดที่บ้านท่าแพ ตำบลป่านพูน ปิดาเป็นเสมียนบริษัท ส่วนมารดาค้าขายของชำ ฐานะทางบ้านไม่ค่อยดี เนื่องจากมีพี่ ๆ น้อง ๆ รวมกันถึง 10 คน

เขาเริ่มเรียนหนังสือเมื่ออายุ 7 ขวบ ที่อำเภอดากใบ จังหวัดนราธิวาส ตั้งแต่ชั้น ป. 1 โดยมาเป็นบุตรบุญธรรมของครอบครัวหนึ่งที่อำเภอดากใบ

ชีวิตวัยเด็ก เขาไม่เคยอยู่เฉย ต้องทำงานช่วยเหลือตนเองมาตลอด เริ่มตั้งแต่ทำงานบ้าน กวาดเช็ดถู ตักน้ำจากบ่อใส่ตุ้ม เลี้ยงไก่ เลี้ยงหมู เอาขนมไปขายที่โรงเรียน เมื่อมีเวลว่างเขาจะออกไปรับจ้างทำงาน หา รายได้มาเป็นค่าอาหาร ค่าใช้จ่าย และค่าเล่าเรียน

ในวันหยุดเรียน เขาจะไปที่ตลาดนัด หาซื้อสินค้าเอามาขายที่ตลาด บางทีจะเดินเข้าไปในหมู่บ้านอิสลามขายทะเล หาซื้อปลาเค็มแล้วเอาไป แลกข้าวสาร เมื่อได้ข้าวสารมาแล้ว ก็เอาไปขายในตลาดต่อไปอีก

เขารักการค้าขายมาตั้งแต่เด็ก มีอยู่คราวหนึ่ง ตอนช่วงปิดเทอม เขากับเพื่อนรวม 3 คน ได้ร่วมกันวางแผนเพื่อหาเงินสักก้อนหนึ่ง ขณะนั้น ในวงการตลาดของจังหวัดเท่าที่พวกเขาทราบต้องการอาหารสัตว์ แต่ที่ ตลาดในจังหวัดไม่มีของประเภทนี้

เขารู้ว่าที่ตำบลหนึ่ง มีต้นกล้วยเป็นจำนวนมากที่สามารถนำมาเป็น

อาหารหมูได้ เขากับเพื่อนจึงรวมเงินกันได้ก้อนหนึ่งประมาณ 10 กว่าบาท ไปซื้อไม้ขีดไฟ แล้วเอาไม้ขีดไฟไปขอแลกต้นกล้วย 1 กลัก ต่อ 1 ต้น เมื่อแลกมาได้แล้วก็นำมาทำเป็นแพล่องลงไปตามลำแม่น้ำ ในขณะที่ล่องแพกล้วยมาตามแม่น้ำนั้น สิ่งที่เขาไม่คาดฝันและไม่เคยคิดมาก่อนได้เกิดขึ้น แพกล้วยเกิดแตก เขากับเพื่อนต่างช่วยกันดึงแพกล้วย ถ่อพุงเข้าหาฝั่ง

จากจุดนี้ นอกจากจะมองเห็นความสามัคคีของเขาและเพื่อนแล้ว เขาได้ความคิดว่า คนทุกคนเมื่อมีความเชื่อมั่นในตนเอง อดทนไม่ย่อท้อต่อชีวิต จะประกอบกิจการงานใด ย่อมประสบความสำเร็จทั้งสิ้น

2

ชีวิตในเยาว์วัย ประสบแต่ความแร้นแค้น เพราะเป็นลูกคนยากจน ต้องดิ้นรนทุกวิถีทางเพื่ออยากจะเรียนให้สูง ๆ พอจบชั้น ม.6 เขาเดินทางเข้ามาจังหวัดนครราชสีมา กับเพื่อนสองคน มาสมัครสอบตามโครงการหาที่เรียนสายอาชีพของจังหวัด และสอบได้ทั้ง 2 คน แต่เขาไม่มีเงินเรียน เพราะฐานะยากจน ส่วนเพื่อนฐานะดีกว่าจึงเข้ามาเรียนต่อกรุงเทพฯ

เขานั่งคิดนอนคิดอยู่หลายวันว่าจะทำอย่างไรดี มาได้คิดว่า เมื่อเขาไม่สามารถจะเอาดีทางการเรียนอย่างคนอื่นได้เพราะไม่มีเงิน ถ้าเขามัวมานั่งท้อแท้ใจอยู่ต่อไปก็คงไม่เกิดประโยชน์ จึงตั้งปณิธานไว้ในใจว่า จะต้องเอาดีทางการค้าขายให้ได้ ทั้ง ๆ ที่ตอนนั้นก็ยังไม่รู้จะทำอะไรดี

เมื่อตั้งใจอย่างแน่วแน่เช่นนี้ เขาจึงเดินทางจากจังหวัดนครราชสีมา ไปจังหวัดยะลา มุ่งตายดาบหน้าด้วยเงินติดตัวเพียง 800 บาท และได้พบเพื่อนเก่าชักชวนให้เข้าเที่ยวบาร์ที่นั่น ขณะนั่งอยู่ในบาร์เขาไม่มีความสุขเลย เพราะจิตสำนึกคอยเตือนว่า เงินจำนวน 800 บาทนี้ เป็นเงินเพียงก้อนสุดท้าย ที่ทางบ้านกว่าจะให้เขามาด้วยความยากลำบาก มันไม่เหมาะสม

เลยที่จะเอาเงินจำนวนนี้มาใช้โดยไม่จำเป็นแบบนี้ คงจะเป็นบาปที่เกาะกินจิตใจเขาไปอีกนาน...เขาคิด? ทั้งนี้เพราะเขาหยาดเหงื่อที่เขาและทางบ้านช่วยกันหาได้มาใช้ในการที่ผิด เขาตัดสินใจหนีออกจากบาร์ ยอมให้เพื่อนดูถูก และได้เริ่มหางานทำที่นี่

เริ่มอาชีพครั้งแรกที่จังหวัดยะลา เขาได้งานทำอยู่ในป่า รับจ้างเผ่าสวนยาง มีรายได้เดือนละ 500 บาท ทำงานอยู่ได้สองสามเดือนเก็บเงินได้ประมาณ 900 บาท

ชีวิตในป่ามีแต่ความเยียบสงบจนทำให้เขาต้องคิดถึงตนเอง เขาเรียนจบ ม. 6 มาแล้ว งานการที่ดีกว่านี้ก็คงจะพอหาได้ถ้าใช้ความมานะพยายาม การเอาชีวิตและอนาคตมาทิ้งไว้ในป่าอย่างไม่มือนาคตนั้นไม่ถูกกับลักษณะนิสัยที่ชอบการค้าขาย

เขาตัดสินใจออกจากงานแล้วเดินทางต่อไปจังหวัดสตูล ไปอาศัยอยู่ตามวัด เนื่องจากเป็นคนขยันขันแข็งในการทำงาน ไม่นิ่งดูตาย พระที่วัดจึงไม่รังเกียจ เมื่อเสร็จงานทำความสะอาดที่วัดแล้ว ก็จะออกไปหางานทำ และได้พบกับนายชายซึ่งเป็นนายด่านศุลกากรอยู่ที่นั่น

เขาย้ายออกจากวัดมาอยู่กับนายชายได้ราว 5-6 เดือน ไม่ได้ทำอะไรเป็นไล่เป็นพาย นายชายได้ให้ข้อคิดว่า เกิดเป็นลูกผู้ชายอย่าทำตามสบาย ปล่อยชีวิตให้ล่วงเลยไปอย่างไม่มีค่าอย่างไม่มีอนาคต ทุกคนต้องทำงานหาเงิน มีลูกเมีย ต้องสร้างฐานะความเป็นปึกแผ่นให้แก่ตนเองและครอบครัว จะอยู่เฉยๆ แบบตามสบายไม่ได้ นายชายจึงพาไปหาพี่ชาย ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช และได้ทำงานค้าขายของเบ็ดเตล็ดที่นั่น

3

ชีวิตคนก็เหมือนกับปลา...ปลาย่อมว่ายทวนน้ำเพื่อหาอาหารประทังชีวิต จะมีก็แต่ปลาคายที่ลอยตามน้ำ

เปรียบกับชีวิตคน ทุกชีวิตย่อมต่อสู้ดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด สมพรก็เช่นเดียวกัน ในปี พ.ศ. 2508 เขาไปสมัครทำงานเป็นลูกจ้างร้านขายยาชื่อ “เชวาร์นเภสัช” ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

เจ้าของร้านเป็นคนใจดี มีคุณธรรม มีอัธยาศัยดี ให้ทั้งความอบอุ่นและกำลังใจแก่เขา เมื่อเขาทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดผิดพลาด ก็จะให้คำแนะนำชี้แนะ และกระทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้เขาได้พบเห็นมาตลอด ไม่เคยดุด่าว่าหรือใช้อภัยคำหยาบคาย เปรียบเทียบไปก็เปรียบเสมือนเป็นบิดาของเขาคนหนึ่ง

การค้าขายยาของท่านไม่เคยเอาไรต์เอาเปรียบลูกค้า ใครเจ็บป่วยไม่มีเงินจ่ายค่ายาจริง ๆ ท่านก็จะให้ยาไปโดยไม่คิดมูลค่า

จุดดังกล่าวนี้ ทำให้เขาเก็บมาคิดและจับหลักการนั้นมาเป็นแนวทางปฏิบัติในการดำเนินชีวิต และจากการที่ได้ทำงานในร้านขายยาแห่งนี้ ทำให้เขามีความรู้และประสบการณ์ทางด้านค้าขายอย่างมาก ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้คิดจะยึดเป็นอาชีพมาก่อน

สมพร ทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียร อดทน มีความซื่อสัตย์และตั้งใจจริง คุณเชวาร์ เจ้าของร้านขายยา เชวาร์นเภสัช เห็นความดีที่เขาสะสมมา จึงเมตตาให้ความสนับสนุนช่วยเหลือ ด้วยการขอให้ร้านค้าใกล้เคียงเล่นแชร์ เพื่อนำเงินก้อนไปให้สมพรเป็นทุนไปเปิดกิจการร้านขายยาที่จังหวัดนราธิวาสบ้านเกิดของเขา

ความช่วยเหลือของคุณเชวาร์ อาจกล่าวได้ว่าเป็นผู้ให้ข้อคิดแก่เขาในเรื่องการช่วยตนเอง...สอนให้รู้จักวิธีการหมุนเงินและการผ่อนเงินใช้คืน เป็นการสร้างนิสัยให้มีความรับผิดชอบและรู้จักการประหยัด

เงินก้อนแรกขอการเปิดร้านขายยาของเขาส่วนหนึ่งได้มาจากเงินแชร์ เป็นเงิน 40,000 บาท ส่วนอีกจำนวนหนึ่งได้จากเชลล์แมนยาที่ให้เครดิต ยา จำนวนประมาณ 30,000 บาท โดยมีคุณปฏิภาณ พนมวัน ณ อยุธยา ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นเภสัชกรประจำร้าน ดังนั้นเงินลงทุนในระยะเริ่มแรกจริง ๆ จึงมีเพียงประมาณ 70,000 บาท เท่านั้น

4

อาชีพขายยา เป็นอาชีพที่มีความสำคัญต่อสุขภาพและพละนาามัยของประชาชน

เขาได้รับอิทธิพลการทำงานและผลทางด้านจิตใจจากนายจ้าง ซึ่งเป็นคนดี มีคุณธรรม ได้คอยชี้แนะนำวิธีการทำงาน การดำเนินชีวิต และการเป็นพลเมืองที่ดีแก่เขา

การปฏิบัติตนในการขายยาของเขา จึงไม่เคยยึดมั่นในผลประโยชน์เพียงอย่างเดียว และมีหลักอยู่ว่า เมื่อเขาจะขายยานิดใด จะต้องคิดพิจารณา คว้า มันมีความปลอดภัยเพียงพอหรือไม่ ถ้าเพียงคิดว่าอาจจะเป็นอันตราย ก็จะไม่ขาย เขาจะให้คำแนะนำแก่ลูกค้าในสิ่งที่เขารู้ เช่นแนะนำให้ไปหาแพทย์ผู้ชำนาญเฉพาะโรคในจังหวัด

เขาเชื่อในกฎแห่งกรรม...ถ้าทำดีย่อมได้ดีตอบแทน...เนื่องจากเขาเคยประสบความลำบากทุกข์ยากมาก่อน จึงพยายามเดือนสติ เดือนความทรงจำของตนไม่ให้อยู่ในความประมาท เมื่อมีโอกาสเขาจะพาบุตรภรรยา ไปเยี่ยมเยียนหมู่บ้านอิสลามยากจนริมทะเล ตำบลไพรวัน ซึ่งเป็นถิ่นที่เขาเคยอยู่อาศัยมาก่อน ทุก ๆ ปีพอถึงวัน "ฮารีรายอ" ซึ่งเป็นวันปีใหม่ของผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม เป็นวันที่คนรวยออกเที่ยวเตร่หาความสุขสำราญ ส่วนคนที่เหลืออยู่ในหมู่บ้านแห่งนี้จะมีแต่คนยากจน เขาร่วมด้วยบุตรและภรรยา...จะนำอาหาร ผลไม้ สิ่งของเสื้อผ้า เครื่องใช้

ไปแจกคนยากจนที่หมู่บ้าน เพื่อต้องการให้ลูกเมียได้พบเห็นสภาพความ
ยากจนด้วยตาของตนเอง และเพื่อสร้างนิสัยของลูก ๆ ให้มีความเมตตา
กรุณาแก่เพื่อนมนุษย์ และช่วยเหลือสังคมส่วนรวม เมื่อมีโอกาส

เขาได้ให้ข้อคิดของฝาก ซึ่งเป็นหลักในการประกอบอาชีพแก่เด็ก
และเยาวชนว่า...

“เมื่อทำงานสิ่งใดแล้ว จะต้องทำให้ดี มีคุณภาพ มีความเมตตา
แก่เพื่อนมนุษย์ รู้จักประหยัดและช่วยเหลือสังคม”

สำหรับอาชีพขายยาที่เขาดำเนินการอยู่ในขณะนี้...เขาให้ความ
เห็นว่า...เขาคำนึงกิจการขายยาในขณะที่ทางราชการยังไม่พร้อม เมื่อ
ทางราชการมีความพร้อม คือ มีเภสัชกรปริญญาประจำร้านขายยาทุกร้าน
แล้ว เขาก็จะต้องเลิกอาชีพนี้ไปในที่สุด ส่วนอาชีพต่อไปเขาอาจจะ
ไปทำนาถ้าง ขณะนี้ก็ได้เข้าหุ้นกับพี่ ๆ น้อง ๆ ทำนาถ้างอยู่ที่จังหวัดนคร-
ศรีธรรมราชบ้างแล้ว และได้ผลดีพอสมควร

นี่คือเรื่องราวชีวิตของคุณสมพร เศรษฐวิธราชวินิช เจ้าของร้าน
ยายยาพรเภสัช ผู้มีคติประจำใจในการทำงานว่า...“รักงาน รู้หน้าที่ มี
ความรับผิดชอบ มีขันตอนและยึดธรรมะ”

สัมภาษณ์ มะเต๋อ เสมมา

ธรรมศักดิ์ มีอิสระ

วิเคราะห์ สี่หาบุตร

เขียน ธรรมศักดิ์ มีอิสระ

ภาพ มะเต๋อ เสมมา

สุภาณี เต็งสรวงเพชร
เจ้าของร้านสตรีมส วยที่นคร ราชสีมา

แรงรัก

วิเคราะห์ สืหาบุตร

“ผู้ที่ประกอบอาชีพนี้จะต้องเป็นคนที่จะเอื้อยอ่อนสั๊กหน่อย ถ้าเป็นคนทะลึ่งตึงตังเห็นจะไม่เหมาะ เพราะอาชีพทำผมเป็นอาชีพที่สูงปกติแล้วเราจะไปจับศีรษะคนอื่นไม่ได้ใช่ไหมคะ แต่ผู้ประกอบอาชีพนี้สามารถจะจับศีรษะเขาได้ทุกระดับชั้นเลยคะ”

ถ้อยคำข้างต้นนี้ เป็นคำให้สัมภาษณ์จากใจจริงของสุภาพสตรีวัยกลางคน ผิวขาว ร่ามสันหัด ที่ชื่อ สุภาณี เต็งสมเพชร ซึ่งพวกเราได้มีโอกาสสัมภาษณ์ในเช้าวันหนึ่ง

“นอกจากนี้จะต้องใช้ความอดทนอย่างสูง เพราะจะต้องพบบปะกับบุคคลหลายอารมณ์ บางคนอารมณ์ร้อน บางคนจุกจิกจู้จี้ ต้องอดทน และต้องมีใจรักจริง ๆ ค่ะ มิฉะนั้นจะไม่มีทางประสบความสำเร็จได้เลย” เธอกล่าวอย่างอารมณ์ดี

คุณสุภาณี เต็งสมเพชร เป็นช่างเสริมสวย และมีร้านเสริมสวยเป็นของตัวเอง ชื่อ “ท่านหญิง” ซึ่งตั้งอยู่ที่ตึกแถวสองชั้น ติดถนนใหญ่กลางใจเมืองนราธิวาส เป็นย่านที่มีผู้คนเดินกันขวักไขว่ไม่ขาดระยะ

ภายในร้าน นอกจากจะตกแต่งอย่างสวยงามและเป็นระเบียบแล้ว ยังมีอุปกรณ์เกี่ยวกับการเสริมสวยที่ทันสมัยหลายอย่าง อาทิเช่น เครื่องอบผม เครื่องเป่าผม และ แก้อัศจรรย์ผม เป็นต้น นับว่า “ท่านหญิง” เป็นร้านเสริมสวยที่ทันสมัยที่สุดแห่งหนึ่งในจังหวัดนราธิวาส

วัยเริ่มต้น

ดิฉันเป็นชาวนราธิวาสโดยกำเนิดค่ะ คุณพ่อมีอาชีพจับปลาขาย ส่วนคุณแม่ก็รับจ้างซักผ้า ดิฉันมีพี่น้องทั้งหมด 14 คน ดิฉันเป็นคนที่ 3 แต่ท่านเป็นลูกสาวคนโต น้องทุกคนต้องเรียนหนังสือ ดิฉันเป็นผู้หญิง พ่อแม่บอกว่าเรียนแค่ ป. 4 ก็พอ ให้ออกมาช่วยงานที่บ้าน เพราะช่วงนั้นน้อง ๆ ก็ยังเล็กอยู่ทุกคน พ่อก็ต้องออกไปหาไปจับปลาทุกวัน ดิฉันจึงต้องทำหน้าที่เป็นแม่บ้านในบางครั้ง

แรงจูงใจ

เมื่อตอนดิฉันอายุได้ 16 ปี พ่อติบ้านอยู่ใกล้กับร้านทำผม ความที่ว่าได้ไปวิ่งเล่นบ่อย ๆ ร้านทำผม จึงรู้สึกเกิดความชอบในอาชีพนี้ ก็ไปอ้อนวอนขอพ่อจะไปเรียนตัดผม แต่พ่อก็ไม่ให้ไปเรียน สมัยก่อนคนจีนถือว่าลูกผู้หญิงไม่ต้องเรียนอะไรมากมาย ดิฉันจึงต้องเป็นฝ่ายเสียสละให้น้องได้เรียนกัน

แต่ท่านเจ้าของร้านทำผมกับดิฉันสนิทสนมกันดี เห็นว่าดิฉันมีความรักในอาชีพนี้ ก็เลยได้รับการสนับสนุนให้เรียน โดยไม่ต้องบอกให้พ่อแม่รู้ มีเวลาว่างก็วิ่งไปเรียน แล้วกลับมาทำงานที่บ้านต่อ พ่อทำงานบ้านเสร็จก็แอบมาเรียนอีก ทำอย่างนี้ตลอดมา เพราะบ้านดิฉันอยู่ติดกับร้านทำผม ทางบ้านไม่มีโอกาสรู้เลยว่าไปเรียนตัดผม

เริ่มทำงาน

จนรู้สึกว่าจะทำงานได้ และได้เริ่มทำงานเมื่อปี 2503 เงินเดือนขั้นแรก 150 บาท ก็แบ่งให้แม่ 100 บาท ไว้ใช้เอง 50 บาท ต่อมาเมื่อเจ้าของร้านเพิ่มให้เท่าไร ก็แบ่งให้แม่ไปครึ่งหนึ่ง อีกครึ่งหนึ่งไว้ใช้เอง

ในช่วงนี้เพิ่งเริ่มทำงานใหม่ ๆ จึงมีความหนักใจหลายอย่าง โดยเฉพาะเป็นช่างหน้าใหม่ งานยังไม่คล่องตัว ก็รู้สึกลำบากใจเหมือนกัน แต่ความที่รักอาชีพนี้ ประกอบกับเจ้าของร้านเขาดี เขาแอบสอนให้ก็เลยยึดอาชีพนี้มาตลอดจนบัดนี้

ทุ่มเทชีวิตให้กับงาน

ช่วงที่ทำงานอาชีพนี้ก็ได้ทุ่มเททุกอย่างให้กับอาชีพนี้ รู้สึกว่าช่วงนั้นลูกค้าก็ติดเยอะ ในช่วงนั้นจังหวัดนครราชสีมา ร้านก็มีน้อย แต่ก็ไม่ได้เข้าข้างตัวเองนะคะ ในช่วงนั้นก็โด่งดังพอสมควร เจ้าของร้านเขาก็สนับสนุนให้ไปเรียนต่อที่กลันตัน

พอกลับมาจากกลันตัน เจ้าของร้านก็มอบงานให้เป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมด ให้เป็นผู้ดำเนินงานทุกอย่างในร้าน

บางที่เขาก็ทิ้งร้านเป็นเดือนไปทำธุระอะไรต่าง ๆ นอกบ้าน แต่ดิฉันก็ปฏิบัติงานทุกอย่างด้วยความซื่อสัตย์ ช่วงนี้การทำงานจึงเหนื่อยเอามาก ๆ เจ้าของร้านเขาให้ความไว้วางใจทุกอย่าง

ช่วงที่ดินฉันได้เปลี่ยนแปลงชีวิต ก็คือช่วงที่แต่งงาน หลังจากแต่งงานแล้วก็ได้เปิดกิจการเป็นของตัวเอง โดยใช้เงินของตัวเอง พ่อแม่ไม่ช่วยลงทุนเลย ตอนแรก ๆ ก็มาเช่าร้านเขาเปิดกิจการ เช่าอยู่ประมาณ 5 ปีก็มาซื้อร้านนี้เปิดทำเองก็ประมาณ 15 ปีแล้ว

แรก ๆ ร้านนี้ฝากเป็นเชลโลกรีด ดิฉันซื้อในราคา 220,000 บาท ช่วงนั้นมีเงินอยู่ไม่กี่หมื่น แต่อาศัยว่าคุณพ่อของสามีช่วยด้วย แล้วตัวเองก็ถอนเงินที่ฝากสะสมไว้ให้ลูกออกมาหมด เพื่อสมทบกันเอามาซื้อ ช่วงที่ตกแต่งร้านก็อาศัยเงินของสามี ต้องเสียค่าตกแต่งอีกเยอะคะ

มีความซื่อสัตย์

มีคติอยู่อย่างหนึ่งจะคะในการดำเนินงานให้พบความสำเร็จสำหรับตัวดิฉันเองคือ เราต้องมีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้า เพราะมีบ่อยครั้งที่ลูกค้าลืมของไว้ เป็นพวกสตางค์ เวลาเก็บของได้ครั้งหนึ่ง เด็กที่ร้านมาบอกว่า

“เออพี่ไม่ทราบว่าคุณของใครมีสตางค์ด้วย แล้วก็เอามาเปิดดู เห็นมีสตางค์ก็เก็บไว้ คงเป็นของลูกค้าเมื่อครู่กระมัง แต่ว่าเขาจะมาเอา และมียู่อครั้งหนึ่งที่ดิฉันเป็นคนโชคได้เด็กดี ๆ มาอยู่ที่ร้าน คือลูกค้าทำหิ้วเพชรหล่น เขากลับไปบ้านแล้ว ตอนนั้นเป็นเวลา 2 ทุ่ม พอเขาทราบว่าหิ้วเพชรของเขาหายไป เขาก็โทรมาถามเด็กคนที่ทำผมให้เขาว่าพบหิ้วเพชรหล่นอยู่ที่พื้นใต้เก้าอี้หรือเปล่า เพราะกลับมาถึงบ้านแล้วหาไม่เจอ พอคิดตอนนั้นเด็กยังไม่ได้กวาดร้าน เด็กก็มุดหาและเห็นวาวับอยู่ที่พื้น จึงบอกให้เจ้าของเขารับมาเอา เขาเลยให้รางวัลเด็กที่ร้านและยังชมเด็กคนนั้นเลยว่า มีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น

ทำด้วยใจรัก

รู้สึกเหนื่อยบ้างไหมครับที่ต้องบินเน ๆ

ก็เป็นบ้างค่ะ

อาชีพนี้เป็นอาชีพที่ดิฉันรักมากและหลายคนมักจะมาถามเสมอว่า ทำมาตั้งนานไม่เบื่อเลยหรือคะ ดิฉันจะตอบด้วยความจริงใจทุกครั้งว่า ไม่รู้สึกเบื่อเลย เพราะยังรักอาชีพนี้อยู่ หากว่าใครจะเรียนอาชีพนี้เพื่อแก้เชิงอะไรอย่างนี้ก็ไม่เป็นประโยชน์ จะต้องเรียนด้วยใจรักจริงๆ จึงจะประสบความสำเร็จได้

และอีกอย่างผู้ที่จะทำอาชีพนี้จะต้องใช้ความอดทนอย่างสูง เพราะเราจะต้องพบปะกับบุคคลหลาย ๆ อารมณ์ บางคนก็อารมณ์ร้อน อันนี้ไม่ใช่ว่าจะนิินทาลูกค้านะคะ แต่พูดโดยทั่ว ๆ ไป บางรายก็จู้จี้จุกจิก เราต้องพยายามอดทน ต้องใช้ความอดทนอย่างสูง มีตัวอย่างเยอะค่ะ เช่น

“ทำเร็ว ๆ หน่อยสิ วันนี้มีธุระจะไปไหนที่นี่” โดยที่เรายังกำลังมีลูกค้าอยู่นะคะ ดิฉันก็ตอบไปว่า “คอยเดี๋ยวสิคะคุณพี่” เขาก็บอกว่า “คอยไม่ได้แล้ว” แล้วเขาก็ออกจากร้านไปเลย อย่างนี้เราต้องใจเย็น ๆ

ที่นี่ก็พยายามสอนเด็กลูกน้องว่า เราต้องพยายามทน เพราะเรามีอาชีพอย่างนี้ ค่ะ ล้าย ๆ เป็นฝ่ายรับอารมณ์ แต่ถ้าหากว่าเป็นลูกค้าขาประจำ เขาเข้าใจเรานะคะ เขามอบเสมอว่าช่างที่นี่ใจเย็นดี

ต้องเข้าใจลูกค้า

ยิ่งตอนที่เป็นช่างใหม่ ๆ ยังไม่ชำนาญเคยมีลูกค้าแสดงความไม่พอใจ เพราะทำให้แล้วไม่ถูกใจเขา แต่ตอนนี้รู้สึกมีน้อยแล้ว เพราะดิฉันก็ทำมานานพอสมควร ก็พอจะเข้าใจว่า ลูกค้าคนไหนชอบอย่างไร คือ อาชีพนี้เราต้องมีความสะอาด ต้องรักษาความสะอาดทั้งต่อหน้าและลับหลังเลย ค่ะ มิใช่ว่าต่อหน้าเราก็เอาผ้าผืนใหม่มา ลับหลังแล้วเอาไปเช็ดอย่างอื่นอย่างนี้ไม่ทำค่ะ

ไม่ว่าจะเปื้อนจะเลอะหรือทำผมหรือทำเล็บ เราแยกกัน เราจะไม่เอาเปรียบลูกค้า **นี่** รายได้เดือนหนึ่งจะส่งลูกน้องเลยคะว่าต้องสระให้เขาให้สะอาด อย่างทำผมก็ **ใจพอใจ** ต้องพยายามทำให้ถูกใจเขา เพราะว่า **ใจด้วย** ที่เขามาที่นี่ก็มา **ใจด้วย**

อย่างลูกค้าที่มี **ปัญหาการศึกษาแก้ได้ก็** ใจเขา เขาก็จะไม่สบายใจ ออกไปด้วยใจใหม่คะ คือ ไม่สบายใจทั้ง **ใจพอใจ** อันนี้ต้องใจเย็น ๆ ทำตามที่เขาต้องการ **ก็จะพิจารณาให้ทุน**

บางทีเจอลูกค้าที่เขาชอบอย่างแต่ช่างกลับทำไปอีกนะ ต้องพยายามถามเขาให้เข้าใจเสียก่อน ว่าถูกใจหรือเปล่านั้น อย่าง **น. น.** ที่สำคัญที่สุดคือ **ความใจเย็นและต้องตามใจลูกค้าด้วย**

ให้ลูกเข้าใจ

เรื่องหนึ่งที่ทำให้ลูกค้ากลับมารับบริการของเราอีกก็คือ เราจะต้องให้ความสะดวกรวดเร็ว หันนอกหันใจลูกค้าด้วยการบริการที่ดี การต้อนรับแขกก็สำคัญมากเหมือนกัน ต้องรู้จักการต้อนรับลูกค้า ว่าจะต้องต้อนรับอย่างไร สิ่งไหนที่ควรพูดสิ่งไหนไม่ควรพูด อันนี้เป็นหลักที่เราอาสามาสอนให้กับลูกน้อง คือ การเป็นช่างจะพูดจะจาก็ต้องคิดนะค่ะ บางครั้งได้ยินจากลูกค้าบางคนมาแล้วให้ฟังเสมอว่า ช่างร้านโน้นร้านนี้พูดจาไม่ดีหรือพูดอะไรไม่คิดให้ดีกว่าก่อน กลายเป็นเรื่องทะเลาะกันก็มี

การจะดึงลูกค้าให้เข้ามาใช้บริการ นอกจากจะมีความรักในอาชีพ มีความอดทน มีความซื่อสัตย์ และสามใจลูกค้าแล้ว ยังจะต้องบริการด้วยราคาที่ไม้อาเปรียบลูกค้าด้วย

สำหรับที่นี้ราคามาตรฐาน คือ ไม่ถูกและไม่แพงจนเกินไป เช่น สระผมอย่างเดียว 25 บาท ทำเล็บ 30 บาท ถ้าตัดก็ 250 - 300 บาท ถึง 500 บาท อันนี้ราคาเป็นกันเอง บางครั้งถ้าหาประจำนาน ๆ ก็จะลดให้เป็นพิเศษ ถ้าสระและซอยด้วยก็ 60 บาท บางวันก็มีท่านชายมาทำผมด้วยเหมือนกัน ส่วนเวลาเปิดบริการก็ตั้งแต่เช้าจนถึง 2 ทุ่ม ถ้ามีลูกค้าบางที่ก็ 3 ทุ่ม 4 ทุ่ม ไม่นานอนค่ะ

ประสบความสำเร็จ

ตอนที่ยังเป็นเด็กอยู่ คุณพ่อเคยถามฉันว่า ฉันไม่ต้องเรียนมากหรอก แค่ยกก็แต่งงานไปแล้ว ฉันก็ตอบว่า แค่เดี๋ยวนี้ดิฉันสามารถช่วยคุณแม่บ้างแล้ว คุณแม่ก็บอกว่า ฉันก็ช่วยคุณแม่ไปว่า "ถ้าฉันทำผม ถ้ายึดเป็นอาชีพกันจริง ๆ ก็ตั้งตัวได้ บางทีก็ช่วยกันได้อ"

คุณแม่เลยบอกว่า

"ก็นั่นนะสิ คุณพ่อเขาไม่ยอมให้เรียนเองต่างหาก แม่ไม่ได้ห้าม

สักนิด”

นี่แหละสิ่งที่ทำให้ดิฉันรู้สึกจิตใจที่ได้ตัดสินใจมาซื้ออาชีพนี้

บางครั้งเห็นน้อง ๆ บางคนเขาได้ไปเรียนถึงเมืองนอกเมืองนาขึ้นมา แล้วก็ยังทำงานได้เงินเดือนไม่เท่าไรเลย และเขายังบอกว่า

“พี่นี่ดีนะ ทำอาชีพอย่างนี้ก็ยังตั้งตัวได้เร็วกว่าเขาเสียอีก” ก็เลยตอบน้องไปว่า

“มันก็ไม่แน่หรอก คนที่ซื้ออาชีพนี้บางคนก็ไม่ประสบความสำเร็จ ก็มีให้เห็นอยู่ไม่น้อยเลย”

แต่ดิฉันทำอาชีพนี้ด้วยใจรักจริง ๆ ทำไปด้วยความสนุกเพลิดเพลิน ไม่เบื่อ จึงทำได้ดี ถูกใจลูกค้ามากค่ะ ผลงานจึงออกมามีคุณภาพดี เพราะในวันหนึ่ง ๆ จะมีลูกค้าทั้งขาประจำและขาจร ประมาณ 20 คน หรือกว่านี้ ยกเว้นช่วงหน้าฝนเท่านั้น

คุณภาณีได้ประสบความสำเร็จเมื่ออายุสักเท่าไรครับ

ความจริงแล้วคิดว่าตัวเองได้ประสบความสำเร็จในอาชีพนี้มาตั้งแต่ปี 2512 ตอนนั้นอายุก็ประมาณ 26 ปี รายได้เฉลี่ยเดือนละประมาณ 10,000 บาท ไม่ได้ยกตัวเองนะคะ

แต่ช่วงที่ประสบความสำเร็จมากที่สุดคงจะเป็นช่วงประมาณสักสองปีมานี้ รายได้เดือนหนึ่งก็ประมาณสองถึงสามหมื่นบาทต่อเดือน

ให้ทุนเด็กยากจน

ได้ข่าวว่าคุณสุภาณีให้ทุนการศึกษาแก่เด็กที่ยากจนด้วยมิใช่หรือครับ

ค่ะ ช่วงนี้คิดว่าตัวเองประสบความสำเร็จพอสมควรแล้วก็อยากจะสนับสนุนเด็กที่ไม่มีทุนที่จะเรียน ให้ได้เรียนอาชีพนี้ ก็จะพิจารณาให้ทุนแก่เด็กเป็นราย ๆ ไป

ได้เริ่มทำมาตั้งแต่ปี 26 โดยให้เด็กมาเรียนฟรี จะเรียนตอนปิดเทอมก็ได้ การพิจารณาคัดเลือกเด็ก ก็ดูว่าคนไหนที่เขามีฐานะลำบากยากจน

ไม่มีทุนพอที่จะเรียนจริง ๆ แต่อยากจะเรียน

เราอยากจะให้ลูกเขามือนาค แต่ต้องมีความประพฤติดีด้วยค่ะ และ
ดูว่าถ้าคนไหนมีแววดีและใจรักจริง ๆ ก็ส่งให้ไปเรียนต่อระดับสูงที่
กรุงเทพฯ ต่อไป

ในปีแรกให้ทุนเดียวค่ะ ทุนละ 600 บาท คิดว่าปีหน้าจะเพิ่มเป็น
2 ทุน

ลูกศิษย์ที่จบจากที่นี่สามารถไปเปิดร้านเองก็มีตั้งหลายราย ดิฉัน
สนับสนุนเขา โดยไม่มีอคติอะไร รู้สึกยินดีเสียด้วยซ้ำไป ตอนนี้ก็มีเปิด
ที่นาฬิกาอยู่สองแห่ง ก็สนับสนุนเขา เพราะเขาทำเพื่ออนาคตของเขา
และเพื่อครอบครัวของเขาเอง

แม้ว่าจะสนับสนุนให้ลูกน้องเปิดร้านขึ้นมาแล้วก็ตาม ก็ไม่คิดว่าจะ
เกิดแบ่งลูกค้านั้นหรอกค่ะ เพราะเรารู้ความสามารถกัน เรื่องลูกค้าเรา
จะไปบังคับจิตใจเขาไม่ได้เลย ไซ้ใหม่ค่ะ “ว่าให้มาทำที่นี่ดี” อันนี้ถ้า
ความสามารถของเราดีพอ เขาก็ต้องมาทำที่ร้านของเราเอง

อย่างลูกศิษย์ที่ไปเปิดร้านเองแล้ว บางครั้งก็มาบ่นกับดิฉันว่า “ไม่มี
ลูกค้า” ก็แนะนำเขาว่า

“เราต้องเอาใจใส่ลูกค้าบ้าง ทั้งบริการของเครื่องใช้ก็ต้องสะอาด ตลอดจน
การบริการลูกค้าต้องสะดวกรวดเร็วและให้ความสำคัญเท่ากันหมด”

ภูมิใจในอาชีพที่ทำ

รู้สึกภูมิใจในอาชีพนี้บ้างไหมครับ

ก่อนนี้คนส่วนมากคิดว่าอาชีพนี้ต่ำต้อยไม่มีเกียรติ ไม่มีใครอยาก
จะทำ หมายความว่าเรียนอย่างอื่นไม่ได้แล้วจึงได้หันมาเรียนเสริมสวย
แต่สมัยนี้ เป็นที่สนใจของคนทั่วไป แม้กระทั่งผู้ที่เรียนจบระดับ
ปริญญาแล้วยังหันเหมาทำอาชีพนี้ไม่น้อยเลย

ดิฉันก็ภูมิใจเป็นธรรมดาเพราะได้เริ่มต้นจากที่เคยแอบไปเรียนตัดผม

โดยไม่ให้ทางบ้านรู้ จนได้ประสบความสำเร็จในปัจจุบัน ที่ภูมิใจมากที่สุด คือ ได้ช่วยให้ฐานะทางบ้านดีขึ้น และได้ส่งเสียให้น้อง ๆ เรียนจบชั้นอุดมศึกษาจนสามารถไปประกอบอาชีพเป็นหลักแหล่งได้ทุกคน

การทำงานจะต้อง “มีความอดทน และพยายามเข้าใจคนอื่น โดยเปรียบเทียบกับความรู้สึกของตนเอง” เป็นคติของดิฉันค่ะ เธอกล่าวในที่สุด

สัมภาษณ์ วิเคราะห์ สหามุตร

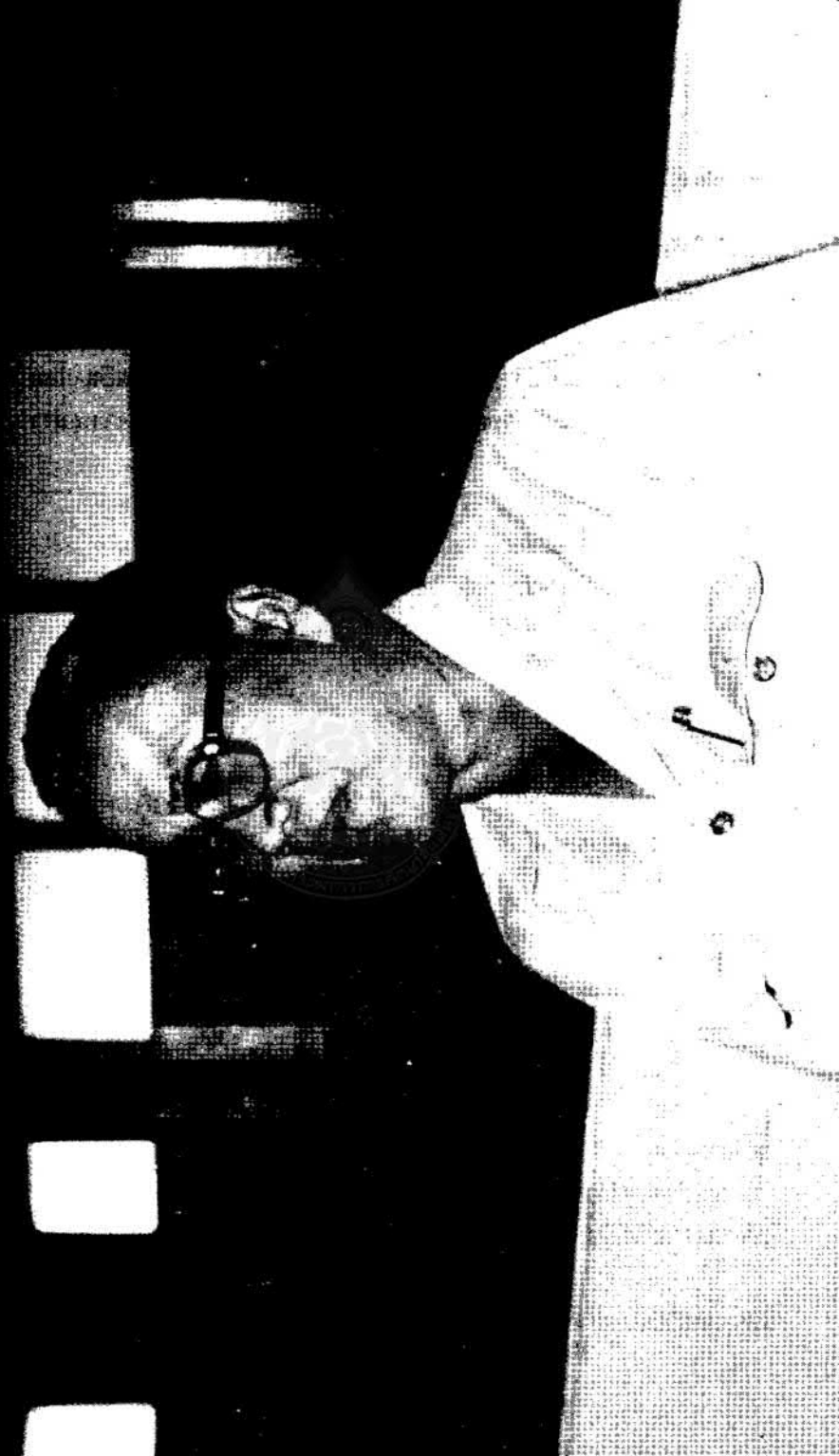
ธรรมศักดิ์ มีอิสระ

มะเคื้อ เสมอ

เขียน วิเคราะห์ สหามุตร

ภาพ มะเคื้อ เสมอ

กำนันที่รัก

มะเคือ เสมอ

อภิชาติ เสรณ์วิชัยกิจการ

1

บ่ายวันหนึ่งยามอากาศร้อนอบอ้าวในเดือนมีนาคม คณะของผู้เขียนเดินทางไปทำอาหารสัตว์ของกำนันเรืองชัย กาญจนพินพงศ์ ที่เลขที่ 1005 ถนนทุ่งทอง ตำบลทุ่งทอง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งอยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 20 กิโลเมตรเศษ

บริเวณโรงงานกว้างขวางใหญ่โต ลักษณะโรงงานครึ่งหนึ่งเป็นอิฐ ซึ่งก่อเป็นฐาน อีกครึ่งหนึ่งต่อจากอิฐทำเป็นโครงเหล็กมีหลังคา ติดต่อกันสองโรงงาน โรงหนึ่งเป็นโรงงานมันสำปะหลัง อีกโรงหนึ่งเป็นโรงงานทำอาหารสัตว์จำพวกวัวควายหรือสัตว์จำพวกกินหญ้า บริเวณด้านหน้าติดกับถนนใหญ่ ถัดจากประตูโรงงานเข้าไปเล็กน้อยจะเป็นสำนักงาน มีเครื่องชั่งน้ำหนักรถและสินค้าที่มีผู้นำเข้ามาขายให้กับโรงงานหน้าสำนักงานนี้

ด้านหลังโรงงานจะเป็นไร่อ้อยมองไปสุดลูกหูลูกตา มีบริเวณติดต่อกันไปเหมือนท้องทะเลสีเขียวไปไม่ มองไปไม่มีที่สิ้นสุด อ้อยเป็นพืช

เศรษฐกิจที่หารายได้ให้กับประเทศปีหนึ่งๆ มีใช้น้อย จะเป็นรองก็ข้าวเท่านั้น แต่อ้อยก็มักจะก่อให้เกิดปัญหาขึ้นทุกปี เพราะการผลิตของเรา นั้นขาดการควบคุมที่ดี ผลิตออกมามากกว่าความต้องการของโรงงานน้ำตาล จึงทำให้ราคาตกต่ำ

คณะของผู้เขียน ได้พบกับชายวัยใกล้ 60 ปี แต่งกายสุภาพเรียบร้อย สวมแว่นตา ผิวขาว พุดจาสุภาพ อิมแอ้มแจ่มใส ท่าทางอารมณ์ดี คอยเรายอยู่แล้ว ชายผู้นี้ก็คือ กำนันเรืองชัย เจ้าของไร่อ้อยและโรงงานผลิตอาหารสัตว์แห่งนี้

ภายหลังที่คณะผู้เขียนได้สนทนากับกำนัน เราก็ได้เรื่องราวของเขา ที่ได้ต่อสู้ชีวิตด้วยการทำกรงงานที่ชอบและสุจริต จนประสบความสำเร็จ ในการอาชีพที่ทำ และได้รับความเคารพนับถือจากชาวบ้านเป็นอย่างสูง ในขณะนี้

2

เขาเป็นลูกคนที่สามในจำนวนพี่น้องแปดคน ชาวไร่ชาวนาเราในสมัยก่อนมักจะมีลูกกันมาก ทั้งๆ ที่การทำมาหากินก็ฝืดเคือง การศึกษาเล่าเรียนก็มักเกิดปัญหา เขาได้เล่าเรียนหนังสือขึ้นต้นที่โรงเรียนวัดศรี-โลหะราษฎร์บำรุง ขณะเรียนไปก็ต้องช่วยพ่อแม่ทำงาน เมื่อจบ ป. 4 ไม่ได้เรียนต่อทั้งๆ ที่อยากจะเรียน เพราะฐานะทางการเงินของครอบครัวไม่ดี ประกอบทั้งมีพี่น้องหลายคน

เขาได้ทำไร่ช่วยพ่อแม่ส่งน้องชาย 5 คน น้องสาว 1 คน ให้เรียนให้มากที่สุดเท่าที่พวกเขาต้องการ เขาเองเป็นคนคอยกระตุ้นพวกน้องๆ ให้เรียน แต่มีบางคนเกรงเขาก็ต้องว่ากล่าวตักเตือน สั่งสอน จนน้องๆ เรียนสำเร็จ รับราชการจนมีหน้ามีตาหลายคน เพราะเขาถือว่า คนมีความรู้จะได้ทำงานเบา

ไร่ที่ช่วยพ่อแม่ทำตอนเด็ก ๆ เป็นไร่ยาสูบประมาณ 20 ไร่ ไม่ใช่ปลูกเฉพาะยาสูบอย่างเดียว มีฝ้ายบ้าง ปลูกสลับตามฤดูกาล ที่ 20 ไร่นี้เป็นของพ่อแม่และแม่ทำกันมานาน

จนเขามีอายุ 18 ปี ได้ขายที่ปลูกยาสูบเพิ่มกันแยกไปทำที่แห่งใหม่ซึ่งอยู่ไม่ไกลกันเท่าใดนัก

การปลูกยาสูบก็ยิ่งทำไปเรื่อย ๆ เพราะเห็นว่าแม้ราคาจะไม่ค่อยดีนักแต่มักจะได้ผลแน่นอนกว่าปลูกอย่างอื่น อย่างไรก็ตามเมืองกาญจน์นั้นมีการทำไร่กันทั้งไร่ยาสูบ ไร่มันสำปะหลัง และไร่อ้อย

ภายหลังปลูกยาสูบอยู่หลายปีก็หันมาปลูกมันสำปะหลัง เพราะการทำไร่ต้องดูดินฟ้าอากาศ พื้นที่เพาะปลูก ดินเหนียว ดินดำเหมาะกับการปลูกอ้อยมากกว่ามันสำปะหลัง ดินทราย ดินร่วน เหมาะแก่การปลูกมันสำปะหลังมากกว่าอ้อย การปลูกอ้อยอย่างน้อยต้องปลูกอยู่ถึง 3 ปีจึงจะพอมีกำไร เพราะปีที่ 2 และ 3 ไม่ต้องลงทุนซื้ออ้อยพันธุ์ แต่การปลูกอ้อยก็ราคาไม่ค่อยจะแน่นอน

ปลูกมันสำปะหลังอยู่หลายปี ในขณะเดียวกันก็ยังไม่ทิ้งการปลูกยาสูบ กิจการก็ดีขึ้น พ่อที่จะส่งน้อง ๆ ได้เรียนกันทั่วหน้า พร้อมด้วยลูก ๆ ของเขาด้วย

เมื่ออายุ 40 เขาเลิกปลูกยาสูบ หันมาใช้ที่ดินทั้งหมดทำไร่อ้อย และตั้งโรงงานทำอาหารสัตว์ โรงงานทำอาหารสัตว์นี้ได้เข้าหุ้นกับพรรคพวก

การทำไร่อ้อยปรากฏว่าประสบปัญหามากมาย เขามีคนงานช่วยในไร่อ้อยเฉพาะในฤดูเก็บเกี่ยว รวมกับคนงานในโรงทำอาหารสัตว์ถึง 600 คน บางปีคนงานเหล่านี้ไม่สามารถจะตัดอ้อยได้ทันทำให้เสียหายเป็นจำนวนมาก

เขาคิดว่าน่าจะแก้ปัญหานี้ด้วยการใช้เครื่องจักรตัดแทนกำลังคนจะต้องตัดให้เสร็จก่อนที่อ้อยจะแห้ง และคุณภาพขาดมาตรฐาน เขาจึงใช้ทุนของตนเองไปดูงานเกษตรที่ประเทศไต้หวันและออสเตรเลีย เมื่อ

ไปดูเขาได้ไปซื้อเครื่องตัดอ้อย นามาดัดแปลงให้เหมาะกับสภาพอากาศ
ของบ้านเรา จึงทำให้การตัดอ้อยมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การจัดตั้งโรงงานผลิตอาหารสัตว์เขามิได้ศึกษาดูงานจากประเทศ
ต่าง ๆ จนแน่ใจ จึงสั่งซื้อเครื่องจักรมาจากต่างประเทศหลายอย่างแล้ว
นำมาประกอบให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับประเทศของเรา

โรงงานผลิตอาหารสัตว์เป็นโรงงานแห่งแรกในประเทศไทย และ
มีแห่งเดียวในปัจจุบัน

อาหารสัตว์ที่ผลิตจากโรงงานของเขา ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นทั้งสิ้น
คือใช้กากมันสำปะหลังที่เขามีโรงงานอยู่ด้วยและขอยอดอ้อยที่ใช้ประโยชน์
อะไรไม่ได้อีกแล้ว นำมาบดผสมกัน ทำให้แห้งอัดเป็นก้อนหรือเป็นบล็อก
ขนาดประมาณ $1 \frac{1}{2} \times 1 \frac{1}{2}$ นิ้ว

อาหารสัตว์ดังกล่าวนี้ทำเป็นสินค้าออกไปขายต่างประเทศเท่านั้น
ลูกค้ารายใหญ่และสำคัญคือ ญี่ปุ่น สำหรับตลาดในประเทศไม่มีความ
จำเป็น เรามีหญ้าฟางอุดมสมบูรณ์อยู่แล้ว และอีกอย่างหนึ่งถ้าจำหน่าย
ภายในประเทศราคาค่อนข้างแพง

อาชีพที่ทำให้เขามีฐานะดีขึ้นจนลืมตาอ้าปากได้ก็คือ การทำไร่อ้อย
จนมีทุนสามารถจัดตั้งโรงงานอาหารสัตว์ส่งนอกได้

3

การทำไร่อ้อยและโรงงานของกำนันเรื่องชัย ก็กิจการก้าวหน้ามาเรื่อย ๆ
ทำไร่วะยะแรกตัวเองต้องทำกับน้อง ๆ พร้อมกับจ้างคนอื่นด้วย เมื่อกิจการ
ขยายใหญ่โตคนงานจ้างก็มีมาก งานของเขาสำเร็จได้นั้นไม่ใช่ใครคนเดียว
มันรวมทั้งตัวเขาและลูกจ้างคนงานด้วย

กำนันบอกว่า เขานั้นคิดว่ากิจการงานทั้งหลายที่เขาทำประสบความสำเร็จ
สำเร็จด้วยดีนั้น เป็นเพราะความขยันหมั่นเพียร อดทน จริงใจ และมี

คุณธรรมประจำใจ คุณธรรมที่เขายึดถือเสมอมาคือ อิทธิบาท 4 คือ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา

เขาเคยประสบกับความขาดทุน ซึ่งเกิดจากความไม่แน่นอนของ ดินฟ้าอากาศจนเกือบจะล้ม แต่ก็ไม่ล้ม อันนี้เป็นเพราะนายทุนที่เขาเคย จิตต่อกำขายด้วยได้ช่วยเขา เพราะเห็นว่าเขาเป็นคนที่คบได้ ไม่เอาเปรียบคน มีความซื่อสัตย์ ตรงไปตรงมา

เมื่อเขาตั้งโรงงานขึ้น เขาก็คิดอยู่เสมอว่า โรงงานของเขาจะทำงาน ได้จะต้องมีวัตถุดิบ วัตถุดิบเหล่านั้นก็จะได้จากชาวไร่ฮ้อยไร่มันทั้งหลาย นั้นเอง บางปีลมฟ้าอากาศไม่อำนวยผลผลิตได้น้อย ชาวไร่ฮ้อยไร่มันที่เราเคยช่วยเหลือให้ทุนรอนไปทำ ได้ผลผลิตมาจนไม่พอจะใช้หนี้ได้ครบได้ เขารู้ดีถึงปัญหาเหล่านี้ เขารู้ว่าถ้าชาวไร่ไม่มีจะกินจะเอาแรงที่ไหนมาทำ ต่อไป เขาก็ไม่เก็บหนี้จนหมด เหลือไว้ให้ชาวไร่พอใช้ เพราะถ้าเก็บ เสียหมดแล้วเขาจะใช้อะไร

เขามีลูก 6 คน เดียวนี้โตกันหมดแล้ว บางคนก็ทำงาน แต่งงาน มีเหย้ามีเรือนไป ที่กำลังเรียนอยู่มี 2 คน กลับมาบ้านก็มาช่วยทำงานบ้าง ลูกชายคนหนึ่งช่วยดูแลโรงงานแทนบ้าง เขาคิดว่าคงจะมีลูกสักคนหนึ่ง ที่จะสืบอาชีพนี้ต่อจากเขาได้ เขาตั้งความหวัง

คนเรานั้นทำความดีช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่คิดหวังผลตอบแทนนั้น แต่ผลของความดีที่ช่วยคนอื่นด้วยความบริสุทธิ์ใจ บางทีผลที่ตามมาเป็น สิ่งตอบแทนที่ทำให้เกิดความสบายใจก็เพียงพอแล้ว แต่บางคนเมื่อได้ ความสบายใจแล้ว ยังได้รับการไว้วางใจในตำแหน่งที่มีเกียรติอีกด้วย

กำนันเรื่องซี่ยเล่าให้ฟังว่า

“สมัยผมเป็นหนุ่ม ผมเคยเห็นผู้ใหญ่ในวงราชการผู้มีอันจะกินใน ห้องถิ่น ดูพวกเขาจะได้รับเกียรติมากได้รับเชิญไปเปิดโน้นเปิดนี้ ทำโน่น ทำนี่ ออกงานเสมอ ผมอิจฉาพวกเขาเหล่านั้นเสมอมา แต่เมื่อผมได้รับการ เลือกตั้งเป็นกำนันตำบลทุ่งทอง อ้ายเกียรติที่ผมอยากได้สมัยนั้นกลับ

มาตกับผม จนคิดว่าไม่มีเกียรติเสียยังจะดีกว่า เพราะแทบจะไม่มีเวลาเป็นตัวของตัวเองเลย” กำนันเล่าจบพร้อมกับหัวเราะ

คงจะด้วยความดี ความเชื่อถือศรัทธาของชาวตำบลทุ่งทองที่ทำให้เขาต้องรับตำแหน่งกำนัน กำนันอันทรงเกียรติ ทำหน้าที่เปรียบเสมือนเป็นพ่อบ้าน ต้องดูแลทุกข์สุขของลูกบ้าน เมื่อลูกบ้านมีทุกข์ก็ต้องหาทางแก้ไขให้พวกเขาพ้นทุกข์ จนกล่าวได้ว่าเวลาที่จะเป็นของตัวเองแทบจะหาไม่ได้

บ้านไหนมีงานจะบวชลูกชาย จะแต่งงานสาว งานศพ งานมงคล จะต้องไปร่วมกับเขาหมด

“ผมเคยวันหนึ่งมีงานตั้งสามสิ่งงาน ผมต้องไปหมดทุกงาน เพราะเขาอยากให้ผมไป ผมก็ต้องไป ไปงานนี้สักครูก็ต้องขอโทษเขาเวลาเขาไปอีกงานหนึ่ง จนครบจึงกลับบ้านไปกินข้าวที่บ้าน” กำนันพูดพลางหัวเราะชอบใจ แล้วเล่าต่อไปว่า

“ไปหลายงานอดข้าวทุกที ไปงานเดียวพอจะอิ่มบ้าง”

อย่างไรก็ตาม เมื่ออยู่ในสภาพดังกล่าว เดียวนี้เขายังเสี่ยงบ้าง งานใดที่มีฐานะสูงกว่าเขาบางทีเขาก็ไม่ไป แต่ถึงงานใดมีฐานะต่ำกว่าก็จะไปทุกงาน

กำนันเล่าต่อไปอีกว่า เขาได้รับเลือกเป็นกำนันเพราะชาวบ้านต้องการมีคนอื่นอีกตั้ง 11 คน ที่พร้อมจะรับตำแหน่งนี้ แต่ชาวบ้านขอร้องให้เขายอมรับ ถ้าเขารับคนอื่นก็จะถอนตัวหมด เขาเลยอยู่ในฐานะที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ จึงต้องยอมรับทั้ง ๆ ที่คิดว่าตนเองยังไม่พร้อม เพราะชาวบ้านอ้างว่าถ้าผมรับแล้วความสงบความสามัคคีในหมู่บ้านก็จะเกิด

อย่างไรก็ตาม เขาก็ปฏิบัติหน้าที่พ่อบ้านได้อย่างดีเสมอมา และได้กล่าวว่า

“กำนันทั้งหลายน่าจะภูมิใจในการทำหน้าที่พ่อบ้าน เพราะเป็นผู้บำบัดทุกข์บำรุงสุข ทำเรื่องร้อนของลูกบ้านให้เป็นเรื่องเย็น”

4

เราออกจากโรงงานผลิตอาหารสัตว์ของกำนันเป็นเวลาเย็นมากแล้ว
อากาศยามเย็นในฤดูนี้ดูมืดครึ้มมัวซัว มีหมอกเต็มท้องทุ่งผสมกับฝุ่นคลุ้ง
ที่เป็นเช่นนั้นเพราะชาวไร่บางส่วนกำลังเผาไร่ พร้อมกับฝุ่นแห่งฟุ้ง
กระจายไปทั่ว เราเห็นดวงอาทิตย์เป็นสีแดงเพราะหมอกควันกรองแสง
ไว้เสียเกือบหมด

ขณะที่เรายู่บนรถเดินทางกลับเข้าจังหวัดกาญจนบุรี อุดคิดไม่ได้
ว่า

ชีวิตของคนนั้นมันเปลี่ยนแปลงไปได้เสมอ กำนันเรืองชัย กาญจน-
พิมพ์พงศ์ เป็นคนที่สร้างเนื้อสร้างตัวมาตั้งแต่ครั้งยากจน จนมีเงินใน
ขั้นเศรษฐี แต่ก็ไม่ได้ละทิ้งนิสัยเดิมคือ ขยัน อดทน ประหยัด ซื่อสัตย์
จริงใจ คบได้กับชนทุกชั้น ไม่ว่ายากดีมีจน เห็นคนเป็นคน

สัมภาษณ์ อภิชาติ เศรษฐกิจกิจการ

มานิต กรินพงศ์

เขียน อภิชาติ เศรษฐกิจกิจการ

มะเทือ เสมอ

ภาพ มานิต กรินพงศ์

คุณอุบล อภัยวงศ์
กรรมการบริหาร อัคราภัณฑ์
สถาปนา บริษัท

๗ ปัมโยก

มะเดื่อ เสมา

ชีวิตของคนไม่แน่นอน เมื่อมีชีวิตอยู่ที่ดินรนเพื่อหาทางอยู่รอด
ชีวิตของใครใคร่รัก นี่เป็นสัจธรรมเป็นความจริงที่ปรากฏอยู่บนโลกนี้

จากยาจากอาจกลีบกลายเป็นเศรษฐี จากเศรษฐีอาจกลีบกลายเป็น
ยาก ความไม่แน่นอนนอนนี้เกิดขึ้นได้เสมอ เกิดขึ้นจากการกระทำของ
คนเราเอง แม้กระนั้นผู้คนจำนวนมากก็ยังโทษโชคชะตา โทษกรรมเก่า
ราวกับว่าชีวิตทุกชีวิตในโลกนี้ได้ถูกกำหนดวิธีทางไว้แล้วกระนั้น

เทียม จันทพงษ์ หนุ่มใหญ่วัยกลางคน ประกอบอาชีพ มีรายได้ดี
จากการขายของเบ็ดเตล็ด และจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิง โดยตั้งเป็นปัมโยก
จากถังน้ำมันขนาด 200 ลิตร มีบุตรภรรยาที่น่ารัก มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง
ที่ตำบลศาลาใหม่ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

ละอาชีพนี้ มีทั้งความเสี่ยงและผลตอบแทน

พบเจอกับความเสี่ยงสูง 6 ปี ละอาชีพนี้พบ

ออกมาจับมือกับเงินราย ได้ละอา

จนตั้งร้านขายของละอา

เขาเป็นลูกชวานาธรรมดา เรียนจบแค่ ป.4 พ่อแม่ก็ให้ออกมาช่วยทำนา ด้วยเจตนาที่จะให้สืบทอดอาชีพการทำนาต่อไป และตัวเขาเองก็ชอบอาชีพทำนา เพราะอยู่กับนามาตลอด

ทำนาอยู่หลายปี รู้สึกว่าชีวิตมีแต่ความจำเจซ้ำซาก จนเกิดความเบื่อหน่ายจนสุดทน จึงหันมาสนใจทางพุทธศาสนา ต้องการหาจิตใจให้สงบ จึงได้ขอบรรพชาอุปสมบทจากหลวงพ่อดัง วัดสำภู หลังจากบวชแล้วเดินทางไปจำพรรษาอยู่ที่วัดมหาธาตุ กรุงเทพมหานคร

บวชเรียนศึกษาธรรมะ อยู่ 6 ปี สอบได้นักธรรมโทจากสำนักวัดมหาธาตุนี้เอง ตอนเรียนนักธรรมอยู่ก็สนใจวิชาภาษาไทยและก็สามารถเรียนได้ดี แต่ความคิดเรื่องทำนาก็ยังฝังอยู่ในจิตใจ เพราะเขาเกิดมาท่ามกลางท้องไร่ท้องนา สิ่งเหล่านี้ยังคงผูกพันอยู่ในจิตใจไม่รู้จำจาง เขาคิดว่าถ้าสักออกไปก็คงจะต้องทำนาหาเลี้ยงชีพต่อไป แม้จะเคยเบื่อหน่ายมาก่อนก็ตาม

6 ปี ในร่วมบวรพุทธศาสนา ศาสนาสอนให้เป็นคนดี ได้แนวคิดทางปรัชญามากมาย โดยเฉพาะความซื่อสัตย์สุจริต บริสุทธ์ อันนี้เองที่เป็นหลักยึดถือที่ทำให้เขาประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพปัจจุบัน

คนที่ได้บวชเรียนในพุทธศาสนามักจะได้รับการยอมรับจากประชาชนทั่วไปว่าเป็นคนดี เป็นบัณฑิต หรือเป็น “ทิด” ที่ได้ผ่านการอบรมมาดีแล้ว เขาก็ได้รับผลอันนี้เช่นกัน ชาวบ้านนับหน้าถือตา ให้ความเชื่อถือเคารพนับถือ

ระยะทางจากจังหวัดนราธิวาสถึงอำเภอตากใบ ตามถนนสายตากใบ-นราธิวาส ถึงอำเภอตากใบประมาณ 30 กิโลเมตรเศษ เป็นถนนที่ไม่ใคร่ดีนัก แต่ก็ยังเป็นเส้นทางสำคัญที่ชาวตากใบจะเข้าไปติดต่อกับตัวจังหวัดได้สะดวกที่สุด และใช้เวลาไม่มากนัก

อยู่ ๆ วันหนึ่งเขาก็กลับมาที่บ้านเกิดด้วยชุดของคนธรรมดาสามัญ

ทุกคนที่บ้านแปลกใจและดีใจ เขาบอกว่าเขาสึกมาได้หลายวันแล้ว กลับบ้านก็เพื่อจะมาหางานทำ ตอนบวชเรียนอยู่ก็สบายดีแต่มันก็ยังร้อนใจ บอกไม่ถูกว่ารู้สึกอย่างไร รู้สึกแต่ว่าได้เวลาสมควรแล้วที่จะต้องสึกออกมาทำมาหากิน

การไปมาหาสู่ระหว่างผู้คนในจังหวัดนครราชสีมาและอำเภอตากใบก็เหมือนกับที่อื่น ๆ ทั่วไป คือ อาศัยรถรับจ้างเป็นรถประจำทางเล็ก ๆ และรถแท็กซี่ เขียม รู้สึกว่าถ้าจะกลับไปทำนาอีกก็คงจะเปลืองอีก แม้ใจอยากจะทำนา หรือถ้าเราทำนาด้วยและทำอย่างอื่นด้วยก็คงจะดี

เขามีพี่สาวคนหนึ่งมีรถรับจ้างรับส่งผู้โดยสารระหว่างตากใบกับนครราชสีมา เขาจึงได้ไปขอร้องพี่สาวให้ช่วยหัดขับรถ พี่สาวให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี ให้ทำงานเป็นคนขับรถรับส่งผู้โดยสารและควบคุมดูแลของพี่สาวคันอื่น ๆ ด้วย พี่สาวจ่ายเป็นเงินเดือนให้ แต่เงินเดือนก็ไม่แน่นอน ขณะเดียวกับที่ทำงานขับรถรับจ้างอยู่นั้นได้ไปประมูลรับขนส่งไปรษณีย์ได้เงินเดือนประจำเดือนละ 500 บาท

ในขณะที่บวชเรียนเขาได้เรียนรู้ว่าการที่จะก่อสร้างสร้างตัวให้มีอาชีพ มีหลักฐานมั่นคง จะต้องเป็นคนประหยัดและอดออม รู้จักใช้จ่ายในสิ่งที่ควรจะใช้ รู้จักการลงทุนโดยซื่อสัตย์และยุติธรรม เขาเป็นคนไม่สูบบุหรี่ ไม่ดื่มเหล้า และไม่เล่นการพนันอยู่แล้ว เขาจึงสามารถเก็บหอมรอมริบเงินทองที่ทำมาหาได้จำนวนหนึ่ง นำไปซื้อของเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ลงทุนไม่มากนัก ไปขายกับผู้ที่ต้องการได้กำไรสะสมไว้บ้าง

คนเรานั้นเมื่อทำกิจการอะไรสำเร็จด้วยตัวเองสักอย่างหนึ่ง ย่อมเกิดความรู้สึกภูมิใจในสิ่งนั้น และทำให้เกิดความคิดแจ่มใสกว้างไกลออกไปอีก เขาเป็นคนหนึ่งที่เกิดความคิดนี้ เขาคิดว่าเงินที่เขาทำและเก็บสะสมไว้ด้วยน้ำพักน้ำแรงนั้น ควรจะได้งอกเงยจากการทำอะไรได้อีก เขาคิดว่าเขาควรจะทำอะไร

เขาคิดว่าในหมู่บ้านของเขาประชาชนหันมานิยมใช้รถยนต์

และรถปิคอัพกันมาก น่าจะมีที่เติมน้ำมันไว้บริการน่าจะขายดี เขาจึงนำเงินที่สะสมไว้ไปเข้าร้านและที่ดินเปิดขายน้ำมันเป็นร้านเล็ก ๆ โดยซื้อน้ำมันมาจากร้านใหญ่ที่ละถัง (200 ลิตร) นำมาใส่ปั๊มโยก ใส่กระบอกตวงเป็นลิตรจำหน่ายให้กับลูกค้าในราคาปกติเหมือนกับร้านใหญ่ ๆ ทั่วไป

จากนราธิวาสไปตามถนนตากใบ-นราธิวาส ถ้าไปรถแท็กซี่ใช้เวลาประมาณครึ่งชั่วโมงกว่า ๆ ก่อนจะถึงตัวอำเภอตากใบ ทางซ้ายมือจะมองเห็นต้นไม้ใหญ่ร่มครึ้มขึ้นอยู่ ระหว่างริมถนนกับร้านค้าของเบ็ดเตล็ดขายของทุกอย่างทั้งเครื่องอุปโภคบริโภค ของกินของใช้จัดวางเป็นชั้น ๆ แยกของไว้เป็นสัดส่วน มีคุณสุคนธ์ จันทรงษ์ แม่บ้านวัย 34 เป็นผู้จัดการคุณสุคนธ์ เป็นคนพูดเก่ง นิสัยดี ยิ้มแย้มแจ่มใส กระฉับกระเฉงคล่องแคล่วเป็นคนมีเสน่ห์และสวยคนหนึ่งของหมู่บ้าน เป็นกำลังสำคัญในการดูแลกิจการค้าเกือบทั้งหมด ประกอบกับมีความสามารถในการพูดภาษาวยีได้อย่างคล่องแคล่ว ทำให้การค้าขายสะดวกง่าย และรวดเร็วยิ่งขึ้น เพราะชาวไทยมุสลิมในแถบนั้นเขาพูดภาษาวยีกันเป็นส่วนใหญ่

ถัดจากร้านค้าของเบ็ดเตล็ด ถ้าหันหน้าออกถนนทางซ้ายมือเป็นที่ตั้งปั๊มน้ำมัน เป็นเพิงมีแต่หลังคากันแดดกันฝน ไม่มีฝา โถงทั้ง 4 ด้าน มีถังน้ำมันขนาด 200 ลิตรอยู่หลายถัง มีรถมอเตอร์ไซด์รถปิคอัพและรถอื่น ๆ เข้ามาเติมน้ำมันกันมิได้ขาด มีเด็กหญิงวัยรุ่น และชายสองคนช่วยกันเติมน้ำมันให้ บางครั้งเด็กวิ่งจากการเติมน้ำมันยังมาช่วยขายของในร้านด้วย ส่วนทางขวามือจะเป็นโกดังเก็บและขายของจำพวกการเกษตร ด้านหลังเพิงน้ำมันช่างก่อสร้างกำลังสร้างปั๊มน้ำมันขนาดใหญ่ เมื่อสร้างเสร็จก็จะยุบเลิกปั๊มโยกอันเดิม เพราะขณะนี้ปั๊มโยกของเขาสามารถจะซื้อน้ำมันได้ที่จะเป็นคันรถได้โดยตรงจากสำนักงานใหญ่

ถ้าท่านผู้อ่านผ่านไปในปัจจุบันนี้ อาจจะไม่เห็นปั๊มโยกอันเดิม แต่อาจจะเห็นปั๊มน้ำมันขนาดใหญ่มีเครื่องจ่ายน้ำมันอัตโนมัติก็ได้

เรื่องนี้เขียนขึ้นจากเรื่องราวของคนเขียน จันทรงษ์ ที่ผู้เขียนเองได้
ไปเขียนถึงบ้านที่ตากใบ นราธิวาส เมื่อวันที่ 17 เมษายน 2527 ตอนที่
ไปพักในที่พักของคุณเทียม พบแต่ภรรยาของคุณสุคนธ์ จันทรงษ์ ข้อมูลที่
ได้มาจากการสัมภาษณ์ของคุณสุคนธ์บางส่วน และบางส่วน ได้จากการสัมภาษณ์
พี่คุณเทียมเองจากคุณสามารถ เกสวงศ์ธรรม ผู้ช่วยศึกษาธิการ จังหวัดนราธิวาส
นายตงวัน กิจสุข นักวิชาการ ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนราธิวาส
และ น.ต.พนมศรี โรงเรียนวัดใหม่ อาจารย์โรงเรียนนราสิกขาลัย

สัมภาษณ์ ธรรมศักดิ์ มีอิสระ
วิเคราะห์ สืบหาบุตร
มะเคือ เสม
เขียน มะเคือ เสม
ภาพ มะเคือ เสม

นางสาวสุวิมล ลิขิตกร
นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการ

บุญเยี่ยม

มะเดื่อ เสมา

อภิชาติ เสรณ์วิชัยกิจการ

1

ตำบลบ้านด้า เป็นตำบลเล็ก ๆ อยู่ในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ชาวตำบลนี้มีอาชีพทำไร่ เช่นเดียวกับตำบลใกล้เคียง พวกเขาทำไร่กันเกือบตลอดทั้งปีทั้งไร่ยาสูบ ไร่มันสำปะหลัง ไร่อ้อยและพืชผักอื่น ๆ

สมัยกรรยาคุหนึ่งตั้งหลักแหล่งอยู่ที่ตำบลนี้ ยึดอาชีพเช่นเดียวกับชาวบ้านอื่น ๆ ในที่ดินผืนหนึ่งที่เป็นมรดกตกทอดมาจากพ่อแม่ การปลูกยาสูบหารายได้ไม่ค่อยจะดีนัก หากปีใดได้ผลดีก็พอเลี้ยงตัวได้ ถ้าปีใดฝนแล้งไม่ตกต้องตามฤดูกาล ปีนั้นก็แทบจะไม่มีจะกิน ต้องกู้หนี้ยืมสินมาใช้ก่อน ไร่ทำผอนใช้หนี้หลังในปีต่อไป เป็นอยู่อย่างนี้มาช้านาน และก็เหมือนกับชาวบ้านทั่ว ๆ ไปในบ้านเมืองของเรา ไม่มีโอกาสจะลืมตาอ้าปากได้เลยในอาชีพนี้

สามีชื่อนิพนธ์ ส่วนภรรยาชื่อกิมฮวย สองสามีภรรยาคู่นี้ทำงานด้วยความอดทน ขยันขันแข็ง ออกจากบ้านแต่เช้าตรู่ กลับบ้านก็มืดค่ำแล้ว แต่ทั้งสองก็มีความสุข จนเกิดพยานรักขึ้นมาคนหนึ่งเป็นชีวิตที่สามในครอบครัวนี้ เป็นเด็กชายน่ารักน่าซึ้ง ทั้งสองดีใจมาก แม้จะเพิ่มภาระให้หนักมากขึ้นก็ตาม การทำอะไรก็พอเลี้ยงตัวเองเสมอมา

ต่อมากิมฮวยได้กำเนิดบุตรหญิงอีกคนหนึ่งเป็นบุตรคนที่ 3 ภายหลังจากให้กำเนิดบุตรหญิงมาคนหนึ่งแล้ว นำตาน่ารักน่าเอ็นดู พ่อแม่จึงตั้งชื่อให้ว่า บุญเยี่ยม เพราะก่อนบุญเยี่ยมจะเกิด ปีนันพืชผลในไร่ได้ผลดี

วันเวลาล่วงเลยไปเหมือนมีปีกบิน บุญเยี่ยมมีอายุ 6 ขวบ เป็นเด็กฉลาด ชุกช่น แต่สามารถที่จะช่วยแม่ได้บ้าง บุญเยี่ยมจึงเป็นที่รักของพ่อแม่และคนในละแวกนั้น บุญเยี่ยมมีเพื่อนเล่นหลายคน คนหนึ่งเป็นเพื่อนเด็กหญิงรุ่นราวคราวเดียวกันชื่อ น้ำหวาน ทุกวันเมื่อมีเวลาว่าง บุญเยี่ยมจะมาเล่นกับน้ำหวานเสมอ ทั้งสองเข้าเรียนหนังสือในโรงเรียนเดียวกันจนจบชั้น ป. 4

บุญเยี่ยมเข้าเรียนหนังสือตามเกณฑ์อายุที่จะต้องเข้าเรียนในโรงเรียนใกล้บ้านคือ โรงเรียนวัดชัยชุมพลชนะสงคราม เธอเป็นเด็กเรียนหนังสือเก่ง ตลอด 4 ปี เธอสอบได้ที่หนึ่งทั้งสองตลอด วิชาที่เธอสนใจและเรียนได้ดีมากเป็นพิเศษคือ เลขคณิตวิธี เป็นที่ภาคภูมิใจของพ่อแม่และครูเป็นอย่างมาก

ครูของบุญเยี่ยมเองก็หวังว่าบุญเยี่ยมน่าจะได้เรียนต่อ หลังจากจบ ป. 4 แล้ว นอกจากเธอจะเรียนหนังสือเก่งแล้ว งานอย่างอื่นเธอก็เก่งด้วย การบ้านการเรือน เธอสามารถช่วยแม่ได้เป็นอย่างดี แม่เองก็อยากจะให้ลูกได้เรียนสูงๆ เพื่อเป็นทางไปสู่อาชีพที่ดีกว่า ไม่ต้องมาทำไร่นาเหมือนพ่อแม่ที่ลำบากแสนเข็ญ

2

เอาอะไรกับความแน่นอนของชีวิต การดำเนินชีวิตของคนนั้นมิใช่ใครหรือพระเจ้าจะลิขิต แต่ตัวเองเป็นผู้ลิขิตต่างหาก แม้ในบางครั้งดูเหมือนมีสิ่งลึกลับมาช่วยลิขิต แต่ก็ไม่เคยมีใครพิสูจน์ได้เลย

เมื่อบุญเยี่ยมจบ ป. 4 ก่อนออกจากโรงเรียน แม้เธอจะได้รับการปรบมือดังสนั่น แต่เสียงปรบมือมิได้ช่วยให้เธอได้เรียนต่อดังที่หวัง เหมือนกับเพื่อนรักของเธอคือ น้ำหวาน เพราะระยะนั้นเป็นระยะสงครามโลกครั้งที่สอง การทำมาหากินฝืดเคืองมาก กอปรกับพ่อแม่เปลี่ยนใจ และเห็นว่าลูกผู้หญิงไม่จำเป็นต้องเรียนอะไรมาก เรียนไปก็ไม่ได้ให้ประโยชน์อะไรกับครอบครัว เมื่อมีเหย้ามีเรือนออกไปก็ต้องไปปรนนิบัติลูกผัวไม่ได้เอาวิชาที่เรียนไปใช้ประโยชน์อะไร

“ไม่ได้เรียนต่อ ก็น่าจะให้มันได้เรียนวิชาเกี่ยวกับลูกผู้หญิงไว้บ้าง” พ่อพูดกับแม่ในเย็นวันหนึ่ง แม่ก็เห็นด้วย และเห็นว่า “แม้จะให้มันเรียนตัดเย็บเสื้อผ้าเหมือนนางแค้นข้างบ้าน ดีกว่านี้มันเปิดร้านรับจ้างเย็บเสื้อผ้าอยู่ในเมือง มีรายได้ดีด้วย” แม่พูดกับคุณพ่อด้วยเสียงใส พ่อเห็นด้วยทันที

เป็นอันว่าบุญเยี่ยมไปสมัครเรียนตัดเย็บเสื้อผ้าในเมือง ซึ่งสามารถไปกลับได้เพราะบ้านแม่จะอยู่คนละตำบลก็อยู่ใกล้กับในเมืองมาก ตอนบุญเยี่ยมเรียนตัดเย็บเสื้อผ้านั้นเริ่มรุ่นสาวแล้ว อายุ 15 ปี เรียนอยู่ไม่นานก็สามารถตัดเย็บได้อย่างดี แต่ก็เรียนไปจนจบหลักสูตรแล้วจึงออกมารับจ้างตัดเย็บเสื้อผ้า รับจ้างเย็บเสื้อโหล ตอนนั้นราคาจ้างเย็บอย่างเดี๋ยวดกตัวละประมาณ 7-8 บาท

บุญเยี่ยมยึดอาชีพรับจ้างเย็บเสื้ออยู่จนถึง 20 กว่าปี ทำงานหนักมากแทบจะไม่มีเวลากลางวันและกลางคืน แม้จะเป็นสาวแล้วก็ไม่เคยสนใจชายใด เพราะภาระที่ต้องทำงานเลี้ยงดูครอบครัว แม้จะมีพี่ชาย

คนหนึ่งที่พ่อแม่ส่งให้เรียนหนังสือก็ได้ช่วยครอบครัวได้ เพราะเป็นโรคประสาทกลับเป็นภาวะที่ครอบครัวจะต้องเฝ้าระวังรักษาอีก ทำให้ชีวิตยากจนข้นแค้น ต้องทำงานหนักเพิ่มขึ้น พ่อแม่ก็เริ่มจะเจ็บป่วยอดแอตทำงานไม่ค่อยจะไหว ก็ยิ่งเพิ่มภาระให้บุญเยี่ยมอีก

ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศไทยประกาศสงครามเข้าข้างฝ่ายสัมพันธมิตร ทางราชการเกณฑ์ทหารกองหนุนเข้าประจำการ พ่อของเธอก็ถูกเกณฑ์เข้าเป็นทหารต้องไปปฏิบัติราชการที่จังหวัดชุมพร พ่อต้องจากบ้านไปถึง 2 ปี ภาระตอนนี้ก็ตกแก่เธอที่ต้องเลี้ยงดูครอบครัวทั้งหมด นั่นคือจากรายได้จากน้ำพักน้ำแรงของเธอเอง

สองปีผ่านไปรวดเร็ว จนเธอแทบจะไม่รู้สึกรู้สีกว่ามีการเปลี่ยนแปลงอะไร อยู่ๆ พ่อก็กลับมา ดูพ่อแปลกไป ซุปผอมไปมาก พ่อบอกว่า ช่วงสองปีที่พ่อไปรับใช้ชาติ ความจริงก็ไม่ใช่ลำบากลำบากอะไรมากนัก แต่พ่อห่วงครอบครัว ห่วงแม่และห่วงลูก ๆ เป็นความรู้สึกที่ทุกซอกซอกแสนสาหัส แต่เมื่อคิดถึงประเทศชาติพ่อก็กลายทุกซอกจนได้

ความทุกข์และการทำงานหนักของบุญเยี่ยมน่าจะผ่อนคลายเป็นธรรมดาไป เมื่อพ่อแม่กลับมาอยู่ร่วมกัน แต่พ่อกลับมาครั้งนี้พ่อป่วยกลับมา พ่อเป็นโรคเบาหวาน เกิดโรคแทรกซ้อนจนเป็นอัมพาต ลุกไปไหนไม่ได้ทำอะไรไม่ได้ บุญเยี่ยมจึงต้องรับภาระหนักเพิ่มขึ้นอีก ต้องเลี้ยงดูพยาบาลพ่อ และหวังจะรักษาคุณพ่อให้หายจากโรคร้าย พยายามทำงานเพิ่มขึ้นอีก พยายามหาหมอเก่ง ๆ ยาดี ๆ ไม่ว่าใครเขาจะว่าหมอเก่งที่ไหน มียาดีที่ไหน เธอก็ต้องไปเสาะหามาให้พ่อกิน ยาเงินบางหม้อราคาสมัยนั้นตั้งเจ็ดแปดร้อยบาท เธอก็หามาให้พ่อ เพื่อจะให้พ่อหาย แต่พ่อก็มีได้ทุเลาลง เธอพยาบาลพ่ออยู่ถึง 7 ปี พ่อก็ถึงแก่กรรมลง

กรรมยังไม่สิ้น เหมือนจะแกล้งเธอให้ได้รับความลำบากเสมือนจะทดสอบความอดทนของเธอ หลังจากพ่อตายไม่นาน พี่ชายก็ป่วยเป็นโรคประสาทต้องเข้าโรงพยาบาล เป็นหน้าที่ของเธออีกที่ต้องรับภาระ

ค่าใช้จ่ายรักษาพี่ชาย จนอาการบรรเทาลง แต่พี่ชายก็ช่วยอะไรเธอไม่ได้

ซ้ำยิ่งกว่านั้นสองชีวิตที่อยู่ร่วมกันตลอดมาคือแม่ได้ล้มป่วยลงอีก หลังจากที่พี่ชายออกจากโรงพยาบาลไม่นาน แม่เป็นโรคร้ายที่น่ากลัว ใคร ๆ ก็บอกว่าไม่มีทางรักษาหายได้ ได้แต่รอเวลาจากโลกนี้ไป แม่ป่วยเป็นโรคมะเร็ง เธอต้องพยายาลแม่ ทำงานหาเงินค่ารักษา ค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว เธอต้องทำงานทุกอย่างไม่มีใครช่วยเธอได้ เธออดทนเป็นยอด พยาบาลรักษาแม่อยู่นานถึง 4 ปี แม่ก็ถึงแก่กรรมลง

เธอคิดว่าหมดทุกสิ่งทุกอย่างแล้ว พ่อ แม่ พี่ชาย ต่ไปนี่เธอเหมือนอยู่ตัวคนเดียวในโลก แม้จะมีพี่สาวก็แยกครอบครัวไปแล้ว แต่เธอก็ทน ประสบการณ์ตลอดระยะเวลา 20 ปี ของการทำงานหนักต่อสู้ชีวิตด้วยแรงกาย ทำให้เธอเป็นผู้หญิงที่มีอายุเลยวัยสามสิบปี มีความกล้าหาญ มีความคิดอ่านที่สุขุมรอบคอบ เธอจะต้องต่อสู้ชีวิตต่อไป

เมื่อต้องการมีชีวิตรอดก็ต้องต่อสู้ อันเป็นสัจธรรมของชีวิตมนุษย์

3

หลังพายุฝนกระหน่ำ ท้องฟ้าแจ่มใส เธอพอมีเวลาว่างเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น จิตใจสงบเยือกเย็นขึ้น เธอได้พบกับชายคนหนึ่งที่มีชีวิตลำบากยากเข็ญมาไม่ยิ่งหย่อนกว่าเธอ เธอได้ตกลงร่วมชีวิตกับเขา แม้ว่าเขาจะมีอายุน้อยกว่าเธอหลายปี แต่ก็ไม่ได้เป็นอุปสรรคในการใช้ชีวิตร่วมกัน สามีของเธอเป็นคนมัธยัสถ์ เหล้าไม่เคยดื่ม บุหรี่ไม่สูบ ไม่ชอบออกสังคม ขยันขันแข็งในการทำงาน

ทั้งสองร่วมชีวิตกันจนมีบุตรชายพยานรัก 2 คน ซึ่งขณะนี้กำลังเล่าเรียนหนังสืออยู่ในโรงเรียนมีชื่อในกรุงเทพ ครอบครัวของเธอมิฐานะดีขึ้นอย่างรวดเร็ว จนอยู่ในขั้นผู้มีอันจะกินคนหนึ่ง มีผู้คนนับหน้าถือตา

มาขอความช่วยเหลืออยู่เสมอ จนเธอต้องออกสังคมอยู่มิได้ขาด บางครั้งทำให้เธอคิดถึงชีวิตแต่หนหลัง

สมัยเป็นเด็กไปโรงเรียนมีกระโปรงแค่สองตัว วันไหนฝนตกเปียกมอมแมมกลับบ้าน ก็ต้องซักกระโปรงตากบนสุมไก่

คิดถึงน้ำหวานเพื่อนเล่นสมัยเด็กที่เคยเล่นด้วยกันมีอะไรก็แบ่งกันกิน จนเดี๋ยวนี้น้ำหวานแต่งงานไปแล้ว มีสามีที่ดีมีลูกหลายคน มีอาชีพเป็นหลักฐาน มีฐานะดีคนหนึ่ง

คิดคำนึงถึงสมัยเห็นพ่อแม่ลำบากในการทำไร่ พ่อแม่มีความขยันอย่างยิ่งวด ก็ไม่ทำให้ความเป็นอยู่ดีขึ้น ต้องอยู่อย่างอดออม จึงมีความคิดสมัยนั้นว่าเมื่อโตขึ้นจะเลิกทำไร่เด็ดขาด ตอนนั้นก็ไม่ว่าโตขึ้นจะไปทำอะไร

เธอทำงานเย็บเสื้อผ้ามายี่สิบกว่าปี เมื่ออายุย่างเข้า 34 ปี เธอเริ่มหันมาสนใจการค้าเพชรพลอยและหินมีค่าต่าง ๆ ทั้งนี้เธอคิดว่าเมืองกาญจนบุรีของเราเป็นเมืองเพชรพลอยเมืองหนึ่ง ประกอบกับคิดว่าเป็นสิ่งที่ตลาดต้องการ ถ้าทำสำเร็จน่าจะทำเงินให้มากทีเดียว เธอจึงเลิกอาชีพเย็บเสื้อรับแต่เพียงตัดบ้างเล็กน้อย ไม่รับเสื้อโหลเขามาเย็บอีก พร้อมกันนั้นก็ช่วยกับสามีตั้งร้านขายเพชรพลอยขึ้นในเมือง เป็นตึก 2 ชั้น 2 คูหา ด้านหน้าติดถนน ด้านหลังติดแม่น้ำ บริเวณชั้นล่างรอบ ๆ ห้องเป็นตู้โชว์เพชรพลอยและหินมีค่า ตรงกลางเป็นที่รับแขก จัดไว้สะอาดสะอ้านสวยงาม ข้างฝาผนังภาพวิวของเมืองกาญจนบุรี ชั้นบนเป็นที่อยู่อาศัย ร้านนี้เธอเป็นผู้ดูแลเองทั้งหมด ส่วนอีกร้านหนึ่งเปิดขึ้นที่ถนนริมแม่น้ำแคว เพราะที่นี้มีนักท่องเที่ยวมากันมาก ร้านนี้สามีของเธอเป็นผู้ดูแล

กิจการค้าเพชรพลอยของเธอทำรายได้ให้เธอเป็นอย่างดี เมื่อมีเงินทองมากขึ้น ก็ไม่ได้ขายเพชรพลอยอย่างเดียวแล้ว เริ่มที่จะมีอาชีพรองติดตามมา เธอนำเงินที่มีอยู่ไปซื้อที่ดินที่คิดว่าทำเลดี ซื้อไว้แล้วก็ขายอีกต่อหนึ่งหรือทำหน้าที่เป็นนายหน้าขายที่ดิน เป็นอาชีพอีกส่วนหนึ่งที่

ทำให้ฐานะของเธอดีขึ้น แม้กระนั้นเธอก็ยังไม่ละอาชีพเดิมคือตัดเย็บเสื้อผ้า เธอคิดว่าอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้าของเธอเป็นอาชีพที่ทำให้เธอมีความแข็งแกร่ง เธอระลึกอยู่เสมอว่าเพราะอาชีพนี้ของเธอทำให้เธอมาสู่ชีวิตที่ดีกว่า ถ้าไม่ผ่านอาชีพนี้มาอนาคตจะเป็นอย่างปัจจุบันนี้หรือไม่ ไม่รู้ได้

เธอคิดเสมอว่าอาชีพของเธอปัจจุบันนี้ที่ก้าวหน้าไปด้วยดีนั้น เพราะเธอไม่ลืมภาวะแวดล้อม ต้องสังเกตตลาดอยู่เสมอว่า ตลาดมีความต้องการอะไรมากน้อยแค่ไหน ต้องจัดการให้ทันกับเหตุการณ์ ความนิยมของผู้บริโภค ต้องตัดสินใจด้วยความเชื่อมั่นในตนเอง อย่าพยายามทำการที่เกินขีดความสามารถของตน นั่นคือประเมินความสามารถของตนอยู่ตลอดเวลา

4

ยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไป ความคิดของคนแต่ละยุคแต่ละสมัยก็เปลี่ยนแปลงไป

สมัยนี้คนมีเงินได้รับความยกย่องนับถือ โดยไม่คำนึงถึงว่าเบื้องหลังของความร่ำรวยนั้นเกิดจากอะไร

แต่ก็มีคนไม่น้อยที่มีเงินทองขึ้นมาด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม บุคคลเหล่านี้กลับได้รับความนับถือยิ่งกว่า และความนับถือนั้นไม่มีวันเสื่อมคลาย

ปัจจุบันนี้เธอเป็นนางบุญเยี่ยม จันทศิริ มีครอบครัวที่เป็นสุขกับสามี นายอรรณ จันทศิริ กับลูกชายอีก 2 คน มีเงินซื้อบ้านในกรุงเทพมหานครให้ลูก ๆ ได้อยู่เรียนหนังสือ ส่วนเธอกับสามียังอยู่ที่กาญจนบุรีใช้ชีวิตอย่างมีหลักเกณฑ์ เธอไม่เคยลืมชีวิตยากจนมาก่อน

เธอได้รับเกียรติจากชาวจังหวัดกาญจนบุรี เป็นผู้นำคนหนึ่งของแม่บ้าน เธอบำเพ็ญชีวิตเป็นประโยชน์ต่อสังคมร่วมกับบุคคลในแวดวงราชการมาถึงสิบผู้ว่าราชการจังหวัดแล้ว

เป็นกรรมการกาชาดของจังหวัด ต้องออกไปหาเงินเพื่อบำรุงช่วยกาชาด และบำเพ็ญประโยชน์เสมอมา เธอคิดว่าจริง ๆ แล้วเธอไม่ยากจะทำ เพราะผลงานบางอย่างมันฟ้องว่าหลายคนมีความต้องการเด่นดังมากกว่าอย่างอื่น แต่เธอคิดว่าเธอทำด้วยความบริสุทธิ์ใจ คนไม่เห็น เทวดาก็คงเห็น และคงจะเป็นผลบุญกระมังที่ทำให้เธอมีความเป็นอยู่ดีขึ้น และมีความสุขสบายขึ้น

เธอให้ความเมตตาธรรมกับบุคคลทั่วไป นับเป็นคุณธรรมข้อหนึ่งในการดำเนินชีวิตของเธอ เธอมักกล่าวกับบุคคลที่อ่อนวัยกว่าเธอ และลูกหลานเสมอว่า

“จงมองคนที่สูงกว่าเรา แต่ต้องไม่ละทิ้งคนที่ด้อยกว่าเรา”

มองคนที่สูงเพื่อจะศึกษาว่าเขาดำเนินชีวิตอย่างไร จึงได้รับเกียรติ มีฐานะอันสูงส่ง

การไม่ละทิ้งคนที่ด้อยกว่า ก็เพื่อศึกษาชีวิตของเขาและช่วยเหลืออนุเคราะห์เขาเมื่อมีโอกาส

เธอคิดว่าสิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ส่งเธอให้ประสบความสำเร็จในอาชีพ และครอบครัว มีความผาสุก เพราะยึดหลักของขงจื้อ 4 ประการในการครองตน คือ

ถึงพร้อมแล้วซึ่งความขยันหมั่นเพียร

ถึงพร้อมแล้วซึ่งการรักษาทรัพย์ที่หามาได้

ถึงพร้อมแล้วซึ่งการเลี้ยงชีวิตและคบคนดีเป็นมิตร

ถึงพร้อมแล้วซึ่งความเมตตาและความปรารถนาดีต่อมวลชนที่ยากไร้

เสียงระฆังดังกังวาน ทุกคนที่มาชุมนุมเงียบสนิท ยืนนิ่งอยู่กับที่พนมมือเหนืออก ในมือที่พนมไว้มีช่อดอกไม้รูปเทียน เสียงสวดมนต์ของพระคุณเจ้าในโบสถ์เริ่มส่งเสียงก้องกังวาน เมื่อสิ้นสุดเสียงระฆัง

ผู้คนที่ประชุมกันเคลื่อนที่วนไปทางขวาของตัวโบสถ์ พร้อมกับเสียงสวดมนต์ภาวนาดังขึ้นพร้อม ๆ กัน เหมือนอะไรสักอย่างหนึ่งเคลื่อน

ตัวไปข้างหน้าพร้อมด้วยเสียงอันทรงอำนาจมดขลุ้ง

ณ ที่นี้เราได้เห็นชายผู้หนึ่งเดินนำหน้า มีเด็กนักเรียนชาย 2 คนตามหลัง มีหญิงคนหนึ่งตามหลังเด็กทั้งสองนั้น ปากก็สวดมนต์พราภวนาไปในขณะที่ก้าวเดินไปข้างหน้า ๆ

วันนี้เป็นวันวิสาขบูชา เขากำลังเวียนเทียนเพื่อระลึกถึงพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ทรงประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพานในวันนี้ พวกเขามาเพื่อระลึกถึงคำสอนอันมีพลังอำนาจ นั่นคือจงละความชั่วเสีย ประคับประคองแต่ความดีเกิด และจงทำใจให้ผ่องแผ้ว

ชายหญิงและเด็ก ทั้งสี่คือ นายอริญ และนางบุญเยี่ยม พร้อมด้วยลูกชายสองคน

เมื่อถึงวัดก็พากันไปเวียนเทียนรอบพระธาตุบังพวน
โดยพระสงฆ์และสามเณรต่างก็สวดมนต์และเวียนเทียน
ตามลำดับกัน และเมื่อเวียนเทียนเสร็จแล้วก็พากันไป
กราบพระพุทธรูปและพระบรมสารีริกธาตุที่ประดิษฐาน
ส่วนฉันท์ในพิธีเวียนเทียนก็ว่า

สัมภาษณ์ อภิชาติ เสด็จวิชัยกิจการ

มานิต กรินพงศ์

เขียน อภิชาติ เสด็จวิชัยกิจการ

มะเคื้อ เสมอ

ภาพ มานิต กรินพงศ์

กรมการทหารปืนยาว
เจ้าของบ้าน... ต.ตนา บัดตานี

โกเลียง : ผู้มีฝีมือ

มะเคือ เสมอ

ผมเดินทางไปใต้คราวนี้ไปจนสุดใต้แดนสยาม แล้วจึงวกกลับขึ้นมา
เมืองปัตตานีเมืองที่มีชาวไทยนับถือศาสนาอิสลามเป็นส่วนใหญ่ มีชาวไทย
ที่นับถือพุทธศาสนาและศาสนาอื่นอยู่บ้างเพียงเล็กน้อย

ที่ปัตตานี ผมพบกับคุณนิวัฒน์ อร่ามศรีธรรม ชายวัยกลางคน รูปร่าง
 ลำเตี้ยท่าทางกระฉับกระเฉงว่องไว เจ้าของร้านก๋วยเตี๋ยวราดหน้ามีชื่อ
 ของจังหวัดที่ตั้งอยู่ถนนพิพิธ ตำบลลานะรุ อำเภอมะนัง จังหวัดปัตตานี
 เป็นร้านขายก๋วยเตี๋ยวคั่วไก่เดียว ขายก๋วยเตี๋ยวราดหน้าอย่างเดียว เป็นที่รู้จัก
 ของคนท้องถิ่นทั่วไปว่า “ร้านโกเลี้ยง”

ผมกินได้ ถูกคำบ่มกินได้

**เวลาถูกกันเข้ามากิน ผมจะสังเกตดูว่าเขากินได้ไหม
 เหลือหรือไม่...เพื่อจะได้เอาใจไปถูกใจในภายหลัง**

ผมและคณะได้เข้าไปทักทายปราศรัยกับคุณนิวัฒน์ซึ่งรอเราอยู่ก่อนแล้ว ด้วยชุดผัดกายเตี่ยวคาดผ้ากันเปื้อนในช่วงเวลาก่อนเที่ยงวัน ซึ่งช่วงตอนเที่ยงจะเป็นตอนที่มียุคค้ามาอุดหนุนมากที่สุด คุณนิวัฒน์ได้เล่าเรื่องราวชีวิตของเขาให้พวกเราฟังภายหลังจิบน้ำส้มให้ชื่นใจ

“เมืองไทยเป็นเมืองที่กว้างใหญ่ไพศาล ผู้คนอารมณ์ดียิ้มแย้มแจ่มใส มีเมตตาต่อคนต่างถิ่นและแปลกหน้า คนไทยไม่ว่าจะมีถิ่นกำเนิด ณ ที่ใดจะเป็นเหมือนพี่น้องกัน เมื่อเติบโตใหญ่พอจะทำงานได้ บางคนก็ตระเวนไปทั่วประเทศ พบเห็นที่ใดเหมาะสมถูกใจก็จะปักหลักตั้งหลักแหล่งทำมาหากิน ณ ที่นั้น

ผมเป็นคนนครปฐม เกิดที่นครปฐม ผมเดินทางมาไกลพอดูและตั้งหลักแหล่งอยู่ที่นี้จังหวัดปัตตานี และคิดว่าจะอยู่ที่นี้ไม่ไปที่ไหนอีกแล้ว เพราะอายุก็มาก ลูกก็หลายคนลูก ๆ ทุกคนดูเหมือนไม่สนใจอาชีพของผม แต่ก็ช่วยบ้าง ทุกคนอยากเรียนเพื่อเปลี่ยนอาชีพที่แตกต่างไปจากพ่อแม่ ผมก็ไม่ว่าอะไรพวกเขาหรอก พวกลูก ๆ อาจคิดถูกก็ได้ เพราะสมัยนี้ความมีเกียรติอาจเป็นตัวแลกเงินทองได้

ผมก็เหมือนเด็กผู้ชายที่เป็นลูกเชื้อจีนทั่ว ๆ ไป แม้อยากจะเล่นก็ยังต้องช่วยพ่อแม่ทำงาน พ่อแม่ผมค้าขายผมก็ช่วยค้าขาย ผมเรียนหนังสือไม่จบชั้น ป. 4 ด้วยซ้ำ อยู่นครปฐมเข้าโรงเรียนได้ปีเดียวก็ต้องออกมาทำงาน แต่ผมก็สามารถอ่านออกและเขียนได้

ทำงานช่วยพ่อแม่มันเบื่อบ่อยและมักจะหลีกเลี่ยงงานอยู่เรื่อย พ่อและแม่จึงนำผมไปฝากให้เป็นลูกจ้างร้านอาหาร งานล้างชามครับที่ผมได้รับมอบหมายให้ทำ ก็ได้เงินจากน้ำพักน้ำแรงเป็นครั้งแรก มีความรู้สึกยังงั้นผมก็บอกไม่ถูก มันภูมิใจ ดีใจ และก็ทำให้ผมมองเห็นคุณค่าของเงินคุณค่าของการทำงาน คนเราต้องทำงานจึงจะได้เงินมา

ไม่เสียหายหรอกที่ได้ทำงานล้างชาม ทำงานหน้าที่นี้อยู่เมื่ออายุผมย่างปีที่ 12 จนย่างเข้าปีที่ 15 ผมก็ได้เลื่อนฐานะจากเด็กล้างชาม ไปทำงาน

เป็นกักร้านอาหารจีน ร้านชื่ออะไรผมก็จำไม่ได้ ขณะทำงานก็พัวพันกับญาติ เป็นกักร้านอาหารจีนสมัยนั้นได้ค่าจ้างเพียงเดือนละ 150 บาท ทำอยู่ไม่นาน ซึ่งก็โตพอโตเป็นหนุ่มมีความคิดความอ่านพอสมควร ผมก็ลาออกไม่มีสาเหตุอะไร ลาออกเฉย ๆ แล้วเดินทางไปอยู่กับญาติที่จังหวัดปัตตานี

มาอยู่ปัตตานีใหม่ ๆ เพื่อนฝูงก็ไม่มี จึงได้แต่คิดเรื่องทำมาหากิน แต่ก็ไม่รู้จะตั้งต้นอย่างไร ญาติของผมเขยขาบวตัม ก่วยเตี่ยว เป็นร้านแผงลอยอยู่ในตลาด ช่วยเขาทุกอย่างเขาจ่ายเงินเดือนให้ผมเดือนละ 300 บาท ค่ากินอยู่เป็นของญาติผม ผมเก็บเงินไว้บ้างใช้ไปบ้าง ช่วยญาติขายอยู่ 5 ปี ก็โตเป็นหนุ่มเต็มทีอายุ 20 กว่าแล้ว จึงคิดว่าน่าจะหาอาชีพทำเองจะดีกว่า

ผมจึงลาออกจากการเป็นลูกจ้างร้านญาติผม ออกมาขายเองซื้อรถเข็นเข้าคันหนึ่ง เครื่องมืออุปกรณ์การทำก่วยเตี่ยวราคาหน้สมัยนั้นลงทุนเพียง 400-500 บาท ก็ได้ครบแล้ว

เข็นรถขายก่วยเตี่ยวในตลาดได้รุ่ง ขายอยู่พักหนึ่งก็ไปเช่าหน้าร้านหรือหน้าบ้านเขาขายเพื่อตั้งเป็นที่เป็นที่ทางให้คนที่จะไปกินเขารู้ว่าอยู่ที่ไหน ดีกว่าเข็นไปเรื่อย ๆ นี่เพียงแต่เข็นออกจากบ้านไปยังที่เราเช่าไว้เท่านั้น ขายเลิกแล้วก็เข็นกลับบ้าน ขายเฉพาะกลางคืนขายได้ดีพอสมควร

ผมมองเห็นช่องทางที่จะขยายกิจการของผมจากเงินที่ทำมาหาได้

ตอนนั้นผมแต่งงานแล้ว ซึ่งก็ยังอยู่ในระยะตั้งตัวใหม่ ๆ อาจเป็นตอนที่เหนื่อยที่สุดต้องทำเองทุกอย่าง ทำไ้ได้ เรายังไม่มีทุนรอนมากนักครับ

ชีวิตของคนย่อมเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ เหมือนกระแสน้ำที่ไหลจากที่สูงลงที่ต่ำจะไม่มีวันไหลย้อนกลับ เช่นเดียวกับวันเวลาล่วงไปไม่หวนกลับคืนมาอีก ในขณะที่เวลาล่วงไปย่อมมีโอกาเสมอสำหรับคนที่หาโอกาส นี่อาจเรียกว่า “โชคชะตา” กระมัง

จากกิจการเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่ทำด้วยความอดสาหะ อดทน ขยัน และประหยัด วันหนึ่งข้างหน้าอาจเป็นเจ้าของกิจการที่ใหญ่โตเจริญก้าวหน้าได้

ผมก็เช่นเดียวกัน เมื่อเป็นลูกจ้างเขามาหลายปี ขายเองมาหลายปี จึง

คิดจะเปลี่ยนให้มันใหญ่ขึ้น ขายให้ได้มากขึ้น จึงไปแข่งตีขายเอง ก็ตีที่ขายอยู่ปัจจุบันนี้แหละครับ”

ถ้าท่านไปเที่ยวปัตตานี ร้านนี้ตั้งอยู่บนถนนพิพิธ ตำบลลานะรู อำเภอเมือง เป็นร้านकुหาเดียว ตอนเที่ยงจะเห็นลูกค้ามาเข้าคิวซื้อก้วยเดียว ราวหน้าจำนวนมาก บ้างก็คอยดูว่าโต๊ะนั่งจะว่างเมื่อไหร่ บ้างก็ซื้อห่อกลับไปกินที่บ้านหรือที่ทำงาน เป็นร้านก้วยเดียวราวหน้าที่มีชื่อของจังหวัดปัตตานี ชื่อร้าน “นารส”

“ผมก็บอกไม่ถูกว่าเพราะอะไรลูกค้ามีทั้งประชาชน พ่อค้า ข้าราชการ จึงติดใจในฝีมือผม ผมคิดแต่เพียงว่าเมื่อผมทำผมกินได้ ลูกค้าก็ยอมกินได้

อย่างไรก็ตาม ผมคลุกคลีอยู่กับการผัดก้วยเดียวราวหน้าตลอดมา มันเหมือนชีวิตจิตใจของผม เวลาผมทำผมจำสบายใจ ภูมิใจ ไม่รู้สึกเหนื่อย ยิ่งทำยิ่งสนุก ผมทำตั้งแต่ ผมตัวคนเดียว ตอนนี้มีลูก 9 คนแล้ว ยังไม่เบื่อ

ทำก้วยเดียวราวหน้าอย่างเดียว จนคนติดในรสฝีมือมากมาย เริ่มเปิดร้านตั้งแต่เวลาสิบโมงเช้า ขายจนประมาณทุ่มกว่า ๆ ก็หมด หมดทุกวันครับ เป็นเวลาหลายปีมาแล้ว

นอกจากผมจะมีเอตทัคคะในการผัดก้วยเดียวราวหน้าแล้ว แต่ผมเองก็ยังสงสัยในฝีมือผมเอง ผมไม่ค่อยได้ชิมรสฝีมือของผมหรอกครับ ผมชอบออกไปกินรสฝีมือของร้านอื่น ๆ และก็ได้รับความรู้จากร้านที่ผมไปชิมมากี่มาก ทั้งด้านรสชาติอาหาร ด้านการต้อนรับลูกค้า การเอาอกเอาใจ ความรวดเร็ว

ผมสังเกตลูกค้าของผมทุกคน โดยเฉพาะคนที่อยู่ในเมืองนี้ ผมจะรู้ว่าเขาชอบรสชาติอะไร เค็ม เปรี้ยว หวาน มากน้อยจำนวนสักเท่าไร บางคนชอบผัดมาก บางคนชอบเส้นมาก ผมจะรู้หมด

เมื่อลูกค้าเหล่านี้เข้ามานั่งในร้าน ไม่ต้องสั่งหรือทักครับ ผมจัดการให้เรียบร้อยเป็นที่พอใจทุกคน

ลูกค้าหลายคนเดือนหนึ่ง 30 วัน มากินก้วยเดียวราวหน้าของผมตั้ง

20 วัน แล้วจะไม่ให้ผมเอาใจเขาได้อย่างไร

รายการราคาของผมก็ไม่แพง ถ้าเปรียบกับปริมาณและคุณภาพ

ราดหน้ายอดผัก	14 บาท
ราดหน้าธรรมดาใหญ่	12 บาท
ราดหน้าธรรมดาเล็ก	10 บาท
ผัดแห้งธรรมดาใหญ่	14 บาท
ผัดแห้งธรรมดาเล็ก	12 บาท

ผมขายมานาน ลูกค้าก็มาก และมีหลายประเภท บางคนก็ใจร้อน ดังนั้นผมจึงต้องถือคติว่า ต้องใจเย็น ๆ เหมือนโฆษณาิตทางทีวีสมัยหนึ่งว่า จะทานอาหารให้อร่อย ๆ ต้องใจเย็น ๆ แต่ใจเย็น ๆ ของผมไม่ใช่หมายถึงลูกค้าต้องใจเย็น ๆ แต่หมายถึงตัวผมเอง ผมยึดถือตลอดมา ใครจะบ่นจะว่าก็ต้องทนนิ่งไว้ เพราะจุดหมายของเราต้องการขายของไม่ใช่ทะเลาะกับลูกค้า

ผมไม่เคยป่วยไม่เคยหยุดขาย ก็ผมลูกตั้ง 9 คน หยุดวันหนึ่งก็คงจะเสียรายได้ไปหลายสตางค์

เมื่อร้านโตขึ้น ทำคนเดียวไม่ไหวก็ต้องจ้างลูกค้า ลูกจ้างคนที่อยู่กับผมขณะนี้อยู่มาก 10 ปีแล้ว ผมสอนทุกอย่าง อยากให้เขาไปตั้งเนื้อตั้งตัวเปิดร้านของตนเอง เขาก็ไม่ไป อยู่จนกระทั่งแต่งงานมีลูกมีเมีย ผมก็ต้องปลุกบ้านให้เขาอยู่

ลูกจ้างผมจ่ายเบี้ยเลี้ยงให้วันละ 50 บาท นอกจากเงินเดือนอีก 1,000 บาทเศษ ผมไม่เคยหวงวิชา ผมสอนเขาเสมอว่า เป็นคนขายของเป็นคนขายก๋วยเตี๋ยวอย่างเรา

จะต้องใจเย็น

ซื่อสัตย์

หนักเอาเบาสู้

มีความสนใจในอาหารที่เราทำ

และต้องมีความจริงใจ เป็นกันเองกับลูกค้า

ชีวิตผัดก้วยเตี๋ยวนั้น เป็นชีวิตที่จำเจ เข้าชิ้นมากก็ต้องเตรียมเครื่องต่าง ๆ ให้ครบ

เปิดร้านมีลูกค้ามาซื้อก็ต้องอยู่หน้าเตาไฟอันร้อนระอุ ต้องยืนผัดอยู่ตลอดเวลา ใครไม่แข็งแรงอดทนจริง ๆ คงจะทนไม่ไหว

คนหลายคนเชื่อว่าความหิวทำให้อาหารทุกชนิดอร่อย คงจะเป็นความจริง แต่ความอร่อยบางอย่างอาจอยู่นอกเหนือความหิว เพราะอาหารบางอย่างบางชนิดชิมแล้วก็ยังกินลงไปได้อีก

ก้วยเตี๋ยวราดหน้าของผมอาจอยู่ในกฎเกณฑ์นี้บ้างกระมัง

ผมจัดร้านผัดก้วยเตี๋ยวของผมธรรมดา ๆ ห้องแถวถึงคูหาเตี้ยด้านหน้าแบ่งเป็นทางเดินลูกค้าเข้าไปในร้าน อีกด้านหนึ่งตั้งตู้ใส่เส้นก้วยเตี๋ยว ผักคะน้า ถัสดมาเป็นเตาแก๊ส กะทะใบโต ข้างหน้าเป็นเตาเตอร่ววางกะละมังใส่น้ำหมู ปลาลวก เห็ดนางรม และเครื่องปรุงอื่น ๆ

ผมยืนอยู่หน้าเตาเพียงแค่นิ้วมือหยิบเท่าได้ ไม่ต้องก้มเดิน ผมก็สามารถหยิบเครื่องใช้เหล่านั้นได้ครบถ้วน เป็นการจัดให้เปลืองแรงผมน้อยที่สุด

ชีวิตของผมไม่ใช่เรื่องตื่นเต้นอะไรหรอกเป็นชีวิตของคนธรรมดาที่โชคดียังก้วยเตี๋ยวราดหน้าเพียงอย่างเดียวก็ทำให้ลูกค้าติดใจได้

ผมภูมิใจมากในชีวิตการงานของผมไม่ใช่ผมมีลูก 9 คนหรอกครับ

แต่ผมได้รับเกียรติจากผู้ว่าราชการจังหวัดให้ผมไปผัดก้วยเตี๋ยวที่พระที่นั่งทักษิณราชนิเวศ จังหวัดนครราชสีมา 3-4 ครั้ง ครั้งสุดท้ายดูเหมือนจะเป็นปี 2524

นี่คือชีวิตของผม ใคร ๆ ที่นี้ถ้าบอกชื่อผมจริง ๆ มีคนรู้จักไม่กี่คน

ถ้าบอกเขาว่า ร้านโกเลียง ใคร ๆ ก็รู้จัก

เวลาว่างเลยไปเก็บบึงเที่ยงวัน โกเลียงเล่าชีวิตให้เราฟังจบกับบอกเราว่า "ผมขอตัวจะไปผัดก้วยเตี๋ยวให้อาจารย์ลองรับประทานดู"

หายไปกับหนึ่ง เด็ก ๆ เข้าใจว่าเป็นลูกโกเลียงยกก้วยเตี๋ยวมาให้เรา

4 ขามใหญ่ ๆ มีทั้งกุ้ง หมู ปลาหมึก และเห็ดนางรม

“อ่อยจริง ๆ ครับ” ผมกินจนหมดและก็อิ่มพอดี

หลังจากนั้นลูกค้าทยอยกันมาเข้าร้าน บางคนก็ยืนรออยู่หน้าร้าน
โกเลี้ยงเองก็ผัดก๋วยเตี๋ยวอยู่หน้าเตาด้วยชุดสะอาดคาดผ้ากันเปื้อน ส่งยิ้ม
ให้ลูกค้าตลอดเวลา

รอยยิ้มของเขาคงเป็นเสน่ห์การขายอีกอย่างหนึ่งอย่างแน่นอน

เราจากโกเลี้ยงมาด้วยความอิ่มอกอิ่มใจและอิ่มท้อง และอดจะภูมิใจ
ในความสำเร็จของบุรุษหนุ่มวัยกลางคน ที่มีลูก 9 คนไม่ได้ ท่านจะพบ
เขาได้ที่ร้าน “นารส” หรือร้านโกเลี้ยง จังหวัดปัตตานี แล้วท่านจะไม่
ผิดหวังครับ

สัมภาษณ์ วิเคราะห์ สืบหาบุตร

ธรรมศักดิ์ มีอิสระ

มะเคือ เสมอ

เขียน มะเคือ เสมอ

ภาพ มะเคือ เสมอ

แรงใจ

ธรรมศักดิ์ มีอิสระ

ยุพดี พุทฺธรัตน์ เป็นชาวตรังโดยกำเนิด เธอเกิดและเรียนหนังสือ
อยู่ที่นี้ สมัยยังสาว เธอเป็นคนสวย ผิวขาวเหมือนสาวพม่า นัยน์ตาเหมือน
สาวแขก แม้ว่าเธอจะมีครอบครัว และมีอายุได้ 36 ปีแล้วก็ตาม แต่ยังคง
อ่อนกว่าวัยอยู่มาก

เธอเป็นคนใจเย็น กระตือรือร้น ข่างผิวน พูดจาไพเราะเหมาะกับงาน
ที่เธอทำอยู่

เธอเป็นเจ้าของกิจการร้านเสริมสวย “แฟน” และเจ้าของโรงเรียน
เสริมสวย “สมฤดี” แห่งจังหวัดตรัง ผลงานของเธอเป็นที่รู้จักกันดี
ร้านเสริมสวยของเธอจะมีลูกค้ามาเสริมสวยอยู่เสมอมิได้ขาด ลูกค้ามา
ครั้งหนึ่งแล้วก็มักจะมาอีก หลายคนติดใจในฝีมือการบริการและการเอาอก
เอาใจจนกลายเป็นลูกค้าประจำไปโดยปริยาย ทั้งนี้คงเป็นเพราะเธอมี
คุณธรรมประจำใจในการทำงาน ด้วยการถือหลักคุณธรรม ความซื่อสัตย์
สุจริตต่อลูกค้าและต่อชนทุกชั้น เธอเตือนสติตนเองอยู่เสมอว่า “เมื่อเรา
ทำดีต่อเขา เขาย่อมทำดีต่อเรา”

นอกจากเธอจะมีคุณธรรมประจำใจแล้ว ยุพดียังมีปรัชญาในการทำงาน ซึ่งได้ปฏิบัติมาตลอดนั่นคือ

ขยัน อดทน มานะพยายามไม่ท้อถอย

บริการดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีความจริงใจต่องานที่ทำอยู่

มีความซื่อสัตย์และพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความก้าวหน้าในวิชาชีพ ของตนอยู่เสมอ

มีความคิดริเริ่ม และคิดการณ์ไกล ตามให้ทันกับยุคสมัยของสังคม

เธอให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับอาชีพเสริมสวยว่า ผู้ที่จะประกอบอาชีพนี้ ทุกคน ควรจะต้องปรับปรุงบุคลิกภาพ ฝีมือและความสามารถต้องเป็นที่ มั่นใจให้ลูกค้าเชื่อถือ

การทำงานอะไรก็ตามจะประสบความสำเร็จได้จะต้องอาศัยความ อดทนเป็นหลัก ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะต่อให้เก่งกาจปราดเปรื่องสักแค่ไหน ถ้าขาดความอดทนจะทำอะไรก็ไม่สำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นลูกจ้าง นายจ้าง หรือแม้แต่กับครอบครัวของคุณก็ตาม

คนเราเมื่อเลือกเกิดเองไม่ได้ การทำงานบางทีก็เลือกเองไม่ได้ แต่ถ้า เรามีความตั้งใจจริงต่องานที่ทำอยู่ก็จะประสบความสำเร็จได้เช่นกัน แต่จะ ช้าหรือเร็วย่อมต้องอาศัยเวลาเป็นตัวบ่งชี้ เพราะเวลาเป็นเครื่องพิสูจน์ที่ จะแสดงให้เห็นว่า “ค่าของคน อยู่ที่ผลของงาน”

เธอภูมิใจในความสำเร็จของเธอ เพราะอาชีพเสริมสวย....แต่งหน้า แต่งตา แต่งเล็บทำผม นวดตัวนวดหน้า แต่งเติมเสริมความงามไปทั่ว เริ่มตั้งแต่ศีรษะไปจนจรดเท้า ทำให้เธอลืมตาอ้าปากได้อย่างเต็มภาคภูมิ เธอมีเคยลืมตัวหรือแสดงอาการโอ้อวด เพราะเธอนึกอยู่เสมอว่าอดีตนั้น เธอเคยสัมผัสกับความยากลำบากทั้งทางร่างกายและจิตใจมาอย่างไรในบางครั้ง เธอนึกถึงอนาคต....

เธอมีความมุ่งมั่นและมั่นใจว่า งานจะต้องขยายและเจริญก้าวหน้าต่อไป เธอกำลังสนุกและมีความสุขอยู่กับงาน นอกจากงานเสริมสวยความงาม

ที่เธอทำอยู่ประจำทุกวันแล้วเธอตั้งใจว่าจะขยายงานด้านเสริมสวยให้ครอบคลุมไปถึงด้านตัดเย็บเสื้อผ้าสตรีและจะเปิดจำหน่ายอุปกรณ์การเสริมสวยอีกด้วย

แต่ในบางครั้งเมื่อเธอนึกถึงอดีต อดีตที่แสนจะขมขื่น อดีตที่ต้องดิ้นรนต่อสู้ชีวิตมาด้วยความทรหดอดทน อดีตที่เหมือนความฝัน มันเป็นเสมือนภาพลวงตาที่ทำให้เธอต้องคิดคำนึง....

เมื่อครั้งที่เธออายุประมาณ 10 ขวบ เรียนอยู่ชั้น ป.4 มารดาถึงแก่กรรม บิดาต้องเดินทางไปทำงานต่างจังหวัด จึงนำเธอกับพี่สาวไปฝากไว้กับคุณย่า ซึ่งแก่ชรามากเป็นผู้เลี้ยง

อนาคตการเรียนของเธอน่าจะสิ้นสุดลง แต่เธอก็โชคดี โดยมีหลวงพ่อกุศลเจ้าอาวาสวัดกุฎยารามอุปการะส่งเสียให้เล่าเรียนในชั้นมัธยม ที่โรงเรียนทักษิณวิทยา เมื่อท่านลาสิกขาบทออกไปเป็นฆราวาส จึงขาดผู้อุปการะส่งเสีย ทำให้เกิดความท้อถอย และไม่อยากจะเรียน

กิจวัตรประจำวันก่อนไปโรงเรียน ทุก ๆ วันเธอจะต้องช่วยพี่สาวทำงาน "ตัดยาง" ก่อนแล้วจึงไปโรงเรียน เนื่องจากฐานะยากจน ค่าอาหารกลางวันก็ไม่มี ค่ารถก็ไม่มี บางวันจึงต้องเดินเท้าเปล่าจากบ้านในสวนไปโรงเรียน ซึ่งเป็นระยะทางไกลหลายกิโลเมตร เธอคิดจะลาออกจากโรงเรียนก็หลายหน เมื่อครูใหญ่ของโรงเรียนได้ทราบชีวิตความเป็นอยู่จึงเกิดความสงสารและได้ให้ความอุปการะช่วยเหลือให้เรียนต่อโดยไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน ในบางครั้งท่านจะให้ค่าขนมและค่าอาหารกลางวันอีกด้วย เธอจึงได้อดทนกัดฟันเล่าเรียนต่อมาจนจบชั้น ม. 3 เมื่อปี พ.ศ. 2503

หลังจากจบชั้น ม. 3 แล้ว เธอไม่เคยคิดเลยว่าจะต้องมาเป็นช่างเสริมสวย เพราะใจรักทางวาดเขียน อยากเป็นนางพยาบาล และอยากเรียนต่อ

เธออยากเรียนต่อวิชาพยาบาล แต่ขาดผู้อุปการะ ครูใหญ่โรงเรียนทักษิณวิทยาลาออกไปประกอบอาชีพอื่น ไม่มีผู้อุปการะส่งเสียให้เล่าเรียนต่อ จึงออกมาทำงานเป็นลูกจ้าง

เริ่มแรก เธอเป็นลูกจ้างร้านขายน้ำแข็ง ได้รับเงินเดือน ๆ ละ 150 บาท ทำงานเก็บเงินได้ประมาณ 1 ปี ก็ได้ความคิดว่า เราน่าจะมีอาชีพอะไรติดตัวสักอย่าง ขณะนั้นเธอนึกได้แต่อาชีพเสริมสวยเพียงอย่างเดียว จึงไปสมัครเรียนเสริมสวยในตัวจังหวัด ทั้งนี้เพราะได้พิจารณาเห็นว่า....

“อาชีพเสริมสวยนี้ มีความผูกพันเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของผู้คน เป็นอาชีพที่ลงทุนน้อย แต่สามารถหาเงินได้รวดเร็ว และสามารถเรียนรู้หมดหลักสูตรได้ในระยะเวลาอันสั้น เรียนจบแล้วจะไปเป็นลูกจ้างตามร้าน หรือจะเปิดบริการอยู่กับบ้านของเราเองก็ได้”

ชีวิตก็คือชีวิต ไม่เคยหยุดนิ่ง การเรียนเสริมสวยของเธอเริ่มมีปัญหา เงินทองที่เธอพยายามเก็บหอมรอมริบมาได้เริ่มหมด จะว่าพรหมลิขิตชักนำให้เป็นไปก็คงจะได้ เธอโชคดีได้รู้จักกับผู้ชายคนหนึ่ง ซึ่งเป็นที่รักและไว้วางใจมาก จึงได้เล่าเรื่องราวและปัญหาครอบครัวให้เขาฟัง เขาจึงสงเสียให้เรียนจนจบ และส่งมาเรียนต่อที่กรุงเทพฯ อีกด้วย และเมื่อเรียนสำเร็จแล้ว ก็ได้แต่งงานกัน

ชีวิตการแต่งงานก็มีทั้งทุกข์และสุข แต่งงานได้ประมาณ 1 ปี ฐานะความเป็นอยู่ก็ไม่ดีขึ้น จึงคิดว่าน่าจะประกอบอาชีพตามที่เล่าเรียนมา และได้เริ่มประกอบอาชีพเสริมสวยเมื่อปี พ.ศ. 2508 ขณะอายุได้ 18 ปี มีรายได้ขณะนั้นประมาณเดือนละ 3,000 บาท ร้านตั้งอยู่ในค่ายทหารอิงคยุทธ จังหวัดปัตตานี ต่อมาได้ย้ายติดตามสามีมาอยู่ที่จังหวัดตรังและเปิดร้านเสริมสวยเล็ก ๆ พอมีทุนรอนมากขึ้นจึงมาเปิดร้านใหญ่ในตัวจังหวัด ชื่อว่าร้านเสริมสวย “แฟน” ตั้งอยู่บนถนนวิเศษกุล

สรุปชีวิตที่ว่า “ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น” เห็นที่จะใช้ได้ดีตลอดกาล

ด้วยความมานะพยายาม ขยันอดทน ประหยัด ซื่อสัตย์ และมีความจริงใจ ประกอบกับบริการดีและมีมนุษยสัมพันธ์ดี กิจการร้านเสริมสวย

จึงเจริญรุ่งเรือง มีรายได้เพิ่มสูงขึ้นไปเรื่อย ๆ เป็นลำดับ จนกระทั่งเมื่อปี พ.ศ. 2520 ขณะนั้นอายุ 29 ปี ซึ่งจะถือว่าประสบความสำเร็จในอาชีพนี้ก็ได้ เพราะมีรายได้ดี เฉลี่ยถึงเดือนละ 20,000 บาท

กิจการร้านเสริมสวยของเธอดำเนินไปด้วยดี แต่ก็ขาดช่วงลูกมือ ความคิดที่จะผลิตช่างไว้ช่วยเหลืองานภายในร้านจึงเกิดขึ้น

ในปี พ.ศ. 2525 จึงได้ขออนุญาตกระทรวงศึกษาธิการเปิดโรงเรียนเสริมสวยขึ้นใช้ชื่อว่า โรงเรียนเสริมสวย “สมฤดี” ปัจจุบันมีผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันแห่งนี้ไปแล้วทั้งสิ้นประมาณ 150 คน

นี่คืออดีตของเธอ อดีตที่ลิขิตเสริมแต่งชีวิตของเธอให้เป็นคนเก่ง มีความภาคภูมิใจในอันที่จะสร้างฐานะของตนเองให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง เพื่อจะได้ช่วยเหลือผู้อื่นต่อไป

การตั้งโรงเรียนเสริมสวยของเธอ ก็เป็นส่วนหนึ่งในความคิดที่จะสนับสนุนให้ลูกผู้หญิงที่ไม่มียานพาหนะ หันมาประกอบอาชีพนี้ โดยเฉพาะจะช่วยลูกผู้หญิงชาวใต้ที่ต้องการจะเล่าเรียนด้านนี้ ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง ๆ เข้ามาเรียนในเมืองหลวง ซึ่งมีแต่ภัยอันตรายร้อยแปด....

ทั้งหมดนี้เป็นเรื่องราวของเธอ ยุพดี พหลรัตน์ เจ้าของร้านเสริมสวย “แพน” และเจ้าของกิจการโรงเรียนเสริมสวย “สมฤดี” แห่งจังหวัดตรัง ผู้ทำงานด้วยแรงใจ ทำงานตามอุดมคติ สนุกอยู่กับงาน และมีอิสระเสรี....

สัมภาษณ์ ธรรมศักดิ์ มื้อสระ

วิเคราะห์ สืบหาบุตร

เขียน ธรรมศักดิ์ มื้อสระ

ช่วง ป. 7

สมอง จันทรมานิตย์

มือขวาจับคันไถ มือซ้ายคอยกระตุกเชือกที่รั้งสายสะพานเจ้าต้องอยู่
บางครั้งเชือกเส้นเดียวกันนั้นก็ถูกตวัดให้สะบัดกระแทกผิวอันหยาบหนา
และดำขลับของเจ้าต้อง ยามใดที่เจ้าต้องแฉะเลอะเล็มหญ้าหน้าฝนที่ขึ้น
เขียวจีในขณะที่ลากคันไถอยู่ เสียงเชือกจะกระแทกผิวของเจ้าต้องพร้อม ๆ
กับเสียงของผู้บังคับคันไถ “ไปเหี้ยไป” ๆ สลับกับเสียงของเท้าควายและ
เท้าคนที่ย่ำลงในน้ำดัง โครม ๆ ตั้งแต่ตีห้าครึ่งจนถึงเก้าโมงเช้าก็ยังได้ยินเสียง
นั้นอยู่ เสียงนี้จะสิ้นสุดเมื่อเวลาอาหารเข้ามาถึง ซึ่งบอกไม่ได้ว่ากี่โมง
อาจจะแปดโมงครึ่ง หรือสิบโมงก็ได้

วงศ์ เป็นชื่อที่ใครต่อใครรู้จักดี เขาเป็นเด็กหนุ่มที่เอางานเอการ ขยันขันแข็ง ช่วยพ่อทำนามาตั้งแต่เรียนจบชั้นประถมปีที่เจ็ด บ่อยครั้งที่วงศ์ตั้งคำถามกับพ่อว่า “ทำไมพ่อจึงไม่ให้ผมเรียนหนังสือต่อเหมือนอย่างพี่ ๆ น้อง ๆ คนอื่น” ถ้าวงศ์เรียนเสียแล้วจะมีใครช่วยพ่อทำนาเล่า” นี่คือคำตอบที่ได้รับจากพ่อทุกครั้งที่ตั้งคำถามนี้

วงศ์บางครั้งแอบน้อยใจในวาสนของตัวเอง ทำไมพี่อีกสองคน น้องอีกตั้งสามคน พ่อไม่ขอให้เขาเหล่านั้นมาช่วยพ่อทำนาเลยทำไมต้องเป็นเขาคนเดียวเขาคิดน้อยใจจนบางครั้งคิดจะหนีไปให้พ้น ๆ กับสภาพหลังสู้ฟ้า หน้าสู้ดินเช่นนี้เสียที แต่ครั้งใดที่คิดเช่นนั้น วงศ์ก็เหลือบมองดูพ่อ และก็ต้องเลิกล้มความคิดนี้โดยทันที เพราะสงสารพ่อจนไม่กล้าคิดต่อไป

ขณะที่วงศ์อายุไม่ถึงยี่สิบปีนั้น ครอบครัวของวงศ์อยู่ในสภาพขัดสน ขนาดหนัก วงศ์เป็นลูกคนที่สาม มีพี่ชายสองคน มีน้องชายอีกหนึ่งคน และน้องสาวอีกสองคน รวมเป็นหกคน ทุกคนกำลังเรียนหนังสืออยู่ในระดับต่าง ๆ กัน ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา จนถึงมหาวิทยาลัย

เดียวคำเทอมพี่ เดียวคำหนังสือน้อง เดียวคำ.....บางครั้งประดังมาจนพ่อและวงศ์รับแทบไม่ไหว แต่ที่พี่ของพ่อตอนนั้นคือ เจ้าแกโรงสี “เกี่ยวข้าวแล้วผมจึงจะเอามาตวงให้เจ้าแกนะครับ” เป็นประโยคที่พ่อใช้บ่อยที่สุด

ข้าวในนา ส่วนหนึ่งเป็นค่าเช่า ส่วนหนึ่งเป็นของเจ้าแกโรงสีตั้งแต่ยังเป็นต้นกล้า เหลือไว้กินกับขายเพียงนิดหน่อย

เหตุการณ์แบบนี้เกิดขึ้นปีแล้วปีเล่า พ่อกับวงศ์กัดฟันอดทนเพื่อหวังเห็นอนาคตอันรุ่งเรืองของพี่ ๆ และน้อง ๆ ทุกคน

ในที่สุดวัยอันสมควรมีครอบครัวก็มาถึง วงศ์แต่งงานในปี พ.ศ. 2518 กับสาวหมู่บ้านใกล้เคียงกัน

ชีวิตแต่งงานไม่มีอะไรขึ้นในแง่ของสภาวะทางเศรษฐกิจ ด้วยอุปนิสัยที่ยืนยันแข็ง หนักเอาเบาสู้ของเขาทำให้เขาคิดว่า ช่วงเวลาว่างหลังจาก

ปักดำแล้วไม่น่าจะปล่อยเวลาให้หมดไปโดยไร้ประโยชน์เลย น่าจะลองหาอะไรทำเพื่อให้มีรายได้ขึ้นมาบ้างแทนการดักไซ ทอดแห หาปลาไปวัน ๆ

ในที่สุดเขาก็หางานได้ โดยการไปรับจ้างเป็นช่างไม้ฝึกหัดในการสร้างอาคารรอบ ๆ สนามบินในตัวจังหวัดลพบุรี รายได้วันหนึ่ง ๆ 40 - 50 บาท เขาก็มีเงินจำนวนนี้เป็นล้นพ้น เมื่อเทียบกับการอยู่บ้านหาปลาซึ่งไม่ได้เงินเลย

จากคุณสมบัติพิเศษที่ธรรมชาติมอบให้มาทางด้านช่างทุกชนิด วงศ์ทำงานนี้ได้ดีหลังจากเป็นคนงานฝึกหัดอยู่ได้ไม่นาน แต่เป็นที่น่าเสียดาย งานมีจำนวนจำกัดเหลือเกิน วงศ์ทำงานช่างไม้ได้ไม่นานก็ไม่มียานให้เขาทำอีก

จะอย่างไรก็ดีในเมื่ออีกตั้งสองเดือนกว่า ๆ ข้าวจึงจะถึงฤดูเก็บเกี่ยว เคยมีรายได้แล้วเมื่อถึงคราวรายได้ขาดไปทำให้เขาใจหาย เสียหายเวลาที่ทิ้งอยู่เปล่า ๆ

คราวนี้เขาออกตระเวนไปที่ตัวอำเภอ สังเกตเห็นว่าส่วนใหญ่ร้านค้าในละแวกนั้นมีเครื่องกลการเกษตรมากมาย บ้างก็เป็นร้านขายสำเร็จรูป บ้างก็รับจ้างต่ออุปกรณ์ประกอบรถไถนา เช่น ต่อพานไถนา ต่อเทรลเลอร์ที่ใช้สำหรับพ่วงท้ายรถไถ หรือต่อจอบหมุนเป็นต้น เขามองช่างเหล่านั้นที่กำลังสาละวนอยู่กับการต่อเครื่องกลการเกษตรหลายหลากชนิดอย่างพินิจพิจารณา หลายครั้งหลายหน พลังก็คิดในใจว่า งานแบบนี้ไม่น่าจะเกินความสามารถของเขาเลย เขาตัดสินใจขอทำงานเป็นช่างฝึกหัดที่ร้านต่อเครื่องกลการเกษตรร้านหนึ่งทันที และเจ้าของร้านก็รับไว้ด้วยความเต็มใจ ในอัตราค่าจ้างเพียงวันละ 20 บาท แม้จะได้ค่าแรงเพียงน้อยนิด วงศ์ก็ไม่เคยปรินึกสูททนทำงานเป็นช่างฝึกหัดไปเรื่อย ๆ เขาถือว่าเป็นโอกาสอันดีในการเรียนรู้ที่ไม่ต้องเสียเงินเลย ในทางตรงข้ามเขากลับได้เงินมาใช้อีก จนในที่สุดด้วยความสามารถของเขา นายจ้างเห็นฝีมือ และความ

ตั้งใจจริงในการทำงานถึงกับ มอบความไว้วางใจให้รับงานจากลูกค้าด้วยตัวเอง เขาคิดคำนวณทุกอย่างด้วยตัวเองเคียงคู่กับนายจ้าง

เรื่องการต่อเครื่องกลการเกษตรขณะนี้เขารู้ และเข้าใจทุกแง่มุมหมดแล้ว บางครั้งเป็นงานใหม่ แต่ใกล้เคียงหรือคล้ายคลึงกันแต่ไม่เคยทำมาก่อน เขาก็ใช้วิจารณ์งานของเขาตัดสินใจทำเอง ด้วยความเชื่อมั่นทุกครั้ง และประสบความสำเร็จทุกครั้งไป สิ่งเหล่านี้จึงเป็นแรงเสริมผลักดันให้เขาคิดต่อไปว่า หากจะขยายขยายไปดำเนินการด้วยตัวเองบ้างจะเป็นอย่างไร ก็ควรลองดู ทุกสิ่งทุกอย่างต้องมีการเสี่ยงทั้งนั้น เพราะเขาเห็นว่าปัจจุบันนี้ที่หมู่บ้านของเขาหันมาใช้เครื่องมือการเกษตรแทนวัวควายกันมากขึ้น และแล้ววันหนึ่งเขาก็บอกความในใจอันนี้ให้นายจ้างทราบถึงความเสียหายและเสียใจให้กับนายจ้างจนเห็นได้ชัด แต่นายจ้างก็ดีใจหาย แม้จะเสียหายช่างฝีมือดีไปคนหนึ่งก็ต้องยอม เพราะดูจะเป็นการเห็นแก่ตัวเกินไปที่จะห่วงหวงเหี่ยวความเจริญก้าวหน้าของคนอื่นไว้เพื่อตนเอง ในที่สุดก็ขายเครื่องเชื่อมไฟฟ้าเก่า ๆ ให้เขาไปเครื่องหนึ่งเพื่อไปทดลองงาน

เมื่อได้เครื่องเชื่อมไฟฟ้ามาเป็นกรรมสิทธิ์อยู่ในครอบครองของเขาแล้ว งานแรก ๆ ที่เริ่มทำได้แก่ เชื่อมตะเกียบจักรยาน เชื่อมเครื่องมือการเกษตรเล็ก ๆ น้อย ๆ แม้กระทั่งปะยางรถจักรยานธรรมดา จนกระทั่งปะยางรถจักรยานยนต์ ซ่อมเครื่องสูบน้ำ ซ่อมรถไถนา งานอะไรแบบไหนเขาไม่เคยรังเกียจ และคิดในราคาอิตรายอมเยา ลูกค้าเองก็ถูกใจในแง่ที่ว่าไม่ต้องเสียค่ารถแบกของไปเชื่อมเครื่องมือที่ซำรุดเพียงเล็กน้อยถึงตัวอาภอหน้าซำรกา ยังถูกอีกด้วย อรรถาัยของช่างวิกิโอบอ้อมอารี เห็นใจคนทุกข์ยากด้วยกัน บางครั้งสงสารไม่คิดเงินเลยก็มี สิ่งเหล่านี้เองที่ทำให้ใครต่อใครคิดถึงเขา ใญายามที่เครื่องมือเกิดการซำรุดเสียหาย

งานของเขาเริ่มขยายขยาย จากงานเล็ก ๆ น้อย ๆ ไปจนกระทั่งจับงานใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ ความจริงงานใหญ่ที่เขาทำให้ประจักษ์แก่สายตาของคนทั่วไปครั้งแรกเป็นเรื่องบังเอิญมากกว่า ด้วยเหตุที่ว่าก่อนฤดูทำนาใน

ปี 2521 นั้นเองนำชายชื่อรติไธนามาคันหนึ่ง แต่ยังไม่ได้อื้อฉวนมาด้วย เพราะไม่ต้องการเสียเงินมาก วงศ์อาสาทันทีขอให้ซื้ออุปกรณ์ทุกอย่างให้เท่านั้นเป็นพอ เขาใช้เวลาทำงานชิ้นแรกของเขาถึง สอง-สามวันงานจึงสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ทุกคนยอมรับผลงานของเขาในความคงทน มีประสิทธิภาพ และราคาถูกกว่าไปซื้อที่อำเภอเป็นไหน ๆ และแล้วปากต่อปากไปเรื่อย ๆ ต่อจากนั้นมา วงศ์ก็เริ่มมีงานชิ้นใหม่ ๆ มาเรื่อย ๆ งานแต่ละชิ้น เขาคิดค่าแรงและค่าอุปกรณ์ไม่แพงนัก แม้จะเหนื่อยสักเพียงไร เมื่อคิดรวมจริง ๆ แล้ว เดือนหนึ่งอาจจะมียาได้เพิ่มขึ้นมาเพียงเดือนละพันกว่าบาท ถึงสองพันบาท แต่ถึงกระนั้นก็ตาม เขาก็ภาคภูมิใจในฝีมือและผลงานของเขา และคิดว่าถ้าไม่ทำอะไรเลย เขาจะไม่มีโอกาสมีเงินจำนวนนี้เพิ่มขึ้นมาเลยมิใช่หรือ

ชื่อเสียงค่อย ๆ กระจายไปเรื่อย ๆ จากใกล้ไปไกลซื้อที่เขยเรียกธรรมดา ๆ ว่า “วงศ์” ก็กลายเป็น “ช่างวงศ์” โดยอัตโนมัติ อันเนื่องมาจากเวลาไปซื้อของหรืออุปกรณ์ ที่ตลาดเจ้าของร้านที่คุ้นเคยมักจะถามอยู่เสมอ ๆ ว่า “วันนี้ช่างจะเอาอะไรล่ะ” หรือไม่ก็มาบ้านเองงานมาให้ทำพอไม่เห็นก็ถาม “ช่างไปไหนล่ะ” ชื่อ “ช่างวงศ์” จึงติดปากชาวบ้านอย่างไม่มีทางหลีกเลี่ยง

น่าแปลกใจในบางครั้งที่มีลูกค้าจากที่ไกล ๆ มาติดต่อให้ทำเทรลเลอร์รติไธ ผานไธนาบ้าง ลูกค้าเหล่านี้อยู่ห่างไปไกลไม่น้อยกว่า 100 กิโลเมตร เรียกว่าข้ามอำเภอก็ได้

จุดนี้เองที่ทำให้ใครต่อใครสงสัยว่าทำไมชื่อเสียงถึงได้ไปไกลขนาดนั้น ช่างวงศ์มักจะบอกเคล็ดลับในการจูงใจลูกค้าว่าอยู่ที่อัยยาศัยใจคอ และเป็นกันเองเห็นอกเห็นใจลูกค้า ช่วยเหลือเกื้อกูลเขาทุกวิถีทางที่จะทำได้ เช่น ขณะที่เขาเองงานมาทำ บ้านเขาอยู่ไกลถึงเวลากินข้าวเขาก็เลี้ยงข้าวเขาด้วย คิดราคาก็ไม่แพงและก็ทำทนทานกว่าตลาดด้วย เมื่อญาติคนแรกมาทำ ก็

บอกกันต่อ ๆ ไปไม่ต้องใช้วิธีประชาสัมพันธ์ด้วยใบปลิว หรือโฆษณาใด ๆ เลย อีกอย่างหนึ่งที่จะขาดเสียมิได้คือ การตรงต่อเวลา ช่วงว่างบ้างครั้งทำงานหนักมากกลางวันขลุกอยู่กับงานทั้งวัน ยังต่อกลางคืนอีกถึงสี่ทุ่มห้าทุ่มเป็นอย่างต่ำ แถมตอนเช้ายังตื่นตีสี่ตีห้าอีกเพื่อให้งานเสร็จทันเวลานัด และก็เป็นอย่างนี้บ่อยครั้ง จนบางครั้งแทบไม่เป็นอันกินอันนอน โดยมากงานจะชุกไม่ก่อนก็หลังฤดูทำนา เพราะประการแรก ทุกคนจะเตรียมซ่อมแซมเครื่องมือก่อนที่จะลงมือทำนา พอทำไปเครื่องถูกใช้งานหนักสมบุกสมบันย่ำน้ำลุยโคลนพอนาเสร็จ เครื่องมักจะเสียพอดี ถึงตอนนี้ ก็ต้องซ่อมกันใหม่ ที่กล่าวมานี้รวมทั้งอุปกรณ์ในการทำนาของช่วงว่างด้วย ฤดูการทำนาจึงเป็นช่วงที่ช่วงว่างเหนื่อยที่สุด ไหนจะทำนาของตัวเองไป ด้วย ไหนจะซ่อมเครื่องในกรณีที่เกิดเครื่องของใครเสียกลางครั้น ถึงแม้จะไม่ชุกเท่าก่อนและหลังฤดูทำนาก็ตาม

ถึงงานจะหนักหนาสักเพียงใด ช่วงว่าง ก็บากบ้นทำเพื่อหาเลี้ยงครอบครัวที่มีภรรยาและลูกสองคนที่ยังเล็กอยู่ นอกจากนั้นก็มีพ่อ แม่ และยายที่แก่แล้วอยู่ด้วย

แม้จะทำงานหนักเพื่อแลกกับเงินจำนวนไม่มากนักต่อเดือนในครอบครัว เขาไม่มีคำว่าอดตาย และประการสำคัญยิ่งกว่านั้นคือ ได้ประสบการณ์เหนือคนอื่นที่ทวีคูณขึ้นทุกวัน สิ่งนี้เองอาจเป็นตัวทำนายนาคตกที่ไม่มีใครคาดฝันก็ได้

ทั้งหมดนี้คือเรื่องราวของ นายไพบรวงศ์ ชินบุตร อายุ 35 ปี ช่วงซ่อมและต่ออุปกรณ์รถไถนา อยู่บ้านเลขที่ 80 หมู่ที่ 4 บ้านสระเตย ตำบลหนองทรายขาว อ่าวเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

นายสุข
ภรรยาดีเด่น

“ลุงสุข” เกษตรกรดีเด่น

วราณี ธนวานิช

“พ่อลุงครับ มีเงินแสนสอง ลงทุนขายอะไรดีครับถึงจะไม่ขาดทุน”

“ขายทำไม...” เสียงนายสุข ชนะชัย ตอบลากเสียงอย่างไม่เห็นด้วย กับแนวคิดที่เสนอถามขึ้นมา พลังอธิบายต่อว่า “งานค้าขาย อนาคตมีขึ้น มีลง ไม่แน่นอน”

“ถ้าฉัน ทำอะไรดี ละครับ ถึงจะได้แน่นอน” ชายหนุ่มสนใจซักต่อทันที

“ทำประมง หรือเกษตร มีแต่ทางขึ้น ทางลงไม่มี” นายสุข ตอบ เมื่อสังเกตเห็นความสงสัยในสีหน้าของผู้ฟัง จึงกล่าวต่อไปอีกว่า

“ต้องทำอย่างถูกหลักนะ ถ้าทำถูกหลัก ทุกอย่างจะดีหมด”

“ทำถูกหลัก ทำอย่างไรละครับ”

“ก็ไม่ยาก ไปซื้อที่ซักแปลง ประมาณยี่สิบไร่ ขุดบ่อเลี้ยงปลา ข้างบนก็ทำร้านเลี้ยงเปิด หรือ เลี้ยงไก่ หรือจะเลี้ยงทั้งสองอย่างทั้งเปิด และไก่ก็ได้ ชีเปิด ชีไก่ ก็ปล่อยลงน้ำให้เป็นอาหารเลี้ยงปลาต่อไป ปีหนึ่ง คงจะขายได้ แสนสองแสน เป็นแน่ เนื้อที่ยี่สิบไร่นี้ละ” นายสุข ตอบ อย่างคาดคะเนผลได้

“จะได้จริงหรือครับ นี่มรดกชิ้นสุดท้ายของผมนะครับ”

“ได้ จริงแน่นอน ก็ลงทุนมาแล้วกับมือ” นายสุข ชนะชัย ยืนยัน พลังอธิบายต่อไปอีกว่า “เกษตรกรที่อดแห้ง อดแล้ง นั่นก็มี แต่พวกนี้เป็นเกษตรกรที่ขาดหลักการ ทำงานไม่ติดต่อ ทำเพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่เพียงอย่างเดียว ไม่รู้จักหมุนหรือพลิกแพลง

ทำการเกษตร ต้องปลูกพืชหมุนเวียน มีงานทำให้ได้ทุกฤดูกาล ตลอดปี พยายามให้ธรรมชาติได้พึ่งกันเองให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ จะเลี้ยงสัตว์ก็เลี้ยงหลาย ๆ ชนิด ลุงเลี้ยงเป็ด ไก่ วัว ควาย และ แกะ เอามูลสัตว์ไปทำปุ๋ยให้พืชไร่ หรือทำเป็นอาหารให้สัตว์อื่น เช่น เลี้ยง ปลานิลด้วยขี้เป็ดขี้ไก่ ต้มไข่เป็ดเอาไข่แดงไปเลี้ยงลูกปลา วัวๆ ถ้ารู้จัก หมุนแบบนี้ “ได้เงินแน่นอน” นายสุข ชนะชัย เกษตรกรแห่งบ้านดงสวนผึ้ง อำเภอสุพรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ตอบคำถามเสร็จแล้ว ขณะที่เขากำลัง จะเอ่ยอนุญาตให้ผู้ฟังรายอื่น ๆ ถามต่อไปนั้น นายอำเภอสุพรรณภูมิ ก็ยกมือเชิญขออนุญาต แล้วกล่าวว่า

“พ่อแม่ พี่น้อง ที่รักทั้งหลาย ขณะนี้เวลาล่วงเลยมาถึงห้าทุ่มกว่า แล้ว วิทยากรบรรยายติดต่อกันมาเกือบสามชั่วโมง โอกาสหน้า ผมจะ พาลุงสุข ชนะชัย มาเยี่ยมท่านอีก สำหรับวันนี้ ขอให้พวกเราช่วยกัน ประบมือเพื่อเป็นการขอบคุณวิทยากร “ลุงสุข ชนะชัย” ของพวกเราด้วย”

ยังไม่ทันสิ้นเสียงของนายอำเภอสุพรรณภูมิ เสียงปรบมือก็ดังขึ้น อย่างสนั่นหวั่นไหว นายสุข ชนะชัย ลุกขึ้นยืนส่งยิ้มที่เห็นได้ชัดเจนมาก ริมฝีปาก แต่นัยน์ตาที่เป็นประกาย เขายกมือพนมขึ้นรับการคารวะจาก ชาวบ้าน

เหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นซ้ำ ๆ กัน วันแล้ววันเล่าในทุกหมู่บ้าน ที่ คณะเจ้าหน้าที่จากอำเภอสุพรรณภูมิออกไปตระเวนเยี่ยมราษฎร ในท้องที่ ความรับผิดชอบของตน

นายสุข ชนะชัย เป็นขวัญใจของการไปพบประชาชน ของนายอำเภอ สุพรรณภูมิ หลายหมู่บ้านเรียกร้อง และต้องการคำตอบเกี่ยวกับปัญหา การเกษตรและประมงจากเขา จนกระทั่งนายอำเภอ ต้องยียดเวลาในรายการ เพื่อเกษตรกร ทุกคืน คืนละ 3 ชั่วโมง

นายสุข ชนะชัย เป็นเกษตรกรดีเด่นของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อปีพุทธศักราช 2524 เขามีรายได้ปีละ 900,000 บาท จากการเพาะ

พันธุ์ปลา ขยายสัตว์เลี้ยง เช่น วัว ควาย เป็ด ไก่ และแกะ และผลิตผลพืชไร่ ทุกตารางนิ้วของพื้นดินของเขา เขาสามารถพลิกขึ้นมาเก็บดอก ออกผลได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย ไร่ของเขาเคยปลูกแตงโม แตงไทย พุทรา มะม่วง ขนุน มันสำปะหลัง ฟักทอง หรือแม้แต่สับปะรด เพื่อให้ชาวอีสานได้ลองชิม เขาคิดจะทดลองปลูกทุก ๆ อย่าง เมื่อปลูกพุทรา ได้ผลไม่คุ้มเขาก็หยุด เพราะพุทราเป็นพืชที่ต้องการน้ำและต้องใช้ยา ในที่ราบสูงขาดแคลนน้ำ และต้องสิ้นเปลืองค่ายากำจัดศัตรูพืช เขาจึง เลิกไปทดลองปลูกมะม่วง แต่ก็ไม่ได้ผลดีเท่าขนุน ซึ่งได้ ยาวยาว เนื้อหนา นอกจากนี้ขนุนอ่อนลูกเล็ก ๆ เขาใช้ทำ “ซูป” อาหารรสแซบของชาว อีสาน และออกขายด้วยตนเอง

เขาเคยทดลองปลูกน้อยหน่าปีละ 2 ครั้ง ปรากฏว่า เขาสามารถ เพาะพันธุ์น้อยหน่าพันธุ์ 2 ถูได้

ทุกฤดูกาลพื้นดินของเขาไม่เคยทิ้งไว้ว่างเปล่า แม้ว่าจะมีอายุย่างเข้า ปีที่ 55 นายสุข ชนะชัย ก็แข็งแรง สามารถทำงานได้ทั้งปี สิงหาคม เขาเริ่มเตรียมดิน กันยายนเขาเริ่มปลูกแตงโม แตงไทย และฟักทอง ตุลาคม เขาพรวนดิน พฤศจิกายน ได้ผลไปขาย แล้วเริ่มปลูกมันสำปะหลัง สลับกันกับพืชผลที่เก็บไปแล้ว มกราคม ก็ถอนมันได้ กุมภาพันธ์ เพาะ ลูกปลา ล้างบ่อ แบ่งขนาดของปลาเป็นเกรดต่าง ๆ เพื่อทำพันธุ์และ แบ่งขาย ปรับบ่อ ทำคันดิน ตากบ่อทิ้งไว้ให้แดดเผา 3 วัน ใส่ น้ำ ทิ้งไว้ หนึ่งสัปดาห์จะเกิดแพลงตอนเป็นอาหารปลา เริ่มปล่อยลูกปลาลงบ่อเลี้ยง อีกเดือนต่อมาเขาก็สามารถขายปลาได้ ระหว่างนี้จะปลูกจอกให้ปลา ทำดิน ถอนมัน เลี้ยงสัตว์ ฯลฯ

นายสุข ชนะชัย เป็นเกษตรกรที่ยืนยันทำไม่หยุด เขาบอกว่า “ถึง มีกินแล้ว ก็ต้องขยัน รวยแล้วก็ต้องทำงานอยู่เสมอ จึงจะดี” เขาคิดอยู่ เสมอว่า “คนเราทำอะไร ทำไปก็มีความรู้ไป เมื่อรู้แล้วก็ต้องสอนคนอื่น ๆ ให้รู้หลักต่อ ๆ ไปอีก และยิ่งสอนก็จะยิ่งรู้มากขึ้น” เขาสรุป อย่างชวนคิด

ว่า “ทำเพื่อคนอื่น แต่ก็ได้ประโยชน์ร่วมกันทั้งชาติ”

นอกจากขยัน นายสุข ชนะชัย ยังเสียสละให้วิทยาทานทั่วไปกับทุก ๆ คนที่มาขอให้ช่วย เขาเป็นวิทยากรออกเยี่ยมเยียนราษฎรกับนายอำเภอสุวรรณภูมิ

ในเดือนมกราคม ปี 2524 นายอำเภอสุวรรณภูมิ ไปเยี่ยมเขาที่บ้าน เขาทำสังฆาล์บเพื่อเอาปลาใหญ่ออก ขณะนั้นน้ำไหลไม่ทัน ต้องเอาจอบขุดดินให้เป็นร่องเพื่อช่วยระบายน้ำ และนายอำเภอก็เข้าไปช่วยเขา

“เออ เจ้านายอย่างนี้ คบกันได้ ไม่ถือยศถืออย่าง มาขอให้ลงไปเป็นวิทยากร เยี่ยมเยียนราษฎรทุกวันพุธ ไม่มีเงินชดเชย ไปฟรี พุธวันละชั่วโมงเรื่องการเกษตรตอน 3 ทุ่ม ถึง 4 ทุ่ม ต่อมาเริ่มตอนสองทุ่มครึ่งถึงสี่ห้าทุ่ม ทุกครั้ง ก็ไม่รู้คนมันชอบถาม กลับบ้านที่ไรผมต้องกลับมาเลย”

เขาได้รับเชิญจากเพื่อนเกษตรกรทุกคนที่ขอให้ไปช่วยดูนา ดูไร่ ช่วยศึกษา และแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้เพื่อนเกษตรกร และรับฝึกนักศึกษาภาควิชาเกษตรกรรม ให้วิทยาลัยคณาสุวิสัย และมหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยไม่รับค่าตอบแทน

เมื่อทำนาข้าว เขาจะยกร่อง ทำคันดินให้สูงเพื่อป้องกันน้ำท่วมเกรงปลาจะเข้านาทำให้ต้นข้าวเสียหาย เขาสังเกตและศึกษาเปรียบเทียบจำนวนเมล็ดข้าวในแต่ละรวงทั่วบริเวณนาข้าว เมื่อพบว่า แต่ละแห่งจำนวนเมล็ดข้าวในแต่ละรวงต่างกัน ก็หาสาเหตุ ในที่สุดพบว่า เพราะพื้นนาไม่เรียบ บางแห่งเป็นที่ดอนขาดน้ำ รวงข้าวไม่สมบูรณ์ เมล็ดข้าวลีบเล็กและมีจำนวนน้อย บางแห่งเป็นที่ลุ่มได้น้ำ รวงข้าวสมบูรณ์ มีจำนวนเมล็ดข้าวมาก เขาจึงแนะนำให้เพื่อนชาวนาปรับระดับพื้นดินให้เรียบก่อนลงมือทำนา น่าจะได้ทั่วถึง และนาจะสมบูรณ์ได้ผลงามทั่วกันตลอดทั้งแปลงนา

อาชีพเกษตรกร ตามความเห็นของเขา เป็นอาชีพที่รัฐให้การช่วยเหลือ

อย่างมาก ช่วยสูบน้ำ ทำระบบการชลประทานให้ความรู้ และช่วยแก้ปัญหาหานาน้ำปกร ช่วยแนะนำไม่ให้ทำนาปลูกแต่ข้าวอย่างเดียว เพราะการทำนาในปัจจุบัน ต้องฉีดยาป้องกันโรคข้าว ทำให้สิ้นเปลือง มีค่าใช้จ่ายสูง นายสุข ชนะชัย จึงเกิดแนวคิดที่จะเลี้ยงปลาไร้ละประมาณ 200 ตัว ภายในระยะเวลา 5 - 6 เดือน ก็จะได้ปลาประมาณ 5 - 6 กิโลกรัม

นายสุข ชนะชัย เป็นเกษตรกรที่มีความเพียรพยายามสูง ชอบคิดค้น ศึกษาวิจัยอยู่ตลอดเวลา เมื่อคิดจะเลี้ยงปลาก็เดินทางไปซื้อลูกปลาที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น บังเอิญได้เห็นอาจารย์ กำลังฝึกนักศึกษาให้ผสมเทียมปลา เขาก็ยืนดูอยู่ประมาณครึ่งชั่วโมงอย่างสนใจ เขาถามอาจารย์ที่กำลังสอนว่า

“ผสมเทียมนี้ทำอย่างไรครับ เขาบอกว่า ผสมเทียมปลา 1 กิโล ต้องหาต่อมมา 2 กิโล ต่อปลา 1 กิโล ปลาตัวแม่ตัวหนึ่ง ฉะนั้นว่าหนักเท่าไร 1 : 2 ใช้ต่อมก็ยูนิดเขาก็พูดภาษาสากลของประมง ฟังยาก เพราะผมเรียนแค่ ป. 4 ก็จำเอาแค่ 1 : 2 หรือ 1.8 เท่านั้นแหละ วิธีการผสมเทียม ผมก็มานั่งคิดอยู่ครึ่งวัน แล้วก็ลองทำดูก็ทำได้”

เขาผสมเทียมปลาได้สำเร็จเป็นครั้งแรกในชีวิต เป็นพื้นฐานที่ทำให้เขาสามารถเพาะพันธุ์ปลาอีกหลายชนิด เช่น ปลาจีน ปลาไน ปลาดุกเขียด และปลายี่สก แต่การผสมเทียมครั้งนี้ไม่ได้ทำให้เขาดีใจเหมือนเมื่อครั้งที่เขาผสมเทียมปลาจีนได้ครั้งนั้น เขาบอกว่า

“นอนก็ดีใจ นั่งก็ดีใจ” เขาเล่าเบื้องหลังความดีใจ ครั้งนี้ว่า

“ผมเคยไปขอซื้อพันธุ์ลูกปลา ที่นั่นต้องรอเป็นวัน บางทีสองวันก็ยังไม่ได้ลูกปลา ผมสนใจอยากผสมเทียมเอง ไปตามเขาว่าทำอย่างไร เขากลับย้อนให้ผมคิดว่า คงงานอยู่กับเขามาตั้ง 10 ปีแล้วยังทำไม่ได้ ผมบอกว่า “ห่วยคนเรา มันคนละห่วย ถ้าใจรักก็คงจะง่าย ทำได้แน่”

ปี 2523 ผมก็ทำได้ ผมไปหาเขาอีกบอกเขาว่า ผมจะเอาลูกปลาจีน

มาขาย เขาถามว่า มีกี่สิบ ผมบอกว่า มีหลายแสน หกแสนตัว จะขายตัวละ 20 ดังก์ เขาถามอย่างไม่แน่ใจอีกว่า ผมเอามาจากไหน ผมบอกว่าผมเพาะได้เอง ที่นี้เคยขายกันที่ละ 10 ตัว จะซื้อที่ก็ต้องคอยเป็นวัน บางทีคอยแล้วก็ไม่ได้ ผมจึงเอามาขาย ใครไม่ได้ลูกปลา พรุ่งนี้ผมจะเอามาให้ คิดค่ามัดจำ เพอร์เซ็นต์เดียว ใครจะเอาก็ตัวก็ได้”

เมื่อจะขนย้ายลูกปลานั้น เขาพยายามที่จะขนไปโดยไม่ต้องใส่ น้ำ คนขายปลาที่มีประสบการณ์ในการขายปลามาตั้งแต่เด็ก ๆ ไม่เชื่อว่าเขาจะทำได้ เพราะเกิดมาไม่เคยเห็น ถ้าไม่ใส่น้ำปลาจะต้องตายอย่างแน่นอน เขาเป็นนักต่อสู้ที่เพียรพยายามมาก แม้ว่าขณะที่ตอบเขายังไม่รู้วิธีขนย้ายปลาด้วยวิธีแห่ง ๆ เมื่อกลับบ้านเขาใช้ดาขายพลาสติก ซ้อนตัวปลาขึ้นพักไว้เหนือน้ำ อยู่ได้ไม่นาน ปลาก็ตาย ลักษณะของปลาที่ตายจะแดงซ้ำ เหมือนได้รับความกระทบกระเทือน เขาทดลองใหม่คราวนี้ใช้ดาขายพลาสติกอย่างนิ่มซ้อนลูกปลารับใส่ถุงพลาสติก ถุงละ 3 กิโลกรัม และบรรจุออกซิเจนเข้าไป เขาสังเกตว่า ปลาในบ่อเมื่อนำขึ้นมาปลาถ่วงลงในน้ำ น้ำจะเสีย ปลาอยู่ได้เพียง 5 ชั่วโมง ก็ตาย ต้องให้ปลาอดอาหารไม่ต่ำกว่า 6 - 12 ชั่วโมง จะได้ไม่มีกากอาหารซึ่งจะทำให้เน่าเสียหรือเกิดแก๊ส ในที่สุดเขาก็ทำได้สำเร็จ คนขายปลาต้องยอมรับว่าเขาเก่งเป็นคนเหนือฟ้า

ในการเลี้ยงปลาเขามีทั้งบ่อดินสำหรับผสมพันธุ์ปลา บ่อปูนสำหรับใส่ปลาเอาไว้ขาย บ่ออนุบาลสำหรับเลี้ยงลูกปลา บ่อผสมซีเป็ดไว้เป็นอาหารปลา บ่อเลี้ยงเป็ด บ่อผสมพันธุ์ปลา และบ่อทอดน้ำเป็นบ่อน้ำ 2 ระดับ เชื่อมต่อกันด้วยท่อขนาดใหญ่ในระบบกาลักน้ำ มีวาล์วปิดเปิดระบายน้ำได้ตามที่ต้องการ

ในการทำงาน นายสุข ชนะชัย คิดเสมอว่า เขาเป็นลูกคนจน โตขึ้นจะต้องพยายามช่วยเหลือคนจน เพราะเขาลำบากมามาก เมื่อได้อะไรมา เขาจะแจกจ่ายให้หมด ในปี 2524 เขาให้พันธุ์ลูกปลาจำนวน ล้านสองหมื่นตัว

กับผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อนำไปแจกจ่ายให้กับชาวบ้าน และในปีนั้นเขาได้รับบ่อน้ำ 7 บ่อ จากท่านผู้ว่าราชการจังหวัดด้วย

ในการถ่ายทอดวิชาความรู้ เขาจะไม่ปิดบัง เวลาฝึกนักศึกษาเขารู้อะไร เขาก็สอนหมดทุกอย่าง เพาะเห็ดหอม เพาะลูกกบ เลี้ยงกบ เลี้ยงนกพิราบขายลูก เพาะพันธุ์ปลา เขาช่วยสอนให้ทุกอย่าง

อาชีพเกษตรกรรมไม่มีวันอดตาย เขาทำทุกอย่างเปลี่ยนไปเรื่อย อะไรดีเขาก็ทำ จะให้หยุดอยู่กับที่เฉย ๆ เขาทำไม่ได้ เขาให้แง่คิดว่า “จะเป็นเกษตรกรต้องมีใจรัก เท่าที่ผมฝึกนักศึกษา มา 50 คน จะมีคนสนใจอยู่ประมาณรุ่นละ 5 - 6 คน รุ่น 2 มีประมาณ 10 คน เด็กมาฝึกกับเรา เราต้องรู้นิสัยเขาว่า เขารักอาชีพทางนี้หรือเปล่า บางคนก็จะมาเรียนเอาคะแนน บางคนก็ทำจริง ๆ ก็คอยสังเกตดู ใครจะฟังผมสอนหรือไม่ฟังก็แล้วแต่ ผมก็สอนให้ทุกคน ผมไม่เอาใจใส่เฉพาะคนที่สนใจเท่านั้น ผมก็ทำหน้าที่ของผมสอนให้คะแนน”

เมื่อถามถึงการฝึกงานว่าเกิดผลเสียหรือไม่นั้น เขาบอกว่า “การฝึกงานก็เป็นธรรมดา เด็กหัดใหม่ก็อาจจะทำของเสีย จะให้ทำดีได้อย่างไร เวลาฝึก 10 วันแรก ผมจะสอน อีก 10 วันต่อไปผมจะปล่อยมันเสีย ตอนที่ผมปล่อย เด็กบางคนผมบอกว่า พ่อแม่ปลาอย่าไปกดมันแรง เด็กไม่รู้ก็ไปกดมันแรง ก็ทำให้เป็นผลเสีย ปลาตัวผู้ ไม่ติดตามตัวเมีย”

เขาอ่านหนังสือได้ แต่เขียนหนังสือได้ไม่ค่อยดี เขาไม่สนใจเรื่องหนังสือตั้งแต่ปี พ.ศ. 2505 ถึงเลย มีแต่ทำอย่างเดียว นี่ละ นายสุขชนะชัย ผู้มีคติยังทำยิ่งรู้ “ไก่ของไทยตัวโตครับ แต่คนนิยมของนอก โตกระบือ ก็มีแต่ตัวเล็ก ๆ ก็ทำกันอยู่อย่างนั้น เวลาไปขายตัวละสองสามพันบาท ก็บ่นว่ามันถูก ทำไมไม่ทำให้มันตัวโต ๆ ละ ขายได้ตัวละหมื่นเหมือนผม เราเลี้ยงสัตว์นี่ ตัวยิ่งใหญ่เท่าไรก็ขายยิ่งได้ราคามากขึ้นเท่านั้น” เขาสรุปทิ้งท้ายก่อนจากกันวันนั้น

